

YAŞAR XUDİYEV
(JOSH AFRICA)

FIN DEL MUNDO
və ya
DÜNYANIN SONU

QANUN NƏŞRİYYATI

Kitabda Latın Amerikasını şimaldan cənuba velosipedlə keçən səyyah gördüklərini və başına gələn maraqlı hadisələri qələmə alıb. Yerli və ispandilli sakinlərin yaşayış tərzi və mədəniyyəti... Bir neçə Mərkəzi Amerika ölkəsinə qeyri-qanuni giriş... Dünyaca məşhur Atakama səhrası və Uyuni şoranlığını keçmək... Şəhərlərin rəngarəng, bir o qədər də qaranlıq arxa küçə həyatı...

Bu maraqlı səyahət Meksikanın Tixuana şəhərindən başlayıb, dünyanın son nöqtəsi sayılan Argentinanın Uşuaya şəhərində bitir...

“Fin Del Mundo və ya dünyanın sonu” müəllifin ikinci kitabıdır. Bundan əvvəl Afrikaya səyahətdən bəhs edən “Velosipedlə Afrikaya” kitabı işıq üzü görüb.

*Fərqli şəraitlərdə dünyalarını
dəyişmiş gənc səyyah dostlarım
Fəridə və Ayxana ithafən...*

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Meksika

7

Qvatemala

44

Honduras

54

Nikaraqua

63

Kosta-Rika

100

Kolumbiya

109

Ekvador

129

Peru

141

Boliviya

184

Çili / Atakama səhrası

211

Argentina

236

MEKSİKA

Tekila, seks və marixuana; “Narkotik istəyirsən?”; Nəhəng balina; Tulinin evi; Sehrli göbələklər; Alman qızı Madelin; Hon-duraslı Miriam; Burada bütün qızlar Fridaya bənzəyir; Zipolite nudist çimərliyi; Robertonun qəhvəsi; Meksikanın Şantaramı və ilk kokain təcrübəm.

Səyahət vizası üçün bütün sənədləri toplayıb Meksikanın Bakıdakı konsulluğuna göndərsəm də, daimi iş yerimin olmamasını səbəb gətirib, mənə viza vermədilər. Əvəzində:

– Siz Meksikaya şengen vizasıyla da gedə bilərsiniz, – deyə tövsiyə etdilər.

Həmişəki kimi alman konsulluğuna müraciət etdim və tez bir zamanda 90 günlük şengen vizasını aldım. Meksikadan geri dönüş bileti almadığım üçün İstanbuldan Parisə uçan təyyarəyə buraxılmadım. Bu haqda mənə konsulluqdan heç nə deyilməmişdi. Mənimlə çox sərt davranan türk hava yolları işçisinə “internet və bir az zaman verin, rezerv edim” desəm də, məhəl qoymadı. Deyəsən, tipim xoşuna gəlməmişdi. Amma bu heç də dünyanın sonu deyildi, ora çatmağıma hələ çox vardı...

Artıq təyyarəyə daşınmış velosipedim də geri qaytarıldı. Foyedə əyləşib bir az düşündüm. Parisdən Meksikaya uçaçaq reysi buraxmamaq üçün həm yeni bilet aldım, həm də formal olaraq Meksikadan geri dönüş biletini rezerv et-

dim. 2022-ci il yanvarın 22-də uzun sürən uçuşdan sonra Atlantik okeanı keçib, Meksikanın Tixuana hava limanına çatdım. İlk dəfə idi ki, Latin Amerikasına ayaq basırdım. Böyük qələbəlik vardı. Velosipedimi çox gözləyəsi, çox soruşası oldum. Nəhayət, işçilərlə köməkləşib tapa bildik. Covid-in çoxdan bitməsinə baxmayaraq, hələ də maska taxanlar vardı. Bunlardan biri də Qvadalaxaradan olan Karen adlı qız idi. Onun da velosipedi qutusuyla yanında durmuşdu. Yol yoldaşı Mozeslə Meksikanı pedallayacaqdı.

Tanış olub əlaqələrimizi bölüşdük.

Onunla yolda görüşəcəkdik.

Tixuanada bir həftə qaldım. Məni evində qonaq saxlayan lezbiyan Sandra da tezliklə qısqanc ingilis sevgilisi ilə səyahət etmək üçün İngiltərəyə uçaçaqdı. Manu Çeonun oxuduğu məşhur parçada dedi ki, Tixuana tekila, seks və marixuana şəhəridir. Onun kokos südü verilən kafeteriyalarla zəngin Sakit okean sahili ilə, nəhəng dalğalara baxaraq ABŞ sərhədinə qədər getdim. İki ölkəni ayıran iri, hündür hasarlar okean sularına qədər girirdi. Üstü isə adam şəkilləri, bayraqlar, qardaşlıq, dostluq, sülh və sevgi yazılı rəngli qrafitilərlə dolu idi. O biri tərəfdə isə patrul maşınları görünürdü. Buradan da, digər illeqal keçid olan El-Pasodakı kimi, əsasən meksikalılar, eyni zamanda, digər latın amerikalılar xoşbəxt rifah üçün hərdən ABŞ-yə keçirdilər.

Şəhərin digər ləndmarkı isə qırmızı fənərlər küçəsinin yerləşdiyi Zona Norte rayonu idi. Bura strip klubları, çıpaq seks şou zalları, kazino, barlar və fahişəxanalarla zəngin idi. Seks işçiləri günün istənilən saatında küçə

#Mural
de la
Hermandad

@ronenglish

#moctezuma art

#moctemosco

@César Moctezuma

15 Empatia

@juan-p-a

50

Amor azul

Ayuda

Inclusion

50

boyunca qapı kandarlarında dururdular. Həm də çox rəngliyidilər. Zona Nortedə xırda narkotiklərdən tutmuş kokain, heroinə qədər hər şey tapmaq olurdu. Satışları, demək olar ki, açıq keçirilirdi. Meksika polisi isə rüşvət qarşılığında bunların dövryyəsinə göz yumurdu.

Yanvarın 27-də Tixuanadan 40 km cənubdakı Salda-mondo çimərliyində Ceyms Stramla yenidən görüşdük. Onunla hələ iki il əvvəl Bişkekdə “Imagine hostel”də tanış olmuşdum. Ceyms qafqazəsilli, Nyu-Yorkda böyümüş amerikalı erməni idi. Həmin vaxt o, Orta Asiyanı pedallayır, mən isə piyada keçirdim. İndisə öz karavanı ilə elə olduğumuz Aşağı Kaliforniya yarımadasına səfərə çıxmışdı. Sahildə görüşən kimi məni hazır yeməyə dəvət etdi. Sonra üstümə bir bağlama marixuana atıb, hədiyyə verdiyini dedi. Onunla bir müddət birgə pedallayacaqdıq.

Növbəti gün velosipedlərlə yola düşdük. Sağımızdakı qayalıqlarda adamlar midyə və molyusk toplayıb zənbil-lərinə atırdılar. Az keçməmiş, yanımızda biri maşınını sax-layıb, pəncərədən başını çıxardı, gülümsəyərək “quieres drogas”¹ deyər qışqırdı. Bu, Ceymsin dostu, həmişə gülürüz Orion idi. Mənə çox dadlı, ətli bir tako² verdi. Onunla səfər müddətində dəfələrlə görüşəcəkdik. Orionun burada əsas məşğuliyyəti ağ köpüklü Sakit okean dalğalarında kayt-sörfinq etmək olacaqdı. İndi yol boyunca kokos südündən içir, tortillalarımızın³ arasına tavada bişən napoles kaktus-larından qoyub kefirmizə baxırdıq. Çantalarımızdan ocaq

¹ Narkotik istəyirsən? (isp.)

² Milli yeməkdir. Tortilla çörəyinin içinə müxtəlif ərzaqlar qoyulur.

³ Qarğıdalı və ya buğda unundan hazırlanan yastı çörək

ətirli ucuz mezkal¹ içkisi əskik olmurdu. Gecələrımız çadır qurub səmadakı ulduzları izləmək, hərdən suların sahilə çıxartdığı kelplərdən² yeməklə keçirdi.

Gün ərzində Aşağı Kaliforniya səhrasını yüngül yük-lənmiş enli təkərli dağ velosipedləri ilə keçən baykpekli qız və oğlanları görmək olardı. Bizim tam yüklü, nazik təkərli tur velosipedlərinə baxanda tək verdikləri sual “belə də mümkündür?” olurdu. Bir kafeteriyada dayanar-kən bir gənc qızın diz və ayaqlarının cırıq-cırıq olduğunu gördüm. Amma çox trankila³ görünürdü. Çox dəli biri idi. Sakit səslə:

– Döngələrə girməyə hələ də alışa bilmirəm, yıxılıram, – dedi.

Karen və dostu Mozeslə “Mission Santa Maria” hote-lində görüşdük. Mozes əslən meksikalı idi. Vaxtilə ABŞ-yə köçən valideynlərinin sayəsində xoşbəxt rifah tapmışdı. Amerika ordusunda bir müddət xidmət edəndən sonra oradan ayrılmışdı. Həyatının qalan hissəsini səyahətə sərf edirdi. Karenlə Qvadalaxarada keçirilən “Critical Mass” velosiped yürüşündə tanış olmuşdu. İndi qrupda 4 nəfər idik. Sahildəki qumluqda pedallayırdıq. Birgə səyahət za-manı hara qədər gedəcəyimizi bilmirdim. Çünki indivi-dual səyahət azadlığı daha çox mənim üçün idi. Amma bir müddət fərqli adamlarla yolu bölüşmək elə də pis ol-mamalıydı.

Fevralın 4-də El-Rosario Katavina yolunda həmişə xa-tırlayacağım küləklə qarşılaşdıq. Güclü külək bizi və ve-

¹ Aqave bitkisindən hazırlanan distillə edilmiş spirtli içki

² İri dəniz yosunu

³ Tranquilla (isp.) – rahat, relaks mənasında

losipedlərimizi soldan sağa əymişdi. Buna baxmayaraq, israrla pedallayırdıq. Ceyms qarşıda gedirdi. Karen ilə Mozes arxada gözdən itmişdilər.

Gecə çadırlarımızı qurandan səhərə qədər güclü külək pəncərələrimizi döydü. Növbəti gün isə sanki ana təbiət çətinlikdən qalib çıxdığımızı görə bizi mükafatlandırır. İndi yüngül quyruq küləyi əsirdi. Yollar səhranı dördlü çarxları ilə keçən qırnqollarla¹ dolu idi. Yanımdan keçəndə bir maşın dolu gənc əl elədi. Sonra onların qarşıda Ceymslə söhbət etdiklərini gördüm. Nə az, nə çox, düz 4 soyuq "Tecate" pivəsi vermişdilər. Namibiya günlərim yadıma düşdü. Qızmar səhrada soyuq pivədən gözəl nə ola bilərdi...

Günlərin bir günü Ceymslə El-Rosalita sahil kəndində "El-kaktus" kafesində dayandıq. Burada ab-hava çox yaxşı idi. Kafe səyyahlarla dolmuşdu. Marixuana bükmələrini bir-birimizə ötürərək tüstü alır, soyuq pivələrlə isti ciyərlərimizi soyudurduq. Sahildə ağ yelkənli bir gəmi lövbər salmışdı. Bizimlə söhbət edən bir cütlüyə məxsus idi. Onunla Sakit okeanı üzüb keçərək İndoneziyaya qədər gedəcəkdilər. Elə bu an sahil sularında gözü müzə iri bir qaraltı dəydi. Sonra su fontan vurub göyə püskürdü. Bu gördüyüm ilk və ən nəhəng balina idi. Proses ani bir zamanda baş verdi və bunu çox adam görmədi. Xoşbəxtliyimizi göstərmək üçün həyəcanla qışqırdıq. Hətta stullarımızdan düşüb qumluqda rəqs də etmişdik həmin gün...

¹ İspanca danışmada işlənən bir sözdür və adətən, əcnəbi, xüsusilə də ABŞ-dən olan ağdərili insanlara deyilir.

Qerrero Neqro adlı qəsəbədə Karen mənə onunla birlikdə firuzə rəngli duz göllərinə qədər pedallamağı təklif etdi. Mozesin nəsə kefi yox idi. Amma dükandan iri bir tekila, buz və limon aldı. Göllərə çatanda sürüb irəlidi gözdən itdi. Karen mənə heç vaxt çıpaq velosiped sürmədiyini deyib, onu bu gün edəcəyini bildirdi. İnstagramdakı paylaşım üçün onu videoya çəkməyimi istədi. İri, qızılı, yumru məmələri vardı. Alt paltarını çıxartmağa hələlik cəsarətinin çatmadığını deyib velosipedə mindi. Çox sevinçək idi. Nəhayət, mən bunu edirəm deyib qışqırırdı. Sonra torpağa oturduq, tekiladan süzüb içməyə başladıq. Karen “i am a tequila girl”¹ deyib, mənə onun düzgün içilmə qaydasını göstərməyə çalışırdı. Mühafizəkar bir mühitdə böyüməsindən, öz azadlığını boşandıqdan sonra tapmasından, anasının və xalalarının onu sevməməsindən, yalnız atasının dəstəyi ilə ayaqda qalmasından danışdı. Kefimiz çox kök idi. Dodaqlarımızı bir-birinə yaxınlaşdırmaq istəyirdik ki, Mozes qəfil yanımızda göründü. Gülümsəyirdi. Lap uzaqlara getmişdi. Hətta bir gölün üstündə palçıq batdığını da dedi. Tekilanı bitirib geriye pedallamağa başladıq. Karen çox xoşbəxt görünürdü. Velosipeddə quş kimi süzürdü. Arada bir məni ötüb keçib “catch me if you can”² deyirdi. Prospektdəki bütün maşınlar bizə yol verirdi. Sanki onlar da bizim xoşbəxtliyimizi bölüşürdü.

Aşağı Kaliforniyanın səhra landsaftı indiyə qədər görüklərimin ən yaxşılardan idi. Burada rəngbərəng çiçəkli və fərqli növlərdə kaktuslar uzanırdı. Səyahət

¹ Mən tekila qızam (ing.)

² Bacarırsansa, mənə çat (ing.)

dövründə ən hündür, yüzyaşlı kaktusları da elə burada görürdüm. Aşağı Kaliforniya qürub vaxtı çox möhtəşəm rənglər alırdı. Bəzən təkərlərim qumda batdığından, bəzən də yerdə çoxlu daş olduğundan velosipedi əlimlə sürüməli olurdum.

Fevralın 18-də Kaliforniya körfəz sahilində yerləşən La-Pas şəhərinə (ispanca “sülh” deməkdir) çatdım. Demək, artıq yarımadanı keçmişdim. La-Pas həm gözəl, həm də turistik bir yer idi. Məhz buradan Meksikanın əsas torpaqlarına gəmilər işləyirdi. Şəhərdə velo-avto-moto səyyahları qonaq saxlayan evin sahibəsi, özü də səyyah olan xanım Tuli mənimlə tez görüşüb evinin açarlarını verdi. Bir dostu əməliyyatdan yeni çıxdığı üçün onun yanında qalacaqdı. Amma mənə evin bir otağında Qabriella adlı meksikalı bir qızın qaldığını da bildirdi.

Evin həyətinə şüşələri rəngli yapışqanlarla dolu, sülh və sevgi işarəli bir hippy “Folkesvagen”i dayanmışdı. Elə məni də Qabriella qarşıladi. Hündürboy, yaxşı bədən quruluşuna malik, qarayanız və qaradınməz bir qız idi. Mənə otağımı göstərmək üçün pilləkənlərlə qalxmağa başladı. Sarı rəngdə qısa əmək geyinmişdi. Yumrularının arasına girmiş qırmızı alt paltarı adamı lap dəli edirdi. Baldırına iri bir tatu döydürmüşdü. Mətbəxdəki söhbət zamanı mənə şəxsi həyatından, mühafizəkar cəmiyyətdən çıxdığından, qardaşı ilə heç yola getmədiyindən, Avropa səyahətindən, məktəbin son sinfini Yeni Zelandiyada oxuduğundan söz açdı. Qabriella Meksikada ayahuaska¹

¹ Amazon bölgəsinin yerli qəbilələri tərəfindən mənəvi, müalicəvi və təmizlənmə məqsədilə keçirilən şaman mərasimidir. Bu mərasimdə ayahuaska içkisi içilərək, dərin psixoloji və ruhani təcrübələr yaşanır.

ritualına da qoşulmuşdu. İçkinin təsiri 10 saata yaxın sürdüyündən, onu bütöv ay gecəsində qəbul etdiyindən, hal-lüsinasiyalarından, it-pişik, ağac və odla söhbətlərindən də ağız dolusu danışdı.

Sonra bir “joint”¹ hazırladım. Qabriella ilk tüstüdə öskürdü. Sonrakılarda kefi yerinə gəldi. İndi durmadan danışdı. “Biz başqa nə edə bilərik?” deyəndə filmə baxmağımı təklif etdim. Otağında Qabriellanın dəsmala bürünüb hamama girdiyini gördüm. Sonra gəlib yanımda oturdu. Yaş saçları çiyinə toxunurdu. Təravətli, təbii ətri ağılıma başımdan almışdı. Evdə ikimiz idik. Əllərimə toxunub barmaqlarımın çox xoşuna gəldiyini dedi. Mən də xoş sözlərdən deyib onu sığalladım. Sonra öpüşdük. Barmaqlarımı ayaqlarının arasına apardım. Əynindəki dəsmalı bir kənara tulladım. Çarpayıya uzananda onunla incə və nəzakətli davranmağımı istədi. Bu mənim bu səyahət zamanı ilk sevişməyim idi. Deyəsən, hərəkətlərim bir az qaba alındı. Qaraçı səyyahın yığılıb qalmış şəhvət hissi baş qaldırmışdı. Əllərini tez-tez sinəmə toxundurub asta olmağımı istəyirdi. Onun istəklərinə tam əməl etdiyimdən əmin deyildim. Gecə eyş-işrətimiz bitəndən sonra Qabriella elə qollarımdaca dərin yuxuya getdi.

Tulinin “Casa Del Viajero”su² tezliklə dolmağa başladı. Öncə Kolumbiyadan olan cütlük Karlos və Cessika gəldi. Onlar tandem velosipeddə səyahət edirdilər. Sonra İngiltərədən gənc Erik də mənzil başına çatdı. Çoxlu suallar verirdi. Yelkənli gəmisi Kaliforniya körfəzində təmirə da-

¹ Joint (ing.) – marixuana bükümü

² Səyyah evi (isp.)

yanmış qoca hippie qadın Aireus da elə hey marixuanasını tüstülədir:

– Coş, mənə qoşul, gəmidə görüləsi çox iş çoxdur, – deyirdi.

O həm də iki xərçəng xəstəliyinə qalib gəlib bir döşünü itirmişdi. Üçüncü bir xərçəng isə sən demə yolda imiş.

Bir neçə gün sonra amerikalı sevgilisi ilə avtomobillə səyahət edən kolumbiyalı qız Viviana da gəldi. O, səyahət zamanı qarşılaşdığım ən gözəl qızlardan idi. Onunla sevgilisi arasındakı böyük yaş fərqi açıq-aydın görünürdü. Viviana bir gün mənə “səninlə eyvanımızda kiçik meditasiya etmək istəyirəm” dedi. Tuli ona və sevgilisinə öz yataq otağını vermişdi. Buradan dalğalı sulara geniş mənzərə açılırdı. Ayaqlarımızı qatlayıb vipassana pozasında döşəməyə oturdurduq. Gözlərimizi yumub uzaqlara daldıq. Arxa fonda hüznü şanti səslənirdi. Dalğaların səsi musiqiyə qarışmışdı. Proses bitəndən sonra Vivi ilə qucaqlaşdıq. Mənə “ən böyük arzum qaraçı kimi səyahət etməkdir” deyirdi. Hətta Panamada bir icmada düz bir ay yaşamışdı. Sonra:

– Dayan, sənə bir şey verəcəm, – deyib maşından sehrli göbələk gətirdi.

Adama birini yedik. Sonra daha birini. Əhvalımız daha da yüksəldi. Həmin axşam Vivi ilə qaranlıq səmada sayrışan ulduzları da bir yerdə izlədik.

Günlər ötüb keçirdi. Bu arada Qabriella mənə biseksual olduğunu demiş, hətta mənə qız sevgilisiylə telefon üzərindən tanış da etmişdi. Deyəsən, sevgilisi bizim sevimlərimizdən heç də razı qalmamışdı. Qabriella işini

dəyişib onun yaşadığı yerə – Kapo Verdeyə köçmək istəyirdi.

Qabriella ilə tez-tez iti Bambini sahilə gəzməyə aparırdıq. Bir dəfə Viviana və Eriklə filmə baxmağa da getdik.

Meksikanın əsas torpağına gedən gəmilərə biletin qiyməti nə az, nə çox 70 dollar idi. Evimizə qarşı sahilədən gələn başqa bir səyyah cütlüyün biletlərini alıb, onları artıq Daşkənddəki dostum fotoqraf Yuranın köməyi ilə fotoşoplamışdım. Ukrayna-Rusiya müharibəsinin üçüncü günü idi. Yura çox depressiv danışdı. Həyata bütün ümidlərini itirmişdi.

Fevralın 28-də məni yola salmaq üçün hamı “Casa del-Viajero”nun həyətinə toplaşmışdı. Saxta biletlə gəmiyə minəcəyimə heç kim inanmırdı. Viviana, Aireus, Tuli və digərləri ilə xeyli qucaqlaşdıq. Təkcə Qabriella gözə dəymirdi. Meksikanın Mazatlan şəhərinə üzəcək “San-Xorxe” gəmisinə yük TIR-larının uzun növbəsi vardı. Kontrolyorlar siyahıya baxaraq onları bir-bir içəri buraxırdılar. Eyni anda başqa avtomobillər və piyada sərnəşinlər də içəri girirdi. Mən ən axırda pedallayacqdım. Gənc kontrolyorlardan birinin alından tər su yerinə axırdı. Çox yorulmuşdu. Ona yaxınlaşdım, bileti təqdim edib onlayn aldığımı dedim. Siyahıda adı tapmadığımı deyincə bileti bir saat öncə aldığımı əlavə etdim. Heç nə soruşmadan “keçə bilərsən” dedi.

Binqo!

Velosipedimi aşağıdakı parkinqdə saxlayıb lap yuxarı mərtəbəyə qalxdım. La-Pas tərəfə baxa-baxa bir siqaret yandırdım. Yol üçün aldığım pivədən bir qurtum aldım. Kefim kök idi. Sevincimi Fransanın Britani vilayətindən

gələn cütlük Soren və Kventinlə bölüşdüm. Gəməmiz ağır-ağır hərəkətə başladı. Səmada böyük ayı bürcü görünürdü. Bu vaxt Qabrielladan mesaj gəldi. Mənə yaxşı yol arzulayırdı. Sonra əlavə etdi: “Bir tövsiyəm var, Coş, qadınların limitlərinə hörmət elə”. Bu onunla son yazışmamız oldu. Gecə də belə qeyri-müəyyən notlar üstündə bütün qaranlığı ilə dalğaları yarıb irəliləyən “San-Xorxe” gəmisinin göyərtəsinə çökməkdə idi.

Mozatlana səhər çatdıq. Gəmidən çıxıb pedallayanda ön təkərim yerdəki drenajın aralı dəmirlərinin arasına girdi. Arxa təkər yuxarı qalxdı. Velosipedlə birgə yerə aşdım. Ətrafdakılar bunu görüb köməyə gəldilər. Xoşbəxtlikdən heç nə olmadı. İndi Aşağı Kaliforniya səhrasından heç bir əsər-ələmət qalmamışdı. Ətrafda yaşıl təpəliklər, savannalar uzanırdı. Sonra bunlar saysız-hesabsız manqo bağları ilə əvəz olundu. Daha sonra aqave, qarğıdalı və ananas plantasiyaları göründü. Məni Qvadalaxaradan 540 km ayırırdı. Adamlar yollarda kartellərdən gələn ziyan-dan danışırdılar. Bəzən TIR sürücüləri məni yaxın kafelərdə “frijoles de la olla”¹ yeməyə dəvət edirdilər. Yolumun üstündə Tekila adlı şəhərin olduğu heç ağıma gəlməzdi. Çox turistik yer idi. Tekila boçkalı maşınlar turistlərə gəzintilər təşkil edirdi. Hər yer tekilanın fərqli növləri satılan dükanlarla dolu idi. Hər kəs mütləq bu içkinin dadına baxırdı.

Bir sözlə, burada hamı xoşbəxt idi.

Qvadalaxarada həftələr öncə kiçik bir qəsəbədə tanış olduğum motosikletli səyyah Xosenin bir ailəyə kirayə

¹ Meksika mətbəxində qazanda sadə şəkildə bişirilmiş lobya (isp.)

verdiyi evində qalacaqdım. Deyilənə görə, ən gözəl meksikalı qızlar bu şəhərdə yaşayırdı.

Qapını yaşlı bir baba açdı. Adı Cozef idi. Sonra onun divanda oturmuş çox eleqant həyat yoldaşı ilə tanış oldum. Cütlük, sanki bu dünyaya bir yerdə gəlib, bir yerdə də köçməyə qərar verənlərdən idi. Yalnız ispanca danışırdılar. Onların evinə bitişik oğulları Omarın çap mərkəzi vardı. Evin ikinci mərtəbəsinə qalxdım. Burada Xosenin rəssam həyat yoldaşı Mariyanın əsərləri döşəmədə toz və hörümçək basmış halda yığılıb qalmışdı. İlk işim qollarımı çırmlayıb əsərləri divara mıxlamaq oldu. Bu, üç günümü aldı. Sonra döşəməni yaxşıca yudum. Cozef pivə içməyi çox sevirdi. Aldıqlarımı onunla tez-tez paylaşırıdım. O isə vaxtaşırı sinidə mənə evdə bişən dadlı yeməklərdən gətirirdi.

Bu aralar velosəyyahlara aid “warmshowers” saytı vasitəsi ilə Meksikanı səyahət etmək istəyən alman qız Madelinlə tanış olmuşdum. Günlərin bir günü qapının önündə onu gördüm. Qolları bilərziklərlə dolu, enli və rəngli şalvar geyinmiş qızın hippilərə xas görkəmi vardı. Mənimlə qalmaq istədiyini bildirdi. Növbəti gün ona uyğun velosiped seçmək üçün şəhər mərkəzində “Club-33” dükanına getdik. Bir neçə gün öncə dükanın sahibi Mario mənim zəncir və kasetimi təzələmiş, uzun yolun yolçusu olduğum üçün heç bir ödəniş almamışdı. Hətta ikinci gənc mexanik məni arxa həyəətə marixuana çəkməyə dəvət etmişdi. Mario da işlərini yoluna qoyub sevgilisi ilə velosəyahətə çıxmaq istəyirdi.

Dükandan Madelin üçün velosiped seçdik. Üstündə yük yeri də hədiyyə verildi. Madelin təzə velosipediyə bir

dövrə vurdu. Çox xoşbəxt görünürdü. Mənə yalnız Vyetnamda bir neçə günlük səyahət etdiyini deyirdi. Onunla sürücülük sınağı zamanı xırda bir yoxuşa çatdıq. Madelin qalxa bilmədiyi üçün düşüb yeriməli oldu. Artıq burada işimizin çətin olacağını anlamışdım.

Axşam Madelin çox enerjili görünürdü. Mənə səyahətə başlayacağımız zaman seks həyatımızın necə olacağından suallar verirdi. Sonra özünün yalnız və yalnız duş aldığından sonra sevişə bildiyini dedi. Bu isə çadırlarda çətin məsələ idi. Sonra Meksikada seks zamanı yerli oğlanların erkən boşalmalarından, yalnız özlərini düşünüb ona orqazm yaşatmadıqlarından şikayətləndi. Evə çatan kimi duş qəbul etdi. Sonra yoqa matrasının üzərində oturub stendap komediyalara baxmağa başladıq. Madelin ürəkdən gülürdü. Sonra mənə sarı əyildi. Öpüşdük. Əlini penisimə apardı. Sonra oral seks etməyə başladı. Qoruyucunu keçirib “bunsuz olmaz” dedi. Madelinin girdə, ovucici döşləri vardı. Arxası isə nisbətən ətli idi. Belimi cırmaqlayır, sürətli olarkən, məni saxlayıb prosesi asta sevdiyini deyirdi. Bizim mərtəbədə, yan tərəfdə Cozefin oğlu Omarın otağı yerləşirdi. Madelin buna məhəl qoymayıb qışqırır, tez-tez “hələ yox, indi yox, davam et” deyirdi. Eys-ışrətimiz hər ikimizin eyni anda orqazm yaşaması ilə bitdi. Sonra ona bir büküm marixuana düzəltməyimi istədi. Xeyli güldük. Yerimizi dəyişib divana qalxdıq. Qucaqlaşib mələklər kimi yuxuya getdik.

Səyahət marşrutumuzu Çapala gölündən saldıq. Mənzərə nəfəs kəsirdi. Hər tərəf al-əlvan çiçəkli ağaclarla dolu idi. Pedalladığımız yer səthi isə çınqıllı-daşlı idi.

Madelin elə hey şikayətlənib niyə şose yolla getmədiyimizi deyirdi. Zavallı ilk gün həтта velosipeddən yıxılmışdı da. Şalvarını tozdan təmizləyib, sükanı əyilmiş velosipedinə nizam da vermişdim. Kənd evlərindən birində adamlarla söhbətləşib sularımızı dolduranda da Madelin kənarda durmuşdu. Heç kimə qaynayıb-qarışmırdı. Artıq axşam düşürdü. Ətraf kənd evləri ilə dolu idi. Nəhayət, gölə baxan içiboş bir neçə mərtəbəli ev gördük. Otaqlarından gölə yaxşı mənzərə açılırdı. Madelini narahat edən yeganə şey isə hansısa tüfeylinin otaqların birində döşəməyə atılmış paltarları idi. Çox panik yaşayırdı. Sonra mənə əmr ilə “get mənim də velosipedimi aşağıdan gətir” dedi. Ona “rədd ol, özün gətir” deyə cavab verdim. Eyni sözü mənə qaytarıb gözdən itdi. Sonra aşağı mərtəbədə yataq torbasına bürünüb yatdığını gördüm. Gecə bir siqaret yandırıb bu diskomfortun Madelin üçün olmadığını anladım.

Səhər açılınca yanına gedib yollarımızı ayırmalı olduğumuzu dedim, yolüstü hotel və ya hostellərdə qalarsa, daha xoşbəxt olacağını əlavə etdim. O da öz növbəsində buna artıq qərar verdiyini dedi. Madelinlə qucaqlaşib ayrıldıq.

Meksika səyahətimiz cəmi bir gün çəkmişdi.

Hidalqo yolu çətin gedilən dağlıq yol idi. Məhz burada ilk dəfə güclü yağışa düşdüm. 3000 metr hündürlükdə dağlardan gələn buz kimi su ilə qablarımı doldurdum. Demək olar ki, hər səhər quşların səsinə oyanıb ocağımı qalayır, qəhvəmi bişirirdim. Pedalladığım yol “Kəpənəklər monarxiyası” adlanırdı. Burada onların qoruğu da vardı. Yadımdadır, Madelinin arzularından biri məhz bu qo-

ruqlara baş çəkmək idi. Amma kəpənəklərdən əsər-əlamət görünmürdü.

Deyəsən, fəsil bitmişdi.

Məni paytaxt Mexikoya aparən D17 yolu kafeteriyalarla dolu idi. Birində dayanıb dadlı aztek şorbası içdim. Sonra qarşıda yamyaşıl dağlar göründü. Onları da aşdıqdan sonra paytaxta gedən yola girdim. Burada bütün nəqliyyat növləri sürətlə hərəkət edirdi. Mən də geri qalmamaq üçün var-gücümə pedala basırdım. Rəngli qrafitilərlə dolu köhnə körpülər, altında yatmış kimsəsizlər ilk gördüklərimdən idi. Burada Daniel adlı birinin evində qalacaqdım. O, ortaboy, kök, şən və zarafatlı biri idi. Ev ona anasından qalmışdı. Gitara çalmaq və motosikletlə səyahət etmək Danielin hobbilərindən idi. Evdə Anselmo adlı bir köpək də vardı. Pəncərəyə dırmaşib saatlarla həyətdə tamaşa edirdi. Sahibi onun üstünə “pinche perro”¹ deyərək qışqırırdı. Daniel əvvəlcə məni pulki² içməyə və çičeron³ yeməyə dəvət etdi. Sonra şəhər mərkəzinə düşdük. Burada diqqətimi cəlb edən senat binası yaxınlığındakı mərkəzi parkda yaradılmış “Movimiento Pacifico” hərəkatı, başqa adla “420-ci komuna” idi. Çəpərlənmiş hissə-də marixuana kolları uzanırdı. Yeni qurulmuş çadırlarda tezliklə temazkal⁴ ritualları başlayacaqdı. Burada hər kəs marixuana çəkirdi. Əli avtomatlı polislər adamların təhlükəsizliyini təmin edirdi. Səyahətlərim boyu bu qədər rahatlıqla “nəşə” çəkilən yer xatırlamırdım. Gənclər bizə

¹ Qəhbə it (isp.)

² Əsasən maquey bitkisinin şirəsindən hazırlanan pivəyə bənzər içkidir.

³ Qızardılmış donuz dərisi

⁴ Ənənəvi buxar hamamı

yaxınlaşaraq LSD¹, sehrli göbələk və kokain almağı təklif edirdilər. Daniel 100 pesoya bir neçə baş marixuana aldı. Elə oradaca taxta borularımızı doldurub, tüstü aldığ, kefiniz yerinə gəldi.

Bakıdan uçub gələn və səyahət üçün Meksikada bir müddətlik mənə qoşulan Sevinclə ilk günümüzü "Lord Hotel"də keçirdik. Sevinc illər öncə Latın Amerikasını bel çantası ilə səyahət etmişdi. Onunla indi üzərində paytaxtın yerləşdiyi qədim aztek şəhəri Tenocitlanın qalıqları toplanmış muzeyə getdik. Burada həm də çoxlu insan kəllələri vardı. Azteklər allahların yolunda milyonlarla qurban veribləmiş. Axşamları Daniel və Sevinclə kafestoranlarda keçirir, merkadolarda² ekskluziv təam sayılan qurudulmuş, üzərinə ədviyyatlar vurulmuş çəyirtkə, soxulcan və qarışqalardan yeyib pivə içirdik.

Mariaçilər Meksika mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsidirlər. Gitaraları, sombreroları³ və klassik geyimləri ilə küçələrdə gəzir, çalıb-oxuyur, pul yığırdılar.

Bu müddət ərzində Qvatemala vizası üçün Çapultepek rayonunda yerləşən səfirliyə də gedib-gəlirdim. Mənə Şengen vizanın tezliklə bitəcəyi üçün viza verə bilməyəcəklərini deyirdilər. Hər ehtimala qarşı yaxınlıqdakı Honduras səfirliyinə də getdim. Gözəl çöhrəsini maska altında gizləmiş honduraslı Miriam məni dinlədikdən sonra əlindən gələni edəcəyini dedi. Hətta konsulla görüşüb mənə mütləq viza verilməsini şəxsən xahiş etdi. Prosedur 1 saat

¹ İstifadə etdikdə hallüsinasiyalar, fərqli rənglər və naxışlar gətirən güclü psixoaktiv maddə

² Yerli bazarlar

³ Geniş kənarlı papaq

çəkdi. Elə həmin gün Honduras 60 günlük səyahət vizasını aldım.

Miriama dostluğumuz belə başladı və xeyli də davam etdi.

Şəhərin ən sevdiyim rayonu Kayoakan oldu. Bura məşhur rəssam Frida Kahlonun doğulduğu və yaşayıb-yaratdığı yerdir. Qızlar, oğlanlar, qadınlar, kişilər... hamı rəngli idi. Küçələrlə yeriyən gülərüzlü, uzun ətəkli, qalın qaşlı mexikolu qızlar, sanki Fridanın əsərlərini imitasiya edirdilər. Onun ev muzeyi də burada yerləşirdi. Və demək olar ki, hər gün qarşısı yerli və əcnəbi turistlərlə dolu olurdu. Kayoakanın divarları bir-birindən gözəl rəngli qrafitilərə bürünmüşdü. Elə ilk rəngli kaktus tatumu da bu artistik küçələrdə yerləşən studiyaların birində etdirdim. Sevinc də ayağına rəngli peyote¹ döydürdü. Belə gəzintilərimizin birindən evə qayıdarkən "Movimiento Pacifico" gənclərindən 50 pesoya hazır bir "joint" aldım. Elə yerdə oturaraq Sevinclə birlikdə çəkdik. Evə girər-girməz foyedəki divanda sevişməyə başladım. Lakin Anselmo burnunu hər yerə soxur, bizə imkan vermirdi. Ona görə otağımıza çəkildik. Ehtiraslı zaman kəsiyində hər ikimiz eyni anda orqazm yaşadım. Sevinc:

– Biz bakirəliyimizi, sanki indi itirdik, – deyib siqaret yandırdı.

Sonra xeyli yatdıq.

Qapı açılarda onun "biz indi hansı otaqdayıq?" kəlməsi çox gülməli səsləndi.

¹ Tərkibində meskalin olan kiçik kaktus növüdür

Akapulko çimərlik şəhərinə martın 25-də çatdıq. Əgər son on ilə qədər bu şəhər Meksikanın ən öndə gedən turistik yerlərindən idisə, indi artıq boşalmışdı. Binalar köhnəlmişdi. Hotellərdə tək-tük yerli turist gözə dəyirdi. “Beetle” taksiləri sənişinləri çox ucuz qiymətə daşıyırdı. Akapulkonun yerini artıq şimaldakı Kankun şəhəri tutmuşdu. Bunun səbəbini mafiyalar arasında gedən savaşın şəhəri qorxulu məkana çevirməsi ilə izah edirdilər. Sevinclə “Sunset Bungalow” hotelinə yerləşmişdik. Işıqforun altında Qandinin çomaqla heykəli dayanmışdı. Akapulko çimərliyində bir gün keçirdikdən sonra Puerto-Eskondido şəhərinə istiqamət aldığımız avtobus səyahəti zamanı yadda qalan hadisələrdən biri Sevincin məhz oturmaqda düymələrini açib mənimlə oral seks yaşaması oldu. Puerto Anxel şəhərinə çatıb gecələyəcəyimiz evə istiqamət aldığımız. Evin sahibi Xose bizi onun məhz Zipolite çimərliyində yerləşən vegetarian “Dehli” kafesinə səhər yeməyinə dəvət etdi.

Zipolite çimərliyi Sevinclə Meksika səyahətimizin əsas “ləndmark”ına çevrildi. Bura iki iri qaya arasında yerləşən, 2016-cı ildə leqallaşan, ilk nudist çimərliyi idi. Xosenin kafesində dadlı yeməkdən sonra yeriməyə başladığımız. Sevinc əvvəlcə məmədənini çıxartdı. Mən artıq tam çılpaq idim. Qarşıdan gələn lüt cütlüyü görəndə cəsarətlənib bikinisini də soyundu. Zipolite əsl cənnət idi. Sakit okean suları köpüklü dalğalarla yanaşı, günəş işığında parıldayan çiskin də gətirirdi. İsti quma uzandığımız. Qadınlar gəzərək adamlara yaxınlaşıb masaj təklif edirdilər. Biz isə hərəməzə bir ləzzətli kokos alıb həyatın

dadını çıxartmağa çalışırdıq. Sahil üstünə “Only naked”¹ yazılmış luks otellərlə dolu idi. Axşamlarımız közdə qızardılmış balıqlardan yeyib “Tequila sunrise” kokteylindən içməklə keçirdi. Hətta gecələrin birində rəngli işıq saçan kafenin qarşısındakı qumun üstündə Sevinclə rəqs etməyimizi də xatırlayıram...

Deyilənə görə, buralarda ən gözəl qürubu 4-5 km aralıda yerləşən Punta Kometa adlı yerdə müşahidə etmək olar. Bura hippilərlə dolu idi. Elə bil helikopterlə gətirib atmışdılar. Pilləkənlərlə axına qoşulub lap tərənin başına çıxırdıq. Bir fransız oğlan iri “joint”-ini yandırmaq üçün məndən alışqan istədi.

Hamı oturub günün batmasını izləyirdi.

Bu, həqiqətən də, möhtəşəm idi.

Günəş həm yumurta kimi sarı, həm də “Tequila sunrise” kimi qırmızı idi.

Oaxaka şəhəri isə dilənçilərlə dolub-daşırdı. Buranın köhnə tipli binaları ətrafda əla atmosfer yaradırdı. Market, hotel və kafələrin qapıları taybatay açıq idi. Şəhər mərkəzində yüzlərlə çadır qurulmuşdu. Müəllimlər maaşlarının artırılmasına görə aksiya keçirirdilər. Bəziləri ilə ingiliscə bir az çənə vurdum. Deyəsən, bu, Sevincin xoşuna gəlmədi. Mənə yarıcıddı, yarızarafat hər çadırdakı qızla bir gecə keçirməyimi tövsiyə etdi.

Bura gəlmişkən çox da uzaqda olmayan Tehuakan qəsəbəsindəki piramidalara da baş çəkmək istəyirdik. Sevinc artıq “Airbnb”-dən “Casa El Colibri”-də yer də rezerv etmişdi. Bu çox sadə, rəngli, divardan Fridanın animativ

¹ Yalnız çıpaq (ing.)

şekli asılmış xudmani bir otaq idi. Növbəti gün piramidalara baş çəkərkən hətta pasportlarımıza onların şəkli olan möhürü də vurdurduq.

Mexikoya qayıtmaq vaxtı çatmışdı. Ancaq Daniəldən gözləmədiyim bir mesaj gəldi. Madelinin də onun evinə gəldiyini yazmışdı. Deyəsən, aləm qarışacaqdı. Sevincə olub-keçənləri izah etdim. Çünki onunla eyni evdə qal-saydıq, Madelin mütləq bir hoqqa çıxaracaqdı. Sevincin əvvəl kefi pozuldu. Könlünü bir az aldıqdan sonra 3 günlük hoteldə qalmağımıza razılaşdı. Son 3 gecəmizi keçirdiyimiz "Ayenda" hotelinin qarşısı hələ də orientasiyalarını tam ayırd edə bilmədiyimiz seks işçiləri ilə dolu olurdu. Amma əzələli olduqlarından Sevinc onların transgender olduqlarını deyirdi.

Aprelin 4-də saat 7:30-da Sevinclə Mexiko Beynəlxalq Hava Limanında qucaqlaşib ayrıldıq. Son dəfə mənə dedi: "Bu səfərdə əsl qaraçı-səyyahla səyahət etdiyim üçün çox xoşbəxtəm".

Evə qayıdanda qatarla dönəsi oldum. Çox basabas idi. Polis adamları vaqonlara itələyərək doldururdu.

Madelinlə ikinci görüşümüz çox toksik keçdi. Daniel bizi öz studiyasında təşkil etdiyi kiçik içki partisinə dəvət etmişdi. Madelin elə hey mübahisə üçün mövzu axtarırdı. Deyəsən, Danielin mənimlə onun arasında olanlardan xəbəri yox idi. Tək olduğu üçün Mexikoya velosipedlə yox, avtobusla gəlmişdi. Bir neçə gün sonra da velosipedini evdə qoyub, çantasını alıb mənimlə Sevincin səyahət marşrutuna yaxın bir marşrutla yola çıxdı.

Çapultepekdə yerləşən Qvatemala səfirliyinə təkrar müraciətlərim nəticəsiz qaldı. Konsulluq işçiləri Meksi-

kada müvəqqəti qeydiyyatım olmadığı üçün mənə viza verə bilməyəcəklərini deyirdilər. Hətta iş elə gətirdi ki, bir gün onlara etiraz olaraq çadırımı qarşıdakı parkda açıb yatdım. Bu ərafədə polis maşınları gəlib mənim təhlükəsizliyimi təmin etmişdi. Amma çifayda...

Sonra konsulluğun Luis adlı işçisi mənə dedi: “Əgər sən Qvatemalaya Çiapas istiqamətindən girsən, gömrük işçiləri səni yüz peso qarşılığında buraxar”.

Konsulluq işçisindən belə söz eşitmək nə qədər də gül-məli idi.

Artıq katoliklər pasxa bayramını qeyd edirdilər. Yerə gül-çiçəkdən cığır salınmış, əkillər qoyulmuş, altarlar bəzədilmişdi. Həm böyüklər, həm də uşaqlar rəngli dini paltarlar geyinmişdilər. Orizaba şəhəri çox orijinal idi. Burada bir-birindən gözəl butiklər, kafelər vardı. Şəhəri keçib gedəndən sonra torpaq cığırın sağında sıx bambukabənzər kariso ağacları ilə zəngin cəngəllik görünürdü. Amma gecələmək üçün hamar yer tapmaq çətin idi. Geri qayıdanda bir nəfər həyətindən çıxıb məni səslədi. Elə həyətində qəhvə əkib-becərən Roberto kişi idi. Bu yerin adının İxtak Zokuitlan olduğunu dedi. Küçə qırağında-kı “De-Tuxpanqa” kafesi də onun idi. Mənə cəngəllikdə çoxlu ilanların olduğunu da deyib, orada gecələməyin təhlükəli olduğunu bildirdi. Sonra evinə dəvət etdi. Kollardan yığılmış ağ-qara qəhvələr elə həyətdə taxtaların üstündə qurudulurdu. Çadırımı bu həyətdə açdım. Roberto bir gecədə məni qəhvənin istehsal prosesi ilə tanış etdi. Ona bu işdə oğlu Eduardo kömək edirdi.

Səhər Roberto məni dükanında dadlı takoslara və isti qəhvəyə qonaq etdi. Üstəlik, öz qəhvəsindən 250 qram

mənə verdi. Səyyah üçün bundan gözəl hədiyyə ola bilməzdi. Robertsonun oğlu ilə gəzə-gəzə əvvəllər burada fəaliyyət göstərmiş kiçik qatar stansiyasına getdik. Qarşıda Meksikanın ən hündür nöqtəsi sayılan və fəaliyyətdə olan Orizaba vulkanına gözəl bir mənzərə açılırdı.

İndi aqave plantasiyalarını ananas sahələri əvəzləmişdi. Hətta İsla şəhərinin girişində ona bir heykəl də ucaldılmışdı. Gecələrim bu sahələrin yanında çadır açıb qarnımı doyurmaqla keçirdi. Hava çox isti idi. Sahilə tərəf istiqamət aldığıma görə hər gecə ağcaqanadlarla mübarizə aparırdım. Koatzakoalkos şəhər mərkəzində Pako adlı birinin çox geniş eyvanlı mənzilində bir neçə gün qaldım. Yalnız ispanca danışan Pako bir vaxtlar Argentinanı pedallamışdı. Sevgilisindən ayrıldığına görə depressiya keçirir, hərdən qaçıb rançosuna – təbiət qoynuna çəkilirdi. Onun dərdinə əvvəlcədən hazırladığı bir büküm “nəşə” ilə şərik oldum.

Meksika körfəzi sahilində yerləşən bu şəhərdə həm sümüklərimə, həm də velosipedimə dinclik verəndən sonra San Kristobal istiqamətində yola düşdüm. Ətrafda kokos meşələri uzanırdı. Burada kəndlilin əsas aləti maçete idi. Bir maçetemin olmamasına təəssüflənirdim.

Gecələrin birində palma ağacı meşəsində, ətrafda atəş-fəşanlıqdır hiss edib yuxudan ayılmışdım. Sən demə, çadırımın ətrafında dövrə vuran işıldaböcəklər imiş. Sonra çadırımın üstünə nəşə atıldı. Bunlar da palma qozalarını yeyən dələkimilər idi. Sonrakı günlərdə bu qozaları yağ istehsalı üçün iri maşınlara yükləyib daşıyan adamlarla xeyli söhbətləşdim.

Artıq yağışlar başlamışdı. Axşamlar islanırdım, səhər isə günəş paltarlarımı sürətlə qurudurdu. Paraiso adlı kəndi keçəndən sonra hamı məni yenidən qrinqo adlandırmağa başladı. Bu o qədər davam edirdi ki, qulaqlarımı tıxamaq istəyirdim.

Aprelin 29-da, artıq 90 günlük səyahətdən sonra dağların arasında yerləşən, ispancada qarşısına “sehrli qəsəbə” ifadəsi əlavə olunan San-Kristobala çatdım. Bura qrinqo qız və oğlanlarla dolu turistik bir yer idi. İlk işim qarnımı doyurmaq üçün ucuz kafelərdən birinə girmək oldu. Əlbəttə, əsas yemək bir az fərqli takoslar idi. Keçəl Davidlə də burada tanış oldum.

– Sənə maraqlı ola biləcək şeylərin yerini bilirəm, – deyə oturduğu masadan mənə səsləndi.

Sonra telefonunda bir restoran menyusunun arxa tərəfindəki şəkli göstərdi. Burada istənilən adamın tapa biləcəyi hər cür narkotik vasitələrin adı və qiyməti yazılmışdı.

– Mənimlə darıxmazsan, qalx gedək, sənə bu sehrli yerin arxa küçələrini göstərəcəm, – dedi.

Nədənsə ona güvəndiyimi hiss etmişdim.

Əslən Mexiko şəhərindən olan 40-45 yaşlı David uzun müddət Karib dənizi sahilindəki restoranların birində baş aşpaz işləmişdi. Sonra bu qəsəbədə bir hostel açıb, lakin Covid dövründə iflasa uğrayıb. İndi, demək olar ki, işsiz qalmışdı. Hətta mənə bir az əvvəl yediyi yeməyin pulunu da sonra ödəyəcəyini demişdi.

Piştaxtalar qoyulmuş xırda alış-veriş yerlərini gəzirdik. David hamı ilə salamlayırdı. Buradakı dükanlar da bir üzü yemək menyusu olan broşürlərlə dolu idi. Bir yerdən 120

pesoya bir qram kokain, digərindən isə bir “lsd” kağızı aldıq. Sonra Davidin başqa bir barda yarımçıq qoyub getdiyini viskisini bitirdik. Elə oradaca tualetə girib kokaindən adama bir xətt burnumuza çəkdik. Bu mənim həyatımda ilk kokain təcrübəsi idi. Yüksək enerji və hiperaktivlik hiss etməyə başladım. İndi durmadan danışırıdım. Qaş qaralandı isə bir diskotekaya üz tutduq. Burada girişdə hamıya mdma həbləri¹ paylanırdı.

Qaldığımız hostelə gecə saat 2-də qayıtdıq. David məni saxlayıb dedi:

– O küçədə indi atışma olacaq, gəl, o biri küçəylə gedək.

Deyəsən, nəşə hiss etmişdi. Hostelə çatar-çatmaz tapança səsləri eşidildi.

Haqlı idi.

David Meksikanın əsl Şantaramı² imiş sən demə...

“Qhia” hostelindəki üçüncü günümüzə gənclər toplaşmış və temazkal ritualına gedirdi. Onların arasında İsraildə hərbi xidmətini yenidən bitirən bir gənc qız da vardı. Mənim velosipedlə səyahət etdiyimi görüb, sual atəşinə tutdu. Özünün nə vaxtsa tək təkər velosipedlə dünyanı gəzəcəyini deyirdi. Hosteldə Ukrayna–Rusiya müharibəsinə görə viza kartı bloklanmış Olqa adlı rus səyyah da qalırdı. Gecələrin birində pulu olmadığına görə ac qaldığını hiss edib yeməyə dəvət etmişdim. Sonra bizimlə gecələmək üçün üstü bağlı çardağa da çıxmışdı. Həmin gecə mən,

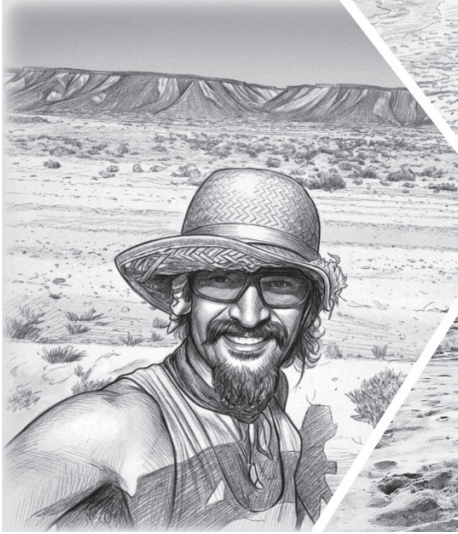
¹ Tez-tez “ecstasy” və ya “molly” adları ilə tanınan psixoaktiv maddədir. Empatiya və stimullaşdırıcı hissələri artırır.

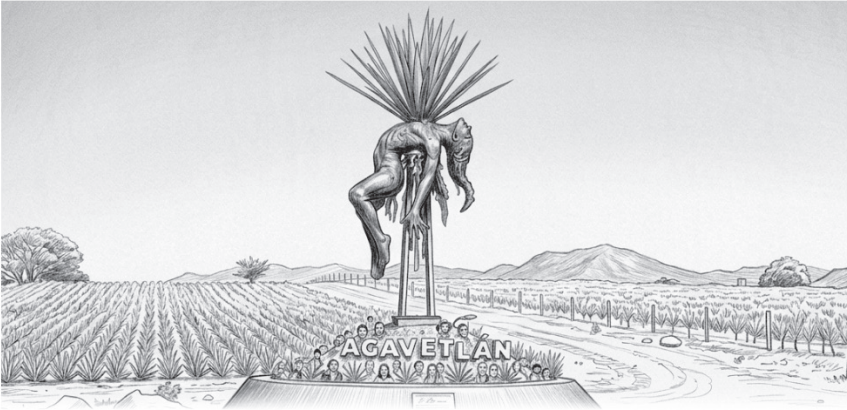
² Burada müəllif Qreqori David Robertsin Hindistan macəralarından bəhs edən eyniadlı əsərinə istinad edir. Sanskritdə bu söz sülh adamı mənasına gəlir.

David və Olqa xeyli söhbətləşmişdik. Olqa bir kokain xəttini burnuna çəkməyə də etiraz etməmişdi. Onun da ilk təcrübəsi idi...

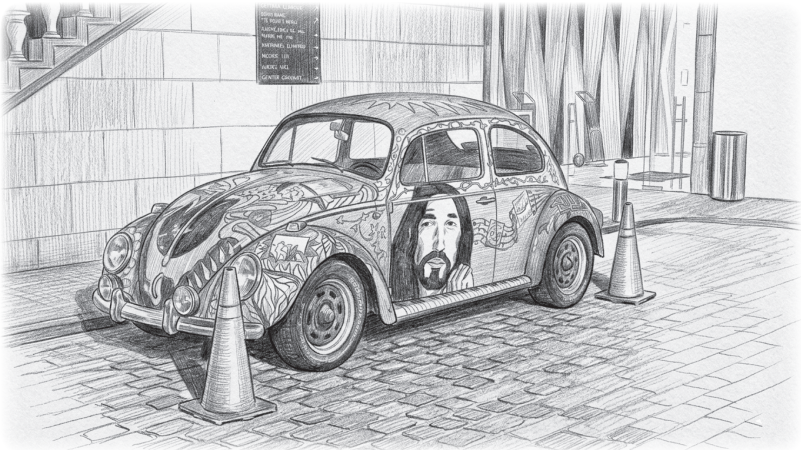
San-Kristobalı tərک edəndə David məni saxlayıb kəhrəba boyunbağı hədiyyə etdi və bunun hər zaman mənə uğur gətirəcəyini dedi. Qucaqladım onu.

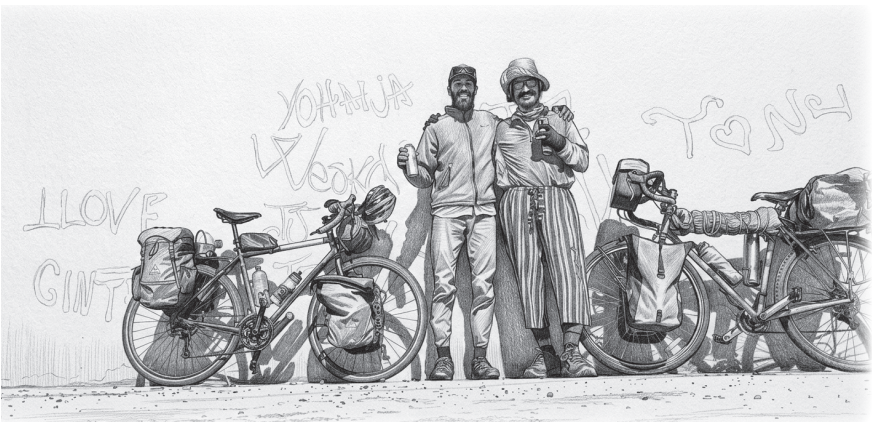
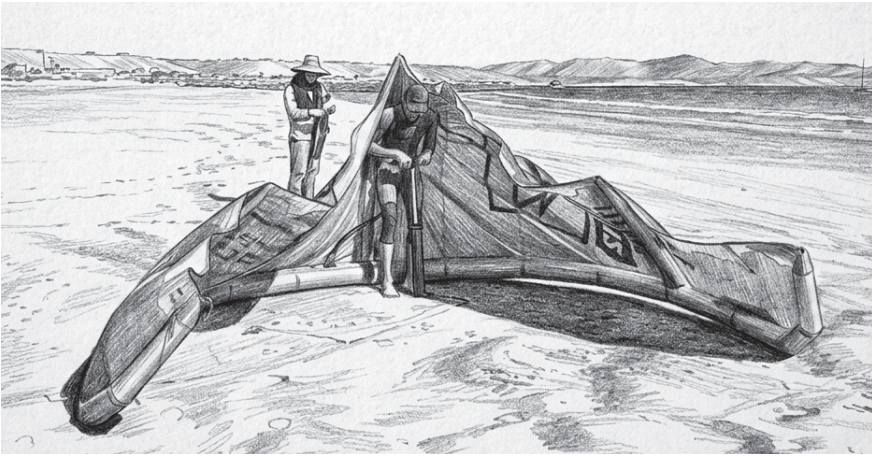
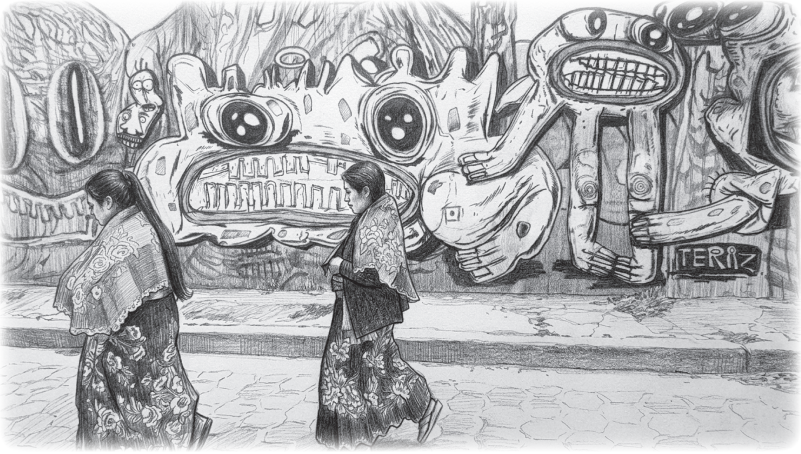
Mərkəzi Amerikadakı səyahətim dövründə Davidlə daimi əlaqə saxlayardım. Günlərin bir günündə isə adını çəkmədiyini bir malı Meksikanın bir şəhərindən digərinə aparmalı olduğunu dedi. Başqa bir gün isə belə bir mesajı gəldi: "Mən yaralıyam, indi xəstəxanaya gedirəm, məni mafiya bərk döyüb, köməyə ehtiyacım var..." Sonra ondan heç bir xəbər ala bilmədim. Bu, Davidin, çox güman ki, son mesajı idi. Daşdığı malın narkotik olması şübhələrini ağılıma gətirməkdən belə qorxurdum.

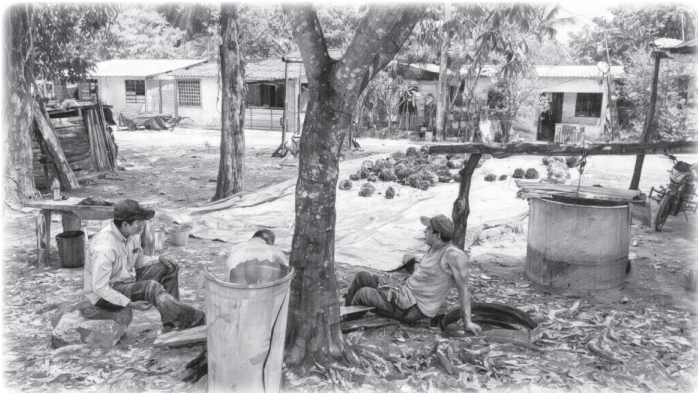

QVATEMALA

İlk qeyri-qanuni giriş; Markusla qovuşma; Bir ketzala bir avokado; Rodrinin evində; Geri dönüş; Artıq leqalam.

Bu dəfə Qvatemala vizasını ala bilmədiyimdən Meksikaya qeyri-qanuni giriş edəsi oldum. Ölkəyə gedən, xəritəmdə görünən yol Sabinal və Santa-Tereza kəndlərinin içindən keçirdi.

Döngəyə təzəcə girmişdim, qara şüşəli bir cip saxladı. Bir maskalı adam başını çölə çıxarıb kim olduğumu soruşdu. Cavab vermədikdə “Kalaşnikov” silahını şaqqıldatdı. Danışmaq istəyəndə sözümlü kəsdi:

– Hə, bildik, sən amerikalı turistsən, amma bu kəndlərə gedə bilməzsən, çünki səni soyub bütün əşyalarını aparacaqlar.

Onlarla sağollaşıb La-Mesilla sərhəd keçid məntəqəsinə yön aldım. Bir yerdə dayanıb sonuncu kokain payımı iylədim. Bu sərhəddə heç nə yoxlamırdılar, dəllallar özləri əcnəbi turistləri çağıraraq miqrasiyaya dəvət edirdi. Çox böyük qələbəlik vardı. Ona görə mən də hamı kimi axınla hərəkət edib, Qvatemalaya daxil oldum. İndi dağların arasında bir çay qırağı ilə gedirdim. Burada yaşayan adamlar çox aktiv görünürdülər. Hamı yer qazır, qum daşıyır, ev tikirdi. Tikintisi başa çatmamış onlarla daxma vardı. Dağlardan həm də buz kimi sular axıb yola tökülürdü. Yollar

rəngbərəng çikenbaslarla¹ dolu idi. Sərnişinləri sərhəddən kənd və qəsəbələrə daşıyırdılar. Yol qıraqlarına kartofla toyuq qızartması verən kafelər düzülmüşdü. Mən də birində dayandım, 12 ketzal² verib qarnımı doyurdum.

Burada ilk dayandığım yer Totanikapan adlı qəsəbədə Karl adlı yəhudiyə məxsus “Bask Ruderman” malikanəsi oldu. Həyətdəki yaşıl otların üstündə artıq digər səyyahlar çadırlarını qurmuşdular. Avstriyalı gənc velosipedçi Manuellə burada tanış oldum.

Karl oğlu Daniellə birlikdə tuna balığının Yaponiya və ABŞ-yə ixracına baxırdı. Özünü bu biznesin kapitalisti adlandırır.

Onun yanında üç gün qalıb sümüklərimə dinclik verdikdən sonra Atitlan gölü istiqamətində hərəkətə başladım. Gölə ilk görünüş Santa-Mariya kəndini keçəndən sonra başladı. İndi Xaybalito kəndinə üzəcək qayıq axtarırdım. Orada hələ Bişkek günlərimdən tanıdığım alman Markusla görüşəcəkdim. Göldəki motorlu qayıqlar bir sərnişini 15-20 ketzala kəndə aparırdı.

Xaybalitoda velosipedimi pilləkənlərə qaldırmağa balaca uşaqlar kömək etdilər. Onlar həm Markusu, həm də “Pasado de-Xaybalito” mehmanxanasının sahibi Hansı tanıyırdılar.

Markus həyətdə, avokado ağacının altında oturub “nəşə” bükürdü. Ara-sıra başqa qrinqolar da gözə dəyirdi. Ümumiyyətlə, Xaybalito və Atitlan gölü ətrafı turistik sayılırdı.

¹ Chickenbus (ing.) – Adamlarla yanaşı həm də toyuq və digər heyvanları daşıyan iri, rəngli avtobuslar

² Qvatemala milli pul vahidi. Adını eyni adlı quşdan götürüb.

Sonra Markusun Hansdan kirayə götürdüyü daxmaya getdik.

Markus qonşu kəndə yerba (“nəşə”) almağa getdiyi üçün yerli polisın tez-tez onun dalınca düşdüyünü dedi. Peşəkar motosiklet sürdüyünə və cıgırları yaxşı tanıdığına görə onu hələ də tuta bilməmişdilər.

Dərə-təpə yollarla, sağımızdakı Atıtlan gölünün gözəliyiindən zövq alaraq Santa-Kruz kəndinə çatdıq. Burada Markus məni yerli bir kafedə nahara dəvət etdi. Sonra mehmanxanaya qayıtdıq.

Qvatemalaya qeyri-qanuni girişim barədə Hansa məlumat verdik. O, uzun illər əvvəl Almaniyadan köçüb burada mehmanxana sahibi olan müdrük bir insan idi. Markus onun ağacdən qopub düşən iri avokadoları 1 ketzala satdığını deyib zarafatlaşdı. Hans bildirdi ki, gölün qarşı tərəfindəki Panaxaçel kəndində bir agentlik var, müəyyən pul qarşılığında pasportları yaxın sərhədlərə aparır, möhür vurdurub geri gətirir. Buradakı turistlərin əksəriyyəti yaşamaq icazələrinin vaxtını belə artırır. Amma mənim işimə yaramırdı. Çünki mənə Qvatemala vizası lazım idi. Eşitdiyimə görə, Nikaraqua bu barədə çox ciddi olmuşdi və hətta əvvəlki vizaları da yoxlayırdı.

Növbəti gün Markusla sağollaşib paytaxt Qvatemala istiqamətində yol aldım. Amma öncə Mərkəzi Amerikanın ən aktiv vulkanı Del-Fueqoya dırmaşacaqdım. Avstriyalı Manuellə San-Xose Kalderas qəsəbəsində bir yerli dağ bələdçisinin evində görüşdük. Növbəti gün artıq vulkana qalxan cıgırın başladığı La-Soledad qəsəbəsindəki toplanış məntəqəsinə çatdıq. Amma biz ora bələdçisiz qalxacaqdıq. Cıgır adamlarla dolu, təbiət mən-

zərəsi əsrarəngiz idi. Hündürə qalxdıqca landşaft dəyişirdi. Günortaya yaxın uzaqdan boz rəngli Del-Fueqonun ilk püskürməsini gördük. Beli çantalı insanlar bu mənzərəni ağzıaçıq izlədi.

Deyilənə görə, bu partlayışlar 15-20 dəqiqə intervalla davam edirdi. Buradan həm də Aqua Vulkanına və Akatenanqaya da mənzərələr açılırdı.

Günün ikinci yarısı artıq zirvəyə yol almışdıq. İndi iynəyarpaqlı, soyuq meşənin içi ilə gedirdik. Buludlara çox yaxın, vulkanın kraterinin lap yaxınlığında 20-25 təbiətsevər yerə çöküb gecənin düşməsini gözləyirdi. Bərk külək başlamışdı, qum gözümüzə, ağzımıza dolurdu. Manuelle yerə oturub belimizi bir-birinə söykədik. Canımıza nisbətən istilik gəldi. Və budur, gecənin ala-qaranlığında ilk lava püskürdü. Kütlənin qışqırığı səsi ucaldı. Daş parçaları kraterdən ətrafa tullanırdı. Möhtəşəm mənzərə idi. Hamı bu möhtəşəm təbiət hadisəsindən razı qalmışdı. İndi gecə lampalarını işə salaraq geri, "beyzkəmp"lərə ayaq açmışdılar. Qarnımıza bərk soyuq olmuşdu. İshal qaçılmaz idi. Birtəhər özümüzü çadırlarımıza çətdirib içəri təpildik.

Səhər La-Soledada bir meşənin içi ilə qayıdırdıq. Manuel isə buranı cəngəllik adlandırırırdı. Meşədə bizdən başqa heç kim yox idi. Amma bu cığırın bizi qəsəbəyə aparacağına əmin idim. Avstriyalı gənc indi yarızarafat, yarıciddi niyə bu cığırda gəldiyimizi soruşur, burada tibbatı öləcəyimizdən danışırdı. Deyəsən, ona nəşə olmuşdu. Bu həyəcanın bir səbəbi olmalıydı. Evə çatan kimi otağa çəkilib yatağa uzandı. Heç düyülü-lobyalı nahara da qoşulmadı. Sən demə, bərk soyuqlayıbmış. Sayıqlamaları da buna görə imiş.

Paytaxta gedən yol yalnız çay daşlarından döşənən antik şəhər Antiquadan keçirdi. Bura vulkan püskürməsi şəhəri ağuşuna alana qədər ölkənin paytaxtı imiş. “La-Bohemia” kafesinin terrasında şəkərli bir qəhvə sifariş verib, həm gündəliyimi yazdım, həm də bu sülh şəhərinin oyanmasını izlədim. Qvatemala şəhəri isə digər paytaxtlar kimi heç bir ahəngi olmayan göydələnlərlə dolu idi. Belə göydələnlərin birində məni evində qonaq saxlayacaq Rodri ilə tanış oldum. Divardan asılmış medallarından onun “ironman”¹ olduğu bəlli idi. Həm də işdə imkan tapan kimi xarici ölkələrdə velosəyahətlər edirdi. “Universidad Del Valle de Guatemala”da ictimai münasibətlər və beynəlxalq əlaqələr departamentinin rəhbəri idi. Rodrinin sevgilisi isə Antiquada yaşayan argentinə qız idi. Buna görə həftəsonlarını məhz orada keçirirdi.

Qollarımı çirmələyib mətbəx sobasında isti çörək bişirdim. Süfrəyə şarab, zeytun və pendir qoyulunca kefiniz kökəldi, qarnımız doydu. Sonra Rodri mənə müxtəlif herbal otlarla mate adlı qaynar Argentina içkisinin necə hazırlandığını öyrətdi. Burada qeyri-qanuni olduğumu öyrəncə velosipedimi onun evində qoyub, gəldiyim yolla geri qayıtmağımı məsləhət gördü. Meksikanın Tapaçula şəhərindəki Qvatemala konsulluğunda şansımı bir də yoxlayacaqdım.

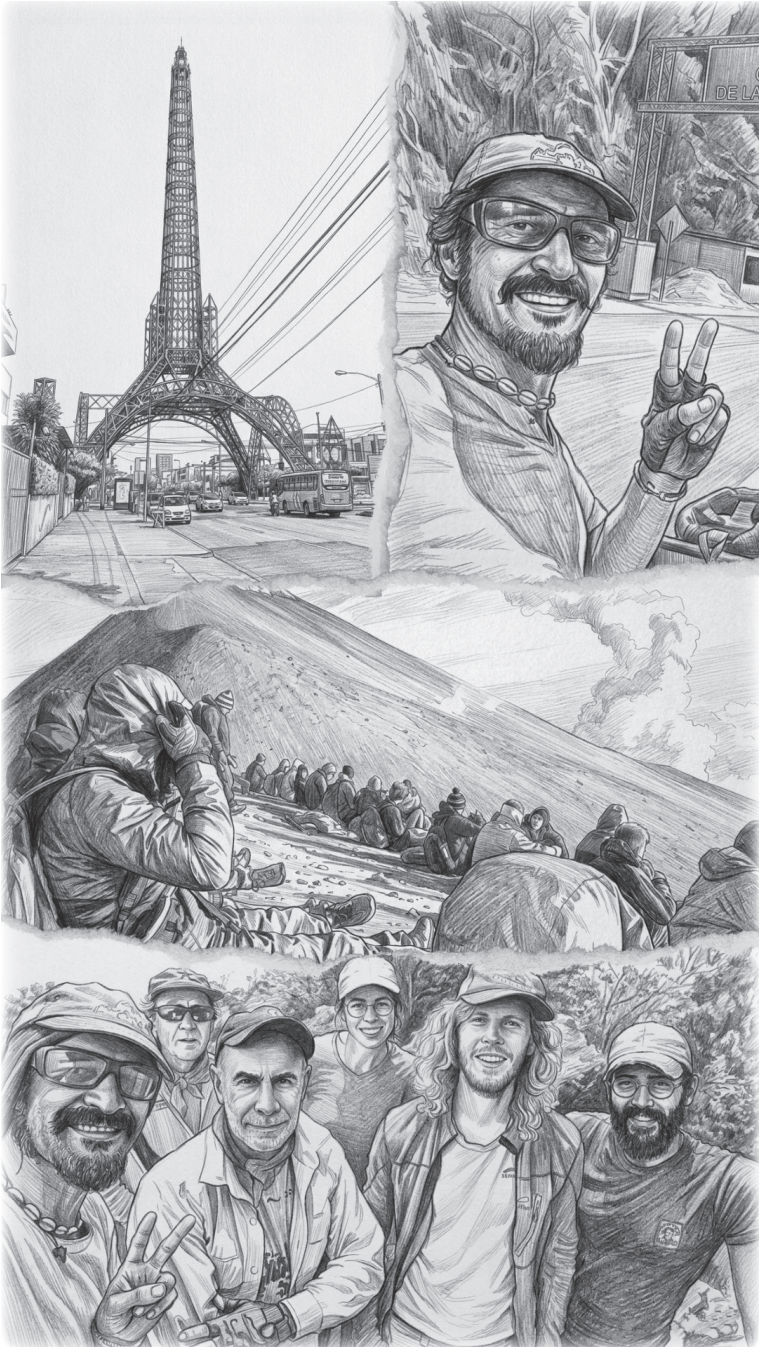
İlk dəfə idi çikenbasda sənişin kimi səyahət edirdim. Avtobusda hər şey daşınırdı. Həm də dar yollarda çox sürətlə hərəkət edirdi. Konduktor avtobusun içiyə arxa qapıya yeriyir, onu açıb dəmir pilləkənlərlə yuxarı qalxır,

¹ Velosiped sürən, üzüb-qaçan dəmir adam (ing.)

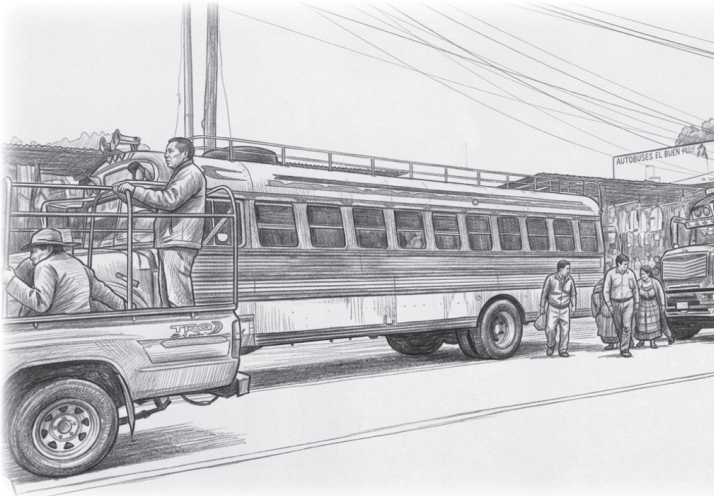
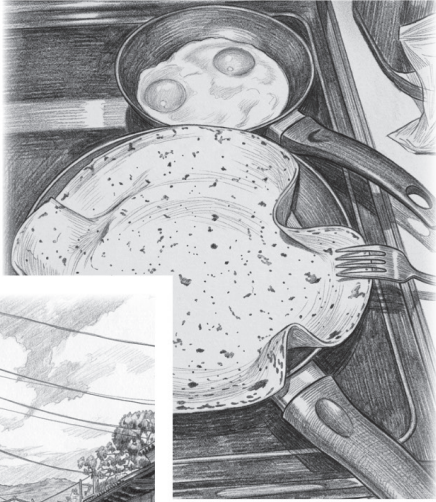
damdakı çanta və əşyaları hazırlayıb, dayanacaqda sahiblərinə tullayırdı.

Mayın 16-da köhnə binaları ilə xatırlayacağım Tapaçula qəsəbəsində Qvatemala konsulluğunun önündə dayandım. Bu Meksikaya ilk illeqal qayıdışım idi. Baş konsul yerində olmadığından məni Xose adlı gənc – ikinci konsul qəbul etdi. Bu arada daha nəzakətli, Norma adlı bir qadın da bizimlə idi. Xose məni dinləyib, köhnə ABŞ və şengen vizalarının nüsxələrini istədi. Otağında bağlı qapılar arxasında bir az məşvərət keçirdikdən sonra 3 aylıq bank hesabımdan çıxarışı da siyahıya əlavə etdi.

Qəsəbənin mərkəzində ventilyatorlu bir otaq kirayələdim. Mən Qvatemalada illeqal olarkən kartımla ödənişlər etmişdim. Odur ki, daşkəndli tanışım Yuranın köməyi ilə o əməliyyatları hesabdən çıxartdım. Növbəti gün baş konsul Karlos Enriki Çopan da gəldi. Bank çıxarışına diqqətlə baxıb, başı ilə təsdiqlədi. Tez bir zamanda 50 dollar ödəyib, 3 aylıq Qvatemala vizası aldım. Eyni yolla da paytaxt Qvatemalaya qayıtdım. Bu dəfə La Mesilla məntəqəsində pasportuma möhür də vurdurdum. Rodri artıq xəbərdən məmnun idi. Mənə mətbəxdən “səni iri bir pepperoni pizza gözləyir” yazmışdı.

HONDURAS

“Naqorniy Karabakh”; Karib dənizinin piratları; Yağışlar başladı; Tanrının evi; Üç gənc səyyah.

Yollar ağaclardan qopub düşmüş iri, sarı manqolarla dolu idi. Elə mən də vaxtaşırı dayanıb dadlı meyvələrlə qarnımı doyururdum.

Hondurasa El-Florido məntəqəsindən daxil oldum. Miqrasiya idarəsində bir nəfər azərbaycanlı olduğumu eşidincə:

– Mən oranı tanıyıram, “Naqorniy Karabax”, – deyə səsləndi.

Qarşıma çıxan ilk qəsəbə Kopan Ruins nisbətən turistik idi. Velosipedçi görən honduraslılar böyükdən-kiciyə xoşbəxt idilər. Qadın-qızlar da gözümə daha gözəl görünürdülər. Deyəsən, Meksikadan bu yana onların həm rəngi ağırlaşır, həm də çəkirləri aşağı düşürdü. Yola həm də artıq Xaybalitodan tanıdığım xakote adlı giləmeyvələr tökülmüşdü. Bu vaxta qədər “tienda” adlanan dükənlər burada “pulperiya” adlanırdı. Hələ Mexikodakı səfirlikdə çalışan Miriam, Hondurasa girər-girməz “bailadas de huevos”¹ un¹ dadına baxmağı tövsiyə etmişdi. Çox dadlı idi. Mən yalnız bunu yeyərək də səyahətimi başa vura bilərdim. Çoxdan arzuladığım Karib dənizinin sularına isə Puerto Kortes

¹ İçində əsasən yumurta və ağ pendir olan qatlanmış tortilla

adlı sahil kəndində toxundum. Çadırımı yaşıl otların üstündə qurub, qürubu, uzaqdan növbə alıb yola düşən gəmiləri müşahidə etdim. Burada həm də qumluqda gəzişən çoxlu xırda cücülər və ağcaqanadlar vardı. Karib sahili əsl “mosquito coast”¹ idi...

Artıq növbəti gün ayaqlarımda qaşınıtdan sızanaqlar əmələ gəlmişdi. Bu çox dözülməz idi. Bir aptekdən spirt və yod alıb sürtdüm.

Demək olar ki, hər gün yağış yağırdı. Yaş paltarlarımı yalnız günün sonunda, çadırdə dəyişirdim. Paytaxta doğru cənuba yol almışdım. Yoxoya gölünün sahili ilə pedallayırdım. Honduraslı Miriam həm də ən dadlı balıqların bu göldən tutulduğunu demişdi. Sahildə məhz balıq bişirən kafe və restoranların sayı-hesabı yox idi. Yağışlığım bütün bədənimi, hətta sükanı tutan əllərimi də örtmüşdü. Məni belə görəndə honduraslılar sevinir, xoşbəxt olur, sifətlərinə təbəssüm qonurdu. Əllərimi onun altından çölə çıxartdıqda isə şaqqanaq çəkib gülürdülər.

Bir neçə gün dincələcəyim qəsəbə Zambranonun yoxuşunu ağır-ağır qalxırdım. Ətraf iynəyarpaqlı ağaclarla dolu idi. Qaranlıq da düşmüşdü artıq. Amma bu gecə nə olur-olsun isti və rahat çarpayıda yatmaq istəyirdim. Az keçmədən qəsəbənin işıqları göründü. Axtarıb özümə ev tapdım. Bərk də yağış yağırdı. Təpədən dırnağa islanmışdım.

Darvazasına “Caserio Valuz” yazılmış, qəsəbə bənzəyən iri bir malikanə idi. Ev sahibi Xorxe evdə yox idi. Yoldan keçən bir motosikletçi tezliklə onu tapıb xəbər verəcəyini

¹ Ağcaqanad sahili (ing.)

söylədi. Elə də oldu. Bir azdan Xorxe, doğrudan da, avtomobili ilə qapıdaydı və yüngülcə sərxoş görünürdü. Motosikletçinin onu tapmasının çox mistik bir əhvalat olduğunu dedi.

3 mərtəbəli, 15 otaqlı ev klassik stildə tikilmişdi. Xorxe buranın 5 il əvvələ qədər qonaq evi kimi işlədiyini bildirdi. ABŞ Hondurası təhlükəli ölkələr siyahısına saldıqdan sonra biznes fəaliyyətini dondurmuşdu. Xorxe amerikalıları “user”¹ adlandırırdı. Məhz bu hadisədən sonra honduraslılarda onlara qarşı antipatiya yaranmışdı.

Xorxe 8 dəfə Qvatemalada, 28 dəfə Meksikada olmuşdu. Son ürək əməliyyatından sonra isə büdcəsinin azalması səbəbilə artıq səyahətə son vermişdi. O həm də özünü qatı katolik sayırdı, halbuki heç kilsəyə getməzdi. Evinin adındakı “caserio” sözünün italyancadan tərcümədə ev mənası verdiyini, “valuz”un isə soyadının ilk hecaları olduğunu dedi. O, evini tez-tez “Casa de Dios”² adlandırmağı da sevirdi. Zambrano qəsəbədə çox iri kəndə bənzəyirdi. Xorxe vaxtaşırı mərkəzi meydanda yerləşən Çin kafesində “chop suey con pollo”³ yeyərdi. Axşamları isə sevimli divanında oturaraq ya dini kitablar oxuyur, ya da zamanını telefonda keçirirdi. Evdə bir kökdən düşmüş piano da vardı. Uzun zamandan sonra barmaqlarım notlara toxunur, bildiyim mahnılardan çalmağa çalışırdım. Evində pianonun işə düşməsi Xorxeni xoşbəxt edirdi.

¹ İstifadə edən (ing.)

² Tanrının evi (isp.)

³ Çin mətbəxinə aid qarışıq tərəvəz və ətlə və ya toyuqla qızardılmış yemək

Malikanəsində qaldığım müddətdə Xorxenin simic adam olduğunu anladım. Demək olar ki, xadiməçisi Son-ya tərəfindən bişirilən heç bir yeməyi mənimlə bölüşmürdü. Mənim isə hər səhər və axşam bişirdiyim təamlardan boşqabını bolluca doldururdu. Xorxe elə hey evinə gələn səyyahların onu vaxtaşırı yeməyə dəvət etmələrindən danışırdı. Bəli, Xorxe bütün xərclərinin əcnəbi qonaqlar tərəfindən ödənilməsinə alışmışdı.

“Tanrının evi”ndə qaldığım 6-cı gün üç beli çantalı gənc səyyah təşrif buyurdu: andorralı xanım Ada, belçikalı bəy Sedrik və isveçli bəy Kalle idi. Yolda tanış olub dostlaşmışdılar. Mənim kimi eyni marşrutla dünyanın sonuna getməyi planlayırdılar. Axşam Xorxenin çoxdan arzuladığı dairəvi tonqalı qalayıb ətrafına yığışdıq. Sedrikgil bolluca pivə almışdılar. Xorxe çox xoşbəxt görünürdü. Gənclərin suallarına cavab verə-verə xeyli söhbət etdim.

Zambranoda olduğumuz günlərdə Ada honduraslı bir motosikletçiyə vurulmuşdu. Ona görə Sedrik və Kalle ilə səhər evdən çıxıb, gecə qayıdırdı. Xorxe müəyyən bir saatdan sonra darvazasını kilidləyir, Adagil divardan tullanmalı olurdu.

Günlərin bir günü Xorxenin mətbəxdə Sedriklə mübahisəsi düşdü. Sən demə, gecə qayıtmaları ev sahibinin xoşuna gəlməyib və Sedrikdən yerli adamlardan marixuana alıb-almadığını soruşub. Bu kasıblamış, bədbəxt oliqarx məni də mühakimə etməyə başlamışdı: məsuliyyətsiz gənclərə qoşulmuşdum və onunla ünsiyyətə kifayət qədər vaxt ayırırdım! Artıq hamımızın kefi pozulmuşdu. Zavallı Sedrik “özümü zindanda hiss edirəm”, – deyib du-

zurdu. Gənclərin içində səyahət eşqilə alışıb-yanan, daha müdrik görünməyə çalışan isə sarışın Kalle idi.

Zambranodakı günlərimizdə elə hey Afrika macərələrim barədə soruşur, nə vaxtsa özünün də Orta Asiya ölkələrini qarış-qarış gəzmək arzusunda olduğunu deyirdi.

İyunun 1-də yola düşdüm. “Tanrının evi”ni tərk etdiyim üçün çox xoşbəxt idim. Kin-küdurətini son günə kimi saxlayan Xorxe ayrılarkən bizə heç əl də etmədi. Həyətdə arxasını çevirib oturdu.

Paytaxt Tequşiqalpada gənc Braynın evinə gəldim. Brayn fotoqraf qardaşı Coşua və anası ilə yaşayırdı. Elə həmin gün sobalarında bişirdiyim isti çörək hamısının xoşuna gəldi. Onlar kiçik evləri, amma böyük ürəkləri olan adamlar idi. Brayn evdə onlayn işləyirdi. Tezliklə Avropaya 3 aylıq səfərə gedəcəkdi. Çox sevincli və həyəcanlı idi. O həm də Hondurası şimaldan cənuba pedallamışdı. Bu günlərdə həm də məni Çin səfirliyində çalışan sevgilisi Klaudiya ilə tanış etmişdi.

Ada, Sedrik və Kalle də artıq avtostopla Tequşiqalpa-ya çatmışdılar. Axşamların birində “Gomaz Studio” adlı tatu yerində görüşdük. Ada ayağına bir dairə çəkirdi. Sedrik qoluna vurdurduğu tatunun daha çox femin göründüyünü deyib şikayətlənirdi. Ada zambranolu sevgilisi Orlando ilə gəlmişdi. O, qırmızı yanaqlı kənd uşaqlarına bənzəyirdi. Hondurasda ilk marixuananı da elə bu studiyada çəkdim. Yadımdadır, tatuçu gənc əlindəki bükümü mənimlə bölüşdü. İndi Sedrikgilin hostu Anxel bizi maşınıyla paytaxtın hündür El-Pikaçu zirvəsinə aparırdı. Maşınımız pivələrlə dolu idi. Orlandonun kefi artıq

yerinə gəlmişdi. İspanca mahnılar oxuyurdu. Zirvədəki heykəlli parka giriş pullu idi. Sedriklə mən ödəniş etmək istəmədiyimizə görə parka girmədik. Bu isə deyəsən Anxelin xoşuna gəlmədi. İndi bizə əvəzimizdən ödəniş etmək təklifi edirdi. Anlamırdı, bu bizim maddi vəziyyətlə yox, sadəcə bir parçası olduğumuz təbiəti ödənişsiz görmək həvəsimizlə bağlı idi. Artıq qaranlıq düşmüşdü. Tequsiqaşpanın işıqları ayaqlarımızın altında idi. Sedrik Orlandoya Ada ilə məhz bu mənzərəyə baxa-baxa sevimliyi təklif edir, beldən aşağı hissəsini qabağa-arxaya hərəkət etdirərək:

– Bu poz daha uyğundur, – deyirdi.

Bəli Sedrik əsl itoynadan idi. Yadımdadır, hələ “Tanrının evi”ndə qalarkən, o mənə Adayla qucaqlaşib bir çarpayıda yatdığından, amma ona qarşı heç bir hiss bəsləmədiyindən danışmışdı.

Artıq gecə düşmüşdü. Biz yerli küçə kafelərinin birində oturmuşduq. Sedrik mətbəxə keçdi, yerli qadınlarla xəmir yoğurub tortilla hazırlayırdı. Sonra bir boşqabla yanımıza gəldi:

– Baxın, mənim yeməyim... Həm də öz bişirdiyim... Həm də havayı... – deyib qəhqəhə çəkdi.

Sonra onunla qaranlıq küçələrdə, basketbol oynayan gənclərin yanına çəkildik. Onlardan kokainləri olub-olmamasını soruşurduq. Əvvəlcə bizimlə məsafə saxlasalar da, bir az ünsiyyətdən sonra danışmağa başladılar. Gənclərdən biri divarın oyuğundan xırda bir paket çıxartdı. İçindəki tozdan dişimizə sürtdük. Bu kokain deyildi. Sonra daha birinin dadına baxdıq.

– Bu da eyni zibildir, – deyib kafeyə qayıtdıq.

Artıq Brayngilə qayıda bilməzdim. Anxeldən məni evində bugecəlik qonaq saxlamasını istədim.

– Evimdə yer yoxdur, – qısa cavab verdi.

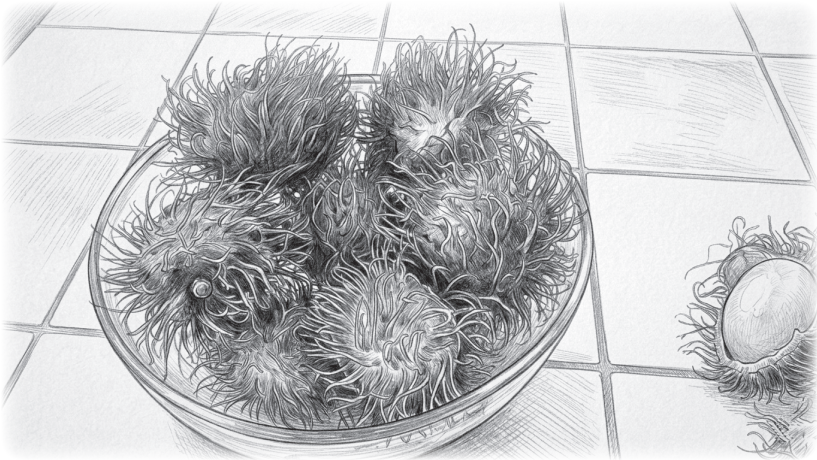
Düşündüm ki, velosipedlə yorulana qədər gəzib, bir skamyada gecələyəyəm. Amma gecə həm hava soyuyacaqdı, həm də küçələr təhlükəli ola bilərdi.

Söhbətimizi eşidən Sedrik müdaxilə etdi və Anxelə gözlərini bərəldərək dedi:

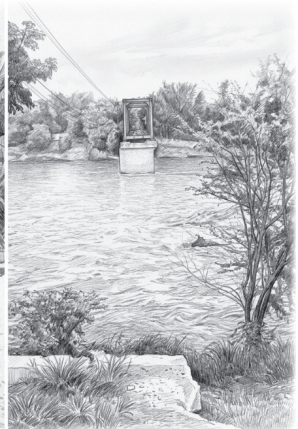
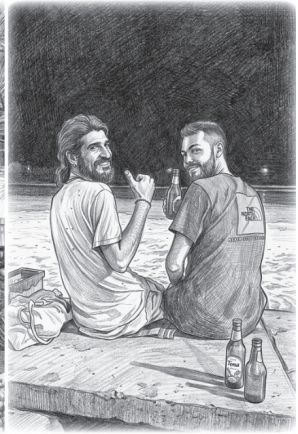
– Sən mütləq dostumuzu qonaq aparmalısan!

Dediyinə görə Kalle ilə qaldığı otaqda bir boş çarpayı vardı.

Qonaqlardan basqı gəldiyini görən Anxel əlacsız qalıb məni də evinə apardı.

NİKARAQUA

Çantamdakı LSD; Manaqua gölü; Tamaragildə; Pasportum oğurlandı; Ac-yalavac San-Xuan küçələrində; Hər şeyə çarə var; Romlu gecələr; Miqrantların izi ilə; "Vamos amigo, pero muy rapido, por favor"; Səfirlikdə; Geriyə yol var...

İyunun 10-da Nikaraqua sərhədinə istiqamət aldım. Qvatemaladan fərqli olaraq, Hondurasda bütün motosikletçilər dəbilqə taxırdılar. Ölkədən çıxışda, şlaqbaumun yanındakı köşkdə oturan qız ısrarla mənim avropalı olub-olmadığımı soruşdu. Sonra qarayanızlığımı səbəb gətirərək, müsəlman olduğumu söylədi. Özü isə şokolad rəngli dərisiylə fəxr etdiyini açıqca deyirdi.

Nikaraqua miqrasiya idarəsində işim uzun çəkdi. Neqativ enerjili bir qadın sərhəddə verəcəyi vizaya görə məni xeyli sorğu-suala çəkdi. İxtisasımın jurnalist olduğumu öyrəndikdən sonra Nikaraquadakı vəziyyət haqda heç nə yazmamağımı istədi. Xeyli çək-çevirdən sonra bir aylıq viza üçün 63 dollar ödədim. Qadın ingiliscə bilmədiyinə görə söhbətimizi Hektor adlı yaxşı bir adam tərcümə edirdi. İçəridə bir qadın çöldə çaxan şimşəyi göstərüb, ehtiyatlı olmağımı tövsiyə etdi. Yola düşməyə hazırlaşırıdım ki, Hektor məni səsledi. İndi də bütün əşyalarım skaner aparatından keçəcəkdə. Cəld tərپənib LSD kağızını və "joint"imi pulqabıma atdım. Skaner arxasındakı şişman qadın ağzının altında mızıldanaraq

hər şeyin qaydasında olduğunu bildirdi. Bu mənə rahatlıq verdi.

İdarənin həyətindən çıxmaq istəyərkən, mənə şlaqbaumda yenə saxladılar. Sən demə, indi də “despacho migratoria” adlı kağız lazım imiş. Geri pedalladım. Bunu görə Hektor baş verənlərə görə üzöldüyünü bildirib, qadınların o kağızı verməyi unutduqlarını söylədi.

Sonra əlimi sıxıb uğur arzuladı.

Nikaraquada hər tərəfi sel basmışdı. Bütün evlər, tarlalar suyun içində idi. Yalnız Olameqa çayının sahilində, yaşıl otların üstündə bir çadırlıq quru yer tapdım. Ağcaqanadlar çadırın içinə doluşurdular. Bu dəfə Braynın verdiyi pif-paflardan birini yandırdım. İşə yaradı. Corablarımı çıxarıb ayaqlarıma baxdım: Karib dənizinin sahilindəki qum cücülərinin dişləməsindən pis hala düşmüşdü.

Səhəri gün Çinandeqa qəsəbəsinə çatdım. Şənbə günü olduğundan Kosta-Rika səfirliyi bağlı idi. Çantamı soyuq Nikaraqua pivəsi və ərzaqlarla doldurub sahil kəndi Pasokaballoşa pedalladım. Sezon bitdiyindən buradakı kabinlər boş idi. Hər yer dağınıq və atılmış vəziyyətdə idi. Okeanın üstü qarqara buludlarla örtülmüşdü. Uzaqda bir karqo-gəmi görünürdü.

Tezliklə arxa komaların birində yaşayan Rozelina və Xesusla tanış oldum. Onlar okean sularında paltarlı çimirdilər.

Sonra velosipedlə qarşımdan bir rastaman¹ keçdi.

– Marixuana, – deyib iki xırda paketi mənə sarı tulladı.

Bunun üçün pul vermədiyimi, adamların yolboyu mənə qonaq etdiyini ona dedim.

¹ Rastafari inancını və həyat tərzini qəbul edən insandır.

Adam bunu eşidəndə müşdüyümü düz iki dəfə doldurdu. Özü də çəkdi, mənə də verdi. Kefimiz düzəldi.

Gecə başlayan yağış səhərə kimi davam etdi. Uzaqda, gəmilər olan yerdə ildırımlar çaxırdı. Mayak isə artıq işiğini tərپətməyə başlamışdı.

Bazar ertəsi səhər səfirliyə getdim. Konsul maskalı, pozitiv bir gənc idi. Pasportumu vərəqləyib, arxa otağa gedəndən sonra mənə 3 aylıq viza verə biləcəyini dedi. Amma bunun üçün doğum şəhadətnaməsinin və məhkumluq haqda arayışın tərcümələrinin notarial təsdiqi lazım idi. Eyni zamanda, burada işlərinin çox olduğunu deyib əlavə etdi:

– Yaxşı olardı ki, siz vizaya paytaxt Manaquada müraciət edəsiniz.

Həmin axşam güclü yağış altında turistik şəhər Leona çatdım, bir günlük “Big Foot” hostelinə yerləşdim. Anamla əlaqə saxlayıb sənədlər barədə danışdım.

Sedrikgil də qarşı hosteldə imişlər.

Axşam onlarla pivələyib oradan-buradan söhbət etdik...

Səhəri gün paytaxta yol almışdım artıq. Az keçmədən solda Manaqua gölü görüldü. “Manque” və “Aqua” sözlərinin birləşməsindən yaranan ad ispanlar tərəfindən qoyulmuşdu.

Paytaxtın Sandino rayonunda məni bir müddət qonaq saxlayacaq Tamaranın evinə gəldim. O, sevgilisi Rocer və oğlu Liamla yaşayırdı. Əvvəllər qeyri-hökumət təşkilatında insan haqları ilə bağlı çalışdığını desə də, sonradan Nikaraquada hamısı bağlandığından işsiz qalmışdı. Manaquada ərazilər barrio və koloniyalara bölünürdü. Əgər koloniyalar orta təbəqənin yaşadığı yerlər idisə, barriolar-

da daha kasıb adamlar məskunlaşmışdı. Onları bir-birindən şlaqbaum ayırırdı. Koloniyalar yeni, barriolar köhnə rayonlar sayılırdı. Belə inzibati bölgünü səyahətim boyu ilk dəfə görürdüm.

Tamara evi nə qədər yığıb-yığırdırsa da, ağcaqanadların qarşısını ala bilmirdi. Burada həm də bir aclıq hökm sürürdü. Yadımdadır, bu evdə qaldığım müddətdə bir neçə dəfə çörək bişirdim, zavallı Liamın çox xoşuna gəldi, amma qarnı yenə doymadı. Bişirdiyim çörəkdən hələ də bir neçə tikənin sobada qaldığını eşidəndə çox sevindi və anasından onları da istədi.

Günlərin bir günü Tamara ilə yaxınlıqdakı merkadoya gedərək, tropik meyvələrdən mamansilla, pitaya, rambutan, tərəvəzlərdən isə kartof və yuka aldım. Evə çatanda Çilidən olan digər səyyah qadın Mariana artıq çeviçə¹ üçün balıqları doğrayıb limon sıxırdı.

Evə tez-tez Rocerin çoxlu dostları toplaşdı. Adətən, marixuana çəkməyə gəlirdilər. Bükümlər hazırlanır, bir nəfərdən digərinə ötürülürdü. Rocerin dostları arasında Liamı bullinq edən biri də vardı. Zavallı uşağa göz verib, işıq vermirdi. Səbir kasamın dolduğu günlərin birində ona mədəni şəkildə qulaqburması verdim. Sonra Tamara və Rocerə onu evlərindən uzaq tutmağı tövsiyə etdim. Balaca Liamın inkişafına pis təsir göstərirdi. Razılaşıdılar!

Nəhayət, sənədlərim gəlib çatdı. İyunun 17-də Kosta-Rika səfirliyinə gəldim. Bura dəmir hasarlı, iri ərazisi olan bir yer idi. Uzun növbə vardı. Mühafizə xidmətinin işçiləri dönə-dönə vətəndaşlığım ilə bağlı sorğu-suala tutdular.

¹ Əsasən Peru mənşəli, limon şirəsində "bişirilən" çiy balıq və ya dəniz məhsullarından hazırlanan soyuq yemək

Çöldəki nikaraqualılar kosta-rikalıların onlarla çox irqçi davrandığı üçün vizaları çox çətin aldıklarından şikayətlənirdilər. Sonra səfirliyin hündürboy bir qadın əməkdaşı gəldi. Məndə ABŞ vizası olub-olmadığını soruşdu. Sonra tələb olunan sənədlər yazılı bir vərəqlə birlikdə gəldi. Ona bütün sənədlərimin hazır olduğunu desəm də, görüşün bazar ertəsi saat 9-a təyin olunduğunu söylədi.

Manaquada “McDonald’s”ın olması işimə yarayır. Çünki başqa cür vaxfay tapmaq çox qəliz məsələ idi. Naharımı Uqo Çavesin heykəli və eyniadlı restoran olan mərkəzi dairənin yanındakı küçə yeməxanasında etdim. Burada, adətən, düyülü, lobyalı, sosisli və planteynli¹ təamlar hazırlanırdı.

Evə qayıtdığımda Rocer qapının kandarında maçete ilə kokosları doğrayıb, suyunu içib, bişirəcəyi yemək üçün içini çıxarırdı. Bu elə də çətin iş deyildi. Maçeteni ondan alıb sarı kokoslardan bir neçəsini doğradım. Bu mənim ilk təcrübəm idi. Liam yenə ac görünürdü. O heç doyunca yemirdi. Yaxınlıqdakı dükandan iki nakatamales² aldım. Bir hissəsini pişikləriylə bölüşməyə başlamışdı ki, Tamara dilləndi...

Artıq viza işlərim Manaqua şəhər mərkəzində aparılacağından, internetdən yeni ev tapıb köçmüşdüm. Ev sahibim Robert homoseksual idi. Baş aşpaz kimi işlədiyini restoranın şefi də homoseksual olduğu üçün Robert iş həyatında heç bir problem yaşamadığını deyirdi. An-

¹ Qızardılıb bişirilən böyük banan növü

² İçində mal ətindən və ya toyuqdan, düyüdən, kartofdan və ədviyyatlardan ibarət dolğu olan, banan yarpağına bükülərək buxarda bişirilən çox dadlı milli yemək

caq ailəsi ilə əlaqəsi kəsilmişdi. Bu vaxta qədər onlarla səyyahı balaca evində qonaq saxlayıb, yeməyini onlarla bölüşmüşdü.

İyunun 20-də yenə səfirliyin önünü kəsdirmişdim. Şişman və qəzəbli bir qadın mühafizəçi bu dəfə velosipedimi əvvəlki yerə kilidləməyə imkan vermədi. Azərbaycanlı səyyahın yenidən gəlmə xəbəri bütün səfirliyə yayılmışdı. Bu dəfə mənə yeni tələblər olan kağız verildi. İndi mənimlə hüdürləyən, yaşıl koftalı qadın – Veronika Mendez Eskalante şüşə arxasından ingiliscə danışdı. Yeni tələblər arasında dollarla bank hesabı, Kosta-Rika paytaxtı San-Xoseyə uçuş və geri dönüş biletləri də vardı. Eyni zamanda, mənə imeyllə göndərilmiş məhkumluq haqda arayış və doğum haqda şəhadətnamənin orijinalını istəyirdilər. Buna görə də Veronika ilə xeyli mübahisə etdik. Soyuqqanlı davranaraq məni dinləmir, bütün bu qaydaların şərt olduğunu deyirdi. Az keçmədən yaşlı konsul Oskar Mario əsəbi halda üstümə acıqlandı:

– Sənə ayırdığımız vaxt bitdi, konsulluğu tərək elə!

Mühafizəçi qadına məni işarə verdi.

İşlərin düyünə düşdüyünü görüb tez çikenbasa avtobus bileti aldım və Çinandeqaya yollandım. Konsul Eduardo yerində idi. Ona sənədlərimi təqdim edib, mənə viza verməsini xahiş etdim. Gözləməyimi istədi və telefonla harasa zəng vurdu. Sən demə, Manaquadakı konsulluq şöbəsini yığırmiş. Danışib qurtarandan sonra mənə dedi:

– Görünür, siz bu gün orada olmusunuz. Mənə dedilər, biz o səyyaha viza verəcəyik, amma gərək bütün sənədləri qaydasında olsun.

– Mən vizamı burada almaq istəyirəm, – söylədim.

– Təəssüflər olsun ki, bizim konsulluq gələn ay bağlanır və düzünü desəm, icazəni Manaquadan alırıq. İndiki halda vizanızı yalnız oradan ala bilərsiniz, – deyə əlavə etdi.

Geri dönüb sənədləri hazırlamaqdan başqa yolum qalmırdı.

Alternativ variant kimi Manaquada yerləşən Panama səfirliyi ilə də vatsap vasitəsilə əlaqə saxlamışdım. Konsulluğun işçisi prosedurun üç aya qədər çəkkə biləcəyini, cavabın Panamadan gəlməli olduğunu demiş, üstəlik, məndən Nikaraquada müvəqqəti yaşayış vərəqəsi istəmişdi. Görünür, şansımı bir də San-Xosedə sınayacaqdım. Bir az düşünüb Kosta-Rika konsulluğunun imeyl ünvanına səyahətlərimi çap etmiş qəzetlərin nüsxələrini və onlayn platformaların linklərini də atdım. Ümid edirdim ki, uzun illərin yolçusu olduğumu nəzərə alıb mənimlə sərt davranmazlar.

Bir həftə ərzində həm də əlavə tələb olunan sənədləri başqa bir tanışımın köməyi ilə fotosoplayıb eyni adresə göndərdim. Heç bir cavab gəlmədiyindən hər şeyin yaxşı olduğuna ümid edirdim. Bu aralar həm də Tamaragillə intensiv əlaqə saxlayırdım. Vizamla bağlı xoş xəbəri məndən çox onlar gözləyirdi.

İyunun 28-də səfirliyə çağırıldım. Vizamın veriləcəyini yazmışdılar. Odur ki, hamıyla sağollaşib, yüklü velosipedimlə getmişdim. Şüşə arxasından Veronikanın üzü gülmürdü. Sanki ilk günlərdə mənimlə hirsli davranan qadın deyildi. Əyninə yenə yaşıl kofta geyinmişdi. Döşləri və açıq sinəsindəki çilli nöqtələr onu gözəl göstərirdi. Gülməyəyərk dedi:

– Sizin səyahət zamanı başınıza gələn macərələri oxuyub birtəhər olduq. Sizə verdiyimiz başağrısına görə üzr istəyirik, ancaq gərək bizi də başa düşəsiniz. Yerinə yetirməli olduğumuz prosedur qaydaları var...

Mən də nəzakətlə gülümsəyib soruşdum:

– Bütün sənədlər yerindədirmi?

Başı ilə təsdiqlədi.

Viza rüsumu 40 dollar edirdi. Pasportuma 1 aylıq səyahət vizası yapışdırıb özümə qaytardılar. Sonra Veronika kiçik bir vərəqə Kosta-Rikada görməli-gəzməli yerlərin siyahısını yazdı. Sağollaşib ayrıldım.

Yolboyu iri, sarı, yetişmiş manqolarla çantamı doldurdum.

Məşhur Ometepe adasına gedəcəkdim.

Qranada və Rivas şəhərlərini geridə qoyub San-Xorxeya çatdım. Limana doğru pedallayıb “Çe Qevara” gəmisinə bilet aldım.

Az keçməmiş uzaqda yamyaşıl Ometepe adası göründü.

Mənzərəsi Nikaraqua gölünə açılan qumlu sahilə çadırımı qurdum. Bir qadın və kişi göründü. Qadının zənbi-lində xırda balıqlar vardı. Kişi isə manqo yeyirdi.

Gecə səma ulduzlarla doldu.

Səhər adanı bütünlüklə bir dairə pedallayıb limana qayıtdım. Sedrikdən mesaj gəlmişdi. Sörfinqi ilə məşhur olan San-Xuan Del Sur qəsəbəsində idi. Məni də çağırırdı. Xinotepədə onu qonaq saxlayan Esmiralda ilə birlikdə getmişdilər. 30 km cənubda yerləşən bu şəhər məni Kosta-Rikaya aparən yolun üstündə deyildi, amma şeytana lənət oxuyub getmək qərarı verdim. Cənuba düşən

torpaq yol nəfəskəsi təbiətlə əhatələnmişdi. Yolda bir gəncin mənə “hola viajero”¹ deyib salamlaması indiyə-dək yadımdadır.

17-18 km sonra Sakit okeanın suları göründü. Amma əsas torpaqla mənim aramda kanal vardı. İki sarışın qız qayıq gözləyirdi. Nikaraqualı gənc qayıqçı cibimdə nağd pulun olmadığını desəm də, məni qarşı sahilə keçirməkdən imtina etmədi.

“El-Sosial” kafesində internetə qoşulub Sedrikin “Sörf-taun hostel”də olduğunu öyrəndim. Barda oturub pivə içirdi. İncə belli Esmiralda da yanında idi.

Getdim. Görüşdük. Oradan-buradan söhbət edə-edə Sedrikin bu gün üçün qoruyub saxladığı iki xətt kokaini də burnumuza çəkdik. Sonra küçəyə çıxıb okean sahili ilə yeriməyə başladım.

San-Xuan Del Sur çox turistik yer idi. Hər yer qırıqlarla və bahalı kafeteriyalarla dolu idi. Buranı səhər tezdən tərk edəcəkdim. Bir rastaman 1 qram kokaini bizə 18 dollara satmağa çalışırdı.

Artıq göydə ulduzlar görünürdü. Hostelə gedib velosipedimi və əşyalarımı götürdüm. Mən sahilə yatacaqdım, Sedrikgil isə dan yeri sökülməmiş yola düşəcəkdilər. Sahildə fərqli tipə malik adamlar qaynaşırdı. Onların gecə saatlarına yaxın yoxa çıxacağına ümid edirdim. Sahilin sonunda bir alaçıq vardı, yanında bir-iki adam görünürdü.

Dayandığım yerdə də çadırımı qurdum. Velosipedimi taxta çəpərə kilidlədim. Gecə hər ayılında velosipedimin yerində olub-olmadığını görmək üçün yağışlıgımı çadırın

¹ Salam səyyah (isp.)

üstünə atmadım. Uzun zaman yuxuya gedə bilmədim. Ətrafdan tapança səslərinə bənzər nəşə eşidildi. Bir neçə dəfə... Havadan od ələnirdi. Nəhayət, gözlərimi yumdum.

Hava ağaranda mən də ayıldım. Gecə bərk yatmışam-mış. İçdiyimiz pivələrin və kokainin təsirindən ola bilərdi. Ətrafa baxdım. Çadırımın pəncərəsi açılmışdı. Gözlərimi ovxaladım. Yox, bu, həqiqətən, belə idi. İçində fotokamera, bir az nağd pul, kredit kartları, bir "İsd" kağızı və ən əsası pasportum olan kiçik çantam yoxa çıxmışdı. Çölə çıxıb ətrafa baxdım. Lap uzaqlarda bir-iki adam gəzişirdi. Alaçığa gedib çadırıma yaxınlaşanları görüb-görmədiklərini soruşdum. Başlarını buladılar. O zaman anladım ki, artıq iş işdən keçib. Çadırın içində möhkəm yuxuya getdiyimi görən adam və ya adamlar pəncərəni ehmalca açaraq içindəki ən vacib çantanı götürmüşdülər...

Velosipedim isə çəpərə bağlı qalmışdı. Kilidlə arxa təkərini də ramaya bağlamışdım. Sən demə, kilidin açarı da oğurlanan çantanın içində imiş! Çəpəri qırmaq müşkül məsələ idi. Bir az var-gəl edib düşündüm. Çölçü yoldaşım Ayxan Ağayusifli Bakıda mənə simli mişar bağışlamışdı. Üstümdə idi. Barmaqlarımı hər iki halqasına keçirib işə saldım. Yarım saatdan sonra velosipedi azad etmişdim.

İri xurcunumu belimə atıb, velosipedi ön təkəri üstündə sürüməyə başladım. İki-üç km gedib polis məntəqəsinə çatdım. Polislər elektrik mişarı ilə arxa kilidi də kəsdilər. Qeydiyyat şöbəsindəki qız məni, demək olar ki, vecinə almırdı. Arxasını kreslodan qaldırmadan dedi:

– Tərcüməçi gətir, yoxsa məruzə edə bilməyəcəksən.

Qəsəbə mərkəzinə düşüb, ilk dayandığım "El-Sosial" kafesinə gəldim. Qəhvəçi, yaxşı adam kimi tanıdığım Ro-

berto kiminləsə söhbət edirdi. Başıma gələnləri danışanda söhbət etdiyi Rikardo adlı şəxs dərhal yerindən qalxdı:

– Gedək mənimlə! Sənin tərcüməçin olacam.

Bu adamlar San-Xuan Del Surda mənə kömək əlini uzadacaq ilk varlıqlar idi.

Rikardonun ayaqları şişmişdi. O, dörd-beş il əvvəl Kolumbiyadan qaçıb gəlmişdi. Cəngəlliklə 12 km addımlamış, ağcaqanad dişləməsindən dəngə xəstəliyi tutmuşdu. Uzun müddət idi aşağı ətraflarını hiss etmirdi. Onun ingiliscəsi mükəmməl idi. Avropada bir neçə dəfə olmuşdu. İndi isə yeməyə güclə pul tapır, iş axtardığını deyirdi.

Polis məntəqəsində Rikardo mənim əhvalatımı kapitan Melvinə ətraflı danışdı. Kapitan bir kağız hazırlayıb, möhür vurub bizə verdi. Melvinin sonradan ingiliscə bildiyini, sadəcə özünü artistliyə qoyduğunu öyrəndim. Bu ərafədə qeydiyyat şöbəsində işləyən məxluq dayanmadan yanındakına məni göstərir, çox qəddarcasına şaqqanaq çəkib gülürdü. Deyəsən, vid-fasonum ürəyincə deyildi. Rikardo ilə bir-birimizə baxıb, onun niyə bu hala düşdüyünü anlamağa çalışırıdık. Amma olsun, həyat yenə də gözəl idi. İçimdəki səs bu dəfə oğurlanmış şeylərin qayıtmayaçağını deyirdi. Bura Afrika deyildi, bura daha qəddar və amansız Mərkəzi Amerika idi...

“Sörftaun Hostel”in meneceri Krisə başıma gələnləri danışib, pul tapan kimi ödəmək şərti ilə üç günlük yer istədim. Telefon alıb işlərimi yoluna qoymaq üçün mənə bir az borc verməsini də xahiş etdim. O, cibində yalnız 60 kordoba¹ olduğunu bildirdi. Tərs kimi bərk acmışdım.

¹ Nikaraquada milli pul vahidi

Hosteldəki “azad qutu”da yalnız bir az qırmızı lobya qalmışdı. Onu dərhal qaynadıb yedim.

San-Xuandakı üç günüm əsasən növbəti atacağım addımları düşünməklə və yemək axtarmaqla keçdi. Demək olar ki, hosteldəki bütün qırınqo qızlar və oğlanlar başıma gələnlərdən xəbərdar idilər. Amma heç biri kömək əlini uzatmırdı. Hətta yeməklərini belə bölüşmürdülər. Olsun! Bu da keçər. Gənc idilər. Özlərinin də nə vaxtsa bu vəziyyətə düşə biləcəklərini düşünmürdülər.

Hosteldəki yerli xadimə Rozanna və qızı Yerbın isə ilk gündən mənə evlərimdən şorba, şirin kökələr gətirməyə başladılar. Onlar əsl qəhrəmanlarım idilər. Yadımdadır, hosteli tərk edəndə hər ikisini doyunca qucaqladım.

Küçələrdə ağaclardan tökülən manqolardan yığmağa başladım. Belə günlərin birində qəfildən qarşıma bir torba balıq filesi çıxdı. Güman ki, motosikletdən düşmüşdü. Hostelə gəlib tikələri yaxşıca yudum. Bir az yağ tapıb qızartmağa başladım. Əlbəttə, balığın ətrinə gələnlərlə yeməyimi paylaşdım. Ən qəddar və ən çətin məxluq olan insan oğlunun yeməyini paylaşa bilməməsini hələ də anlaya bilmirdim.

Növbəti gün sonuncu yeməyim də bitdi. El-Sosial kafesinə – nikaraqualı Robertonun yanına getdim. Ruhumu yaxşı görmədiyini dedi. Yemək tapmaqda çətinlik çəkdiyimi söylədim. Cibindən 300 kordoba çıxarıb məni qucaqladı:

– Mən özüm 30 yaşına kimi küçədə yaşamışam, get yemək al, doyunca ye, – dedi.

Əlbəttə, pul tapınca ona borcumu qaytaracaqdım.

Bazar günü idi. Hələ də pasportdan heç bir xəbər yox idi. Qəsəbədə gəzərkən, sanki üstümdə nəzərlər hiss edir, hamının oğrunu tanıyıb da məndən gizli saxladığını düşünürdüm.

İyulun 4-ü anamın Krisin adına göndərdiyi pulla həm hostelə olan üç günlük borcumu ödədim, həm də ucuz bir smartfon aldım. Tezbazar pasport nüsxəmi də çıxartdım. Yolüstü qəhvəçi Roberto ilə yerli merkadoda görüşüb onun da pulunu qaytardım, hər şeyə görə təşəkkür etdim. İndi yola düşə bilərdim. Kosta-Rikaya girməyə cəhd edə-cəkdim.

El-Sapoa deyilən yerdə dairəvi yoldan sola buruldum. Çadır qurulmuşdu. Silahlı əsgərlər qabağımı kəsdi. Polis-dən aldığım kağızı və pasport kopyasını göstərdim.

– Keçə bilməzsən! – dedilər, – pasportun özü lazımdır.

Qışqırıq salmaqdan başqa variantım yox idi.

Başqa bir zabit yaxınlaşıb şlaqbaumu qaldırdı:

– Getmək istəyirsənsə, buyur get.

Solumda dalğalı Nikaraqua gölü küləkdə çırpınırdı. Hava çiskinliyi.

13 km sonra Las-Mersedes deyilən yerə çatdım. Böyük bir qələbəlik vardı. Nikaraqualılar buradan motosikletlərlə cəngəlliyə girib, Kosta-Rikaya keçirdilər. Sağa burulub bir az getdim. Arxadan bir motorçunun səsi eşidildi:

– Ey, qrinqo, get, amma ehtiyatlı ol!

O bu sözləri bir neçə dəfə təkrarladı. Lənət olsun! Qarşıda yenə iki əlisilahlı əsgər dayanmışdı. Əlbəttə, bu uşaqlardan olsaydı, məni çoxdan buraxmışdılar. Amma zəng vurub zabitlərə məlumat verdilər. Sənədlərimi geri qaytaran əsgər dedi:

– Geri dön! İcazə vermədilər.

Mənə bu qeyri-legitim sərhədlərdən keçməyə tək pasportum bəs edərdi.

Əsgərləri tərک edib geri qayıtdım. Səyahətçilərin əsas istifadə etdiyi Penas Blankas sərhəd keçid məntəqəsinə də dayandım. Qarışıqlıq olduğunu görüb pedala basdım. Arxamca qışqırtı eşidirdim, amma dayanmırdım. Lakin saxlaya bildilər. Bir saat vaxtımı aldıqdan sonra dedilər:

– Səfirliyə get, təzə pasport al!

Zavallılar haradan biləydilər ki, ən yaxın Azərbaycan səfirliyi Mexiko şəhərindədir.

Bu cəhdim də boşa çıxmışdı.

İndi cəngəlliyin içiyə üzə cənuba – Sakit okean sahilinə, El-Poşete sərhəd məntəqəsinə pedallayırdım. Yolüstü sola, daha dərinliyə buruldum. Xəritəm Kosta-Rika sərhədinə gedən bir cığır göstərirdi. Sərhədə 2 km qalmış qarşıma atlı bir fermer çıxdı. Kaş çıxmıyaydı... Mənə baxıb:

– Pasportun yoxdur deyə buradan keçmək istəyirsən, hə? – deyə soruşdu və ardınca əlavə etdi. – Bir kilometr-dən sonra əsgər postu var, səni tutacaqlar.

Səmimi adam idi. Ona inandım. Geri döndüm. El-Poşeteyə doğru nə az, nə çox 28 km yol pedalladım. Ağcaqanadlı cəngəlliklərdən keçib, meymunlar sallanan ağacların altında nəfəsimi dərib, soyuq bulaqlar axan dağlara dırmaşaraq gəldirdim...

Sahil kəndinə 7 km qalmış əsgər postunu keçə bildim. Nikaraqualı əsgərlərdən biri öz adını ingiliscə deyib, mənim haradan gəldiyimi soruşmağa cəhd edirdi. Uzaqdan

Sakit okean suları görünürdü. Sürətlə aşağı düşürdüm. İçimdəki hiss “bəlkə bu dəfə alındı” deyirdi. Amma yarılmışdım. Solda yolu qırmızı lentlə bağlanmış bir blokpost vardı.

Keçə bilmədim.

Bir az əvvəl mənəi başdan-ayağa islatmış yağış artıq dayanmışdı. Sakit okeanın Kosta-Rika sularının üstündə möhtəşəm bir göyqurşağı çıxmışdı. Həmin an çox yorulduğumu, artıq tükəndiyimi hiss etdim. El-Poşetedə bir dükanda bir nənənin bişirdiyi isti, şirin kökəldən doyunca yeyib qarnımı doyurdum. Həmin an o kökələri dadmaq, mənə Kosta-Rikaya girməkdən daha vacib idi. Baba ilə də evinin qabağında əkdirdiyi quava ağacı barədə söhbətləşdik. Bu gecəni qarşıdakı tərənənin başında keçirəcəkdim. Mənəi sabah San-Xuan del Sura, oradan isə Manaquaya aparacaq uzun bir yol gözləyirdi.

Paytaxtda dayanıb növbəti addımlarım barədə düşünəcəkdim.

Manaquaya iyul ayının 6-da çatdım. Toledo küçəsini tapdım. Darvazanı Freddi özü açdı. Burada haşiyə çıxıb sizə onunla necə tanış olduğum haqda danışmaq istərdim. Freddi ilə elə əşyalarımın oğurlandığı ilk gün polis məntəqəsində tanış olmuşdum. Qırıq ispancamı eşidib, “bəlkə, mən sənə kömək edə bilərəm” demişdi. Geri dönəndə 30 yaşlarında, ayaqyalın, saqqallı bir irland gördüm. Sən demə, keçmiş sevgilisi, indisə dostu Sinti ilə Manaquadan San-Xuana maşınla gəlibmiş. Sərxoş olduğuna görə polislər maşınını cərimə meydançasına salıblarmış. Bundan hirsələnən Sinti Freddinin bank kartlarını da götürüb Manaquaya qayıdıb.

Freddi mənə: “Qalmağa yerim yoxdur” – deyəndə onu özümlə “Sörftaun Hostel”ə apardım. Bar stuluna oturanda Krisə dedi:

– Biz sərxoş olana qədər bizə rom gətir, hesabı mən ödəyəcəyəm.

O gecə çoxlu içib həyat hekayəsini danışdı. Gecəyarısı, nəhayət, Sinti və köməkçisi Almeyda hostelə gəlib hesabı ödədilər və onu apardılar. Gedərkən mənə qucaqlayıb gündəliyimə telefon nömrəsi yazdı və Manaquaya dönüncə onun evində qalmağımı istədi.

Böyük evi və üç körəyi vardı Freddinin. Sinti ilə ayrı-ayrı otaqlarda yaşayırdılar. Həyətdə bir neçə motosiklet və iki köhnə model cip dururdu. Freddinin Manaquada motosiklet və avtomobil-taksi kirayə şirkəti vardı. Motosiklet taksilər digər mərkəzi Amerika ölkələrində olduğu kimi burada da əsas nəqliyyat vasitəsi sayılırdı. O həm də içki düşkünü idi. Romu çox sevirdi. Bu proses hər gün səhərdən axşama qədər davam edirdi.

Sinti ilə Manaqua hava limanına enəndən 15 dəqiqə sonra tanış olmuşdular. Sintinin onu hələ də sevdiyini desə də, özünün ona qarşı hislərinin tükəndiyini etiraf edirdi. Mənə Nikaraquadan Hondurasa çaydan keçməyin mümkünlüyünü də Sinti demişdi içkili gecələrin birində. Sən demə, Covid vaxtı nikaraqualılar ucuz peyvənd vurdurmaq üçün kütləvi şəkildə ora gedirmişlər. Sinti də onlardan biri imiş. Freddi buzlu romundan iştahayla içə-içə deyirdi:

– İnandırım səni, tək olmayacaqsan, o yollarda, minəcəyin avtobuslarda çoxlu miqrantlar görəcəksən.

Freddi Manaquada hərəkət etməyim üçün mənə bir motosiklet də vermişdi. Bu aralar “Tinder”də Alexandra ilə də tanış olmuşdum. 33 yaşı vardı. Biseksual olduğunu deyirdi. Fotoqraf işləyirdi. İlk görüşümüz pivə içib öpüşməklə bitmişdi. Sonra isə motosikletlə “Rock’n’Roll” kafesinə getmişdik. Orada Argentinanın məşhur “Soda Esterio” qrupuna tribut gecəsi keçirilirdi. Alexandra isə tədbirdə fotoqraf kimi çalışırdı. Oradakı dostları ilə də tanış etmişdi məni. Tez-tez yaxınlaşıb üzümdən öpür, tezliklə gedəcəyimizi deyirdi.

Gecənin qaranlığında motosikletlərlə dolu həyəcanlı Manaqua küçələriylə evə qayıdırdıq. Alexandra zərif əlləri ilə məndən tutmuşdu. Artıq sərinləməkdə olan axşam küləyi üzümüzə vururdu. Sinti və Freddi evdə yox idilər. Otağımıza girərkən Sintinin balaca ağı iti də qaçıb çarpayının altına girdi. Alexandranın tər iyi xoşuma gəlir, məni daha da ehtiraslandırır. Divara söykənərək öpüşdük. Sonra çarpayıya uzandıq. Sevişməmiz qısa çəkdi. Çöl qarpısının səsi eşidildi. Freddi həmişəki kimi sərxoş idi. İndi səs-küy salaraq Sintinin itini axtarır, bizim qapını döyərək onu istəyirdi. Lüt-üryan çarpayının altına girdim, köpəyi çıxarıb ona verdim.

Alexandra ilə sonra bir neçə dəfə də fərqli yerlərdə görüşdük. Əslən Xınotepedən idi. Son illərə kimi bir misirli oğlanla sevgili olubmuş. Hətta evlənmək qərarına da gəliblənmiş. Sevgilisi Alexandraya cip hədiyyə edibmiş. Sonra tezliklə qayıtmaq şərti ilə Misirə dönübmiş. Amma və lakin bir müddətdən sonra oğlanın ailəsi Alexandra ilə əlaqə saxlayaraq, onun ruhi xəstəliyə tutulduğunu deyib,

Alexandrada maşını satıb pulun yarısını onlara qaytarmağı istəyib. İndi bu məsələ ilə məşğul olurdu. Dediynə görə, oğlanla bir-birini çox sevirlərmiş və bu xəbər onun dünyasını alt-üst edib. Başını birtəhər işiylə qatır, depressiyadan çıxmağa çalışırdı.

Mexikodakı Azərbaycan səfirliyi artıq vəziyyətimi bilirdi. Konsul Günay xanım iki çıxış yolu demişdi: Mexikodakı səfirliyə gəlib yeni pasport almaq və Azərbaycana qayıtmaq üçün 30 gün ərzində qüvvədə olan qayıdış şəhadətnaməsini almaq.

– Pasportunuz yoxdur, Meksikaya gələ bilməzsiniz, – deyə əlavə də etdi.

– Elədir, – deyib razılaşdım, – müvəqqəti şəhadətnamə ilə birbaşa Azərbaycana uçaram.

Amma elə bir fikrim yox idi.

Qayıdış şəhadətnaməsi Manaquaya tez çatdı. Səyahətə davam etmək üçün azteklər yurdu Meksikaya qayıdacaqdım. Şəhadətnamə yolda yoxlanacağım təqdirdə pasport rolunu oynayacaqdı. Bu günlər ərzində yerli tanışlardan Meksikaya qayıtmaq üçün ən çətin keçilən Nikaraqua-Honduras sərhədini harada, necə illeqal keçəcəyimi də artıq aydınlaşdırmışdım. Digər ölkələrin sərhədinə də artıq bələd olduğum üçün bütün yol xəritəmi hazırlamışdım. Çoxlu götür-qoydan sonra Manaqua küçələrində xeyli gəzib, motosiklet sürüb düşünmüşdüm. Nə qədər təhlükəli bir addım atdığımı fərqləndirdim. Amma bunun yaşadacağı həyəcan yaxşı kef verəcəkdi mənə.

Miqrantların izi ilə

Velosipedimi Freddinin evində qoydum, qayıdınca birlikdə çoxlu içəcəyimizə söz verib onu bağrıma basdım. 2021-ci il iyulun 22-də Meksika istiqamətində yola düşdüm. Quasale keçid məntəqəsinə az qalmış çikenbasdan endim. Sağa, kənd evləri olan yerə, torpaq yola buruldum. Nikaraqua miqrasiya idarəsinin arxa divarı solumda qalmışdı. Divar boyunca papağımı üzümə salıb iti addımlarla gəldirdim. Hər 10 metrədən bir divarın tikanlı məftillərinin arasından kameralar boylanırdı. Bacardıqca buranı tez tərək etməliydim.

Qarşıdan tuk-tuklar¹ gəlirdi. Atlılar da vardı. Mənə şübhəli-şübhəli baxıb “mexicano, latino, que pais”² deyər soruşurdular. ABŞ-yə üz tutan miqrantların yolu idi bura. Sanki yalnız latın amerikalı miqrantlar girər bilərdi. Digər adamlar qrinqo sayılırdı. Məni hesaba almamışdılar yerlilər. Gülümsəyib, yoluma davam etdim. Cığır xırda meşəliyin içinə buruldu. Quasale çayında su dizdən yuxarı çıxırdı. İki atlı suyu keçirdi. Lap solda, iki ölkəni birləşdirən körpünün altında xırda lançalar³ gözə dəyirdi. Corablarımı çıxarıb çaya girdim. Tezliklə qarşı sahilə, yəni Honduras torpağına keçdim. Meşəliyin içində “birini keçdim” deyib təzə-təzə sevinirdim ki, sağımdakı kolluqda iki silahlı gördüm. Zavallılar burada keşik çəkirlərmiş. Şübhəsiz, silahlarını qaldırdılar:

¹ Üçtəkərli kiçik nəqliyyat vasitəsidir. Əsasən yaxın məsafələr üçün taksi kimi işlədilir.

² Meksikalı, latın, hansı ölkədənsən? (isp.)

³ Yerli taxta qayıqlar

– Dayan!!!

Həç həyəcanlanmadan əllərimi qaldırıb:

– Trankilo, gənclər, – dedim, – səyyaham.

Üzərimdəki sənədləri yerə tökdüm. Baxdılar.

– Pasportunu göstər, – dedilər.

Onlara ispancamın zəif olduğunu bildirib, ingiliscə yazılmış qayıdış şəhadətnaməsini göstərdim. Bir az rahatladılar:

– Yəqin Honduras immiqrasiya idarəsinə gedirsən...

– Por supuesto!¹ dedim.

İdarənin şlanqbaumunu qaldıran işçi düz mənə baxırdı. Əlbəttə, bir qırqonu tanımaq o qədər də çətin deyildi. Özü də çayı keçərək kolluqdan çıxan birini... Bu vaxt ani anda baş verən hadisəni indiyə qədər çözə bilməmişəm. Görünür, kainat belə istəmişdi.

Bir tuk-tuk sürətlə gəlib qarşımda dayandı. Arxada bir sənişin vardı. Sürücü göz vurub “içəri tullan” deyərək işarə etdi. Bir anlıq nə baş verdiyini anlamağa çalışdım. Xurcunumu tez döşəməsinə atıb tuk-tukun içinə atıldım. Yerindən götürüldü. Bu vaxt ərzində artıq şlaqbaumdakı adam mənə sarı istiqamət almışdı. Amma artıq tuk-tuka mindiyimdən o məni nəzərdən qaçırmışdı. Tuk-tukçu sol yola girib idarəni geridə buraxdı. Sonra qələbəlikdə tıxacca dirəndi. Əlimi çiyinə vurub bir 20-lik kordobanı ona uzatdım. Gülümsəyib təşəkkür etdi.

Həyatımı xilas etmişdi bu gənc.

Lap filmlərdəki kimi...

¹ Əlbəttə (isp.)

Kilometrlərlə uzanan TIR-ların yanınca səki ilə addımlayırdım. Lakin bu tıxacın tezliklə bitəcəyini də bilirdim. Kameralara düşdüyüm üçün buranı tez tərk etməsəm, miqrasiya işçilərinin dalımcə gələcəklərini də anlayırdım. Artıq kepkamı çıxarıb bandanamı taxmış, köynəyimi də dəyişmişdim. Növbəti şəhərə gedən avtobuslara çatmaq üçün yoldan keçən motosikletlərə, maşınlara əl elədim, heç biri saxlamadı. Nəhayət, qarşıdan gələn bir tuk-tuk məni görüb əks istiqamətə buruldu və dayandı. Cibimdə yalnız 20 dollarlıq əsginas qalmışdı. Sürücü dolları götürüb mənə qaytarmağa lempirasının¹ olub-olmamasını düşünürdü. Bu düz bir dollarlıq yol idi. Onun isə yerli pulla cibində yalnız 15 dolları vardı. Elə bu haqda çənə döyürdük ki, uzaqdan Nikaraqua-Honduras sərhədindən bir motosikletin sürətlə bizə qarşı gəldiyini gördük. Çiyinlərində avtomatları vardı. Üzlərinə maska taxmış, güllə keçirməz jiletlər geymişdilər. Bizə çatıb, silahlarını mənə tuşladılar:

– Migracion, pasaporte!²

İş işdən keçmişdi artıq. Yəqin kameralarda divar boyu yeridiyimi görmüşdülər.

İndi bunlardan necə qurtulacağımı düşünürdüm.

Yenə şəhadətnaməni uzatdım. Bir də səyahət yazılarım çap olunan köhnə qəzet parçalarının nüsxələrini verdim.

– Bu gün çaydan keçmisən? – soruşdular.

Gülümsəyərək cavab verdim:

¹ Hondurasın rəsmi valyutası

² Miqrasiya, pasport (isp.)

– Hondurasda səyahətə çıxmışam, paytaxt Tequsiqalpaya gedirəm.

Ardınca dərhal mövzunu dəyişdim:

– Sürücünün xırda pulu yoxdur.

Bunu eşitcək kömək üçün sürücüylə danışmağa başladılar. Söhbətin uzanacağını görüb:

– Dostlar, heç bir problem yoxdur, mən 5 dollar ödəyərəm, – dedim və tuk-tukun içinə tullandım.

Hətta silahlılardan biri yumruğunu uzadıb mənimki ilə toqquşdurdu və bu hərəkətin ona çox zövq verdiyini hiss etdim.

Sürücünün çiyinə ehmalca vurub dedim:

– Vamos amigo, pero muy rapido, por favor.¹

Yerimizdən götürüldük.

Növbəti şəhərə gedəcək avtobusda isə sürücü məni yoldakı blokpostlardakı polislər görməsin deyə lap sondakı oturaçağa, odunların yanına otuzdurdu. Mən bir yandan öz halıma gülür, bir yandan da sərnəşinlərin bir əcnəbi ilə eyni avtobusda getməkdən necə həyəcanlandıqlarını görürdüm.

Həmin gecə Çolutekaya, növbəti səhər paytaxt Tequsa (qıscaca belə deyirdilər – müəl.), günorta isə Santa-Rozaya çatdım. Yağışlı gecədə təpələrin birində çadırımı qurub yatdım. Səhəri gün Qvatemalaya yol aldım. İki variantım vardı: ya bura velosipedlə gəldiyim El Florida-Kopan Ruins keçid məntəqəsindən qayıdacaqdım, ya da dağlıq

¹ Getdik dostum, amma çox sürətlə, xahiş edirəm (isp.)

yollarla ölkəyə girəcəkdim. İkinci variantda 70 km dağlıq yolda soyğunçulara rast gəlib yağmalanmaq ehtimalım böyük idi. Bu riski gözə almaq istəmirdim. Ona görə birinci variantı seçdim. Fikirlərimi geriyə çəkib, bir az düşündüm. Sərhəd məntəqəsində heç bir miqrasiya idarəsinə daxil olmadan, gəzə-gəzə keçib-getməyə çalışacağdım.

Kopan Ruinsə çatıb oradan Honduras-Qvatemala sərhədinə qalxdım. Bazar günü idi. Yalnız avtomobilləri yoxlayırdılar. Ərazidə adam az gözə dəyirdi. Bu mənim işimə o qədər də yaramırdı. Yeriməyə davam etdim. Qarşıda Qvatemalaya giriş şlaqbaumu göründü. Stulda biri oturmuşdu. Onu keçə bilsəydim, mənə ölüm yox idi.

Yaxınlaşdıqda düz gözlərimin içinə baxırdı. Bir az yorğun görünürdü. Amma heç nə demədi, heç nə soruşmadı. Görəsən, niyə belə davranırdı? Niyə “pasportundakı Qvatemala möhürünü göstər” demirdi. Niyə “o boyda yolu illeqal keçib gəlmisən” deyib həbs eləmirdi məni... İspancanı bilmirmiş kimi, ingiliscə əhvalını soruşdum. Gülümsəyib “Okay” dedi. Şlaqbaumun yanından içəri buruldum. Bir dükana girdim. Soyuq su alıb başıma çəkdim. Həyəcanlıydım axı. Artıq Qvatemalaya ayaq basmışdım. Amma arxadan çağırılma ehtimalı hələ də beynimdə dolaşırdı. Deyəsən, bu dəfə də şans üzümə gülmüşdü. Yadımdadır, bura pedallayanda 5 km yol sərhədçilərlə dolub-daşırdı. İndi həmin yolu piyada qayıdırdım. Tez-tez geriyə baxır, minməyə bir avtobus, bir tuk-tuk gözləyirdim.

İki-üç km getsəm də, heç bir sərhədçi gözümə dəymədi.

Kefim necə də yüksəldi.
Günəş necə də parlaq göründü.
Həyat necə də üzümə gülürdü.
Yanımda avtobus saxladı, sürücü qapını açıb qışqırdı:
– İçəri tullan!

Zakopa şəhərinə gecə çatdım. Yol qırağında soyuq bir pivə alıb qələbəmi qeyd etdim.

Növbəti səhər paytaxta yola düşdüm. Avtobusun içi Kolumbiyadan, Nikaraquadan, Hondurasdan gələn miqrantlarla dolu idi. Qarşılarında pul kisələri vardı. Yəqin sərhədçilərə rüşvət verəcəkdilər.

Üstünə “Narkotrafik Polis” yazılmış bir blokpostda dayandım. Bir nəfəri aşağı düşürtdülər. Deyəsən, sənədində problem vardı. İspancamla 150 eşitdim. Bu ya dollar, ya da yerli pul ola bilərdi. Adam kisəsini tərpətdikdən sonra yola düşdük.

Növbəti stansiyada paytaxta gedəcək şəttlə oturdum. Zavallı dostlarım onları Meksikaya aparacaq növbəti avtobusu gözləyirdilər.

Günorta paytaxt Qvatemalada əvvəlki hostum Rodri nin evində idim. Axşam bura çatmağımı sobadan çıxmış isti çörək, pendir və şərabla qeyd etdik. Rodri də ABŞ-ni yenidən pedallayıb geri dönmüşdü. Onun da danışılası çoxlu sözü vardı.

Paytaxt Qvatemalada iki gün qaldıqdan sonra yola düzəldim. Çikenbasla əvvəl Huehuetenanqoya, oradan isə birbaşa sərhəd La-Mesillaya yollandım. Axşam düşdüyümdən şlaqbaumları keçib Las-Çampas adlı yerdə 2-3

ay bundan öncə gecələdiyim dərəyə getdim. Əvvəlki quru otlar indi dizə qədər yaşılları ilə əvəz olunmuşdu. Aylar öncə gecələdiyim yeri tapıb çadırımı qurdum. Hava çis-kinli idi. Gecə açıldı. Səma aydınlaşdı. Ay, ulduzlar görünməyə başladı.

“Cancion Del Mariachi” oxuya-oxuya ziq-zaqlı aşırımı düşürdüm. Sonra ilk yaşayış məntəqəsinin əsas yoluna çıxdım. Qarşıda silahlı miqrasiya işçilərinin postu qurulmuşdu. Bunu öncədən də bilirdim. Qızlı-oğlanlı avtomatla dayanmışdılar. Amma problem olmamalı idi. Hər şeyi gözə almışdım. Onlar mənim Meksikaya illeqal girişimi sübut edə bilməzdilər.

Yolun soluna keçdim. Bəlkə də, elə bu, diqqətlərini çəkdi. Bir az da irəlilədim. Qarşıdakı yanacaq doldurma məntəqəsində dayanıb, San-Kristobala gedən mikroavtobusu gözləməyə başladım. Elə birinə minməyə çalışırdım ki, düz qarşımda qara şüşəli bir mikroavtobus saxladı, içindən beş nəfər əlisilahlı düşdü.

Məni dövrəyə aldılar. Yanı tapançalı zabit mənə sarı gəlib, Meksikaya icazə vərəqəsini istədi. Gülümsəyib, mənimlə kriminal bir şəxs kimi yox, adi səyyah kimi davranmalarını xahiş etdim. Sonra bütün sənəd nüsxələrini onların qabağına tökdüm. İcazə vərəqəsinin nüsxəsini isə axıra saxladım. Mən o sənədi iki ay öncə Qvatemalaya qanuni qayıdarkən Meksikaya təhvil vermişdim. Sadəcə bir nüsxəsi məndə qaldığı üçün Bakıdakı tanışımın köməyi ilə fotosoplayıb tarixini 20 avqusta qədər uzatmışdım.

Zabit:

– Mən bir saatdır səndən bunu istəyirəm! – dedi.

Sonra narahatlığa görə üzr istədi, əlimi sıxıb getdi.

Dərindən köks ötürüb, yerə oturdum və sənədləri səliqə ilə yığmağa başladım.

Geri baxanda yanacaq doldurma məntəqəsindəki gənclərin mənə görə sevindiyini gördüm.

Yolda maşın kolonları uzandıqca uzanırdı. Deyəsən, ABŞ-yə gedən miqrantlar sərhədi artıq keçmişdilər. Yolun qırağındakı tarlaların yaşıl otlarına uzanıb dincəlirdilər.

Növbəti yoxlama 15 saatlıq San-Kristobal–Meksiko yolunda keçirildi.

Gecəyarısı avtobusumuz düz iki dəfə miqrasiya işçiləri tərəfindən yoxlanıldı və bu illeqal səyahətdə ilk dəfə bir xanım işçi müvəqqəti qayıdış şəhadətnaməmi əlinə alıb gözəl ingiliscəsi ilə dedi:

– Ah, siz pasportunuzu itirmisiniz... Meksikada oğurlanıb, yəqin. Çox təəssüf edirəm. Amma narahat olmayın, tezliklə həll edərsiniz.

Bu sözlər mənə xeyli toxtaqlıq verdi.

Səhər saat 8-də azad paytaxt Meksikoya çatmışdım. Səkkiz günlük qısa, amma macəralı illeqal səyahətim, nəhayət, xoşbəxt sonluqla bitmişdi. İndi qalırdı səyahətimi davam etdirmək üçün yeni pasport almaq.

Bu dəfə də Daniellə əlaqə saxlayıb onun evinə yerləşdim. Məni gördüyünə, o boyda yolu illeqal keçib gəldiyimə hələ də inanmırdı.

Səhəri gün artıq Meksikonun Baskes Çapas rayonunda yerləşən Azərbaycan səfirliyinin zəngini basdım. Cerard adlı meksikalı bir gənc işçi konsul Günay Muradovanın Azərbaycana bir aylıq məzuniyyətə getdiyini dedi. Lakin

o dəqiqə də onunla əlaqə saxladı. Günay Muradova yeni pasport alma prosesi üçün 25 dollar rüsum, 2 şəkil və köhnə pasport nüsxəsini verib ərizə doldurmalı olduğumu dedi. Səfir Məhəmməd Talibovla tanış oldum. Məni içəri dəvət edib soruşdu:

– Bura necə gəlmisiniz?

– Avtobusla, – dedim.

Bundan sonra bu mövzuya bir daha qayıtmadı.

O həm də Azərbaycanın Mərkəzi Amerika ölkələri və Kolumbiya üzrə səfiri sayılırdı. Mənə Sinoa kartelinin çox zəiflədiyindən, Kolumbiyanın Meksika ilə müqayisədə iqtisadi cəhətdən geri qaldığından, Meksikadakı fərqli dillərdən və etnik qruplardan söz açdı. İspancası əla idi.

Səfir özü konsulluq otağında kompüter arxasına keçib prosesə başladı. Cerard Günay xanımla görüntülü əlaqə saxladı. Onun məlumatı əsasında səfir işə başladı. Eyni anda səfirliyin sistem mütəxəssisi də məsafədən bizə qoşulub buradakı kompüterə daxil oldu. Sonra mənim barmaq izlərim götürülüb şəkil çəkildi. Proses təxminən iki saatımızı aldı. Pasport bir ay ərzində hazır olacaqdı. Səfir və Cerardla sağollaşıb oradan çıxdım.

Tanya ilə axşam-tərəfi “La-Malkerida” pulkeriyasında görüşdük. Onunla “Tinder” vasitəsi ilə tanış olmuşdum. Eynəkli, qəşəng qadın şirkətlərin birində mühasib işləyirdi. Xeyli söhbət edib, pivə içib, yüngül kefləndik. Sonra taksiyə minib Tanyanın mənzilinə getdik. Pilləkənləri qalxarkən alt qonşusunun yaxşı adam olmadığını deyib, onun şəxsi həyatına qarışdığını bildirdi. Divanda oturub öpüşməyə başladıq. Sonra Tanya oral seksə keçdi. Amma

sevişməyimizi yataq otağında davam etdirməyimizi istədi. Bir neçə dəfə sevişib, orqazm yaşadıq. Sonra yorğana bürünüb eyvana çıxdıq. Səmaya dalbadal sərnəşin təy-yarələri qalxıb-enirdi. Tanya şərab açdı. Mənə eyvanındakı eskletor bitkisi haqda danışdı.

Avqustun 14-də isə “La-Pitahaya” veqan kafesində Tarika ilə görüşdük. Tarika İngiltərə hindistanlısı idi. O və sevgilisi Olivyerlə Nikaraqua–Honduras sərhədində tanış olmuşduq. Məni sağ-salamat Mexikoda görməyinə sevinirdi. Söhbət edə-edə veqan takoslardan yeyirdik. Stolun üstündə Tim Baçer adlı jurnalist səyyahın “Blood river: A journey to Africa’s Broken Heart” (“Qanlı çay: Afrikanın yaralı ürəyinə səyahət” – red.) kitabı vardı. Tarika səyahətini bitirib işinə davam etmək üçün Dubaya istiqamət aldığı dedi.

Yağışlıgımı ona versəm də, “Revolusion” metro girişinə çatana qədər hər ikimiz islandıq. Tarika yolda Uşuayadan Antarktikaya gəmiylə üzdüyündən danışdı. Bu “Coca-Cola” şirkətinə yazdığı saysız-hesabsız məktublardan sonra olmuşdu. Nəhayət, şirkət onun səyahətini maliyələşdirib bilet üçün 16.000 dollar ödəmişdi. Tarika həm də Qana və digər Qərbi Afrika ölkələrində yaşayıb, yoqa dərsləri vermişdi. Şri-Lankada isə rəfiqəsi ilə ağır motosiklet qəzası keçirmişdi. Metro vaqonunda donunu ehmalca qaldırıb sağ budundakı kəsiyi mənə göstərdi. Bud sümüyü ikiyə bölünmüş, mil qoyulmuşdu. Sonra Antarktikaya üzən vaxt qızıl rəngli quyruqlu balina gördüyündən və onun rəsmini məhz qızıl mürəkkəblə bədəninə döydürmək istəyindən danışdı.

Tarikanın otel otağına çatan kimi duş aldım, sonra mənə Perudan gətirdiyi balaca bir pul kisəsi hədiyyə etdi. Onu Mexiko şəhərinin qaranlığında avtobus stansiyasına qədər yola saldım. Qucaqlaşmış bir də nə vaxtsa dünyanın hansısa bir yerində görüşmək ümidilə ayrıldım.

Mexikodakı 32-ci günündə Almadeya parkında April-lə düz 7 ildən sonra görüşdük. April Afrika səyahəti zamanı mənə Sudanın paytaxtı Xartumdakı evində qonaq saxlamışdı. O vaxtdan dostluğumuz davam edirdi. Çox qadınlaşmışdı. Sifəti xallarla örtülmüş, dərisi sərtləşmişdi. Amma özünəməxsus gözəlliyini hələ də qoruyub saxlayırdı. Son bir ildə vətəni Meksikada yaşayırdı. Tapaçala və Çiapas vilayətlərində təcavüz görmüş miqrant qadınlarla işləyirdi. Bu gün Daniel bizi öz studiyasının terrasına dəvət etmişdi. Abrillə ora çatar-çatmaz artıq Daniel stəkanları dadlı "Flor de cana"¹ ilə doldurmuşdu. April alkoqol qəbul etmədiyini desə də, bu içkidən kənar dura bilmədi. Hər üçümüz kefləndik. Daniel Abrillə ispanca danışanda çox xoşbəxt görünürdü. Axşama yaxın Abrili qatar stansiyasına qədər ötürüb sağollaşdım.

Sentyabrın 5-də konsul Günay Muradova artıq yeni pasportumun şəklini mənə atmışdı. Saat 2-də səfirliyə getdim. Stolun üstündə paxlavalər və armudu stəkanda pürrengi çay vardı. Mənə Madriddə işlədiyini vaxtlardan, Barselonada əşyaları oğurlanmış bir azərbaycanlı ailədən danışdı. Sonra bir paketi uzatdı. Bunu ona Bakıda anam vermişdi. İçində iki yeni bank kartı, bir az nağd pul və dərmanlar vardı. Sonra bütün səhifələri ağ olan pasportu-

¹ Şəkər qamışından hazırlanan Nikaraqua rom brendi

mu uzadıb təbrik elədi və səyahətimdə uğurlar arzuladı. Sağollaşarkən o da soruşdu:

– Bura necə gəlib çıxmısan?

– Qoyun sirr olaraq qalsın, – deyib səfirliyi tərk etdim.

On gündən sonra artıq yola çıxmışdım. Ümid edirdim, yenə saxlanılıb sorğu-suala çəkilmədən geri qayıdacağam. Bu dəfə avtobusda tanış olduğum Orli adlı honduraslı bir miqrant gəncin köməyi ilə onun ölkəsinə fərqli yerdən pi-kap tipli maşınla giriş edəcəkdim. Orli Meksikada qeyri-leqal işlədiyini və həmin sürücü ilə daimi gedib-gəldiyini deyirdi.

Qvatemalanın El-Rinkon de Xaymito qəsəbəsində Hondurasın Paraiso qəsəbəsinə gedən Naçito adlı sürücünü soruşdum. Yolun kənarında dayanan maşını göstərdilər. Kuzasına çoxlu tərəvəz və meyvə, əsasən də rambutan yığılmışdı. Yaşlı bir qadın və kişi məni rambutana qonaq etdi. Naçito hündürboy, sərt baxışlı və soyuqqanlı bir kişi idi. Ona Abiqeyl adlı yeniyetmə bir qız da kömək edirdi. Hondurasla onunla səyahət mənə 250 lempiraya başa gələcəkdi. Dörd saatlıq səyahətdən sonra sürücü kuzada aşağı əyilməyimizi istədi. Çünki qarşıda əsgər postu vardı. Amma heç saxlayıb yoxlamadılar da. Santa-Kruza çatdıq. Abiqeyl kuzadakı tərəvəz və meyvələri dükanlara verirdi. Biz taksi dayanacağında endik. Artıq Hondurasla çatmışdıq.

İkinci həyəcanı Nikaraqua sərhədinə çatanda yaşadım. Yağış ətrafı bürümüşdü. Quasaule çayı dolub-daşırdı. Heç bir cəhdlə onu keçmək mümkün olmayacaqdı. Bir kafedə oturub yağışın yavaşlamasını gözlədim. Yeganə yol

körpüdən keçirdi və Nikaraqua tərəfdə mühafizəçi köşkü vardı. Əllərində ratsiya var-gəl edirdilər. Bir TIR asta sürətlə hərəkət edirdi. Mən də “lənət sənə kor şeytan” deyib onun yanıyla yeriməyə başladım. TIR birdən sürətini artırdı və mən körpünün üstündə yalnız qaldım. Uzaqdan mühafizəçi gözünü mənə zilləmişdi. Bu an bir nəfər soruşdu:

– Körpünün üstündə niyə durmusan?

– Quasaule çayının daşmasına baxıram, – dedim.

Körpünün üstü və yanları tikanlı məftillərlə örtülmüşdü. Qəfil geriyə baxanda bir qrup şortikli-maykalı adamın mənə sarı gəldiyini gördüm. Onlar bir-bir yandakı məftilin içinə soxulmağa başladılar. Binqo! Burada yumru bir boşluq vardı. Qarşıdakı mühafizəçi artıq ratsiyasını işə salmışdı, amma bu, adamların heç vecinə də deyildi. Mən də içəri girmək istəyəndə biri məni saxlayıb dedi:

– Qırınq, sən miqrasiya idarəsindən pasportla keç, sən üçün deyil!

Onun əlini itələyib:

– Mən də sizin kimi klandestinoyam¹, – dedim və çantamı boşluqdan içəri tulladım. Adamların biri onu yerdən götürdü, mən isə özümü içəri atdım.

Hamımız xırda, palçıq cığırla çayın sahilinə enməyə başladıq. Bir nəfər gəlib çantamı daşımaqda kömək etdi. Sən demə, bu velotaksiçi imiş. Aşağı çatıb onun velosiped qoşulmuş arabasına oturdum. Honduraslı sürücü Elbin nisbətən yaxşı yaşayış səviyyəsinə görə Nikaraqua

¹ Clandestino – İllegal (isp.)

tərəfdə işləyirdi. Az əvvəl məftillərdən keçən miqrantlar bir yerə toplaşmış və dayanmışdılar. Mənim arabada olduğumu görüb gül-gülə əl elədilər. Elbinlə çikənbaslar olan dayanacaqda gəldik. Onunla sağollaşaraq Manaqua avtobusuna mindim.

Paytaxta axşam saat 7-də çatdım. Hava çox bürkülü idi. Darvazanı yenə Freddi açdı. Uzun saqqal saxlamış, bir az da çəki artırmışdı. Məni qucaqlayıb dedi:

– Gördün, sən bunu bacardın!

Onunla başımıza gələnlərdən danışa-danışa gecəyarısına qədər bir litr dadlı romu mədəmizə boşaltdıq.

Növbəti gün Kosta-Rika səfirliyinə getdim. Veronikaya hələ çoxdan başıma gələnlər haqda danışmışam, təzə pasport gözlədiyimi demişdim. Təkrar viza üçün heç bir rüsum almadılar. Oradan çıxıb Manaqua miqrasiya idarəsinə getdim. Burada tam bir xaos hökm sürür, adam əlindən tər pənək olmurdu. Heç bir yerli rəsmi orqan mənim ölkəni necə və nə cür tərk etməyimi bilmirdi. Ölkədə pasport gözlədiyim günlər hesablandı, idarəyə 250 dollar ödəməli oldum, əks halda sənədimə ölkədən çıxış möhürü vurulmayacaqdı.

KOSTA-RİKA

Kalebgildə; Gəmilər qeybə çəkilib; Panamaya illeqal giriş cəhdim; Çörçill kokteyli.

Sentyabrın 29-da Penos Blankos sərhəd məntəqəsindən Kosta-Rikaya girdim. Günəşli havada ilk şəhər Liberiya-ya çatdım. Axşam güclü yağış başladı və səhərəcən yağdı. Dan yeri söküləndə çadırımın üstünə sərdiyim iri sellofana yığılmış yağış suyundan yığıb qəhvə bişirdim. Artıq havalar kəskin istiləşmişdi. Köynəksiz pedallayırdım. Kosta-rikalılar heç siqnal vermirdilər. Arxamca mədəni şəkildə yavaşlayaraq ötüb keçirdilər.

San-Ramon yolunda bir stadion qarovulçusunun daxmasında gecələdim. Çox yaxşı adama bənzəyirdi. Hər ehtimala qarşı ondan soruşdum:

– Puntarenas limanından Kolumbiyaya gəmilər üzür?

– Ora üzsə-üzsə narkos gəmiləri üzər, – deyə gülüm-sündü.

Paytaxt San-Xosenin San-İsidro rayonuna çatanda məni qonaq saxlayacaq Kalebin evini tapdım, qapının zəngini basdım. Hündürboy, gözəl bir qız çıxdı. Elə bu vaxt Kaleb özü də qarşıda göründü. Yekəpər, əzələli adam idi. Qucaqlaşdıq. Yaxınlıqdakı “Mas&Menos” marketinə gedib yemək-içmək aldım.

Kosta-Rikada pul vahidi Xristofer Kolumbun şərafinə kolon adlanırdı. Çox bahaçılıq idi. Adının ispancada “bahalı sahil” mənasına gəlməsi təsadüfi deyilmiş. Paytaxtın mərkəzinə gedən avtobusların bileti bir dolları keçirdi. Küçələrdəki gənclər çox ekstravaqant və açıq-saçıq geyinirdilər. Lakin əvvəlki ölkələrdəki şənlik və gülərüzlükdən əsər-ələmət yox idi. Sanki hamı özünə qapanmışdı.

Panama səfirliyində Barrio adlı gənc məni diqqətlə dinləyib, viza üçün sənədlər vərəqəsini verdi. Evdən səfirliyə görüş üçün imeyl yazdım, lakin xoş cavab gəlmədi. Əcnəbi turistlərə səyahət vizası üçün onların Kosta-Rikada yaşayış qeydiyyatı və yerli bankda 500 dollar vəsaiti olmalı idi. Bu isə mümkün deyildi.

Səfirliyə bir neçə dəfə getsəm də, məsul şəxslər çölə çıxıb, məni dinləmədən viza ala bilməyəcəyimi söylədilər. Ya Panamaya qeyri-leqal girməkdən, ya da Kolumbiyaya gedən gəmi axtarmaqdan başqa çarəm qalmırdı. Kaleb isə Limon və Puerto Viaxe portlarında şansımı yoxlamağı tövsiyə edirdi. Bütün bu işlərdən yorulub evə qayıdanda isə Karib dənizindən fırtına gəldiyini bildirdi və səhər yola düşməyimi məsləhət görmədi. Sonra mənə “çorreado” – yerli kofe bişirməyi öyrətdi. Planteynin arasına holland pendir qoyaraq onu mikrodalğalı sobada bişirdi. Çox dadlı alındı. Anladığımı qədər ilə Kaleb homoseksual idi və bu axşam bizə onun Luis adlı gənc dostu qonaq gəlmişdi. Kaleb tezliklə distant işə keçib Avropanı səyahət etmək istəyirdi.

Oktyabrın 12-də yola düşdüm. Yolumun üstündəki hər bir limana burulub Kolumbiyaya gedən gəmi axtarırdım.

Cavablar eyni idi: yalnız yük gəmiləri işləyirdi. Onlara da sərnəşin götürməyə icazə verilmirdi. Qaradərili, hündürboy, gözəl, əsasən Yamayka əsilli qız və qadınların yaşadığı qəsəbə və şəhərlərdən keçirdi. Növbəti gün Puerto Viaxeyə çatdım. Çox turistik bir yer idi. Qrinqo qız və oğlanlar skuterlərdə, motosikletlərdə ora-bura şütüyürdülər. Kafe və restoranları da ağdərillilər işlədirdi. “Dadlı dalğalar” kafesindən soyuq bir “İmperial” pivəsi aldım. Ağacdakı meymunlar hoqqa çıxarırdı. Biri tappılıtlı ilə əvvəlcə damın üstünə, sonra asfalta düşdü. Xeyli vaxt tərənəməz qaldı. Sonra qalxıb axsaya-axsaya yeriməyə başladı.

Gecəni Kalebin burada işləyən nikaraqualı dostu Kristianın daxmasında keçirdim. Mənə Panamaya qeyri-qanuni girməyin mümkün olmayacağını bildirdi. Halbuki səyyah yoldaşlarım sərhəddə heç bir yoxlanışın aparılmadığını, dayanmadan sürüb getməyin mümkünlüyünü demişdilər. Buna görə risk edəcəkdim.

İki gün sonra iki ölkə arasındakı Sixaola körpüsündə dayanmışdım. Çoxlu adam vardı. Hamı var-gəl edirdi. Hətta Kosta-Rika sərhəd işçiləri də gözə dəyirdi. Amma heç kimə gözüm üstə qaşın var demirdilər. Körpünü keçən kimi bir alverçi qadın əli ilə sol tərəfi göstərərək dedi:

– Miqrant, ora get!

Ona məhəl qoymadım. Artıq Panamada pedallayırdım. Qarşıma tranzit polis maşınları da çıxırdı. Taksilərin hamısı sarı rəngli pikaplar idi. Asfalt yolla on kilometrəcən getdim. Birdən maşınların yavaşladığını gördüm. Lənət olsun! Qarşıda silahlı əsgərlər dayanan checkpoint¹ vardı.

¹ Checkpoint (ing.) – nəzarət məntəqəsi

Ətrafa nəzər saldım. Cəngəllik idi. Piyada olsaydım, bəlkə də, necəsə sivişib keçərdim. Amma velosipedlə... Çekpointdə silahlı gənc məni saxlamaq istədi. Məhəl qoymadım. Arxadan qışqırdı. Sonra ratsiyasını işə saldı. Mənə ciddi-ciddi “geri dön” işarəsi verirdi. Deyəsən, bu dəfə şansım gətirmədi. Geri qayıtdım. Pasport istədilər. Mən isə yalnız ölkəyə qayıtmaq üçün verilən şəhadətnaməni göstərdim. Bir azdan qarşı tərəfdən tranzit polis maşını gəldi. Velosipedimi kuzaya qaldırdılar. Məni də maşına aparıb sağımda-solumda oturdular və körpünün yanındakı miqrasiya idarəsinə gedəcəyimizi dedilər. İdarədə məlum oldu ki, Panamaya vizasız girmək hüququm yoxdur, ölkəyə illeqal giriş etmişəm. Nələrsə yazıldı, nələrsə pozuldu, bir nəfərin müşayiəti ilə Kosta-Rika miqrasiya idarəsinə gətirildim.

Qəbul şöbəsinin pəncərəsindən yalnız üzü görünən Burke adlı qaradərili vəziyyəti mənə başa saldı:

– Panama tərəfi sənə ora qeyri-leqal girişini rəsmiləşdirib, Kosta-Rikadan çıxmağa beş günün var, təcili təyyarə bileti almalısan!

Hadisələrin belə istiqamət alacağını gözləməirdim:

– Bu, heç cür mümkün deyil, uzun yolun yolçusuyam, mənə kömək etsəniz, sizi ömrüm boyu qəhrəman kimi xatırlayacağam.

Sözlərimi diqqətlə dinləyəndən sonra:

– Mənə bir az zaman ver, – deyib pəncərəni bağladı.

Yarım saatdan sonra pəncərə təkrar açıldı:

– Sistemdə dəyişiklik etdim, vizanızdakı son günə qədər ölkədə qala bilərsiniz!

Burkenin əlini sıxıb təşəkkürümü bildirdim. Gülüm-sədi.

Gəldiyim yolla geri qayıdırdım. Amma öncə sonuncu şansımı – Puntarenasdan Kolumbiyaya gəmi gedib-getmədiyini yoxlayacaqdım. Vaxt itirməmək üçün avtobusa mindim.

Liman qəsəbəsində gecələmək üçün təhlükəsiz yer gözümə dəymirdi. Ona görə də çinlilərə məxsus “Rio” adlı mehmanxananın bir nömrəsinə 5000 kolon ödədim.

Səhər limana getdim. Mühafizəçi Xose ilk kruiz gəmisinin yalnız səhər 7-də gələcəyini bildirdi. Sonra mənə qarşıdakı Kaldera limanına getməyi məsləhət gördü.

Bu limana gedən yolda hamı “Çörçill” adlanan kokteyl satırdı. Hər tərəfdə qələbəlik vardı. Limandan ancaq yük gəmiləri işləyirdi. Kimdən soruşdumsa, bura sərnəşin gəmilərinin yan almadığını dedi. Həmin gün iki “kuba libre” içkisi alıb, təkrar mehmanxanaya döndüm və bu limanların məhz çinlilər tərəfindən tikilib tikolara¹ hədiyyə edildiyini öyrəndim.

Səhəri gün limana iri kruiz gəmisini yan aldı. Ambulans maşınları, xidməti maşınlar, tur agent avtomobilləri, miqrasiya işçiləri onlara sarı şütüdürlər. Düşüb gələn sərnəşinlərin, demək olar ki, hamısı qrinqolar idi. Bir amerikalı cütlüyə yaxınlaşdım:

– Deməzsiniz, bu gəmi hara üzür?

Kişi cavab verdi:

– Venesuelanın şimalına. Karib dənizində yerləşən Aruba ölkəsinə...

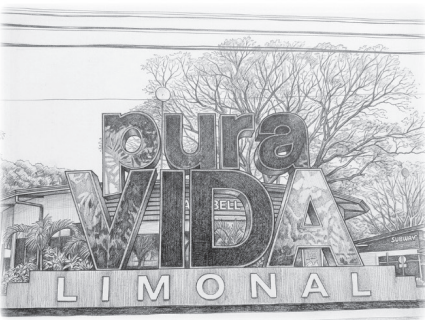
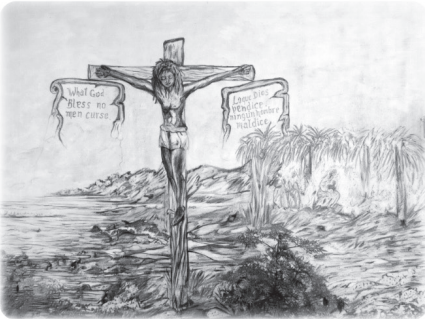
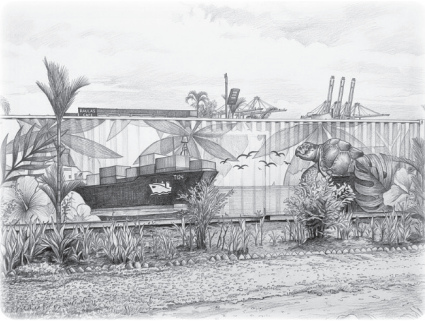
¹ Kosta-Rikalılara qısaca belə deyirlər.

Digər gəmidən hələ heç bir sərnəşin enməmişdi. Deyəsən, boş idi.

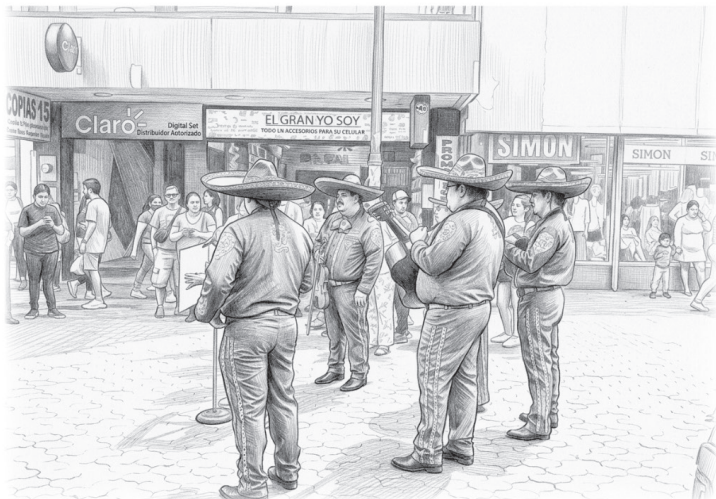
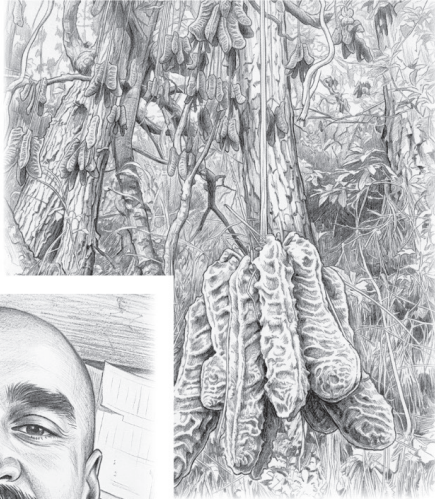
Gəmilərə gedən işçilərlə kapitanlara bir xəbər də göndərmişdim: bir səyyahın onların köməyinə ehtiyacı vardı! Saatlarla gözləsəm də, heç bir cavab gəlmədi. Mehmanxanaya qayıdıb bir az yemək yeyəndən sonra San-Xoseyə pedalladım.

Oktyabrın 24-də Kaleb və ailəsi ilə sağollaşdım və Kolumbiyanın Barrankilya şəhərinə uçdum.

KOLUMBİYA

Şakiranın şəhəri; Skripkaçı Andrea; Medelinin seks işçiləri; Paula, Con və Aleqriya; Qotyerlə qovuşma; Böyük ürəkli balaca Solomon.

Yerə enən kimi kolumbiyalı sürücülərin nə qədər siqnal verməyi sevdiklərinin şahidi oldum. Şəhər bürkülüydü. Dan yeri yenicə sökülürdü. İlk baxışda hər yerdə xaos gözə dəyirdi. Silahlı polislər küçə uşaqlarının üst-başlarını, ciblərini yoxlayırdılar. Onların isə heç veclərinə də deyildi. Çünki itiriləsi bir şeyləri yox idi. Binalar köhnə idi. Tuk-tuklar və motosikletlər hər yerdə şütüyürdü. Karib dənizinin küləyi üzümə vururdu. Şakiranın doğulub böyüdüüyü Barrankilya şəhərində – Liliananın evində iki gün qaldım. Özü və əri işini pandemiyadan sonra itirmişdilər. Qızı Natali isə səyahəti çox sevirdi. Yaxşı ingiliscəsi vardı. Cənubi Amerikanı avtostopla gəzmişdi. Liliana mənə yerli yarpaq bükümü olan “halaca” və “ayaka” təklif etdi. O, satmaq üçün bunlardan lap çoxlu hazırlamışdı.

Növbəti gün Kartaxenaya çatdım. Mərkəzdəki dar küçələrin birində motosikletlər çox təhlükəli hərəkət edirdi. Buradan tezliklə çıxmaq istəyirdim. Elə bu zaman ikisi toqquşdu. Birinin sərnişini yerdə uzanıb əli ilə bədənini yoxlayırdı. Qəfil əlini dizinə apardı. Diz əti ikiyə bölün-

müşdü. Motosikletin dəmiri kəsmişdi onu. Adamlar toplaşana qədər dözməyib uzaqlaşdım.

Kartaxenada bir müddət dayanacaqdım. Məni evində qonaq saxlayacaq Andrea adlı qadını gözləyirdim. O, axşam ala-qaranlığında mototaksi ilə gəldi. Məni qucaqlayıb üzümdən öpdü. Sol körpücük sümüyünün üstündə tikiş vardı. Bir ay öncə mopedi ilə qəzaya düşüb əməliyyat keçirdiyini dedi.

Andreanın xudmani evində skripka, elektron piano, akustik gitara, violonçel və digər alətlər vardı. İncəsənət Məktəbində həm skripkadan dərs deyir, həm də uşaq orkestrində dirijorluq edirdi. Bundan əlavə, kilsədəki toy mərasimlərində əlavə pul üçün həm skripka çalır, həm də oxuyurdu. Andreanın ilk evliliyindən Sebastian adlı bir oğlu, Xuanita adlı bir qızı vardı.

Aldığım qırmızı şərab bitmək üzrə idi. Andrea ayaqlarını dizlərimin üstünə qoyub onları masaj etməyimi istədi.

Üç il əvvəl eyni məktəbdə çalışdığı bir qaradərili həmkarı ilə münasibətindən Serxio adlı oğlu dünyaya gəlmişdi. O, bir həftə atası, bir həftə isə anası ilə qalırdı. O, yeniyetmə oğlu və qızının bu hadisənin travmasından qurtula bilmədiklərindən, hələ də balaca Serxioya tam sevgi göstərmədiklərindən qəhərlə danışırdı. Danışdıqca mənim də gözlərimin önündə səyahətlərim zamanı qarşılaşdığım qadınların həyat hekayələri canlanırdı.

Axırda Andrea mənə yaxınlaşıb onu öpməyimi istədi. Sonra əlimdən tutub yataq otağına çəkdi. Bir neçə dəfə sevişdik. Onun proses zamanı mənə dedi ki "que

rico papacito”¹ kəlməsini səyahətim boyu çox eşidəcəkdim.

Andreanın Kartaxenada ən çox sevdiyi yer qala divarları ilə əhatələnmiş Qetsemani adlı dauntaun² idi. Butik və kafələrlə dolu bu məkanı çox artistik yer saymaq olardı. Hər tərəfdən musiqi sədaları gəlirdi. Küçələr rəngli bayraqlarla bəzədilmişdi. Başımızın üstündə rəngli çətirlər asılmışdı. Belə axşamların birində “Club de Pesca” adlı porta getdik. Sahildə xeyli yelkənli gəmi lövbər salmışdı. Bunlar, adətən, dünyanı dolaşan səyyahların gəmiləri idi. Ətrafda bir qrup afrokolombiyalı qız və oğlanlar rəqs edirdi. Kartaxena küçələrində bu, adi hal hesab olunurdu. Andrea ilə daşın üzərində oturub ayaqlarımızı suya sarı sallamışdıq. Qarşı sahilə Kartaxenanın işıqlı göydələnləri uzanırdı. Andrea mənə yelkənli gəmissi ilə dünya səyahətinə çıxmış bir braziliyalıdan ona qoşulmaq təklifi aldığını, lakin ailəsini düşünüb təklifi rədd etdiyini söylədi. O, bir ərəb səyyahla bir müddət Kolumbiyada motosiklet səyahətinə çıxmasından, Kartaxenada çalışan bir hindistanlı ilə 5-6 ay birgə yaşamasından da danışdı. Ən böyük arzusu isə bir gün balaca oğlu Serxio ilə dünya səyahətinə çıxması idi.

Həftə boyu Kartaxenada dayanmadan yağışlar yağmışdı, küçələrdə iri gölməçələr yaranmışdı. Balaca Serxio üç gün idi bizimlə qalırdı. Andrea əməliyyat keçirdiyindən, kilsədəki toylara gedərkən səs aparatını daşımaq üçün məndən kömək istəyirdi. Kilsələrdə, demək olar ki, hər

¹ Ay nə gözəldir, canım (isp.)

² Downtown (ing.) – şəhərin mərkəzi hissəsi, iş və ticarət mərkəzi

gün mərasimlər olurdu. Andrea əsasən Kartaxenada yaşayan varlı qrinqo toylarına qatılırdı. Hətta baş keşiş də ingiliscə danışırdı. Andrea həm də bahalı otellərdə keçirilən toylara dəvət alırdı. Xərclərinin çox olduğunu deyir, üç uşağa baxdığını bildirir, xeyli adama pul borcundan şikayətlənirdi. Mərasimlər bitdikdən sonra uzun ətkli donunu çöldəki kafələrin birində dəyişib, mənimlə axşam gəzintisində çıxırdı. Mərkəzi meydanda adətən bu vaxtlar ocaqda çoxlu yeməklər bişirilir və “El-Slum” adlı poeziya gecələri keçirirdilər. Şeir demək istəyənlər bir-bir küçədə qurulmuş səhnəyə çıxır, stullarda əyləşmiş münsiflər isə onların performansını dəyərləndirirdilər.

Andrea ilə yaşadığım üç həftənin sonlarında artıq o məndə səhvlər tutmağa başlayır və heç nədən deyiniirdi. Anlayırdım ki, münasibətlər gərginləşməmiş çıxıb getmək lazımdır. İş o yerə gəlmişdi ki, mətbəxində bitmiş bütün ərzaqları mənə aldırmaq istəyirdi. Axşamların birində Serxio ilə oynayarkən ona sabah yola çıxacağımı dedim, özünü eşitməzliyə vurdu. Səhər isə heç nə demədən geyinib məktəbə getdi. Mən də şələ-şüləmi yığıb yola düzəldim. Sonra telefonuma gələn mesajların ardı-arası kəsilmədi. Andrea evə gəlib məni tapmadığından, aparatları daşımağa kömək etmədiyim üçün toy mərasiminin pozulduğundan şikayətlənirdi. Səyahətim zamanı qadınlarla münasibətimin peşmanlıqla bitməsindən həmişə ehtiyat etmişəm. Amma, görünür, bu qaçılmazdır. Andreaya onunla bir müddətdən sonra Kolumbiyada yenidən görüşəcəyimizi yazıb vəziyyəti nizama salmağa çalışdım. Deyəsən, alındı. Mənə gülüş və öpüş emojiyə atdı.

El-Xardin yolu əsl cənnətə bənzəyirdi. Dağların sərin suları bura tökülürdü. İşbazlar bu suları borularla çəkib yoldan keçən TIR-ları yuyurdular. İsti Kolumbiya günlərində fontan verən bu suların altında çimənlər də az deyildi. Qarnımı yolboyu yerə tökülmüş quavalarla doldurdum.

Matasano kəndindən sonra başlayan 15 kilometrlik enişdə bir əllə TIR-ların arxasından yapışib yol gedən yeniyetmə gənclər gözə dəyirdi. Həyəcan və adrenalin sevnən bu uşaqlar əsl vaqabond¹, əsl qrashoper² idilər. Onlar şəhərdən-şəhərə məhz belə səyahət edirdilər.

Kolumbiyanın dillər əzbəri Medelin şəhərinə çatdım. Komuna Robledo rayonunda bir müddət qalacaqdım. Medelin ən gözəl qızların yaşadığı Kolumbiya şəhəri kimi ad çıxarmışdı. Onlar özlərini “paisa” adlandırırdılar.

Məni qonaq saxlayacaq Luis balkonunda əkdiiyi marixuana kollarından birini qayçılayırdı. Qanuna görə, hər adama 6 kola qədər əkə bilərdin. Onun kürəyi tatulu, qıvrımsaçlı kuzeni Viviana da burada idi. Luisin bacısı Adriana ilə sonrakı günlərdə tanış olduq. Bəstəboy, yumru əndamlı, qəşəng bir qız idi. Mənə mopedinə minib turistlər şəhəri Quatepeyə getməyi təklif etdi. Sözüünü yerə salmadım. Güclü yağış yağmasına baxmayaraq, Adriana mopedi çox yaxşı sürürdü.

Bir neçə saata günəşli Quatepeyə çatıb, onun rəngli küçə, kafe və butiklərini gəzməyə başladıq. Hətta Ad-

¹ Vagabond (ing.) – sərgərdan, avara gəzən, evi və ya sabit işi olmayan səyyah tipli insanlar

² Grasshopper (ing.) – çəyirtkə

riana məni çox məşhur “paise bandexa” təamına da qonaq etdi.

Medelin mərkəzində çoxlu sayda yeniyetmə və gənc qızlarla, seks işçiləri ilə rastlaşdıq. Onlar hər yerdə idilər. Həm də çox gözəl idilər. Sanki Manu Çao “Me llaman calle”¹ mahnısını məhz bu qızlara yazmışdı. Mərkəzdə gəzməyə çalışan hər əcnəbiyə yaxınlaşırdılar. Qiymətləri 7-15 dollar arasında dəyişirdi. Ətrafdakı evlərin sahibləri otaqlarını saatlıq kirayə verməklə dolanırdı. Burada ayaq üstə qalmaq üçün yeganə çıxış yolu bu idi.

Dekabrın 10-da Kolumbiyanın şimaldan cənuba doğru 1528 km uzanan Maqdalena çayına çatdım. Sahilində Honda şəhəri yerləşirdi. Burada da gənc seks işçiləri yol qırağında dayanıb keçən avtomobillərə tərəf baş barmaqlarını qaldırırdılar.

Boqotaya gedən uzun yoxuşda, otluqda oturub “nəşə”sini yandırmağa çalışan velomexanik Miqellə tanış oldum. Mənə arzusunun məhz “Surly” velosipedi ilə dünya səyahətinə çıxmaq olduğunu dedi. Fransız qızlarını çox sevdiyini, onların da latın amerikalı oğlanlara vurulduğunu söylədi. Paytaxtda dayandığım ilk ünvan 59 yaşlı velosiped həvəskarı Rikardonun evi oldu. 19 yaşında Tixuanadan ABŞ-yə keçmişdi. O vaxt iki ölkə arasındakı hasarın çox balaca olduğunu deyib güldü. Övladları və arvadı Kaliforniyada qalmışdı. İndiki sevgilisi isə velosipedi elə Rikardo kimi sevən kolumbiyalı bir qadın idi. Rikardo ABŞ-yə ilk çatdığında bir fransız qızla tanış olubmuş. Dilini bilmədiyini üçün

¹ Mənə küçə deyirlər (isp.)

onunla eşq macərəsı yaşaya bilmədiyınə çox təəssüfləndi. Axırda isə:

– Həyat yoldaşım meksikalı idi, fransızca əla bilirdi, bəlkə, bizdə elə buna görə də alındı, – deyib qəhqəhə çəkdi...

Bir müddət sonra Boqotanın çıxışında, çox yoxuşlu bir yolun üstündə, kasıb camaatın yaşadığı rayonda yerləşən bir evə köçdüm. Burada mənı gənc ailə – Paula, Con və balaca, qırmızıyanaq, adı kimi şən qızları Aleqriya qarşıladi. İlk gecə bişirdiyim çörək və dolmanı hamımız çox acgözlüklə yeyib bitirdik.

Paulanın 26 yaşını şəhər mərkəzindəki bir klubda keçirdik. Şlyapalı qaraçı musiqiçilər ab-havaya rəng qatdılar. Məclisə Paulanın sinif yoldaşları və yaxın dostları gəlmişdi. Con rumkalara tekila süzürdü. Sonra dilimizin altına adama bir LSD qoyduq. Çox keçmədən təsiri bilindi. İçəridəki qələbəlikdən yorulub çölə çıxanda artıq uzaqdakı səslər daha aydın eşidilir, maşın işıqları daha parlaq görünürdü. Amma nə qədər çalışsam da, indicə bir qarıdan aldığım siqareti qutudan çıxara bilmirdim. Sonra isə onu yandıra bilmədim. Deyəsən, tarazlığımı itirmişdim.

Növbəti gün Miqellə işlədiyi velodükənin qarşısında görüşdük. Mənə bir qram kokain gətirmişdi. Qiyməti cəmi 5 dollara. Dostu Kamila da bizə qoşuldu. Hamımızda velosiped vardı. Axşam düşmüşdü. Boqota şəhər boyunca uzanıb gedən velosiped zolaqları ilə məşhur idi. Miqel “nəşə”sini yandırdı. Pedallamağa başladıq. İndi sürə-sürə bükümü bir-birimizə ötürür, məhz bu andan zövq almağa çalışırıdıq. Yolda bir sürücü ilə velosipedçi arasında mü-

bahisə düşmüşdü. Şişman sürücü maşınıyla vurub-yıxdığı zavallıya həтта bir şillə də çəkdi. Mən işə qarışmaq istəyəndə Miqel dedi:

– Onun tapançası var, ona görə belə edir.

Bəli, bir Kolumbiya reallığına şahidlik edirdik. Bu küçələrdə adamların üstünə bıçaq, tapança çəkir, pulunu, telefonunu, velosipedini və motosikletini əlindən alırdılar.

Xoşbəxtlikdən sağ-salamat Miqelgilə çatdıq. Anası bizi çox mehriban qarşılıdı. Miqel mənə hələ ilk gündən qardaşının tatuçu olduğunu demişdi. Sebastyan gələcəyimi bilib ləvazimatlarını hazırlamışdı. Pivə içmək və “nəşə” çəkməklə müşayiət olunan proses səhərə qədər davam etdi. Sol qolum səyahətimin Meksika-Kolumbiya hissəsinə aid döymələrlə dolu idi...

On gün sonra Quavio su anbarı istiqamətində pedallayırdım. Buranın landşaftı nəfəskəsici idi. Dağlardan axan sular keçdiyim üç tunelin tavanından da damcılayırdı. Ömrümdə ilk dəfə bir tunelin içində yoxuş qalxırdım.

Fransız səyyah dostum Qotyer haqqında “Velosipedlə Afrikaya” kitabımda ətraflı yazmışdım. İndi onunla düz 7 ildən sonra yenidən görüşəcəkdik. Sahələrin arası ilə su anbarının sahilinə cığır düşürdü. Qotyer dediyi evi tapdım. İlk mesajımdan dərhal sonra saqqallı, ayağı yalın, şlyapalı Qotyer köpəyi Senizo ilə məni qarşılıdı. Qucaqlaşdıq. O burada bir fermada, daxmada məskən salmışdı. Ön divarı olmayan daxmadan gölə əntiqə mənərə açılırdı. Məni kolumbiyalı sevgilisi Laura ilə tanış etdi. Bu izdivacdən doğulan oğlu İllimani döşəmədə oynayır-

dı. Qotyer oğluna Boliviya da çox sevdiyi bir dağın adını qoyduğunu dedi.

Fransız dostum 2016-cı ildə yelkənli gəmi ilə Keyptaundan Braziliyaya üzməyi bacarmışdı. Sonra velosipedlə Cənubi Amerikanın, demək olar ki, bütün ölkələrini pedallamışdı. Hətta Surinamda maçeteli quldurlara rast gəlmiş, bütün pullarını itirmişdi. Panamaya çatanda isə pandemiya başlayır. O, yelkənli gəmini də məhz burada – Karib dənizində alır. Turistlərin əksəriyyəti çox məşhur San-Blas adalarında ilişib qalmışdılar. Qotyer bu vəziyyətdən istifadə edərək, əsas torpaqdan onlara tütün, siqaret, içki və yemək daşıyıb satır. Hətta bəzi günlər 2000 dollar qazandığını deyirdi. Həmin günlərin birində başqa gəmidə işləyən Laura ilə tanış olur. Bir il sonra birlikdə Meksika istiqamətində üzməyə başlayırlar. Gəminin dor ağacı qırıldığından, onlar 8 günə yataq ağlarından yelkən hazırlayıb, Qvatemalaya qədər üzürlər. İllimani də məhz elə bu səyahətin məhsulu idi.

Qotyerin velosipedi hələ də taxta emalatxanasında asılıb-qalmışdı. “Schwalbe” brendli təkərləri yaxşı görünürdü. Mənimkilər artıq yeyilmişdi. Dostum bunu görüb, öz velosipedinin təkərlərini mənə bağışladı.

Qotyer həm emalatxanasında taxta qayıqlar hazırlayıb, yerli camaata satır, həm də onların evlərinə qapı-pəncərə düzəldirdi. Hətta 5-6 ay öncəyə qədər günü 5 dollara kəndlərdə yerli icma işlərində də çalışmış.

Laura da boş dayanmırdı. Müxtəlif cür parçalardan uşaq paltarları tikərək, qayıqla gölün o tərəfinə keçirir, yerli sakinlərə satırdı.

Bütün günü döşəmədə sürünən balaca İllimaninin üzü həmişə gülürdü.

Mətbəxdə səhərlər, adətən, arepa¹ bişərdi. Onu isti, pannelalı² çayla yeyərdik. Axşamlar Qotyer marixuanasını yandırar, Laura isə mənim aldığıım şərablardan zövqlə içərdi. Qotyer Peruda ayahuaska şamanına etdiyi assistentlikdən ağız dolusu danışdı. Günü ocaq başında bu hallüisionik məhlulun hazırlanmasını müşahidə etməklə keçirmiş. Psixodelik rituallara çoxlu qırnqo qızlar və oğlanlar gəlirmiş. Qotyer ən azı iyirmi dəfə ayahuaska qəbul etdiyini və proses zamanı dəlicəsinə bir transa girdiyini dönə-dönə vurğulayırdı.

O həm də 7 illik səyahətini əhatə edən üç kitab üzərində işləyirdi.

Paula və Conla yanvarın 6-da İbaqe şəhərinin çıxışındakı bir kafedə yenidən görüşdük. 60 kilometrlik Kokora cığırını piyada keçəcəkdik. Tolima Milli Parkının girişinə çatıb adlarımızı dəftərlərə yazdıq. Yeridiyimiz cəngəllik rəngbərəng çiçəklərlə, fərqli kəpənək və quşlarla dolu idi. Elə ilk gündən yağış başladı. İkinci gün ətraf Congilin ilk gündən paramo adlandırdığı landşafta çevrildi. Paramo fraylehones adlı ağaclarla zəngin idi. Ortalama boyları 2-3 metri, yaşları isə 200-300 ili keçirdi. Həmin gün cığırın ən yüksək nöqtəsinə – 4033 metr hündürlüyə çatdıq. Yağış yağdığından əllərimiz və ayaqlarımız donurdu. Amma bir az da gedəndən sonra gözlərimizə işıq gəldi. Qarşı dərəddə üstündən isti buxar qalxan təbii gölün sahilində çoxlu

¹ Qarğıdalı unundan hazırlanan qalın, dairəvi çörək

² Şəkər qamışından hazırlanan tünd-qəhvəyi şəkər

rəngli çadırlar qurulmuşdu. Biz də çadırlarımızı qurduq və soyunub suya girdik. Burada hamı çılpaq idi. Əksəriyyəti qrinqo qız-oğlanlardan ibarət olan insanların hamısı xoşbəxt görünürdü. Bədənimizdə yığılıb qalmış üşütməni termal su götürüb aparırdı.

Növbəti gün mənzərəsi başı qarlı Tolima dağına açılan bir qayalıqda gecələdik. Ətrafdakı inək təzəklərini topla-yıb sığındığımız mağarada ocaq qaladım. Paula bu cür ocağı ilk dəfə gördüyünü dedi. İçməli suyumuzu isə içinə daş qoyulmuş qazançanı kəndirlə sallayaraq bir çuxurdan çıxartdıq.

Bir azdan müxtəlif çiçək və giləmeyvələrdən hazırlanmış çayımızdan içir, ocaq başında rəqs edirdik. Dilimizin altındakı LSD də öz işini yaxşı görürdü.

Piyada yürüşümüz yanvarın 10-da Kokora kəndində tamamlandı. Cığır əsasən getdiyimiz bütün beş günün yağışlı keçməsi ilə yadda qaldı.

Boqotada iki həftə də əlavə qaldım. Ev sahibim Yesenya və yeniyetmə qızları ilə paytaxt küçələrində xeyli pizza bişirib satdıq. Yesenya Andreanın kuzeni idi. Pizzanı hərəkət edən təkərli sobalarda bişirirdik. Xəmiri əvvəlcədən evdə hazırlayırdıq. Nə qədər qəribə səslənsə də, burada daha çox ananaslı və digər şirin meyvəli pizzalar dəbdə idi. Çox çəkmədən bütün prosesi öyrəndim. Tez-tez adamların silahlı soyğuna məruz qalması və motosikletlərinin əllərindən alınması ilə bağlı xəbərlər gəlirdi. Boqota gözəl olduğu qədər də təhlükəli şəhər idi. Şəhər binalarındakı rəngli qrafitilər, həmişə gülürüz və şən insanlar, bütün şəhəri ağuşuna almış velosiped yolu nəyə desən dəyərdi.

Yanvarın 18-də avtobusla Qaçalaya – Lauragilin fermasına qayıtdım. Anındaca şad xəbər aldım: balaca İllimani artıq ayaq üstə rahat dayana bilirdi.

Günümüz musiqi dinləmək, paytaxtdan aldığım şərablardan dadmaq və nəşə çəkməklə keçirdi. Qotyer oğlunu çiyinə alıb mənimlə birlikdə cəngəllikdə qısa bir gəzintiyə də çıxdı.

Bu ərəfədə həm də evin gölə baxan hissəsini ağac bu daqlarıyla çəpərləmişdik.

Fermada qaldığım bu on gün ərzində bir neçə dəfə qayığa minib qarşı sahildən bişirəcəyim yeməklər üçün ərzaq aldım. Laura bir gecə onlara hazırladığım qarın qutabını çox sevdi. Həmin gecə öz qarnımızı yaxşıca doyurduq, növbəti gün bişirdiyim kələm dolmasına isə yaxın qonşuları dəvət etdik.

Boqotadan Con bir səhər iki nəfərin ona hücum edib velosipedini əlindən almaq istədiyini yazdı. Xoşbəxtlikdən yaxınlıqda polis varmış. İndi işə Paulanın köhnə velosipedi ilə gedib-gəldiyini qeyd edirdi.

Növbəti günlərim çadırımın önündə ocaq qalayıb, səhər qəhvəsi hazırlayıb, yemək yedikdən sonra bir xətt kokain iyləyib, yolları pedallamaqla keçdi. Belə günlərin birində 1200 metr hündürlükdə yerləşən Villa el Triumfo qəsəbəsindən keçdim və Kabrera çayına uzun və sürətli enişə başladım. Sel çayın üstündəki körpünü yuyub aparmışdı. Xoşbəxtlikdən piyadalar üçün qarşı sahilə kabel səbəti işləyirdi. Heç bir ödəniş etmədən velosipedimi də götürüb səbətə mindim.

Əvvəlki sərin havalardan əsər-ələmət qalmamışdı. Yenə bürkü hava və ağcaqanadlar mənə qənim kəsilmişdi.

Tatakoda qələbəliklə qarşılaşdım. Tuk-tuklar işləyir, adamlar var-gəl edirdi. Mərkəzi parkın yanında bir mağazada sarı yumru meyvələr satırdılar. Satıcı qabıqlarını soyaraq müştərilərə uzadırdı. Sən demə, cinsi aktivliyi artıran çontaduro meyvəsi imiş.

Fevralın 9-da Kolumbiyadakı son dayanacağım Pitalito şəhərinə çatdım. Burada balaca Solomongildə qaldım. Bu gün həm də onun bacısı Valentinanın 16 yaşı tamam olurdu. Axşamüstü isə ata Dario və ana Konstansiya ilə də tanış oldum. Spaqetti bişirib şərab içdik.

Solomonun təkərinin dəşilməsi ucbatından neçə ay həyətdə atılıb qalan velosipedini təmir etdim. Solomon üstünə atılıb sevinərək sürməyə başladı.

Valentina baxdığı animasiya filmlərindən yapon dilini öyrənməyə çalışırdı. Onunla birlikdə suşi hazırladım.

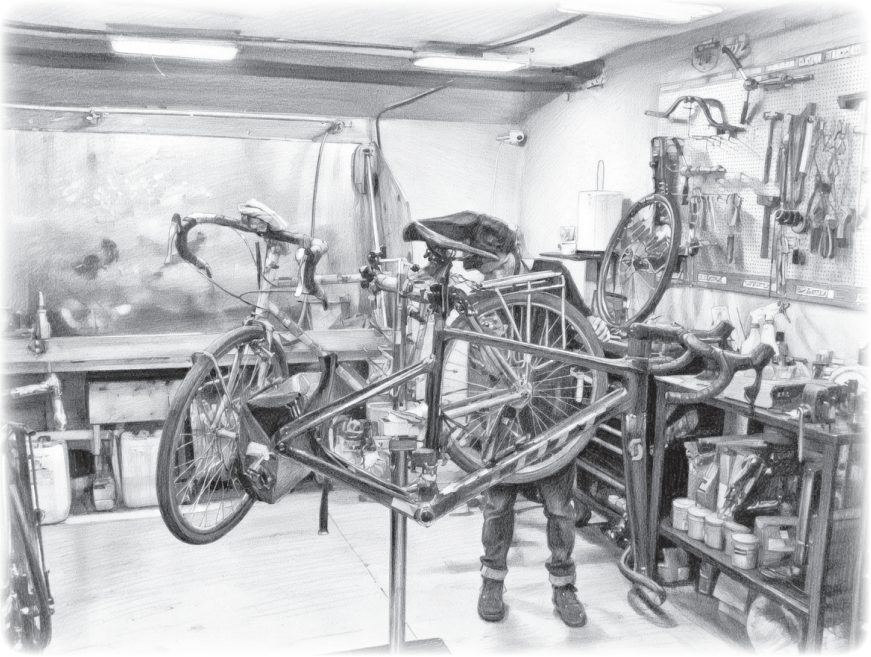
Son gecə isə Konstansiya Solomonun mənə maddi kömək etmək istəyini bildirdi. Bu böyük ürəkli uşağa səyahət zamanı heç kimdən pul götürmədiyimi başa salmaq bir qədər zamanımı aldı. Bir saat sonra anası ilə bir paket ərzaqla qayıdıb dedi:

– Sizin üçündür. Coş, xahiş edirəm, götürün...

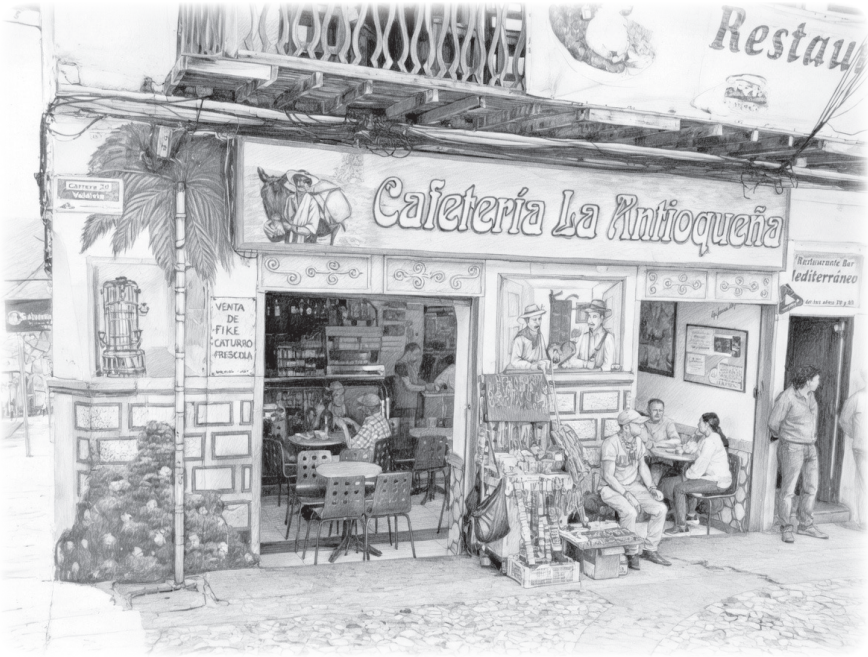
Onu qucaqlayıb, bağrıma basdım.

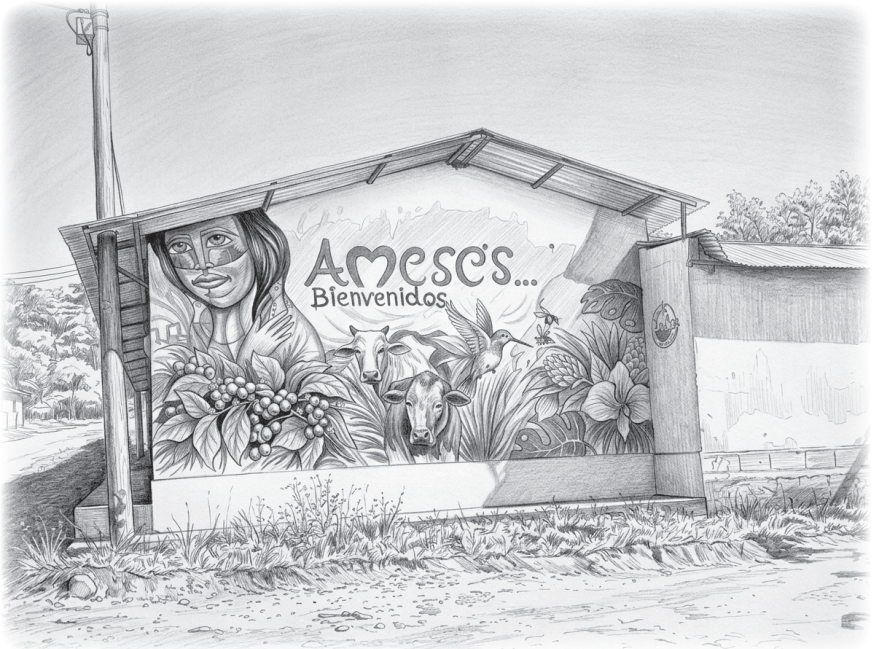

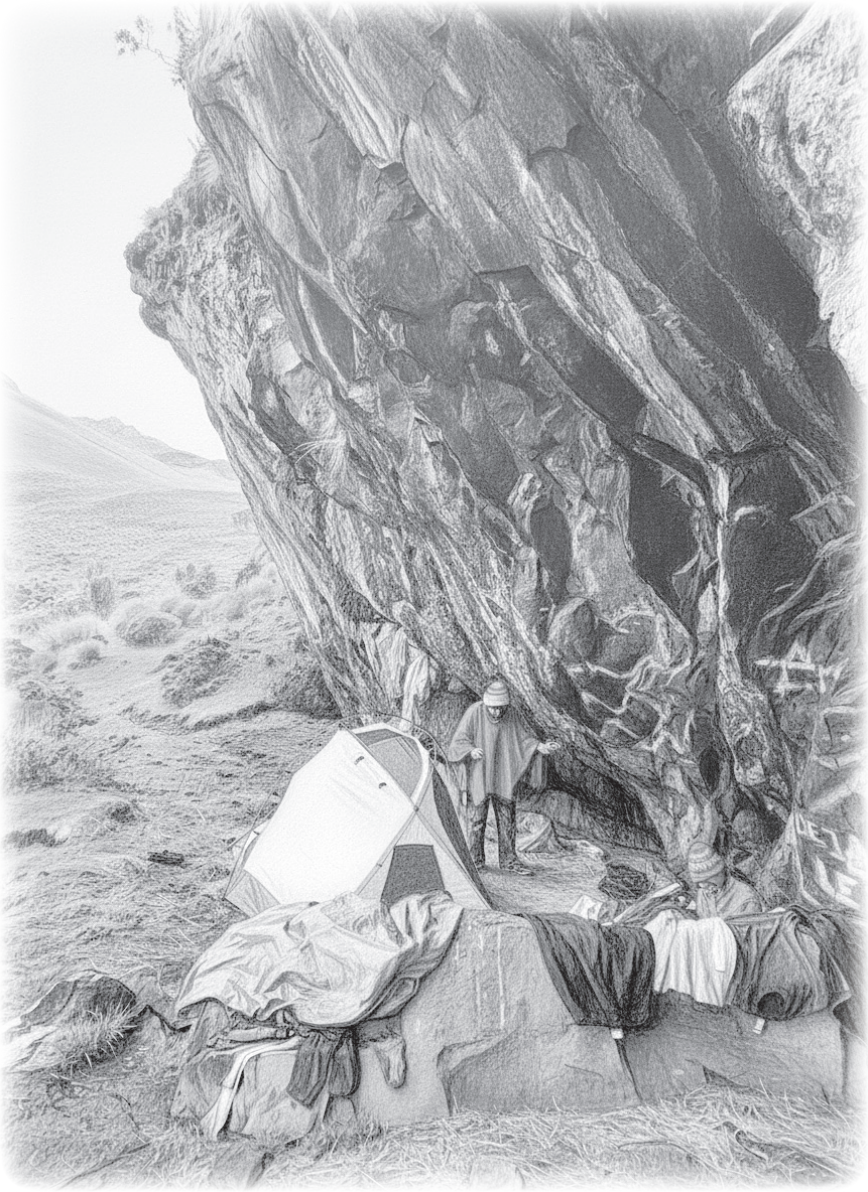

EKVADOR

Totora, Çihura və Marti; Santyaqo kişi; D.J Leo; Kuenka küçələrində musiqi; "Mi amigo".

Bu səyahətdəki yeddinci ölkə sərhədinə 50 km qalmış bir cəngəllikdə gecələdim. Gecə şıdırğı yağış başladı. Yağışlıgımı açmaq üçün içəridən çıxana qədər yataq torbam da islandı. Amma hava isti olduğundan bu rütubətdə yatmaq elə də pis deyildi. Çınqıllı cəngəllik yolunda tez-tez dayanıb dadlı quavalardan yeyirdim. Sərhədə az qalmış bir tərənin üstünə çıxıb son kokaini burnuma çəkdim. Sonra bir büküm də marixuana çəkdim. Qalanını təbiətə səpələdim.

Həm Kolumbiyanın, həm də Ekvadorun miqrasiya idarələri eyni binada yerləşirdi. Alman ovçarkası düz mənə baxırdı. Elə yerdə dayanmışdı ki, heç kim yan keçə bilmirdi. Nə yaxşı üstümdə heç nə yox idi. Miqrasiya işçisi, gülürüz Doris mənə ətrafda kaftarların olduğunu bildirib, çadırdə yatmağın təhlükəli olduğunu dedi.

20 kilometrədən sonra Laqo Aqrio şəhərinə çatdım.

Ekvadora dollar işləyirdi və bir dollardan ucuz heç nə satılmırdı.

Yeni ölkədəki ikinci günümdə artıq həm kənd, həm qəsəbələrdə əksər evlərin damından göyqurşağı rəngləri olan bayrağın asıldığını gördüm. İlk ağılıma gələn bu oldu: ya bu evlərdə LGBT nümayəndələri yaşayır, ya da əhali

onlara açıq dəstək verir... Bayraqlar çoxaldıqca bu fikirdən vaz keçməyə başladım. Axı Cənubi Amerika ölkələri kifayət qədər mühafizəkardır.

Kafelərin birində dayanarkən internetdən öyrəndim ki, bu, Ekvador, Peru və Boliviyanın inklər dövrünün rəmzinə çevrilən yeddirəngli ikinci bayrağıdır. Sonrakı günlərdə isə yol qırağı lövhələrdə “truça” sözünə rast gəldim. Bu da bu coğrafiyada ən çox yeyilən balıq növü imiş.

Paytaxt Kitoya 2023-cü il fevralın 20-i səhər saatlarında çatdım. Əsas prospektə yerləşən Peru səfirliyi bağlı idi. Karnavala hazırlaşmışlar. Şəhərin mərkəzi kifayət qədər təmiz və cəlbedici idi. Burada hətta “McDonald’s” da vardı. Məni öz studiya evində qonaq saxlayacaq Xosenin nə az, nə çox üç iti, üç velosipedi vardı. Totora adlı köpəyi ən şıltağı, Çihura ən vecsizi, qoca Marti isə ən qaşqabaqlısı idi. Xose yerli məktəblərin birində biologiyadan dərs deyirdi. Hobbisi velosipedlə səyahət etmək və skeçlər çəkmək idi. Son sevgilisi onunla bu cəhətləri bölüşmədiyindən təzəcə ayrılmışdılar. Buna görə bir az depressiv görünürdü.

Növbəti həftə Kitodakı Peru səfirliyi ilə yazışmalara başladım. Ketı adlı konsulluq işçisi mənim burada müvəqqəti yaşayış icazəmin olmadığını səbəb gətirərək, viza ala bilməyəcəyimi söylədi. Perunun Ankaradakı konsulluğuna yazdım. Cavab imeyli ilə Cənubi Amerikadakı istənilən Peru konsulluğuna müraciət edib viza almaq hüququm tezliklə təsdiqləndi. Məktubu olduğu kimi Kito konsulluğuna göndərdim. Üstəlik, səyahətlərim haqda bəzi məqalə və müsahibələrimi də əlavə etdim. Yalnız bundan sonra Ketı lazımı sənədlərin uzun siyahısını gön-

dərdi. Viza prosesini yaxşı bildiyim üçün bütün sənədləri eyni gündə yolladım. Ketidən son cavab gəldi: “Biz bütün sənədləri paytaxt Limaya göndərdik, yalnız onlardan müsbət cavab gəldiyi təqdirdə sizə viza verə bilərik. Amma sizin Ekvadorda yaşamaq icazəniz olmadığı üçün bu o qədər də inandırıcı görünmür”.

Kito günlərində Xose ilə ev işlərini birlikdə görür, velosipedlərimizi minərək bazarlığa gedirdik. İtləri gəzdirmək də gündəlik rutinə çevrilmişdi. Bir gün Marti ilə 4690 metrlik məşhur Piçinça vulkanının zirvəsinə 22 kilometrlik haykinq¹ etdik. Marti yolboyu özünü yaxşı aparmış və sədaqətli dost kimi davranmışdı.

Zirvədə turist əlindən tərpənmək olmurdu. Kitoya tərəf möhtəşəm mənzərə açılmışdı. Hava qaraldığından geri kanat yolu ilə qayıtmaq istəyirdik. Lakin məndən Martiyə də bilet almaq tələb olunurdu. Xeyli mübahisə edəndən sonra hər şeyi boş verib, dağdan ayaqla enməyə başladıq. Evə qaş qaralanda çatdıq.

Başqa bir gün Xosenin atası Santyaqo bizi öz lüks mənzilinə qonaq çağırırdı. O, Zambiya, Anqola və Seneqala dəfələrlə səyahət edən, içində mənim kimi Afrika sevgisi gəzdirən xoş bir adam idi. Buna səbəb QIRMIZI Xaç təşkilatında çalışması idi.

Xosenin atasının ikinci evliliyindən Anita adlı qızı dünyaya gəlmişdi. Balaca Anita ögey qardaşı Xoseni ən yaxın dostu sayırdı. Doğma bacı-qardaş kimi bir-birini qucaqlamaları adamda xoş duyğular yaradırdı. Xosenin böyük bacısı Soledad məclisə öz sevgilisi ilə qatılmışdı. Süfrəyə hər şey düzülmüşdü. Şərab şüşələri bir-birinə dəyir, şəhər

¹ Hiking (ing.) – piyada yerimək

görünürlü böyük eyvanda manqalda ət, balıq və digər dəniz məhsulları qızdırır, musiqi səslənir, hamı deyib-gülüb əylənirdi. Ara-sıra Santyaqonun gənc xanımı Viktoriya məndən səyahət macərələrimdən danışmağımı istəyirdi. Santyaqo tezliklə yenə Zambiyaya uçaçaqdı. Ona ürəkdən uğur arzuladım.

Peru vizasına müraciət etməyimdən on gün keçmişdi, amma hələ bir xəbər çıxmırdı. Qaldığım evdə isə qərribə bir ab-hava yaranmışdı. Kitodan yorulmuşdum.

Xəbər çıxdı-çıxmadı bazar ertəsi ölkəni pedallamaq istəyirdim. Nədənsə altıncı hissəm bir imeylə bax dedi. Və binqo! Konsulluqdan xəbər gəlmişdi. Lima mənə viza verilməsi üçün yaşıl işıq yandırmışdı. Sevincimdən qışqıraraq Xoseni qucaqladım:

– Biz bacardıq! – dedim.

Zavallı köpəklər səsini eşidib bir anlıq həyəcanlandılar.

Günorta saat 3-də velosipedlə səfirliyin qarısını kəsdirmişdim.

Şüşənin arxasındakı qadın pasportuma nə az, nə çox düz 183 günlük çoxgirişli Peru vizası yapışdırdı.

Səhəri gün Xose və itlərlə qucaqlaşaraq ayrıldım. İndi Kintonun mərkəzindən keçirdim. Əla eksteryerli köhnə binalar daha çox gözə dəyirdi. Şəhər mərkəzindəki əsas meydanın qarşısı Ekvador polisləri ilə dolu idi.

Ambato qəsəbəsinə çatan kimi “Tia” marketə girib çatmayan ərzaqları aldım. Sonra bir velosiped dükanında kamer axtarmağa başladım. Uyğun ölçüdə tapa bilmədim. Leonardo adlı biri mənə qəsəbədə “Casa de-Ciclista”¹ aç-

¹ Velosipedçi evi (isp.)

dığını bildirdi. Orada kifayət qədər kamer vardı və mənə havayı verə bilərdi.

Velosiped mexaniki Leo ilə bu cür tanış olduq.

Əvvəlcə kiçik kafeteriyada qarnımızı doyurduq. Leo bir neçə dəfə həm Kanada, həm də ABŞ vizasına müraciət etsə də, rədd cavabı almışdı. Qardaşı artıq 18 il idi Kana-
dada yaşayırdı.

Yeməyimizi bitirib onun evinə yollandıq. Velosipedim-də xırda təmir işləri aparmaq üçün qollarını çırmaladı. Antoni adlı balaca oğlu yanımızda ora-bura qaçırdı. Leo məndən "Into to the Wild"¹ filminə baxıb-baxmadığımı soruşdu. Sonra oğlunun adının haradan gəldiyindən danışmağa başladı. Sən demə, Antoni adlı ispan bir səyyah illər öncə Uşuayadan Alyaskaya pedallaymış. Leo ondan Alyaskaya çatar-çatmaz filmə məşhurlaşan "Supertramp avtobusu"nun şəklini çəkib ona göndərməsini xahiş edir. Bu ərəfədə Leonun xanımı Daniella hamilə imiş. Antoni də Leodan xahiş edir ki, oğlu olarsa, onun adını qoysun. İkisi də verdiyi sözə əməl edir: ispan səyyah Alyaskadan avtobusun şəklini göndərir, Leo isə oğlunun adını Antoni qoyur...

Leo bütün bu xatirələri danışa-danışa qəhərlənirdi.

Havaya qaranlıq çökəndə Leo pandemiya zamanı Kito-dan ucuzaldığı iki plastinkalı radionu işə salır. Otaqda rəngli işıqlar yanıb-sönür. 70-80-ci illərin musiqi parçaları bir-birini əvəz edir. Leo hətta radioları imitasiya edərək qulaqlıqlarını taxır, plastinkaların birini əli ilə cızıldadır və yerində rəqsə başlayır. Bu vaxt həddən artıq xoşbəxt görünür. Tək çatışmayan isə pivədir.

¹ Vəhşi təbiətə doğru (ing.)

Növbəti günlərdə Ambato və Kolorado çaylarının sahilləri, dağların döşü ilə pedallayıram. Artıq 3000-4000 metr yüksəklikdəyəm. Ekvador üçün bu çox normaldır. Yerli adamların yaşayış məskənlərindən keçirəm. Ağac kötüklər üzərində oturan almayanaqlı balacalar gözlərini mənə zilləyir. Ulu babaları-nənələri inkalar olan qadınlar iri, altı ocaqlı qazançalarda yemək bişirirlər. Geyim tərzləri çox maraqlıdır. Quamote, Palmira, San-Pedro Alausi şəhər və qəsəbələrində qadınlar daha rəngli geyiniblər. Qırmızı panamalar, mavi məxməri ətəklər, yaşıl kofta və qara çəkmələr gündəlik geyim atributlarıdır. Yolboyu alpaka şəkli vurulmuş lövhələr gözə dəyir. Deyəsən, onlara burada vikunya deyirlər.

Yolumun üstündə yerləşən, köhnə tikililəri ilə gözoşşayan auserntik Kuenka şəhərində 6 gün qaldım. Küçə musiqçisi Daniel qonaq saxlayırdı mənə. Evi həmişə musiqiçilərlə dolu olurdu. Gitarasını da götürüb Kolumbiyadan səyahətə çıxaraq illeqal yolla gəlmişdi bura. Mənim dodaq qarmonu çaldığımı biləndə yerli musiqi parçalarının notlarını gətirdi. Bir neçə saatlıq məşqdən sonra artıq onu müşayiət edə biləcəkdim.

Günəşli günlərin birində onunla Kuenkanın restoranlarına girir, mahnılarımızı ifa edirdik. Danielə, adətən, qəpik-quruş verirdilər. Gün ərzində yığılan pul iki nəfərlik nahara güclə çatırdı. Daniel bir az pul yığıb yenə səyahət etmək arzusunda olduğunu deyirdi.

Kuenkanı tərk etdiyim gün, yolda yer-göy silkələndi. Terremoto – ispancadan tərcümədə zəlzələ baş vermişdi. Sonradan öyrəndim ki, hətta bir-iki köhnə bina da aşılıb.

Cənubi Amerikanın uzanıb gedən Pan-Amerika yolunun üstündəki Loxa şəhərində Venesueladan yaxşı güzəran tapmaq arzusu ilə qaçıb gəlmiş bir ailədə qonaq qaldım. Betti və Elvisin spesifik əhvəla malik Dilan adlı bir oğulları vardı. Elvis kompüter dükanında çalışır, Betti evdə şirin kökələri bişirib satırdı. Bettinin qoca, altshaymer xəstəsi olan nənəsi də onlarla birlikdə qaçıb gəlmişdi. Nənəsi uzun müddət Venesuela hökumətində neft şirkətlərində işləmişdi. Buna baxmayaraq, siyasi və iqtisadi vəziyyətə görə sevimli ölkəsini tərk etmək məcburiyyətində qalmışdı. Betti hər səhər 4 yaşlı Dilanı bağçaya aparırdı. Dilan rəqs etməyi çox sevirdi. O öz təkliyindən zövq ala bilirdi. Amma mənə “mi amigo”¹ deməyə də gecikmədi.

Betti ağır çəkili, toppuş qadın olmasına baxmayaraq, velosiped sürməyi sevirdi. Bir neçə əcnəbi dostları da vardı.

Günlərin bir günü hamılıqla yaxınlıqdakı meşəyə pedalladıq. Sonra velosipləri kilidləyərək dərinlikdəki şalaləyə qədər haykinq etdik. Hətta uzaqda baş alıb gedən yağan haqda yerli orqanlara məlumat da verdik. Yolboyu bizi nəfəs kəsən mənzərə qarşılıdı.

İsti günün sonunda soyunub soyuq suyun altına girmək isə başqa cür ləzzət verdi. Geri qayıdarkən Betti mənə sevdiyi Venesuela kafələrinin birində empanada² yeməyə dəvət etdi. Yolda bir qadın maşınların arası ilə gəzə-gəzə xırdavat satırdı. Betti ona 20 dollar uzatdı. Sən demə, Perudan gələn narkotrafikçilər həm də dövrüyyəyə saxta əsginaslar soxurmuşlar. Qadın əlindəki ağ rəngli markeri

¹ Mənim dostum (isp.)

² İçi doldurulmuş xəmir yeməyidir.

ona sürtüb saxta olmadığını söylədi. Yoxsa qara xətt əmələ gələrdi.

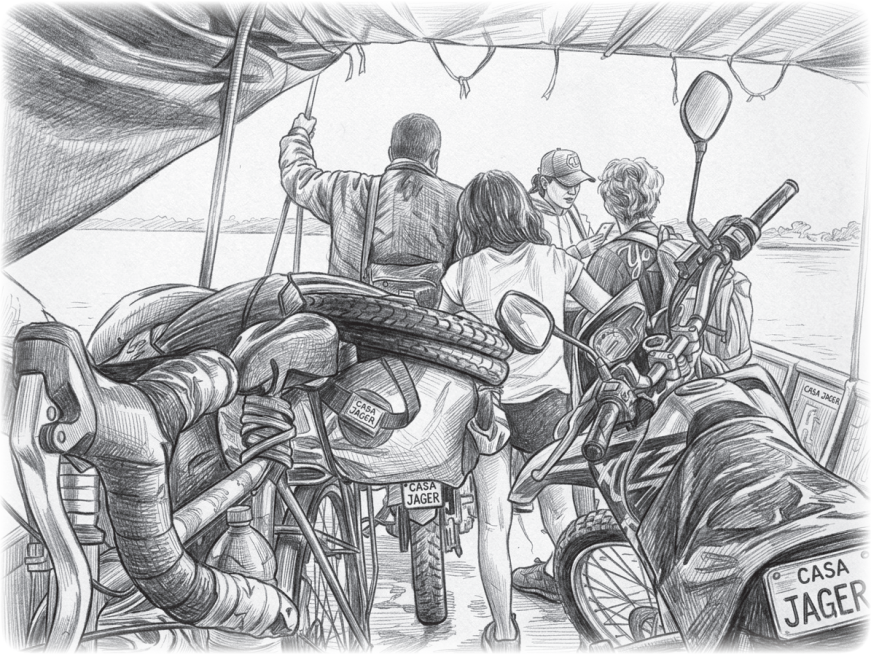
Bettigildəki son gecəmiş də Elvisin gitara çalib-oxuduğu şən notlarla bitdi.

Villabamba yolunda yenə çantalarımı dəyib-saralmış manqolarla doldurdum. Qəsəbədə dayanıb təkərimi yamayarkən beli çantalı bir səyyah yaxınlaşıb, çeynəmək üçün kokain yarpaqları təklif etdi. Yerli adamların fikrincə, bu həm kef, həm də enerji verirdi. Buradakı bazarlarda kisə-kisə satılırdı.

Palonda çayı boyunca ağaclardan qranadillalar sallanırdı. Bu meyvələri çox sevirdim. Fərsət düşdükcə dayanıb təbiətin bu neməti ilə qarnımı doyururdum. Palonda çayı solumda axırdı, sağımda isə uca dağlar görünürdü. Torpaq yol uzanıb gedirdi. Artıq heç bir yaşayış məntəqəsi görünmürdü. Son qəsəbə Zumbaya 23 km qalırdı. Qarşıdan gələn bir maşın məni görüb saxladı. İki nəfər idilər. Perudan gəlirdilər. Haralı olduğumu soruşdular. Sərnişin xəlvətə salıb mənə üç baş marixuana uzatdı. Bu hədiyyə lap yerinə düşdü. Otlar çox dadlı görünürdü.

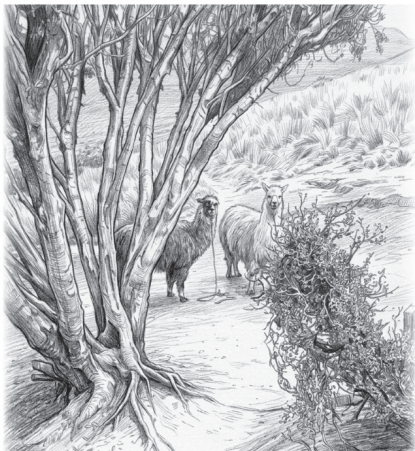
Yerə tökülən sarı “ojo de venada”¹ meyvəsindən, daha sonra quavadan yeyib bir çəmənlikdə gecələdim. Ocağımı yandırdım. Qəlyanımı “nəşə” ilə doldurub bir neçə tüstü aldım.

¹ Maral gözü (isp.)

PERU

“Bəlkə, marixuanan oldu?”; Monqol cizgili səyyah; Jonqlyor Fevko, Məhsul yığımı; Velosipedim sıradan çıxır; Tapança səsi; Limada gecə həyatı; Holland qızı Sanne; Ələddinin çırağı; İnkə cığırında illeqalam; “Buna bax, Azərbaycan pasportudur...”

Səhər Zumba yolunda qarşıma çoxlu motosikletçi çıxdı. Yol yoxuşlu və yorucu idi. Qarşından üst-başı dağınıq bir sərkeş gəlirdi. Belindən oxlu yayı, yanından kokosdan hazırlanmış yemək qabı asılmışdı. Əvvəlcə məndən siqaret istədi.

– Yoxdur, – cavabım qısa oldu.

– Bəlkə, marixuanan var?”

Əl çəkənə oxşamırdı. Sanki “nəşə”nin ətrini uzaqdan almışdı. Daşdan yonulmuş qəlyanını cəld çıxartdı. İçini doldurdum. Ciyərinə çəkdi, üzü güldü.

Argentinadan gəlib, vətəni Kolumbiyaya – Kukuraya gedirdi. Yollarda oxlu yayları ilə oyun çıxarıb pul qazanmış. Sağollaşanda qəlyanını yenə doldurdum. Qucaqlaşib ayrılarkən gözüm yemək qabına sataşdı. İçində bişmiş düyü, üstündə isə yumurta vardı.

Kefim necə yerinə gəldisə, yoxuşu bir göz qırpımında çıxdım.

Dünyanın unuttuğu Zumba qəsəbəsində uşağına dondurma alan bir nəfər “Pony malta” şüşəsini mənə uzadıb dedi:

– Bu içki də sənin üçündür, səyyah!

Latın Amerikasında dadına valeh olduğum sərin bir içki idi.

Qəsəbədə fırlanarkən velosipedlə səyahət edən monqol sifətli bir nəfər gözümə dəydi. Onun məni gördüyünü zənn etsəm də, dayanmadı. Belə yüngül çantalarla səyahət edənlər, adətən, hostel və ya hotellərdə qalırdılar.

Ekvadorla Perunu Çinçipe çayı ayırır.

Miqrasiya işçisi pasportumu görüb:

– Musulman? – deyə soruşdu.

Şişman bir qadın işçi isə qoluna miqrasiya bandanası bağladı və pasportumu əlində tutub mənimlə şəkil çəkirdi. Peru miqrasiya işçisi vizanı necə, harada aldığı haqda qəribə suallar verirdi. Hətta ona diqqətlə baxıb dedi:

– Bəlkə də, saxtadır!

Amma sonda nə düşündüsə ölkəyə giriş möhürünü vurdu.

25 dolları 92 Peru soluna dəyişdim. Çantalarım isə yoxlanılmadı. Bu dəfə marixuananı çay paketlərində gizlətmişdim. Mənə kainatın göndərdiyi hədiyyədən asanlıqla əl çəkə bilməzdim.

Namballe kəndində şıdırğı yağış başladı. Kənddən çıxarılanda monqol sifətli səyyahı yenə gördüm. Bu dəfə üzü gülürdü. Uzaqdan da olsa salamladıq. Güman ki, burada hoteldə dayanmışdı.

Artıq pedalladığım kənd və qəsəbələrdə məni durmadan qrinqo çağırmağa başlamışdılar. San-İqnasio kəndində oturmağa bir kafe axtarırdım ki, köynəyində velosiped şəkli olan səyyah mənə sarı gəldi. Sən demə, monqol üzlü

bu səyyah yapon Su imiş. Kosta-Rikadan Çili paytaxtı Santyaqoya pedallaymış. Yaponiyada kənd təsərrüfatı fakültəsində oxuyurmuş. Sentyabra qədər evə qayıtmalıydı. Onunla bir yerli kafedə əyləşib, qarnımızı düyü, lobya və qızardılmış balıqla doyurduq.

Növbəti gün qarşıma çıxan su arxlarının birində yaxşıca çimib, üzümü qırxıb, dişlərimi fırçaladım. Peruda insanlar keçib-gəldiyim ölkələrdən də kasıb yaşayırdı. Əvvəl qarşıma yalnız üçtəkərli motosikletlər çıxırdısa, indi kollektivolar¹ da görünməyə başlamışdı. Tarlalarda yatdığım günlərin birində, səhər tezdən çadırımın qabağında bir fermer qadının bir qab südlə dayandığını gördüm. Süd indicə sağılmışdı. Mənə:

– Hamısını iç, – dedi.

Bu, Peruda içdiyim ilk təbii süd idi.

Santa-Dominqoda oğlan və qızlar məktəbdən evə gəlirdilər.

Burada şiddətli köpək hücumuna uğradım.

Kutervoya səhər çatdım. Bura qədər yol gah asfalta, gah da torpaq yola çevrilirdi. Qəsəbədə bir çörək mağazasına girib şirin kökələr aldım. Çıxanda mobil telefonumu nə cibimdə, nə də zənbilimdə gördüm. İndi onun cibimdən düşdüyünə və ya zənbilimdən oğurlandığına əmin deyildim. Lənət sənə kor şeytan! Məcbur qalıb dükanların birindən 200 sola ucuz bir telefon aldım.

Kullanmaya kəndində adamlar məni yerli içki olan piskoya dəvət etdilər. Bizim çəkilmə arağı xatırladan, ətirli və alkoqollu içki idi. İcəndən sonra bir az özümə gəldim.

¹ Ortaq taksi/mikroavtobus tipli ictimai nəqliyyat

Sən demə, Peruda əcnəbilər üçün nömrə almaq xeyli uzun proses imiş. Çota qəsəbəsində bir neçə dükanda barmaq izlərimə qədər götürdülər. Amma sistem mənə kart verməkdən imtina edirdi. Bir neçə cəhddən sonra, nəhayət, almağa nail oldum.

Hava qaralana yaxın tərənin başında ocaqdan yeni götürdüyü qazançaların istisinə qızınıb oturan qadınlardan iki tamales¹ və daha güclü alkoqollu yanke içkisi aldım.

Çadırımı yolun qırağında qurmuşdum. Mən içində olanda yandan bir daş dəydi. Çıxdım. Çöldə dörd kişi dayanmışdı:

– Burada gecələməyin qanunsuzdur!

Soruşdum:

– Çadırıma daş atan kim idi?

Heç biri boynuna almadı, buna görə kefim əməlli-başlı pozulmuşdu.

Peruda mənə daş atılacağını heç gözləməirdim.

Adamların səsi yalnız gecəyarısı kəsdi.

Romero–Yamakança Qrande yolu çox mənzərəli idi. Artıq 3300 metr hündürlükdə pedallayırdım. Ətrafı iynəyarpaqlı şam ağacları bürümüşdü. Şəffaf, buz kimi sular hər tərəfdən axırdı. Kolların üstündə iri, qara böyürtkənlər vardı. Bir qadındən Latın Amerika səfərində gördüyüm ən böyük avokadonu alıb qaşıqlamağa başladım. Burada avokadolara “palta” deyirdilər. Ekvadorluların panama papaqları artıq sombrero və ruana ilə əvəzlənmişdi.

Aprilin 4-də And dağlarının ətəklərində yerləşən Kaha marka şəhərinə çatdım. Çox gözəl infrastrukturu olan,

¹ Mərkəzi və Cənubi Amerikanın ənənəvi yeməyi

tuk-tuklarla dolu bir yer idi. Bankda işləyən Kevin adlı bir gəncin evində qaldım. Jül Vern həvəskarı idi. Onun səyahət kitablarından üçünü oxumuşdu. Söhbət zamanı məlum oldu ki, belçikalı gənclər Sedrik və Kalle də Kevinlə bir ev partisində olublar.

Gecə Kevinin motosikletiylə Los Banos del İnka qəsəbəsinə getdik. Gecə işıqlarında qəsəbə mərkəzində qədim İnka imperatorlarının heykəlləri və indi konsert zalı kimi işləyən köhnə kolizey binası parıldayırdı. Qəsəbənin tonqal qalanan qələbəlik hissəsində bir ana oğlu ilə “pancito con anticuso corazon” satırdı. Hərəməz bir şiş aldıq. Çox dadlı idi. Közdə bişən mal ürəyinin qoxusu küçə itlərini lap dəli edirdi.

Peruda daşqınlar nəticəsində yollar dağılmışdı və Kevinin Çokluyada yaşayan ailəsi ilə görüşü təxirə salınmışdı. Bu aralar onun Mişel adlı qız dostu ilə də tanış olmuşdum. Hətta Kevin mənə onların yataq otağında gecələməyi də təklif etmişdi. Bu heç də üçlü seks anlamına gəlmirdi. Sadəcə mənim yatdığım divanın bir qədər narahat olduğunu bilirdi.

Peruda çörək baha idi. Yoxsulluq baş alıb gedirdi. Əgər donuzlar Ekvadorda bütöv şişə keçirilib qızardılırdısa, burada hissə-hissə doğranırdı. Çakilbamba kəndində qələbəlik vardı. Ocaqüstü toyuqlar qızardılır, iri qazanlarda kartoflar qaynadılırdı. Qiymət isə olduqca ucuz idi. Gənc qızlar “senyor yemək gözləyir” deyib aşpazları tələsdirirdilər. İki növ yaşıl və ətirli souslarla servis verilən yemək Peruda yediyim ən dadlılar siyahısına düşdü.

Latin Amerikasında ənənəvi bayram və festivallar keçirilirdi. Hamı əylənirdi. Yol qırağındakı bir evdə də

fiesta¹ qeyd olunurdu. Mən də içəri çağırıldım. Kişilər dairəvi oturmuşdu. Qadınlar yemək işlərinə baxırdı. Süfrə “Truxillo” pivələri ilə dolu idi. Pivələr bir stəkana süzülür, stəkan isə dövriyyəyə girirdi. Az keçmədən bir qız içinə qarğıdalı, düyü, ət tikələri və qırmızı souslu kartof yığılmış boşqabla gəldi. Bu tipik Peru yeməyi çox dadlı idi. Sonra bir kişi bir qadınla rəqs edərək əlindəki baltanı həyətin ortasındakı, budaqlarından şar və lentlər asılmış limon ağacının kökünə vurmağa başladı. Mənzərə xoş olmasa da, bu, festivalın rituallarından biri idi. Yemək gətirən qız məni də rəqsə dəvət etdi. O mənə yerli rəqsi öyrədir, arada haradan gəlib hara getdiyimi soruşur, sonra ətli arxasını sümüklü yanbızıma vururdu.

Artıq hamı keflənmişdi. Kişilərdən bəziləri əllərində tutduqları qurumuş meyvə qabından taxta iynəni götürüb ağızına aparır, digərləri ağızlarını kokain yarpaqları ilə doldururdu. Qısa zaman kəsiyində hərə bir cür keş yaşamaq üçün tələsirdi.

Koçikadan kəndində, nəhayət, adını çoxdan eşitdiyim iri tarla siçovulunu xatırladan kuy² ətinin dadına baxa bildim. Yanında düyü və sup da verilirdi. Əti yumşaq və dadlı idi.

Mollebamba kəndi dağın başında yerləşirdi. Qarşıdakı dağla bizi Tablaçaka çayı ayırırdı. Eyni adlı ziqzaqlı aşırım da oradan başlayırdı. Bu, Perunun 6 kilometrlik məşhur dik aşırımlarından biri idi. Sərt enişlə çayın sahilindəki Mollebamba kəndinə pedalladım. Çadırımı bir çəmən-

¹ İspanca bayram

² And dağları ölkələrində, xüsusilə də Peruda milli yemək sayılan xırda gəmirici qvineya donuzu

likdə qurdum. Ətrafdakı kolların iyi tanış gəlirdi. Bu bir neçə gün əvvəl yeməyimə vurulan dadlı sousu xatırladırdı. Onlardan bir az yığıb çantama atdım.

Səhər günəşində torpaqlı Tablaçaka aşırımını bir saat ərzində pedallayıb zirvəyə qalxdım. Geriyə açılan mənzərə nəfəs kəsirdi. Dağın başındakı bir kafedə ofisiyant qıza yığdığım bitkiləri göstərdim.

– Elədir, sous üçün istifadə edirik, bu quakataydır, – qız dedi.

Kainatın məni bu ətirli bitkiylə tanış etdiyi üçün çox xoşbəxt idim.

Perudakı yadda qalan yollardan biri də 80 kilometrlik Çukuiku–Yupan yolu idi. Pillipanpa kəndinə enişdəki mənzərə mənə Meksikanın Aşağı Kaliforniyasını xatırlatdı. Hər tərəf kaktusla örtülmüşdü. Zirvədəki Bambas kəndinə dağın döşü ilə yalnız bir maşınlıq, təhlükəli torpaq yol gedirdi. Bu cığır həm də məni bərk dişləyən əzazil milçəklərlə yadımda qaldı. Perunun əksər kənd və qəsəbələrində ictimai tualetlər vardı. Amma dağın başındakı Bambas kəndindən geridə qalan mənzərəyə baxa-baxa işəməmək mümkün deyildi. Lap uzaqda başı qarlı dağlar görünürdü.

Uzun sürən enişdən sonra Yupana çatdım. Çadırımı qurdum. Bir müddət sonra çadırımın üstü ağcaqanadlarla örtüldü.

Artıq pasxa bayramı girdiyindən adamlar küçələrdə üzərlik yandırır. İsanın maketini çiyinlərində daşıyırdılar.

Yolboyu kaktusların içi qırmızı tuna meyvəsini elə öz bığağımla kəsib qarnımı doydururdum.

Huaraz şəhərinin girişində işıqforda bir gənc maçetərlə hoqqa verir, sürücülərə yaxınlaşıb xələt alırdı. Balaca oğlu Qay səkidə oturub onu gözləyirdi. Sifətində tatlardan boş yer qalmayan Venesuela əsilli Fevko adlı bu jonqlyor Latin Amerika ölkələrində bu cür səyahət edirdi. Onunla sonradan Perunun digər şəhərlərində də təsadüfən qarşılaşdım.

Huarazın böyük meyvə-tərəvəz bazarında yerə düşmüş nemətlərlə çantamı doldurdum. Makaşa kəndində mənə qonaq saxlayacaq Arturonun anası Andrea nənənin daxmasını tapdım. Qapıya bir uzunqulaq bağlanmışdı. Bobbi adlı qızıl ritriver isə elə hey mənə hürürdü. Bura yamyaşıl düzənliyin ortasında yerləşən kiçik ferma idi. Uzaqda başıqarlı dağlar görünürdü. Andrea nənə mənə açıq havada bir yataq göstərdi. Burada yatacaqdım. Onun daxması çox kiçik, amma təmiz idi. Qaz sobasında, adətən, kartof və düyü bişirirdi.

And dağlarının ziqzaqlı, daşlı-çınqıllı yolları velosipedin arxa təkərinin çarxında çat yaratmışdı. Belə sürmək təhlükəli idi. Huarazda yeni çarx almaq üçün velodükən axtararkən, eyni problemlə qarşılaşmış kolumbiyalı səyyah Mateo ilə tanış oldum. Daha sonra yapon Su da qarşıma çıxdı. Onun da başına eyni hadisə gəlmişdi. Axşamlar Makaşaya qayıdarkən Andrea nənəyə kokoslu kökə alırdım. Çox xoşlayırdı. Sınıq-salxaq ispancamla onun dediklərini anlamağa çalışır, həyat hekayəsini dinləyirdim. Bobbi isə daxmaya yaxınlaşdığımı görəndə üstümə qaçırırdı.

Aprelin 24-də nəhəng bir dağın döşü ilə 4100 metrədən 4800 metrə qalxırdım. Sağda aşağıda dərənin dibi ilə çay axırdı. Yolüstü bir şələquyruq tülkü, bir ceyranbaxışlı al-

paka da gördüm. Bir yerdə balaca mağara gördüm. İçi insan kəllələri ilə dolu idi. Şamlar da yanırıdı. Üç filtsiz “Nasional” siqareti və bir “Corona” pivəsi vardı. Hamısını tez alıb çantama soxdum və yola davam etdim. Ürəyimdə “gör bu ölülər başıma nə oyun açacaq” deyə düşündüm.

Bir azdan sürətli eniş başladı. Hava soyuq idi. Yol elə çınqıllı-daşlı idi ki, velosipedin haradasa belə silkələndiyini xatırlamıram. Qəfil sağ tormozun əlimdə boşaldığını hiss etdim. Bir də sıxdım. Buraxanda rulun sağ hissəsinin qopduğunu anladım. Bütün gücümü sol tormoza verib velosipedi birtəhər saxladım. Rulun üstündəki sarğını açdım. Altını pas tamam bürümüşdü. Bir az da toxunan kimi ikiye ayrıldı. Xoşbəxtlikdən, Okros kəndi görünürdü.

Kənddə soraqlaşaraq saldador¹ axtarmağa başladım. Hamı Xesus kişinin evini göstərdi. Getdim. Məni arvadı qarşıladı və tez ərini səslədi. Xesus məni açıq emalatxanasına dəvət etdi. Bir dəmir borunu ikiye bölüb rulun içinə soxdu, sonra qaynaq işinə başladı. Amma rul alüminiumdan olduğu üçün qaynaq götürmədi. Borularda deşik açıb məftillərlə rula sarıdı. Ümid edirdim, bu məni Sakit okean sahillərindəki asfalt yola çıxarar.

Xesus kişi məndən pul götürmək istəməsə də, ona simvolik 6 sol verib yola düşdüm.

İki saat ərzində 9 km ziq-zaq yolu düşərək 1000 metrə endim. Huançay yolunun kənarı ilə alma, avokado, quava bağları uzanırdı. Məhsul yığımı mövsümü başlamışdı.

Lamançuqana çatanda asfalt göründü.

İndi qarşımda geniş tarlalar açılırdı. Sünbül kolları günəş işığında parıldaırdı. Kəndlilər qarğıdalı, kartof və

¹ İspancadan qaynaqçı

soğan yığır, arada dayanıb uzaqdan səyyaha əl edirdilər. Okeanın sahili ilə hərəkət edirdim. Arxa kasetin fırlanması nəşə xoşuma gəlmirdi. Bir-iki pedal da atdım. Zəncir fırlanır, velosiped getmirdi. Arxadakı frihab¹ xarab olmuşdu. Bu, ciddi məsələ idi və başıma ilk dəfə gəlirdi. Deyəsən, həqiqətən də, azuqələrini oğurladığım ölümlərin qəzəbi məni tutmuşdu.

Qarşıdan gələn yerli səyyah çatmağa azaldığım Barranka qəsəbəsində velodükənlərin olduğunu bildirdi. Bu gün bu soxasoxda yaxşı bir iş də gördüm – çayda yaxşıca çimib kiritmə tökdüm. Uzaqda dalğalanan Sakit okean sularına baxa-baxa məzar siqaretlərindən birini tüstüləyərkən bu haqda düşünürdüm.

Artıq skeytbordçular kimi hərdən sağ, hərdən sol ayağımla yerdən özümə təkan verərək hərəkət edirdim. Yoxuşlu yollarda isə yeriyirdim.

Bu minvalla 8 km məsafəni bir saata qət edib Barrankaya çatdım. Əsas küçədə böyük xaos hökm sürürdü. Maşın siqnalları qulaq batırırdı. Qəsəbədəki velodükənin baş mexaniki uzaq yolun yolçusu olduğumu görüb tez işə başladı. Arxa çarxıma müvəqqəti yeni frihab və təksürətli kaset yerləşdirdi. Oskar kişi dünyagörmüş adam idi. Heç zəhmət haqqı da almadı. Limaya qədər yol hamar olduğundan, zənnimcə, mən ora asanlıqla çatacaqdım.

Okean sahilində qara brezentli kazarmalar və dağılmış gecəqonduları xatırladan alaçıqlar da görsənirdi. Və qəfil başlayan külək heç çadırımı açmağa imkan da vermirdi. Gecəyarı hərbi hissəni xatırladan binanın qülləsindən proyektor çadırıma tərəf tuşlandı. Sonra ən azı dörd tapança

¹ Freehub (ing.) – arxa çarxın bağlandığı mexanizm.

səsi eşidildi. Az keçmədən iri bir zirehli maşın qumları yara-yara gəlib düz qarşımda dayandı. Əlində tapança bir adam yerə düşdü və dedi:

– Bura təhlükəli zonadır, banditlə doludur.

Bir az duruxub nəsə düşündü və əlavə etdi:

– Amma rahat yat, biz səni müşahidə edirik.

Sözünü bitirən kimi maşına mindi və geri qayıtdı.

Səhər hamı paytaxt Limaya tələsirdi. Ətraf landşaftına görə Misir və Sudanı xatırladırdı. Sarı qumlu iri bir dağın ətəyi ilə gedirdim. TIR-lar uzun növbəyə dayanmışdı. Ekskavator qumları kürüyüb ağ köpüklü Sakit okean sahillərinə töküdü. Sağda göz oxşayan köhnə və yeni çardaqlı “Çakra y Mar”¹ çimərliyi uzanıb gedirdi. Limada “ciclovía”dakı² qızlara avtomobillərin nəzakətlə yol verməsi çox xoşuma gəldi. Amma elə ilk gündən bu şəhərin çox ruhsuz bir yer olduğunu anladım. Bunu digər səyyahlardan da eşitmişdim. Limada ingilis dilindən dərs deyən və tez-tez şagirdlərini fərqli dağlara gəzməyə aparən Conun evində yaşayırdım. Velosipedimi onun tövsiyəsi ilə Xiankarlo adlı mexanikin dükanına vermişdim. Xian çox gənc və şiltaq Kristi adlı venesuelalı qızla yaşayırdı. Kristinin bişirdiyi şokoladlı kapkeyklər çox dadlı alınırdı.

Limada onlarla, bəlkə də, yüzlərlə velosiped dükanı olan küçələr vardı. Burada, adətən, yerlilərin sadə velosipedləri təmir edilirdi. Dükanlardan xeyli sayda keyfiyyətli ehtiyat hissələri almışdım. Bir neçə günə Xiankarlo velosipedimi nəinki tam düzəltdi, hətta hər bir hissəsini açıb, yuyub, yağlayıb təzədən yerinə bağladı.

¹ İspanca qumluq və dəniz

² İspanca velosiped yolu

Yadıma düşür, hələ dağın başında rulum sınırkən “Surly” velosiped şirkətinə yeni rul üçün imeyl yazmışdım. Bu gün – 2023-cü il, mayın 7-də şirkətin Dan adlı işçisi UPS vasitəsilə mənə nəinki rul, həm də yeni kaset, zəncir, sürət ötürücüsü və iki fərqli frihab göndərdiyini yazmışdı. Gözlərimə inana bilmirdim. Bir neçə gündən sonra uzun prosesdən keçərək o hissələri Limada yerli ofisdən ala bildim. Əlbəttə, mən bunları özümlə dünyanın sonuna daşıya bilməzdim, ona görə yerli bazardan aldığım rulu orijinalı ilə əvəz etdikdən sonra qalan hissələri ucuzuna satdım.

Limanın gecələri daha rəngli və xaotik idi. Kazino və restoranlarla dolu olan Xose Larko prospektində əksəri venesuelalı olan çoxlu seks işçiləri dolaşırdı. Bu qızlar 15-20 dollar qarşılığında elə arxalarını divarına söykədiyi köhnə binaların otaqlarında xidmət göstərirdilər. Lima gecələrində satıcılar sata bilmədikləri yumşaq avokadolarla dolu arabalarını itələyərək alıcı axtarışına çıxırdılar. Adətən, bir zənbil avokadonu bir dollara almaq olurdu.

Tarlalarda gecələdiyim günlərin birində bir fermer əlində beş-altı sarı bananla mənə yaxınlaşdı.

– Bir budaq da yaşıl banan var, onu da sənə gətirirəm, – deyib getdi və üstündə dəyməmiş banan olan ağır bir budaqla geri döndü. Budağı velosipedin arxa yük yerinə yerləşdirdim.

Növbəti dayanacağım, Çinça qəsəbəsinin sakini Freddiyə məxsus “Casa de Ciclista” beli çantalı, motorlu, velosipedli səyyahlarla aşıb-daşırdı. Freddi ilə bir az çənə döyəndən sonra yaşıl bananları bir dəmirdən asdım. Həyət

marakua, avokado, quanabana, lunqu və digər tropik meyvələrlə dolu idi. Əslən Boqotadan olan pirsinqli gənc Tomas öz “Vespa” skuteri ilə Buenos-Ayresə səyahət edirdi. Freddi Çinçanın Perunun şərab mərkəzi olduğunu deyirdi.

Növbəti gün qapını Huarazda tanış olduğum Mateoya şəxsən özüm açdım. Günümüz hamakdan sallanıb, marixuana çəkib saralmış bananlardan yeməklə keçirdi.

Mayın 14-də “dias de madres”¹ olduğu üçün Freddinin bütün ailəsi onun evinə yığışdı. Ət tonqal üzərində bişir, kartof iri qazanlarda qaynayırdı. Bu məhz Perunun Çinça bölgəsinə aid “calapulcra con sopa seca”² üçün idi. Mən qonşu dükandakı senyora Annadan 2 kq un alıb təndirə çörək yapmağa başladım. Mateo pizza bişirməyə girişdi. Süfrəyə iri şüşələrdə pisko tərkibli “amacerado con mora”³ gəldi. Bu, ətrafdakı əhvali-ruhiyyəni tam dəyişdi və biz yol macəralarımızdan danışib səhərə qədər əyləndik.

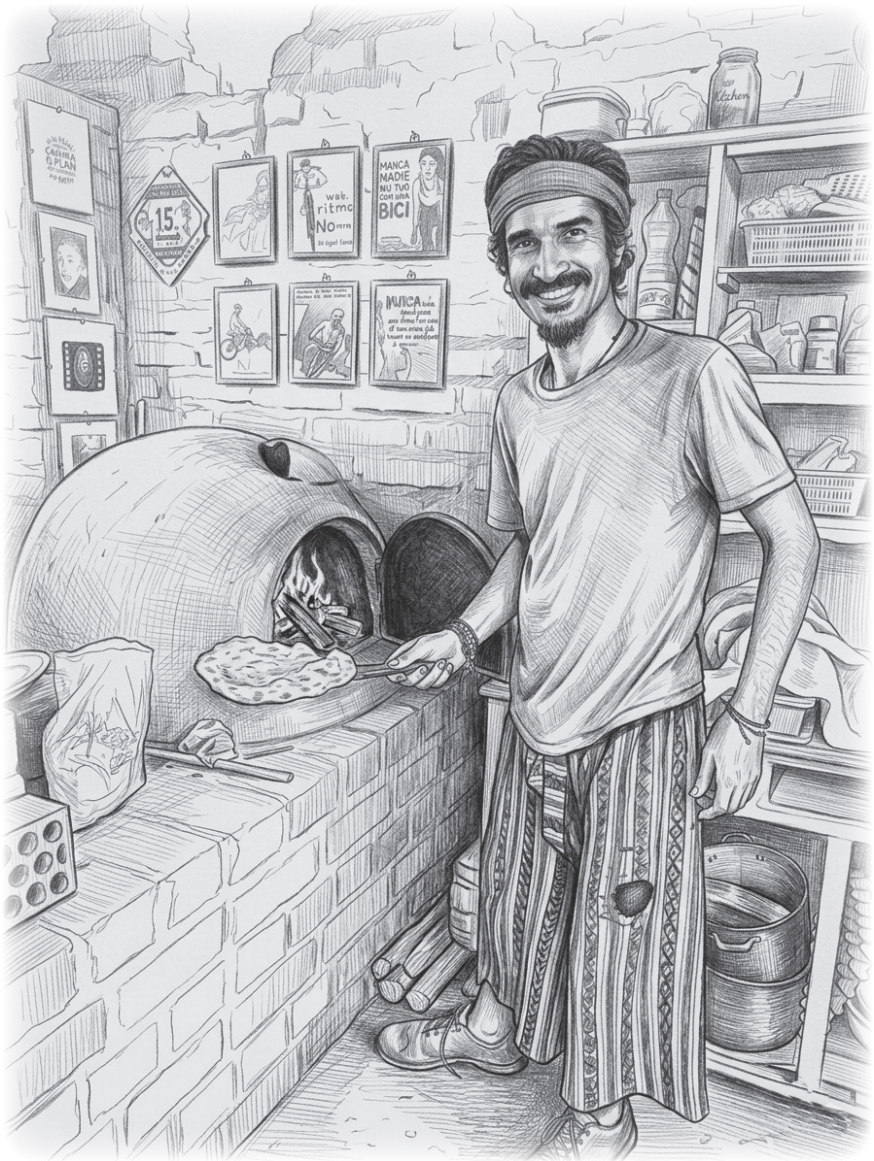
Okeansahili turistik Parakas qəsəbəsi vindsörfinq, paraqlaydınc və kaytsörfinq üçün cənnət məkan sayılırdı. Hər tərəfdə qrinqolar gözə girirdi.

İkaya gedən torpaq yola girdim. Bura milli qoruq ərazisi idi. Okean sularına təkayaqlı çəhrayı flaminqolar səpələnmişdi. Təyyarə pilotları kimi eynək taxmış, motosikletlə mənə çatıb geri qayıtmağımı tələb edən park qoruqçusuna məhəl qoymadım. Deyəsən, ona dediyim “bu təbiət sizin kimi, bizə də məxsusdur” sözlərini həzm edə bilməmişdi. Şəklimi çəkmişdi və onu kiməsə göndərməyə çalışırdı.

¹ Analar günü (isp.)

² Kartof və ətli quru şorba (isp.)

³ Böyürtkənli kokteyl (isp.)

Qum səhrasının ortasında yerləşən Huakaçına oazisinə turistlər, adətən, kvadrasıqla sürməyə və səndbordinq¹ etməyə gəlirdilər. Mən isə burada sadəcə gecələmək üçün dayanmışdım. Velosipedimi qumda itələyə-itələyə lap hündürə çıxıb özümə yer seçdim. Motorların, turistlərin və bələdçilərin səsi ancaq qaranlıq düşəndə kəsildi. Səma ulduzlarla doldu. Düz ortasında gölməçə olan ev, hotel və hostellərinin işıqları yanan Huakaçınaya möhtəşəm mənzərə açıldı. Məndən bir az aralıdakı çadırdan inilti səsi gəlirdi. Şübhəsiz, qum təpəsi sevişmək üçün ən ekzotik yerlərdən biri idi.

Növbəti gün dağların döşündən keçərək, sıldırımlı qayaların arasından salınmış torpaq yolla Kordova kəndinə istiqamət almışdım. Kənddə Paul adlı bir yaşlı ingilisin fermasında bir neçə həftə qalmağı və işləməyi düşünürdüm. Səyahətim boyu “wwoofing” platforması vasitəsilə torpaqda işləmək ən sevimli məşğuliyyətlərimdən idi.

Bugünkü aşırımlı yollarda bir motosikletçi sevinə-sevinə “Kordova” deyərək yanımdan keçmişdi. Bir alaçıqdakı çobanlardan biri isə gülərək məni “qrinqo” adlandırmışdı. Ona “özünsən” deməyim digər çobanın xoşuna gəlməmişdi.

Kordova kəndi dəniz səviyyəsindən 3200 m hündür-lükdə yerləşirdi. Küçələri təmiz və səliqəli idi. Adamlardan soruşub Paulun evini tapdım. Rut adlı yerli bir qadınla ailə qurmuşdu. Digər vufer, 23 yaşlı holland qız Sanne də artıq burada idi. Günorta yeməyi dəmir qablarda gəldi: soyutma kartof, yağ və pomidorda qızardılmış pendir...

¹ Sandboarding (ing.) – Qum təpələri üzərində xüsusi lövhə ilə sürüşmə idmanı

Rut öskürdüyümü görüb yeməkdən sonra mənə kokain yarpaqlarından hazırlanmış çay verəcəyini dedi.

Paulun fermasında tikilən örzşipin¹ döşəməsini gil və daşlarla doldururduq. İxtisası arxitektör olan Sanne üçün bu iş maraqlı olsa da, məni cəlb etmirdi. Holland səyyah Sanne ilə işimizi tamamlaya bildik. Başqa gün sahədə sünbül biçdik. Paul hələ onun sobasında heç kimin çörək bişirmədiyini deyirdi. Emalatxanadan tapdığımız iri ventilyatorun köməyi ilə buğdaları sünbüllərdən təmizlədik. İndi buğdanı üyütmək lazım idi. Bunun üçünsə bir ətçəkən maşın tapdıq. Sanne ilə növbə ilə onu fırladırdıq, üyüdülmüş un kisələrə tökülürdü. Günün sonunda artıq 5-6 kq un yığılmışdı. Təmiz buğda unundan bişirdiyim çörək hamını süfrə başına çağırırdı. Rut iri tikələrin üstünə avokada sürtərək yeyir, çörəklərdən yenə bişirməyimi istəyirdi. Kordovodakı xırda dükanın ruanalı şişman satıcısı Olqadan tez-tez ya ucuz şirin çaxır, ya da pisko alıb, işdən sonra kefirmizi açmaq gündəlik rutinə dönmüşdü.

Zaman gəlincə Sanne ilə birlikdə ərzaq payımızı hazırlayıb, bel çantalarımızı götürüb İnçulla xarabalığına sarı yollandıq. Kolluğa ayaq basdığımızı görənlər motosikletçi Reynold ərazidə pumalar ola biləcəyini dedi. Landşaft tez-tez dəyişirdi. Tikanlı ağaclara ilişə-ilişə bu yolsuz-izsiz dağlarda yolumuzu tapmağa çalışırırdıq.

Gün batana yaxın xarabalıqların ilk daşlarını gördük. Buradan Kordovaya da mənzərə açılırdı. Hava sürətlə soyuyurdu. Sanne ətrafdakı quru ağaclardan toplamağa başladı. Mən ocağı işə saldım. Sanne şortikini soyunub

¹ Earthship (ing.) – təbii materiallardan və tullantılardan tikilən, öz-özünü təmin edən ekoloji ev modeli

şalvarla əvəzlədi. Bu vaxt onun ayaqları arasında azadlıq verdiyi sarı tüklərdən gözümü çəkə bilmədim. Sanne bunu hiss edib gülümsədi. Ocaq ətrafında bir-birimizə qı-sıllaraq Olqadan aldığımız pisko və şərəbdən içməyə baş-ladıq. Səmada artıq ulduzlar görünürdü.

– Öpüşmək üçün ideal şəraitdir, – dedim.

Başı ilə təsdiqləyib dodaqlarını mənə uzatdı. Bu, sə-yahətim zamanı ən dadlı öpüşlərdən biri kimi qaldı ya-dımda.

Ocaqdakı balaca qazançamda pomidorlu kartof yemə-yimiz artıq hazır idi. Yemək Sannenin çox xoşuna gəldi.

Şirin yerli şərəbin və piskonun verdiyi sərxoşluqdan həzz ala-ala çadırımıza çəkildik.

Mayın 21-də Kordovada 15 gün qaldıqdan sonra artıq yola hazırlaşdım. Sanne mənə And dağlarından yığıl-muş huayruro toxumlarından hazırlanan bir qolbaq və bir məktub verdi. Məktubun arasında pul da vardı. Sanne ci-bimdə cəmi 70 sol qaldığından xəbərdar idi. Pulu tez geri qaytarıb, bu səyahətimdə heç kimdən pul götürməyəcəyi-mi bildirdim.

– Növbəti bankomata ən azı 5 günlük yolun var, yolda ölməyini istəmirəm, – dedi.

– Ölmərəm, – deyib gülümsədim.

Rut xəstə qardaşına baş çəkmək üçün Limaya getmişdi. Qoca Paulu qucaqladım. Çoxlu şəkillər çəkirdik.

Velosipedi pedallamağa başlayarkən su qablarımdan biri düşdü. Sanne qaçaraq onu gətirdi. Baxışlarımız toq-quşdu. O güldü.

Bu gün gördüyüm kəndlərin hamısı sükuta bürünmüş-dü. Santyaqo de Çokorvos kəndində bir dükandan banan,

siqaret və çörək aldım. Çadırımı qurub acı piskodan qurtuldatmağa başladım. Sanne məktubunda birlikdə keçirdiyimiz günlərin xoş olduğunu yazıb, səyahətlərimdə uğur arzulayırdı. Onun yazdığı sətirləri təkrar-təkrar oxuyaraq yuxuya getdim.

İyunun 7-də çadırımda səhər günəşi qalxarkən ayaqlarımın üşüdüyünü hiss etdim. Su qabım buz bağlamışdı. And dağlarının 4200 metrliyində idim. Ətraf alpaka sürüləri ilə dolu idi. Onlar da donlarını açmaq üçün həm günəşlənir, həm də dadlı otlardan çeynəyirdilər.

Hornado aldeasında¹ su qablarımı doldurarkən bir gənc çantalarımı mandarin və almayla doldurdu. Bu lap göydəndüşmə oldu. Növbəti gün isə “Abra Apacheta – Alt 4746 m” lövhəsi vurulmuş hündürlüyə çatdım. Əllərim əlcəyin içində donurdu. Bir qadın lövhənin altında isti yorğana bürünüb pendir və qovrulmuş qarğıdalı satırdı. On dan çox ucuz qiymətə 5 yumru pendir aldım. Təpənin o başında fermada yaşadığını dedi. Bu, səfər boyu yediyim ən dadlı pendirlərdən oldu. Çörəyimin də bol olduğunu nəzərə alsaq, yemək problemim qalmamışdı.

Sağdakı təpənin başında daşdan tikilmiş daxma vardı. Qadın orada gecələyə biləcəyimi deyib gözdən itdi. Hava artıq qaralmışdı. Daxmanın içi qurumuş qızılgüllərlə və sönmüş şamlarla dolu idi. Bura altara bənzəyirdi. Daş döşəmədə çadırımı qurdum. Lakin gecə çox narahat yatdım. Tez-tez ayılırdım. Çox soyuq idi. Deyəsən, burada da ölənlərin ruhu məni yatmağa qoymurdu.

Səhər altdan-üstədən çox isti geyindim. Çünki Totora-bambaya, oradan da Kasakançaya 40 km eniş vardı. Kor-

¹ Kiçik yaşayış məntəqəsi

dovadan çıxdığımdan beş gün sonra Ayakuço qəsəbəsinə çatıb, ilk ATM-dən 400 sol çıxartdım. Mədəmi ləzzətli almuerzo¹ ilə doldurdum. Burada bazarda maraqlı bir hadisəylə qarşılaşdım. Çiça morada² satan qadın içkini şüşələrə doldururdu. Alıcılar onu yarıya qədər içdikdən sonra satıcıya qaytarırdılar. O isə yenidən şüşəni ağzına qədər doldurub onun qapağını vurur, geri verirdi. Yuxarıdakı soyuqdan əsər-ələmət qalmamışdı.

Çadırdakı gecələrin birində ayağımdakı yaranı, nəhayət, çərtdim. Əvvəl irin çıxdı, dalınca isə iri bir tikan. Yəqin, Sanne ilə İncüllaya çıxarkən batıbmış.

Yenə yolboyunca tikanlı tuna meyvələrindən yeyirdim. Sonra ailəsi ilə dağdan enən Uilyam adlı bir arıçı ilə rastlaşdım. Balaca oğlunun əlində “Ələddinin ıraqı” tüstüləyirdi. Boğçalarından bir tikə ballı arı şanı çıxarıb mənə verdi. Daşımağa kifayət qədər yerim olduğunu görüb, qadınına “uno mas”³ deyərək səslandı.

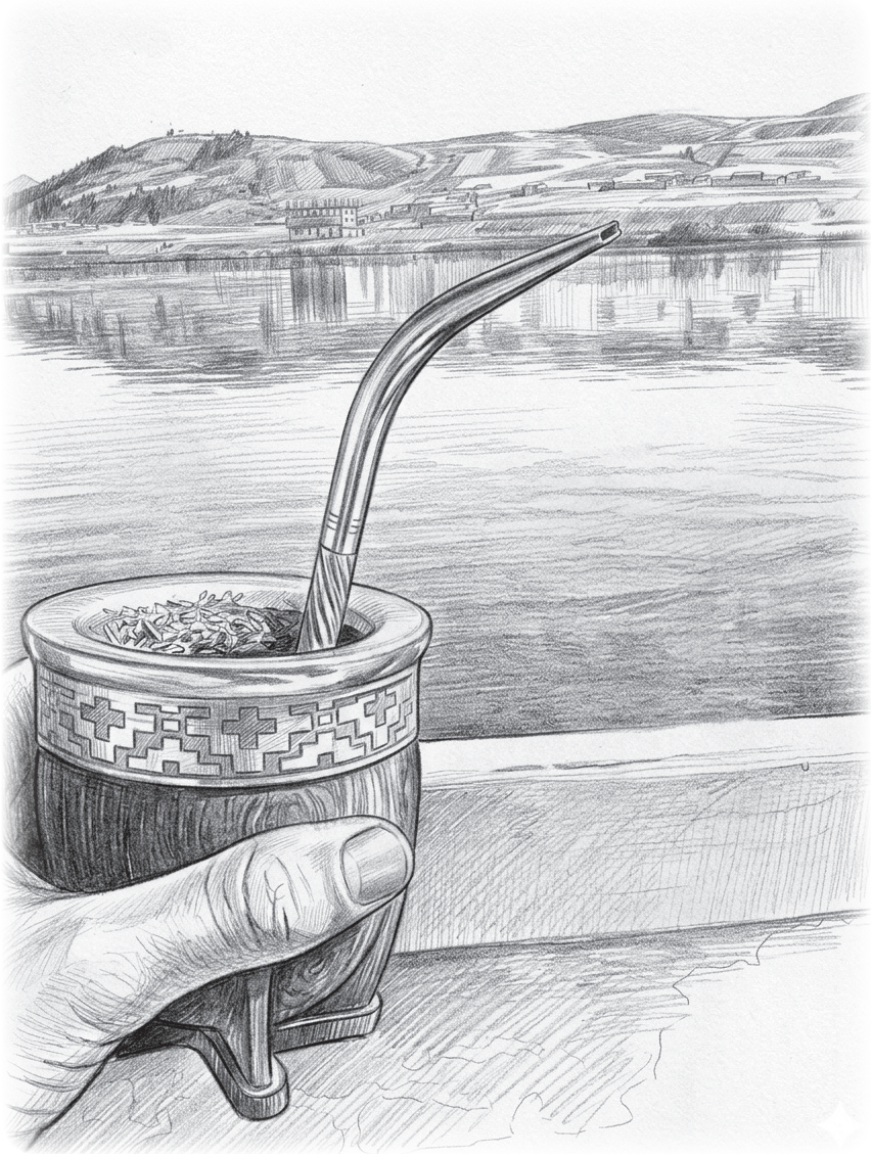
Axşama yaxın bir kəndə buruldum. Ərzağım bitmişdi. Dükənlər ya gözümə dəymirdi, ya da hamısı bağlı idi. Kənd sakinləri artıq “ac səyyah” olduğumu anlamışdılar. Öncə bir sakin bir torba qaynamış isti kartof və bir xeyli pendir gətirdi. Sonra bir qız evlərinə qaçıb eynisini təkrarladı. Bu Peru dağlarında kəndlilərin əsas yeməyi idi. Həmin gecə bir tarlanın kənarında çadırımı qurub, qarnımı yaxşıca doyurdum və yatdım.

Çinçeros yolunda yüzlərlə qoyunu olan bir çoban əsgər addımlarıyla mənə sarı gəlib:

¹ İspanca günorta yeməyi

² Moruqlu içki

³ Birini də (isp.)

– Adım Rauldur... Raul Kastro, – dedi və gülümsədi.

Çeynədiyi kokain yarpaqlarından mənə də verdi. Uzaqları göstərib səsini qaldırdı:

– Səni qarşıda 4200 metrlik hündürlük gözləyir.

Raul kişi bu yerlərin adamı idi. Bu dağların hər künc-bucağına bələd idi. Elə onun dediyi kimi də oldu.

İyunun 20-də Kolorado çayı sahililə pedallayarkən bir TIR-ın qoşqusundan tutub yoxuşu qalxmağa çalışan nyu-yorklu Maykla tanış oldum. Altında “Surly” velosipedi və bahalı “Brooks” oturacağı vardı. Limadan Kusko-ya pedallayırdı. Qısa səyahət edəcəkdə. Hətta birhəftəlik ayahuaska ritual paketinin haqqını oteliylə birgə əvvəlcədən ödəmişdi. Maçu-Pikçu¹ şəhərinə giriş bileti də vardı. Mayk özü ilə velosipedini söküb uçuş zamanı içinə qoyacağı xüsusi çanta da aparırdı.

Turistik Maras kəndindən Urubamba qəsəbəsinə ziq-zaqlı yol düşürdü. Məni dodağı pirsinqli Laya qarşıladı. Çox xoş bir ispan qızı idi. Burada məktəbəqədər uşaqların tərbiyəsi ilə məşğul olurdu. Boş günlərində isə ətirli sabun bişirib satırdı. İçi marixuana dolu bir vazanı önümə qoyub dedi:

– Mən tütünə üstünlük verirəm, amma sən kefinə bax.

Onun yataq otağı evin ikinci mərtəbəsində yerləşirdi. Mənə dağ bələdçisi işləyən eks sevgilisi Karlosla eyni çarpayını bölüşdüyünü, lakin artıq yalnız dost münasibətində qaldığını söylədi. Axşam o qədər də maraqlı olmayan bir film izlədik.

¹ Peruda, And dağlarının zirvəsində yerləşən, inkalardan qalmış qədim şəhər və dünyanın ən məşhur arxeoloji möcüzələrindən biri

Dörd gün sonra qızmar günəşli səhərlərin birində Kusko şəhərində ildə bir dəfə keçirilən İnti Raymi¹ festivalına qatıldım. Minlərlə yerli və əcnəbi turistlər Qorikança məbədinin ətrafına toplaşmışdı. Hamı əlində plastik stullarla gəzirdi. Nyu-yorklu Mayk məni görəndə cibindən 10 sol çıxarıb, yerli işbazlardan mənə də stul aldı. Stulların üstünə çıxdıq. Festivala start verildi. Qədim İnka musiqisi səslənməyə başladı. Məbədin həyətinə yüzlərlə inka döyüşçüsü, şamanlar, cadugərlər, dəri paltarda yarıçılpaq qız və oğlanlar doluşmağa başladı. Hər şey çox sinxron gedirdi. Rəqqas qız və oğlanlar musiqi sədaları altında iri dövrələr vururdular. Bu qədər gözəl rəqqasələri nə vaxt gördüyümü xatırlamıram. Tam əminliklə deyə bilərəm, ab-hava yüz illərlə öncələri xatırladırdı.

Festivalın ikinci hissəsi "Plaza de-Armas" meydanında davam etdi. Qaradərili kənzilər çiyinlərində öncə imperator Paçakuteki, daha sonra kraliça Qoyanı gətirdilər. İmperator meydanda kifayət qədər zəhmli səslə çıxış etdi. Sonra ona iri sinidə adam başı gətirdilər. İmperator bu maniken başı saçlarından tutub günəşə sarı qaldıranda kütlənin səmindən qulaq tutulurdu. Bu həmin gün Günəş tanrısına qurban verilən yüzlərlə, bəlkə də, minlərlə kəllələrdən birinin simvolik təcəssümü idi.

Gecə Karlos və Laya ilə Urubambadakı evdə bardaş qurub oturmuşduq. Karlos ən azından ildə bir dəfə Kuskoda öldürülən və kəsilib-doğranan insan cəsədi tapıldığından danışdı. Maraqlısı bu idi ki, o bu epizodları çox rahatlıqla nəql edirdi. Hətta indi də bəzi gerizəkəllilər günəş

¹ İnkaların Günəş tanrısı İntiyə həsr olunmuş qədim Günəş bayramı, Cənubi Amerikanın ən möhtəşəm mədəni hadisələrindən biri

tanrısının bu qurbanların qarşılığında onlara ruzi-bərəkət gətirəcəyinə, torpaqlarını məhsuldar edəcəyinə və müxtəlif təbii fəlakətlərdən qoruyacağına inanırdı. Laya isə Karlosun dediklərini təsdiqləmək üçün mənə müxtəlif xəbər portallarını göstərirdi.

İyunun 26-da qədim İnka şəhərçiyi olan Maçu Pikçuya getmək üçün yola düzəldim. Yarı yolda çadırımı unutduğumu xatırlayıb geri döndüm. Laya evdə yox idi. Yan qonşuların qapılarını döyməyə başladım. Malu adlı rəssam bir qız qapını açdı. Evinin döşəməsi rəsm əsərləri ilə dolu idi. Onun otağından keçib ümumi həyəətə girdim və çadırımı götürdüm. Maluda mələk gözəlliyi vardı. Ona Maçu Pikçuya illeqal girişə cəhd edəcəyimi dedim. Qayıdınca yeməyə çıxmağa razılaşdıq.

Qədim İnka şəhərçiyinə cığır Huayllabamba kəndinin mərkəzindən qalxırdı. Mən isə səyyahların çox az istifadə etdiyi Ankaskoça cığırı ilə gedəcəkdim. Günəşli bir gün idi. Sakinlərinin əsasən maldarlıq və əkinçiliklə məşğul olan beş-altı evlik kəndlərin içiylə keçirdim. Günorta artıq sivilizasiyadan uzaqlaşmışdım. Elə ilk gün kiminsə yolda unutduğu Maçu Pikçu papağına rast gəldim və dərhal başıma keçirtdim. Günün sonunda axırını tərəni də aşıb Huayanay gölünə açılan mənzərədə dayandım. Torpağa oturub siqaret yandırdım. Sonra gölün suyundan götürdüm, ocaq qaladım, sayrışan ulduzlar altında qəhvə hazırlayıb içdim.

Səhər günəşində sağımda başı buz parçalarıyla örtülmüş Huayanay dağı göründü. Mən qarşı dağın döşündəki dar cığırla gedirdim. Qartallar havada uçuşub, həm yem axtarır, həm də özlərini günə verirdilər. Uzaqda başına

üst-üstə daşlar qalaqlanmış 4680 metrlik ən yüksək zirvə görünürdü.

Üçüncü gün artıq ağcaqanadların ayağımı dişlədiyini hiss edirdim. Hündürlüklər arxada qalmışdı. Paukarkança xarabalıqlarını geridə qoyub çayı keçdim və Huayllabamba kəndində bir dükanın qarşısında dayandım. Yola çıxan porterlər¹ iri bel çantalarını ərzaqla doldururdular. İnkə cığırını keçmək üçün onlara qoşulmaq istədiyimi bildirdim. Bir az düşünüb dedilər:

– Əgər icazə vərəqən varsa, niyə də yox.

Burada deməliyəm ki, Maçu Pikçuya gedən 22 kilometrlik cığıra icazə vərəqəsini yerli tur operatorları 650-1300 dollara satırdılar. Cığırı mütləq porter və bələdçilərlə getməliydin. Buraya təkbaşına girmək qanun pozuntusu sayılırdı. Porterlər hər biri 30-40 kq olmaqla iri bel çantaları daşıyırdılar. Onlarla 40 dəqiqə addımlayandan sonra cığırın giriş darvazasına çatdıq. Bura yaxşı qorunurdu. Mühafizəçi Aleks məndən icazə vərəqəsi istədi. Olmadığını anlayınca cığıra girməyin mümkünsüzlüyünü bildirdi. Ona səyahət və həyat fəlsəfəsindən xeyli danışmış, mənə kömək etməsini xahiş etdim:

– Səni həmişə qəhrəman kimi xatırlayacağam, – dedim. – Giriş ödənişi aşağı büdcəli bir səyyah üçün əlçatmazdır.

O bir neçə dəfə zəng edib kimlərləsə danışdı, amma nəticə çıxmadı. Yorulub skamyada oturdum və qarşımdan keçən turist dəstələrinə baxdım.

Havanın qaraldığını görüb, Alekslə sağollaşdım. Korpeşman geriyə qayıdırdım. Lakin çox keçməmiş arxadan

¹ Yükdəşiyən (ing.)

öz adımı eşitdim. Aleks idi. Arxamca qaçırdı. Növbəsi bitibmiş, evə gedirmiş:

– Sənə kömək edəcəyəm, – deyə pıçıldadı. – Darvazanı kilidləməmişəm, yüngül itələsən, açılacaq. Gecə düşən kimi hərəkətə başla. Bir az gedəndən sonra çadırını qur, gecələ. Səhər erkən, dan yeri sökülməmiş çıx get. Sonra cığır adamlarla dolacaq. Gün ərzində oradan 200-300 adam keçir. Çalış heç kimlə ünsiyyət qurma. Bir neçə dəfə yoxlama punktlarından keçəcəksən. Oradakı nəzarətçilərə qrupunun gecikdiyini, sənin isə tək yeriməyi sevdiyini de. Mənim köməyim bu qədər... Uğur olsun! Amma sən də növbəti kitabında mənim haqqımda yazmağı unutma...

Bu sözləri eşitmək nə qədər xoş idi!

Onunla qucaqlaşdım.

Hətta selfi də çəkirdim...

Bir bağın içində bir ağaca söykənilib gecənin düşməsini gözlədim. Ağcaqanadlar fürsətdən istifadə edib qanımı sorurdu.

Darvaza, doğrudan da, açıq idi. Mühafizə otağının işığı yansa da, heç kim gözə dəymirdi. Kilidi qaldırıb darvazanı açdım. Azca cırıldadı.

Xoşbəxt idim!

Artıq İnka cığırında addımlayırdım. Özü də ay işığında! Solumda maili meşəlik uzanır, sağımdakı dərədə isə Llulluça çayı axırdı. Bir az gedib meşəliyə çəkildim. Sıx ağacların arasında yer tapmaq o qədər də asan deyildi. Qaranlıqdan ləzzətli inilti səsləri gəlirdi. Yenə haradasa sevişirdilər...

Səhər turistlərin ilk ayaq səslərini eşidəndə mən də ayılıb yola düzəldim. Günəş görünmürdü. Hava çiskinli idi.

Deyəsən, bir az gecikmişdim. Dünən qeydiyyatdan keçən qruplar artıq gəlib keçirdilər. Oğlu ilə gələn amerikalı belimdəki iri çantanı və tək yeridiyimi görüb gülümsədi:

– Sən bura illeqal girmisən!

Cavab vermədim. Sürətimi artırıb uzaqlaşmağa çalışdım.

Cığır turist dəstələri ilə dolmuşdu. Porterlər o boyda yüklə cığır boyu qaçırdılar. Bir qrupdan qırmızı kurtkalı, qırmızı makasinli bir gənc ayrılıb mənim yanıma gəldi:

– Kimsən? Hansı qrupla gedirsən?

Onun heç də yaxşı niyyətli olmadığı gözlərindən oxunurdu. Söhbəti başqa səmtə yönəltməyə çalışırdım. Amma ondan qaçış yox idi.

Xeyli ayaq döyəndən sonra uzaqda dumanların içində gizlənmiş Varmi Vanusqa¹ zirvəsinə çatdıq. Burada ilk fasiləmizi edəcəkdik. Qruplardan aralıda yerdən bardaş qurub oturdum və tuna balığının konservini açıb yeməyə başladım. Ukraynadan Elya adlı bir qız mənə yaxınlaşıb tanış olmaq istədiyini bildirdi. Onunla xeyli dərdləşdik. 7 il idi Kaliforniyada yaşayırdı. Deyəsən, artıq hamı cığırdakı illeqal adamdan xəbər tutmuşdu. Əlbəttə, mən Aleksin “qruplardan uzaq dur” təlimatına əməl etməmişdim. Elə bu vaxt həmin o qırmızı kurtkalı, qırmızı makasinli gənc (onun bələdçi və ya turist olmağından əmin deyildim) yaxınlaşıb dedi:

– Növbəti nəzarət məntəqəsində sənin haqqında məlumat verəcəyəm.

– Əlindən gələni elə! – deyib Tunamı yeməyə və Elya ilə söhbətə davam etdim.

¹ Keçua dilində ölü qadın

Bu vaxt bir amerikalı qız tənğnəfəs bizə yaxınlaşaraq (deyəsən, qırmızı makasinlinin qız dostu idi) dedi:

– Düzgün hərəkət etmirsiniz, qaydalara əməl etməlisiniz.

– Çox yorğun görünürsünüz, yaxşı masajə ehtiyacınız var, – dediyimdə qız daha da aqressiv görkəm aldı.

İşlərin düyünə düşdüyünü görüb toparlandım. Aşağıya çox dik pilləkənlər enirdi. Artıq yuxarıdan növbəti Pakaymayu düşərgəsindəki rəngli çadırlar görünürdü. Makasinli gəncin məndən öncə ora çatıb nəzarətçiləri xəbərdar etməsinə imkan verməməliydim. Bu qaçaqçaqda imkan tapıb cıgır üzərində yerləşən 500-600 illik inka qalasına və digər tikililərə baxırdım.

Tez bir zamanda düşərgəyə çatıb, rəngli çadırların arasından keçən cıgıra girdim. Burada yol gələn turistlərin yerləşməsi üçün hazırlıq işləri gedirdi. Bir anlıq bütün bələdçilər və porterlər dayanıb, mənə tamaşa etməyə başladılar. Çünki burada hamı qruplarla gəzir, heç kim mənim kimi 20 kiloqramlıq bel çantası daşımırdı. Qələbəliyi sanki gözüyumulu keçdim. Qarşıda 3000 metrlik hündürlüyə pilləkən dikəlirdi. Ayaqlarım isə artıq taqətdən düşmüşdü. Elə bu an qəfil kolluqdan əli maçeteli iki nəzarətçi çıxdı və filmlərdəki ninza sürəti ilə tullanıb qabağımda dayandı.

Sorğu-sual başladı.

Əllərindəki maçetələr, əlbəttə, cıgırı kol-kosdan təmizləmək üçün idi.

– Qrupum yuxarıdadır. Çox ləng hərəkət edirlər, mən qabağa düşdüm.

Nəzarətçilərin biri eyhamla bel çantama göstərdi.

Bəhanəm hazır idi:

– Porterlərə əziyyət vermək istəmirəm.

Ratsiyalarıyla əlaqə saxlamağa çalışsalar da, bir nəticə çıxmadığını görüb məni buraxdılar.

Yuxarıya qalxan pilləkənlərin yarısına çatmışdım ki, sirena səsi bütün düşərgəni ağışuna aldı.

Makasinli əclaf artıq məni satmışdı.

Həmin o iki nəzarətçi dalımcə düşdü. Ancaq şansları sıfıra bərabər idi. Mən belimdəki 20 kq yüklə “fit bir yolçu” idim. Onları isə qarın basmışdı.

Bir azdan ətrafdakı yamyaşıl dağları və cəngəllikləri duman bürüdü. Xəyalımdan öz müqəddəs şəhərlərinə çatmaq üçün bu cığırları dırmaşan inkalar gəlib-keçdi. Qaçaraq, yeriyərək, imperatorlarını çiyinlərində daşıyaraq... Ara-sıra köhnə tikililər hələ də gözə dəyirdi.

Eniş başlayanda nəzarətçilərin mənə çatmadığına tam əmin oldum.

Amma sən saydığını say, gör fələk nə sayır.

Qarşıda başqa bir ratsiyalı nəzarətçi məni gözləyirdi.

Artıq iş işdən keçmişdi. Aleksandro adlı bu adamla Çakuikoça düşərgəsinə qədər endik.

Bura daha keyfiyyətli çadır və avadanlıqlarla təchiz olunmuşdu. Lap adam turist olmaq istəyirdi. Ətrafda dəstə-dəstə qırnqolar dolaşırdı. Kimisi rahat stullarda oturub qəhvəsini içir, kimisi yemək yeyir, kimisi növbəti yerləş üçün ayaqlarını dincə qoyurdu. Biz də bir skamyada əyləşdik. Pasportumu yerli inspektor alıb aparmışdı. Bu ərəfədə çoxdan bəri burada işləyən Virilio ilə tanış oldum. İnkə cığırına üç ildən bir kiminsə qeyri-qanuni

girib-girmədiyindən danışdı. Yerli işçilər həтта fotosopla düzəldilən Maçu Pikçuya 70 dollarlıq giriş biletimlə də yaxından tanış oldular. Sonra Paul adlı bir kişi qarşıma keçib indidən belə onunla yeriyəcəyimi bildirdi. Sən demə otuz il buralarda ayaq döyübmiş. Yaşlılığına baxmayaraq, çox iti addımlarla yeriyirdi:

– Bu cığıra necə girirsən-gir, sənə mütləq bir bələdçi lazımdır. Qanunlar belə deyir. Turistlərin yol üstündəki milli-mədəni irs nümunələrimizə ziyan vurmasından ehtiyatlanırıq, – Paul addımlarını saxlamadan izah edirdi.

Turistləri çox sürətlə keçib-gedirdik. Ətraf tamam dumanla bürünmüşdü. Artıq bu haykinqdən zövq almırdım. İşin nə ilə bitəcəyini gözləyirdim.

Paul işlədiyi Fuyupatamarka düşərgəsinə çatanda çox yorulduğumu, çadırımı burada qurmaq istədiyimi dedim, icazə vermədilər:

– Yürüşə davam et, sonra dayanarsan!

Qısa bir müddət yenə təkbaşına qalmaqdan bir səyyah kimi zövq aldım. Lakin bu xoşbəxtliyim çox çəkmədi. Kolluqların içindən bir nəfər maçetesini göstərib qışqırdı:

– Hello, mister!

Mən də səsini qaldırdım:

– Nə edəcəksən, maçetenlə məni doğrayacaqmısan?

Cəld əlini aşağı endirdi:

– Yox, yox... Əsla! Nə danışırsınız?! Bu, sadəcə kolları kəsmək üçündür, – səs tonunu dəyişdi, – sənə Vinay Vayna¹ düşərgəsinə qədər bələdçilik edəcəm, orada din-cəlib, qəhvə içib, yemək yeyib, Maçu Pikçu yoluna davam edərsən.

¹ Keçuaca həmişə gənc

Həm Aleksandronun, həm qoca Paulun, həm də bu adamın dediklərinin gülünc bir yalan olduğunu bilirdim. Çünki Maçu Pikçunun “inti punk”unu – günəş qapısını geridə buraxmışdıq. Ora 5 kilometrədən az məsafə qalmışdı.

Vinay Vayna düşərgəsinə çatdıq. Bir ofisə girdik. Hamı əl-ayağa düşdü. Uniformalı adamlar qoruğun mühafizəçiləri olduqlarını dedilər. Ardınca məni bir stulda əyləşdirdilər. Əvvəlcə telefonla şəklimi çəktilər. Sonra bir fotokameranı ştativə bərkidərək üzümə dirədilər. Kino çəkirdilər, elə bil. Nə cinayət törətdiyimin fərqində deyildim. İcimdən dəli bir gülmək keçirdi. Amma gülüşümün onları daha da əsəbiləşdirəcəyindən ehtiyat edirdim. Buna görə mən də onlar kimi qaş-qabaqlı dayanmağa çalışırdım. Pasport məlumatlarım götürüldü. Terrorist dindirməsindən keçdim. Cığıra girmək üçün niyə ödəniş etmədiyimi soruşdular. Məni bura gətirən adam mənim də ac-susuz olduğumu unudaraq, mətbəxdə öz kefinə baxırdı. Üstəlik, mən günün yarısına kimi iri bel çantasında 20 km yol yerimmişdim.

Mühafizəçilər ora-bura xeyli zənglər etdilər, axırda yorulub qərar verdilər: məni sahilində hidroelektrostansiya yerləşən Urubamba çayına aparacaqdılar, oradan Maçu Pikçu qatar xətti ilə yeriyərək şəhərə gedəcəkdim. Sizin də anladığınız kimi, qədim inka şəhəri yox, müasir turistlərin toplaşdığı Maçu Pikçuya...

Amma nəzərə alsaq ki, mənim üçün ən vacibi İnka cığırını keçmək idi, missiyamı tamamlanmış saya bilirdim.

Mətbəxə getdik. Yemək bitmişdi. Qəhvə içib yavan çörək yeməklə qarnımı doyurdum.

Mənimlə yol gələn bələdçi isə heç gözə dəymirdi.

İyulun 4-də Kuskodakı Boliviya konsulluğunun qarşısında növbə gözləyən adamlara qarışmışdım. Burada türkmənistanlı gənc səyyah Murad və belçikalı Nikolasla tanış oldum. Söhbət əsnasında mənə gecəylə Maçu Pikçuya qalxdıqlarını dedilər. Qaranlıqda darvazadan tullanıb, bir tikilinin içində səhərin açılmasını gözləyiblər. Turistlər əraziyə girəndə isə onlara qoşulublar. Sən demə, tikilinin içində köpəklər də varmış, xoşbəxtlikdən duyuq düşməyiblər. Bu üsulu onlara evində qonaq qaldıqları “Tres arboles tree house”un abankaylı sahibi öyrədibmiş.

Onlayn doldurduğumuz ərizələri konsulluğa təqdim edib rüsumu ödədikdən sonra hər birimizin pasportuna 30 günlük Boliviya vizası yapışdırıldı.

Kuskoda ən çox “San-Pedro” merkadosu yadımda qaldı. Burada yerli istehsal olan tütünlər, qəhvələr, müalicəvi otlar, psixoloji təsirə malik bitkilər, kaktus tozu, hətta aya-huaska içkisi satılırdı. Qədim San-Kristobal kilsəsindən isə şəhərə möhtəşəm mənzərə açılırdı.

Axşamların birində İnka cığırında tanış olduğum bələdçilər Vircilio və Tambo məni yerli kafelərin birində pivə içməyə çağırdılar. Onlar cığıra necə girməyimlə maraqlanırdılar. Yarıgerçək, yarızarafat bu yola son illərdə heç kimin illegal girə bilmədiyini deyirdilər.

Bir həftə sonra əfsanəvi göyqurşağı dağı olan Vinikunkaya çatdım. Uzaqdan dağa baxdıqda təxmini yeddi fərqli rəng saymaq olurdu. Dağın ispanca adı da eyni anlama gəlirdi: “Montana Siete Colores”. Turistik bir yer olduğundan giriş pullu idi, amma mənim velosipedlə gəldiyimi

görüb içəri ödənissiz buraxdılar. Velosipedimi yaxınlıqdakı köşkə söykəyərkən bir nəfərin taxta dirəyə vurulmuş düyməli telefona qəpik atıb nömrə yığdığını gördüm. Burada mobil telefonlar şəbəkəni tutmurdu.

Hamı kimi mən də tezliklə 5200 metrlik zirvəyə çatdım.

Zirvədə bir nəfər balaca kətildə oturub qəpik-quruş müqabilində pasportlara Vinikunka möhürünü vururdu.

Geriyə mənə yoldaşlıq etmək istəyən Vilbert adlı bir nəfərlə qayıtdım. Vilberti maraqlandıran əsas və tək şey səyahət zamanı yaşadığım intim həyat və münasibətə girdiyim qadınlar idi. Velosipedimə atılıb hərəkətə başlayanda motosikletlə gedən və yerli keçua dilində danışan peruluların şlyapalarına taxdıqları qızılğüllər də diqqətimi çəkdi..

Obra La-Raya kəndində qadınlar satmaq üçün piştaxtalarına suvenirilər düzürdülər. Onlara tamaşa edərək dünəndən hazırladığım "joint"imi dodağıma apardım. Amma çox yüksəklikdə olduğumdan kef vermədi. Santa-Rozada yolqırağı pendir, yoğurt, pendirli empanadalar satılırdı. İki ingilis qız velosipedini divara söykəyib durmuşdu. Birinin ayağını it dişləmişdi. Sarğı qoyulmuşdu. Çox narahat görünürdü. Üç il əvvəl Çilidən La-Pasa qədər pedallayıblarmış. İndisə Limaya sürürdülər.

Pukaraya 4 km qalmış qarşısında cinsi orqanı durmuş öküz heykəli olan bir kafeyə döndüm, sularımı doldurub kafenin arxasındakı təpəliyə çəkildim və çadırımı qurdum.

Sannedən mesaj gəlmişdi. Valideynlərinin bağçasında ot biçdiyini deyir, fermada keçirdiyimiz gözəl günləri xatırladırdı.

Xuliaka bir-iki gecəlik qaldığım son Peru şəhəri oldu. Nədənsə buradakı ab-hava heç xoşuma gəlmədi. "Casa de-Ciclista"nın sahibi Covanni mənə heç ünvanını da atmamışdı. Ona görə şəhərdə veyillənirdim. Bu vaxt qaraçıya bənzəyən iki qız məni saxladı. Tanış olduq. Anci və Laksmi adlı kolumbiyalı gənc qızlar velosəyyah olduqlarını, Covanninin evində qaldıqlarını, hətta mənə ayrılan otağı silib-süpürdüklərini dedilər. Onlar əllərindəki sınılərdə özləri hazırladıqları şirniyyatları satıb yol xərclərini qarşılayırdılar. Evdə sevgililəri Mar və Hermanla da tanış oldum. Bir azdan "Casa de-Ciclista" başqa argentinalı səyyahlarla da doldu...

Elə həmin gecə şəhərdə geniş etirazların başlayacağı xəbəri yayıldı. Xuliaka Perunun aktiv kütləsinin toplandığı mərkəz idi və bununla tanınırdı. Demək olar ki, bütün səyyahlar bir gecə dərdləşdikdən sonra bütün əşyalarını toplayıb yola düzəldilər. Çünki şəhərin giriş-çixışının bağlanma ehtimalı vardı.

Argentinalı fizika müəllimi Villi də mənə qoşulmuşdu. Velosipedinin arxasından qazançaları sallanırdı. Sanki bütün evini yük yerinə yükləmişdi. Yolda həm özünü axtardığını, həm də qarşısına çıxan istənilən işdə işləyəcəyini deyirdi. Asta sürətli getdiyi üçün uzun yoxuşların birində onu gözdən itirdim.

Zirvədən həm əfsanəvi Titikaka gölünə, həm də hündür Boliviya dağlarına mənzərə açılırdı. Elə çadırımı da burada qurdum.

Səhər üzümü yuyub, keçua gödəkçəmi geyinib, Maçu Pikçu papağını qoyub yola düzəldim. 15 km pedallayandan sonra sərhədə çatdım. İndi məni İnka cığırına qa-

nunsuz girdiyim üçün problem yaşayıb-yaşamayacağım düşündürürdü. Dükanların birində 70 peru sentimosuna karamel alıb, 30 solu isə 60 bolivianoya dəyişdim. Peru immiqrasiya idarəsində şüşə arxasında oturan kişi gənc bir oğlanı çağırıb:

– Buna bax, Azərbaycan pasportudur, – dedi və ispanca öyrəndiyim üçün məni alqışladı.

Tez də çıxış möhürü vurdu...

BOLİVİYA

Dışları tökülmüş nənə; Vakita, Pluto və Kiltro; Xərçəng; Fəhlilik; "Ruta-36"; Arzularım həyata keçir; Göllər marşrutu; Matias mənə çatır; Çili miqrasiyasında "nəşə" kefi.

Məşhur turistik qəsəbə olan Kopakabananın əsas küçəsi ilə Titikaka gölünə tərəf düşürdüm. Hər tərəfdə işbazlara rast gəlirdim. Sahildəki köşklərdə İsla del-Sola¹ gedən qayıqlara bilet satılırdı. Mən də ata və oğulun çalışdığı bir motorlu qayığa mindim. Balaca oğlan atasının şikayətinə baxmayaraq, çox çevik hərəkətlə velosipedimi qayığa da-

¹ Günəş adası (isp.)

şımaqda kömək etdi. Yolçuluğumuz nə az, nə çox, düz bir saat yarım çəkdi. Sonra qarşımızda böyük bir dağ xatırladan günəş adası göründü. Sahildəkilər velosipedlə gəldiyimi görüb çox təəccübləndilər. Məlum oldu ki, zirvəyə çıxmaq üçün yalnız “trekking”¹ cığırı varmış. Mən də velosipedimi əllə sürərək, hərdən də çiyinə alaraq yola düzəldim. Gün batana çatıb çadırımı açdım. Kiçik ocaq qalayıb yolda tapdığım kokain yarpaqlarından orqazmik bir çay dəmlədim. Bir-iki qurtumdan sonra yorğunluğumu unuttum. Göldə qayıqlar hərəkət edir və xırda adalar arasında köpüklü cığırlar salırdı.

İyulun 22-də Boliviyanın paytaxtı La-Pas istiqamətində yol almışdım. Huarina yolu kafeteriyalarla dolu idi. Bir toppuş qız mənim üçün düyü, kartof çəkib üzərinə yeni qızardılmış truça balığı qoydu. Dalınca bir boşqab sup da içdim. Belə yemək Boliviya da bir dollar yarımı keçmirdi. Burada, nəhayət, Cənubi Amerikada çoxdan axtardığım dadlı çörəyi də tapdım. Bunlar sobada, buğda unundan hazırlanan xırda kündəli çörəklər idi.

Düzənliklərin arasında cığırla pedallayırdım. Suyum da bitmişdi. Ətrafa boylandım. Bir ferma göründü. Bir nənə alaçığın qarşısına qoyduğu kətildə əyləşib nəsə toxuyurdu. Dişləri tökülmüşdü. Həyatindəki su kranları gecə buzlamasın deyə keçərlə örtülmüşdü. Birindən su gəlmədi, o biri donmamışdı. Nənəyə boğçamdakı şirin kökəldən birini verdim. Uşaq həvəsiylə ağızına aparıb marçıldatmağa başladı. Çox qıvraq və pozitiv bir qadın idi. Velosipedə minib geri boylananda arxamca əl elədiyini gördüm.

¹ Dağlıq və ya meşəlik ərazilərdə uzun məsafəli piyada yürüşü (ing.)

La-Pasa gedən 30 kilometrlik yolun sağ, demək olar ki, dağılmışdı. Avtomobil və rıqşalar çox təhlükəli sürürdülər. Eyni zamanda, hər yer xaos və tozlu görünürdü. Başımın üstündə sənişin aparıb-gətirən teleferik¹ kabinləri hərəkət edirdi.

Sürətli eniş başladı. Tormozlarımı həmişəki kimi dibinə qədər sıxmışdım. Çox keçmədən şəhər mərkəzinə – “Bi-central” və ya “Estudiante” parkı yerləşən yerə çatdım. La-Pasdakı “Casa de-Ciclista” da burada, tarixi binaların birində yerləşirdi. Sahibi Kristianın yerli polis idarəsində çalışan Marisol adlı həyat yoldaşı və Rafik adlı məktəbli oğlu vardı. Səyyahlar üçün ayrılmış evin girişi ayrı idi. Bu bütün divarları yazılarla dolu, xudmani, ikimərtəbəli bir mənzil idi. Kristian ailəsi ilə yan mənzildə yaşayırdı. O, indiyənəcən minlərlə səyyahı qonaq saxlamışdı.

La-Pas And dağlarının dərin bir vadisində, dəniz səviyəsindən 3650 m yüksəklikdə yerləşən, dünyanın ən hündür inzibati paytaxtı adını qazanmış, enişli-yoxuşlu, kasıb və mərhəmətli insanlarla dolu bir şəhər idi. Elə yuxarıda adını çəkdiyim əsas ictimai nəqliyyat şəbəkəsi olan “mi teleferico” da La-Pas sakinlərinin hər işinə yararlıydı. “Casa de-Ciclista”nın ikinci mərtəbəsində elə koridorda matrasımı yerə sərdim. Bilirdim ki, hələ qarşıdakı uzun günlərdə bu mənim yataq yerim olacaqdı. Çünki burada növbəti ölkələrə – Çili və Argentinaya vizalarımı alacaqdım.

Kristian həm La-Pas və ətraf şəhərlərdə marafon və velosiped yarışları təşkil edir, həm də özü birbaşa iştirak edirdi. Evinin bir küncündə velosiped təmiri ilə məşğul

¹ Dağlıq və ya hündür ərazilərdə insanların kabel vasitəsilə havada daşınması üçün istifadə olunan nəqliyyat sistemi

olurdu. Bu onun ən sevimli işlərindən idi. Alman-boliviya əsilli ağbəniz Kristianın evindəki otaqlardan biri alman atası Konitzerin rəsm əsərləri ilə dolu idi. Avropa ilə əlaqələrini kəsmədiyinə görə onun, bacı və qardaşlarının ora səyahəti elə də çətin olmurdu.

Növbəti günlərdə bütün lazımı sənədləri toplayıb həm Çili, həm də Argentina səfirliklərinə getdim. Çili konsulluq şöbəsi nə qədər ciddi və soyuqqanlı görünürdüsə, Argentina konsulluğundakı qızlar bir o qədər nəzakətli və şirindilli idilər. Dekabrın 27-də “Tinder” vasitəsi ilə tanış olduğum Tanya adlı boliviyalı bir qızla görüşə getdim. O, təbiəti və vəhşi heyvanları mühafizə edən bir təşkilatın La-Pas ofisində çalışırdı. Balacaboy, eynəkli, yumrusifət və almayanaq biri idi. İnsanlarla çox nəzakətli davranırdı. Məni üstünə velosiped maketi vurulmuş “Epiko” kafesində gözləyirdi. Tanya işi ilə əlaqədar tez-tez Avropa ölkələrinə, əsasən də Hollandiyaya gedirdi. İlk tanışlığımızdan sonra teleferikə minib şəhər mərkəzinə yol almışdıq. Altımızda şəhərin ya kasıb gecəqonduları, ya da varlı villaları görünürdü.

Tanya ilə ilk dəfə teleferik kabinində öpüşdük. Gecəmiz La-Pasın fərqli atmosferli barlarında davam etdi. Saat 1 üçün şəhərin Alto Abaxo rayonunda bir şəxsi evin qarşısında dayandıq. Bizi Tanyanın üç köpəyi qarşıladi: ispancada inək anlamına gələn Vakita, klon sifətli Pluto və zəhmli Kiltro. İtlər Tanyaya, Tanya isə onlara çox bağlanmışdı. Evin ikinci mərtəbəsində iki yataq otağı və kitabxana vardı. Duş alandan sonra yataq otağına çəkildik. Bu boliviyalı balaca qız yataqda onunla çox incə davranmamı xahiş etdi. O öz kiçik ölçüləri ilə sanki qucağım üçün yaranmışdı.

Soyuq La-Pas gecəsində yuxuya getdik.

“Casa de-Ciclista”da günlər axıb gedirdi. 2023-cü il avqustun 10-u gəlib çatmışdı. Anam uzun müddət idi yazmırdı. Bir mesaj atdım. Kədərli səsle cavab verib atamın ciyərində xərçəng tapıldığını, həyatına üç-dörd gün qaldığını dedi. Son aylarda hətta barmaqları çürümüş, biri isə əməliyyatla kəsilmişdi. Anam məni geri qayıtmığa səsləyirdi. Atamla ünsiyyəti itirdiyim illərin sayını çoxdan unutmuşdum. Onun anama qarşı etdiyi pislilər, hədələr, verdiyi mənəvi əzablar heç vaxt gözümün önündən getməyəcəkdi. İndi bibilərim atamın xəstəliyində anamı qınayır, son illərdə ayrı yaşadıklarından ona baxmadığını dönə-dönə vurğulayırdılar. Bu danışğımızdan dörd gün sonra atam öldü. Xəbəri yenə də anam mənə çatdırdı. Onun səsində nəsə bir rahatlıq duyurdum. Nə bilim, bəlkə də, ömrünün qalan hissəsini daha xoşbəxt yaşayacaqdı.

Yas mərasimini qardaşım yoluna qoymuşdu.

Artıq Boliviya başımı qatacaq bir iş də tapmışdım. Kristianın üst mərtəbədə yaşayan fransızdilli, madmazel, yaşlı bibisini tez-tez ziyarətə gələn yerli, Sintia adlı bir qadın səyyah olduğumu bilib, yaşadığı evə çay daşlarından əlavə bir otaq tikməkdə ona kömək etməyimi istədi. Beləliklə, səhər erkən oyanır, “Puma Katari” avtobusu ilə Villa Salmeyə, oradan isə piyada Çinçaya qəsəbəsinə gedirdim. Bura La-Pasdan kifayət qədər uzaqda yerləşən, kasıb camaatın yaşadığı bir qəsəbə idi. Sintianın bir oğlu xarici ölkələrin birində orkestrdə skripka çalır, digər yeniyetmə oğlu isə La-Pas küçələrində nağara vururdu. Onun tez-tez fərqli meydançalarda yeniyetmə qızlara çubuq tutmaq öyrətdiyini görürdüm.

Sintia çox zəhmətkeş bir qadın idi. Özü də mənimlə birgə beli, baltanı əlinə alıb işləyirdi. Yer qazır, qum çıxardır, sement hazırlayır, daşı daş üstə qoyub divar hörürdük. Gün təpəmizə dəyəndə, adətən, saat 1 üçün işi dayandırırıdık. İş zamanı Sintia fərqli meyvələrdən mənə kokteyllər hazırlayırdı. Ondan heç vaxt görəcəyim işin əvəzində pul istəməmişdim. O isə mənim pulsuz işləməyimə razı olmamışdı. Yerli işçilərin bu işi baha görəcəyini deyib, mənə gündə 4-5 saat iş üçün 40 boliviano, təxminən 5 dollar ödəyirdi. İşin ən yaxşı tərəfi isə Sintia ilə yalnız ispanca danışmaq və bişirdiyi dadlı Boliviya təamlarından dadmaq idi. Söykənəcəyi bir həyat yoldaşı da yox idi. Həmişə belə kasıb yaşadığını, lakin xoşbəxt olduğunu deyirdi...

Bir ay müddətində ona istədiyini otağı hörüb təhvil verdim.

Sən demə, bu ərəfədə o da mənə bir yan çantası və qolbaq hörübmiş.

Göstərdiyi servisi görə, bəlkə də, bütün Latın Amerikasında tək yeraltı klub olan "Ruta 36" barədə mənə alman velosəyyah Luka demişdi. Artıq Tanya ilə də tez-tez görüşürdük. Bu cür çılğın La-Pas gecələrinin birində onu da qoltuğuma vurub Saqarnaqa və Linares küçələrinin kəsişməsindəki 817 nömrəli qapının qarşısına getdim. Ünvan yalnız əcnəbilərə verilən xüsusi kartın üstündəki QR kodunu oxudandan sonra ortaya çıxırdı. Saqqallı bir gənc qapını açdı, Tanyaya baxıb haradan gəldiyini soruşdu. Sonra:

– Yerlilərə giriş qadağandır, – dedi.

Ona bunun açıq-aşkar diskriminasiya olduğunu, əgər onu buraxmasalar, mənim də kluba girməyəcəyimi bildir-

dim. Gənc adam qapını kilidləyib kiminləsə məsləhətləşməyə getdi, lakin tez də geri qayıdıb:

– Buyurun, keçə bilərsiniz, – dedi.

Bura klubdan çox kafeni xatırladırdı. Stollar mavi rəngə boyanmışdı. Hər birinin üstündə şam yanırdı. Bar arxasında yaşlı qadın əyləşmişdi. Tanyanı ispanca salamladı.

İçkilərimizi sifariş verdik. İçkilərlə birlikdə bir boşqabda bu vaxta qədər burnuma çəkdiyim, bəlkə də, ən nazik iki kokain xətti də gəldi. Bu, kafenin hədiyyəsi idi. İndiyədək yeraltı kafedə belə bir halla qarşılaşmamışdım. Tanya isə bütün həyatını La-Pasda keçirməyinə baxmayaraq, “Ruta 36” haqda heç nə bilmirdi. Bu həm də onun ilk kokain təcrübəsi idi.

Dollar əsginaslarını yumrulayıb xətləri burnumuza çəkdik. Boliviya dünyada üçüncü kokain istehsalçısı sayılırdı. Bu həm də keyfiyyətli mal idi. Odur ki, kefimiz dərhal yerinə gəldi. Az keçməmiş Tanya telefonla onlayn ödəniş edib, dərhal 1 qram da əlavə aldı. Yanımızdakı stolda bir ingilis viskisindən qurtumlayıb, əvvəlcədən hazırladığı toz xətlərini bir-bir içinə çəkirdi. Yalqız imiş, sən demə. Bizi stoluna dəvət etdi. Boliviyaya ayda bir dəfə sırf kokain iyləmək üçün gəldiyini dedi:

– Avropada 1 qramı 150-200 dollaradır. Burada 10 dəfə ucuz təmiz mal tapmaq olur, – dedi.

Sonra bizə narkotik təcrübələrindən, ailəsi ilə qatıldığı ayahuaska ritualından danışdı. Limada yaşlı cütlüklərin təşkil etdiyi svinqer partisinde ayılmışdı. Maykl adlı bu cənab söhbət əsnasında bizi də əlavə iki xəttə qonaq etdi.

Kafedə artıq ara qızışırıdı. İçəri qırnqo qız və oğlanlar gəldi. Qızlardan biri gəlib yanımda əyləşdi:

– Cocaina buena?¹ – deyib, dərhal da durub geriya getdi.

Sonra digər sərxoş qız bizə yaxınlaşdı, Tanya ilə mənim gözlərimin içinə baxıb dedi:

– Tez deyin, xətlər haradadır?

Bir azdan özlərini ələ aldılar və oğlan dostları ilə bir küncə çəkilib sifarişlərini gözlədilər. Biz isə bu yeraltı dünyadan çıxıb sərin La-Pas küçələrində gəzməyə başladıq.

Əyləncəmizə evdə davam etdik. Kokain xətləri adama 15-20 dəqiqə ərzində böyük hiperaktivlik gətirir, güclü enerji verirdi. Artıq Tanya ilə bədənlerimiz bir-birini daha yaxından tanımağa başlamışdı. Buna bir az da ağ rəngli inqrediyent əlavə edincə dünya gözümüzdə daha da gözəlləşirdi.

Günlərim sülh şəhəri La-Pasda beləcə keçirdi. Kristianın təşkil etdiyi bir marafon qaçışı üçün bir neçə günümüz küçələrə düşüb yolları rəngləməklə keçdi. Başqa bir gün isə heç nə demədən məni köhnə cipinə oturdub Mallasa adlı qəsəbəyə apardı. Burada onun ailəsinə məxsus həyətyanı sahə vardı. Sən demə, bu gün Kristianın ad günü imiş. Stolları düzdük. Sonra qonaqlar gəlməyə başladı. Ət manqallara düzüldü, içkilər qədəhlərə süzüldü. Bir azdan qara geyimli, qırmızı yaylıqlı, sombrerolu, gitaralı kişi və qadınlar da gəldilər. Ara qarışdı. İndi hamı rəqs edirdi. Qucaqlaşib oynayan Kristianla Marisolu isə hamı diqqət mərkəzində saxlayırdı. Rafik isə balaca qohumlarını görüb xoşbəxtcəsinə ora-bura qaçırdı.

La-Pasda olduğum müddətdə buranın camaatının da üsyankar olduğunu anlamışdım. Ölkədə iqtisadi vəziy-

¹ Kokain yaxşıdır? (isp.)

yət yaxşı deyildi. Bir gün benzin qalxdığına görə bütün maşın-tankerlər küçələri bloklayıb etiraza qalxmışdı.

“Casa de-Ciclista”dakı 52-ci günümdə Argentina konsulluğundan zəng gəldi. Həmişə olduğu kimi konsulluq işçiləri Luisa və Fernanda məni çox mehribancasına salamladılar. Lakin Buenos-Ayresin məna yalnız 70 günlük viza verdiyini dedilər. Vizanın çoxgirişli olması isə işimə yararlıydı. Çünki həm Çiliyə, həm də Argentinaya dəfələrlə giriş-çixış etməliydim. Dünyanın sonuna gedən marşrut belə idi. Bu aralar evimiz argentinalı səyyahlarla dolmuşdu. Onlar pedallara basaraq, özlərini burada keçiriləcək Boliviya-Argentina futbol oyununa çatdırmışdılar. Həmin gün stadionun ətrafında insanlar qarışıq kimi qaynaşırdı.

Bir neçə gün sonra 90 günlük çoxgirişli Çili vizasını da artıq cibimə qoymuşdum.

Artıq La-Pası tərk etmək zamanı gəlmişdi. Sentyabrın 20-də Tanya ilə evində son dəfə görüşdük. Ənənəmizə sadıq qalıb Kiltro, Vakita və Pluto ilə axşam gəzintisinə çıxdıq. Sonra qəlyan çəkdik. Daha sonra şöminənin qarşısında oturub onun sevimli içkisi apperoldan qurtulduq. Elə oradaca sevişmə mövsümünü bağladım.

Səhər Tanya məna yol üçün səyyah azuqəsi hazırlamışdı: qəhvə, çay, şokolad, əriştə və s. Köpəklərə sığal çəkdim, Tanyanı qucaqlayıb al yanaqlarından öpdüm və yüklü velosipedimlə yola düşdüm.

Burada keçirdiyim xoş günlər xoş xatirələrə çevriləcəkdi...

Boliviya torpağına yaz gəlmişdi. Buzlaqlar əriyir, sellər-sular saqqıldayıb axırdı. La-Pas çayının səviyyəsi qalxmışdı. Ona görə balaqlarımı qatlayıb onu çətinliklə

keçdim. Bir traktorçu mənə pakaya adlı, içi şirin, sulu pambığı xatırladan bir meyvə verdi. Ətrafda manqo bağları uzanırdı. Qarnımı vaxtaşırı çox sevdiyim leçe con dulce¹ ilə doydururdum. Çantam həm də soyuq La-Pas gecələrinin birində Tanya ilə bişirdiyimiz marixuanalı kökəllərlə dolu idi. Həmin gecə kökələrdən xeyli yemişdik və bu, Tanyaya pis təsir etmişdi. Yediyini hamamda qaytarmış, mən isə çox kefli vəziyyətdə nə edəcəyimi düşünmüşdüm. Bilməmişdim təcili yardım çağırım, yoxsa Tanyanın valideynlərinə xəbər verim. Elə indi də 4700 metr hündürlükdə yediyim kartoflu, ətli, planteynli yeməyin ödənişini çətinliklə verirdim. Ətrafda bir-birindən gözəl alpakalar dolaşırdı. Uzaqda isə başıqarlı Quri Çuma dağı görünürdü.

Luribay çayı boyunca pedallayıb 5170 metrlik zirvəyə çatanda, mənəbəyini buzlaqlardan götürən mavi rəngli əsrarəngiz gözəlliyə malik iki göl arxada qalmışdı. Qarşıda isə daha ikisi görünürdü. Onları da keçəndən sonra qəfil eniş başladı. Yerli aymaralar² qadınli-kişili qoyun-quzu və alpaka otarırdılar.

Toledo kəndində bir dükanda sinqani³ içkisi gözümə dəydi. Qiyməti cəmi 5 boliviano. Tez bir şüşə alıb qurtuldatmağa başladım. Canıma istilik gəldi, kefim düzəldi. Qulaqlıqlarımı taxıb Maykl Ceksonun ölümündən sonra çıxan "Xscape" albomunu dinləməyə başladım.

Deyirlər, insan ölənədək nəyinsə arzusunda olur. Səyah üçün də, yəqin, yeni yerlər, təbiət hadisələri əhəmiy-

¹ Şəkərli və ya karamelli qatı süd (isp.)

² Yerli xalq

³ Əsasən muskat tipli üzümdən çəkilən alkoqollu içki

yət daşıyır. Latin Amerika səyahətində arzuladığım iki böyük landşaftlardan birini görəcəkdim.

Oktyabrın 1-də Alianza aldeasını keçib bir tərənin başına qalxandan sonra qarşımda sonu görünməyən Salar de-Uyuni səhrası göründü. Təxminən 10,500 km² ərazini əhatə edən, dünyanın ən böyük duz səhrası idi. Qədim bir gölün quruması nəticəsində yaranmış qalın duz qatı vardı. Duz səhrasını şimaldan cənuba başabaş keçməyi düşündüm.

Yolumun üstündəki Tahua kəndində insanlar çox xoş təsir bağışladılar. Çantalarımı bir neçə günlük ərzaqla doldurdum. Səhranın girişində iki iri qaya parçası vardı. Yerdə hər tərəfə gedən avtomobil təkərlərinin izi görünürdü. Onlara ümid ola bilməzdim, yoxsa qar rəngli səhrada azıb qalardım. GPS sistemimdə uzaqda bir nöqtə qeyd edib ona tərəf pedallamağa başladım. İndi təkərlərim heksaqon şəkilli duz parçalarının üstündə xışıltı ilə fırlanırdı. Burada da digər səhralarda olduğu kimi yaxında görünən, lakin çatmağı uzun zaman alan oazislər vardı. Lakin hamısı boz rəngli ada-dağlar idi.

Artıq dünyanın ən böyük duz səhrasının ortasında tək qalmışdım. Çox uzaqlarda nöqtə şəklində görünən avtomobillər şütüyüb keçirdi. Bütün paltarlarımı soyunub çıxartdım. Belə təbiət landşaftlarında cılpaq olmağı sevirdim desəm, yalan olmaz. Səhranın səssizliyi və sonsuzluğu bunu tələb edirdi. Mən Boliviya quru fəsildə olduğum üçün hələ duzlar əriməmişdi. Yağışlı fəsildə hər şeyi əks etdirir, başqa bir gözəllik qazanırdı.

20-30 kilometrədən sonra ilk dağ, İsla Pescado¹ göründü. Üstü fərqli, heç yerdə görmədiyim kaktuslarla örtülmüşdü. Yolüstü ara-sıra ərimiş duz təbəqəsinə rast gəlirdim. Ehtiyatlı olmalıydım.

Növbəti dayanacağım İnkahuasi adası oldu.

Hələ uzaqdan adanın qarşısının avtomobillərlə dolu olduğunu görmüşdüm.

Çox turistik ərazi idi.

Axşam düşürdü. Uyuni qəsəbəsinə istiqamət almışdım. Arxamda həzin külək əsirdi. Günəş də bataraq ətrafı narıncı rəngə boyayırdı. Bu izlədiyim ən gözəl qürub idi.

Qaranlıq düşməmiş çadırımı açdım. Hər tərəf ağappaq ağarırdı. Az sonra səma ulduzlarla doldu. Ətrafa tam səs-sizlik çökdü. Dünəndən hazırladığım "joint"imi yandırdım. Hal-hazırda dünyanın iri bir möcüzəsi ilə baş-başa qalmışdım. Beynimdə qəribə bir sual baş qaldırdı: "Biz bu dünyaya niyə gəlmişik və hara gedirik?" Sonra içimdən gələn başqa bir qüvvə məni bu çətin sualdan yayındırdı: "Çox düşünmə, andan zövq al!" Belə də etdim.

Marixuana aclıq gətirmişdi. Tanya ilə bişirdiyimiz kökəldəndən birini ağzıma atdım. Kefim daha da duruldu. O an dünyanın ən xoşbəxt adamı özüm idim.

Səhər çadırımdan çıxıb əlimi üzümə, burnuma vurdum, səhra günəşinin məni necə yandırdığını hiss etdim. Bir az pedalladıqdan sonra dünyaca məşhur Dakar abidəsinin yerləşdiyi İsla Banderasa² çatdım. Məni orkestr musiqisi qarşıladı. Oradakı uşaqlarla zarafatlaşdım:

– Musiqini mənim üçün hazırlamısınız?

¹ Balıq adası (isp.)

² Bayraqlar adası (isp.)

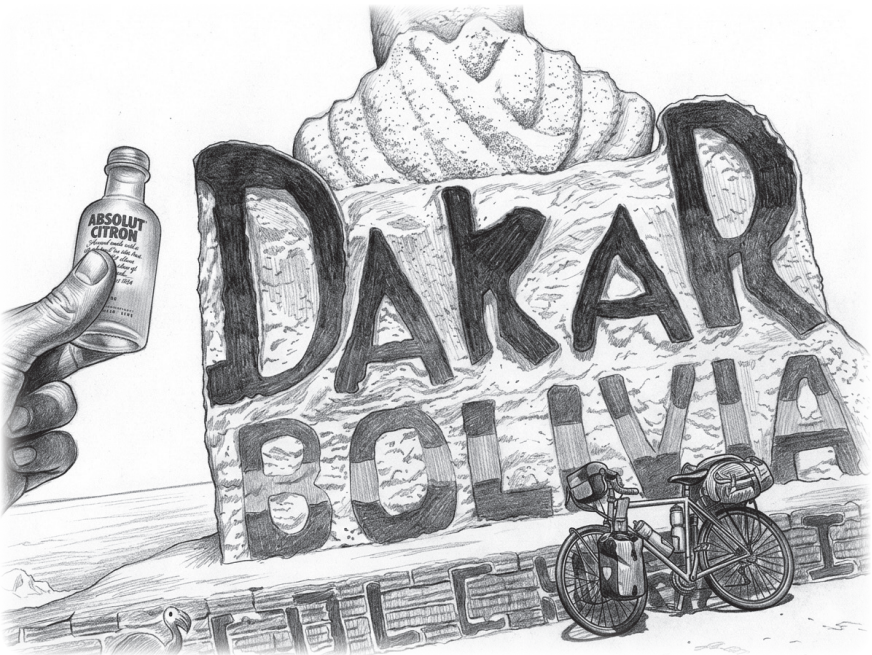
– Bəli, – deyib gülüşdülər, mən də onlara qoşuldum.

Adından da göründüyü kimi, meydan fərqli dünya ölkələrinin bayraqları ilə bəzənmişdi. Dakar adının isə Senegalın paytaxtı ilə heç bir əlaqəsi yox idi. 2009-2019-cu illərdə burada “Dakar off-road” avtomobil rallisi keçirilmişdi. Abidə bu rallinin xatirəsinə 2016-cı ildə qoyulmuşdu. Yerli sakinlər, əsasən eko-aktivistlər bu rallinin Salar de-Uyuni şoranlığına böyük ziyan vurduğunu deyirdilər. Sonuncu sinqani damcılarını da məhz burada mədəmə tökdükdən sonra duz səhrasını tərk edib Uyuni qəsəbəsinə girdim. Səhraya tezliklə qayıdacaqdım. Həm bir az dincəlməyə, həm də dollarlarımı yerli pulla dəyişməyə ehtiyac vardı.

Digər səhra qəsəbələri kimi səssiz, sönük və tozlu Uyuni qəsəbəsinə çatır-çatmaz Miriam adlı qadının sahibəsi olduğu “Casa de-Ciclista”-nı tapdım. Bu mərkəzi onun indi Sukre şəhərində yaşayan qızı 2018-ci ildə işə salmışdı. Miriam evi tərk edərkən qutuya kiçik ianə etməyimi istədi. Həyətin ortasında hamak və ağacdən sallanan bir tutuquşu vardı. La-Pasdakı evdə yer olmadığından, yola saldıığım isveçrəli Salome və sevgilisi də burada idilər. Bir də başqa isveçrəli səyyah Matias. O da mənim kimi duz səhrasının ardınca, səyyahların çətin saydığı “Ruta Lagunas”¹ marşrutu ilə gedəcəkdi. Matias dünyanı xeyli gəzmiş, Namibiya və CAR-da paramedik kimi fəaliyyət göstərmişdi.

Qəsəbədə bir gün qaldım. Ayaqlarıma dinclik verib işlərimi görəndən sonra yola düzəldim. Yenə duz səhrasının içinə girmişdim.

¹ Göllər marşrutu (isp.)

Çuvika kəndində şoranlıq, demək olar ki, bitdi. Salar de-Uyuni səhrası ilə sağollaşdım. Artıq torpaq yol başladı. Ardınca isə qum fırtınası... Külək qumu gözlərimə, ağzıma doldururdu. Kip qum gözlüyü olan bir motosikletçi qız dayanıb əhvalımı soruşdu. San-Xuan qəsəbəsində bir daxmanın önündə yekə bir kaktus ağacı vardı. Burada turistlər dördçarxlı maşınlarla doluşub duz səhrasını cənubdan şimala keçməyə hazırlaşırdılar. Dükənçi Viktoriya arvad metal dişlərini göstərərək, Azərbaycanı tanıdığını bildirdi. Sonra yarızarafat, yarıgerçək dedi:

– Sən, yəqin, uzun yoldasan, heç bilirsən, bu günlər İran İraqı bombalayır?

İnsanların bir parça torpaq üçün bir-birini öldürmələrini heç vaxt həzm edə bilməyəcəyəm.

“Lagunas” marşrutu

Birinci gün – 70 km

Bu gündən başlayaraq artıq günlük alma, apelsin və burger ehtiyatlarımı ayırmışdım. Birhəftəlik qumlu yollarda lazımı ərzaqları tapacağımdan əmin deyildim. İndi yanımdan üstü dizel və su ehtiyatlarıyla, içi isə turistlərlə dolu dördçarxlılar keçirdi. Mən də onların saldıdığı cığırarla gedirdim. Çünki başqa cür mümkün də deyildi. Velosipedim tez-tez qumda batırdı. Uzaqda böyük bir dağ görünürdü. Bəlkə də Olleque vulkanı budur, deyə düşündüm. Çiquana kəndi xarabalıqları xatırladırdı.

Dəmiryol xəttini aşandan sonra baraklar göründü. Əsgərlər çölə çıxıb sularımı doldurdular. Ətrafda vikunyalər

qaçırdı. “Avara stansiyası” deyilən yerdən sola döndüm. Buradan Çiliyə onca kilometr məsafə vardı. Mən isə hələ qumlu yolla 200 km gedəcəkdim. Arxamdan benzin daşıyan iri TIR-lar şütüyür, tozanaq qaldıraraq Çiliyə istiqamət alırdılar.

İkinci gün – 55 km

Səhər velosipedin üstündən asdığı sular buz bağlamışdı. Göllər marşrutunun soyuq olacağını bilirdim.

Yola düzələn kimi yanımdan bir cip ötdü. Qarşıda dayandı. İçindən belində kiçik çanta daşıyan adamlar töküldü. Əvvəl haykinq edəcəklərini düşündüm. Amma sonra qaçdıqlarını gördüm. Geriyə qalan birindən məsafənin 18 km olduğunu öyrəndim.

Çəhrayı flaminqolarla əvvəlcə Kanapa gölündə qarşılaşdım. Hedionda gölünün flaminqoları isə əvvəlkilərdən daha gözəl idi.

“Flaminqo” hoteli turistlərlə aşıb-daşırdı. Məni ötüb keçən cipdəki adamlar indi hörmət əlaməti olaraq yavaşlayıb salam verirdilər.

Günün sonuncu gölü Hondanı keçəndə, qarşımda sonu görünməyən sarı-boz bir yarım səhra açıldı. Bir məsindəki ispanidilli qız hal-əhval tutub mənə şokolad uzatdı. Belə jestlər tənha yol səyyahları üçün hər şey deməkdir. Hava qaralmamış sağında bir qaya parçası gördüm. Çünki bu marşrutda mənə çöl küləyindən qoruyacaq ancaq qaya parçaları ola bilərdi. Amma ona piyada çatmaq xeyli zaman aldı. Ayağım tez-tez çöl siçanlarının yuvalarına girirdi. Landşaft Qaraqalpaq və ya Qazaxıstan stepələrini xatırladırdı.

Üçüncü gün – 45 km

Səhər zəncirimə yağ sürtüb, qırılmış ön zənbilimi məftillə bərkitdim. Az keçməmiş bütün qumlu cığırılar daşlı-çınqıllı cığıra birləşdi. Bu cığır məni dağların arasına apardı. İndi yerlə lilli su axırdı. Sonra nisbətən duruldu. Dağların arasında quşlar uçuşur, kərtənkələlər qaçırdı. Suya görə burada həyat vardı. Həyat mənbəyi səhranın ortasında oazis yaratmışdı. Nəfəs almaq və bu cənnəti seyr etmək üçün bir daş parçasının üstündə oturdum. Elə o an bir dəstə toppuş dovşanın dayanıb mənə baxdığını gördüm. Sonra mənə sarı gəldilər. Zənbilimdəki əncir qurusundan çıxarıb onlara verdim. Sevinə-sevinə yedilər.

Bir az da getdikdən sonra suyun mənbəyinə çatdım. Bir buz parçasından axıb gəlirdi. Qarşımda “Silola səhrası” yazılmış lövhə dayanmışdı. Artıq xırda kol-kos gözə dəymirdi. Sol tərəfdə, qumların içində ətrafı tikanlı hasarla çəpərlənmiş “Hotel del-Desierto”¹ ucalırdı. Darvazasında kəllə şəkli və “Silaha yox!” – şüarı vardı. Hasarın içindəki adamlar üzlərini örtən bandanalarla gəzirdilər. Burada hansısa qırınqo turistin qaldığına heç inanmırdım. Sonra gənc fransız cütlüyə bələdçilik edib, qadınsızlıqdan şikayətlənən yerli bir sürücü ilə rastlaşdım. Qarşıma çıxan dovşanları burada viskaça adlandırdıqlarını söylədi.

Axşama yaxın quyruq küləyi başladı və mən bu marşrutun rəmzinə çevrilən Arbol de Piedranın² yerləş-

¹ Səhra hoteli (isp.)

² Daş ağac (isp.)

diyi qayalıqlara qaranlıq düşmədən çatdım. Minlərlə il ərzində sağdan-soldan əsən amansız küləyin eroziyası nəticəsində “Eduardo Avaroa Milli” qoruğunun bu daş incisi ağac forması almış, minlərlə turist və səyyahın dayanacağına çevrilmişdi. Ona toxunmaq və enerjisini hiss etmək gözəl idi. Çadırımı elə bu müqəddəs daş ağacın altında qurdum.

Dördüncü gün – 37 km

Bu dəfə çadırımın içindəki sular da donmuşdu. Günəş qalxar-qalxmaz səslər eşidildi. Ətrafda çoxlu sayda maşın vardı. Bir az pedallayandan sonra tünd-qırmızı Kolorado gölü görüldü. Ardınca da 5-6 evlik aldeaa...

Üstünə “Cozy bar tienda” yazılmış dükanın qapısını xeyli döyəclədim. Satıcı yaxşı adam idi. Dükanının bu marşrutda yeganə olduğunu dedi. Ondan bəzi ərzaqlar aldım. Mənə qeyzərlərə qədər məsafənin 23 km olduğunu bildirdi.

Aldeadan çıxanda yerdə şirin sulu bir arxa rast gəldim. Orada üzümü yuyarkən burnumdan xeyli qan axdı. Hələ belə şey olmamışdı. Sonra düşündüm ki, soyuqdandır.

Günortadan sonra güclü külək əsməyə başladı. Artıq pedallamağın yeri yox idi. Piyada yeriməyə başladım. Axşama yaxın bir dağın yarpağında özümə daldalanacaq tapdım. Hətta bir viskaça qonağım da oldu.

Beşinci gün – 44 km

İlk gecə idi uşümədim. Suyun bolluğundan istifadə edib üzümü qırxdım, dişlərimi fırçaladım. İndi “Sol de Mañana”¹ qeyzerləri ilə baş-başa idim. Hər yerdən tüstü çıxır, yod iyi gəlirdi. Qaynayan palçıqlar da hər yerdə gözə dəyirdi. Çalviri gölünün rahatca göründüyü bir tikilinin qabağında su hovuzu tikmişdilər. Yaxınlaşıb suya toxundum. Yerdən qaynayıb çıxırdı. İsti termal su idi. Soyunub özümü suya atdım. Canıma istilik gəldi.

Ətrafda flaminqolar var-gəl edirdi. Əsl cənnət zövqü yaşayırdım. Sonra yolumun üstündə daha iki belə isti su hövzəsi gördüm. İçində çoxlu adam vardı.

Altıncı gün – 50 km

Bu gün göllər marşrutunu bitirəcəyimə ümid edirdim. Yolumun üstündə son iki göl – “Yaşıl göl” və “Ağ göl” qalırdı. İndi Salvador Dali səhrasını keçirdim. Bir-birindən fərqli görünüşə malik qaya parçaları ilə göz oxşayırdı. Qarnım bərk ağrıdığından velosipeddən enib qumluğun dərinliyinə qaçdım. Deyəsən, soyuqlamışdım.

Qarşıda bir yoxuş görsənirdi. Elə onu qalxmağa başlayırdım ki, arxadan səs gəldi. Bu, isveçrəli Matias idi. Uyunini məndən 2 gün sonra tərək edibmiş. Elə o gündən mənə çatacağını düşünübmiş. Amma hər axşam harada gecələdiyimi bilməyib. Bu gün isə qumda velosiped izinə düşüb, var-gücüylə pedallayıb. Qucaqlaşdıq. Onu yenidən gördüyümə çox sevindim. İndi bizim yanıımızdan ötüb-keçən cipləri, saxlayıb bizə su, pivə vermədikləri üçün qı-

¹ Səhər günəşi (isp.)

nayırdıq. Elə bu zaman bir sərnişin pəncərədən bizə iki çupa-çups uzatdı.

Matias məndən qabaqda daha sürətlə gedir. Tez-tez dayanıb qarşıdakı dağlara baxır, onların rəng dəyişməsinə valeh olduğunu deyirdi.

Qarşıda bir çöl tülküsinü yemləmək üçün əməlli-başlı tıxac yaranmışdı.

Yiyəsiz bir daxmanın divarına söykənilib, özümüzü küləkdən qorumaq üçün yerə əyləşdik. Qarşımızda Laquna Blankaya mənzərə açılırdı. Matias daşdan oturmaqlar və masa düzəltdi. Xurcunundan "Schneider" pivəsi, soyutma yumurta, kök və xiyar çıxartdı. Tərəvəzləri yeyib bitirməliydik. Çünki nə qədər qərribə səslənsə də, Çili ölkəyə Boliviyaadan gələn meyvə və tərəvəzləri buraxmırdı. Səbəb kimi isə bu torpaqlarda fərqli xəstəliklər yayıldığını deyirdi.

Mən də öz növbəmdə daş süfrəmizə tuna konservi və dibində az qalmış sinqani şüşəsi qoydum. Qarnımız doydu. Matias tütünlə qarışıq bir büküm hazırladı. Mən əvvəlcədən hazırladığım təmiz marixuana "joint"imi damağıma apardım. Kefimiz daha da yüksəldi. Səyahətin və yolda olmağın gözəlliyi barədə bir-birimizin başını xeyli ağrıtdıq. Matias düz 7 il əvvəl, bu gün sevgilisinin intihar etdiyini xatırlayıb kədərləndi.

Bizi bu altı gündə ilk dəfə motosikletçilər ötüb keçdi.

Boliviya sərhəd məntəqəsindən sonrakı 5 km yol çox küləkli və çətin oldu. Sanki bütün ömrümüzü aldı. Qaranlıq düşməmiş Çili sərhədinə çatdıq. Məntəqədəki adam saati göstərərək dedi:

– 6.30-dur. Artıq giriş-çixış bağlanıb.

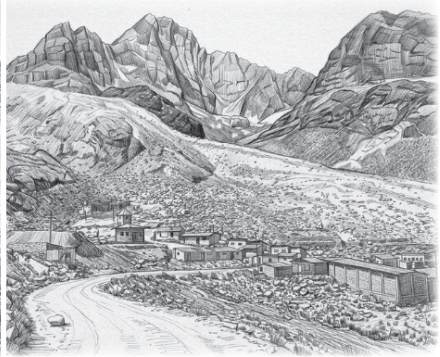
Matiasla nə edəcəyimizi aydınlaşdırırdıq ki, əlində silah və durbin tutmuş iki nəfər gəldi. Yaxındakı vulkanik dağa qalxan iki alpinist qızın hələ də geri dönmədiyini dedilər. Bizim 4600 metrə dayandığımızı nəzərə alsaq, bu dağ 5000 metrə çatmalıydı. Matias tez irəli durub paramedik olduğunu bildirdi və axtarışa onu da aparmaqlarını xahiş etdi. Hətta tez bir zamanda əynini dəyişib, təcili yardım çantasını da götürdü.

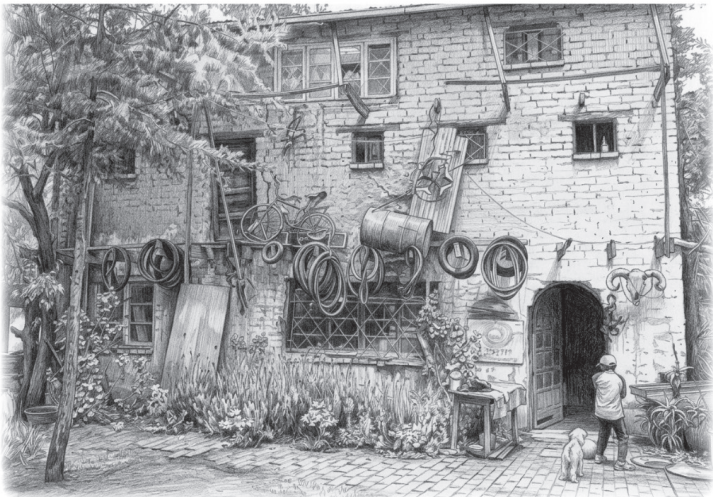
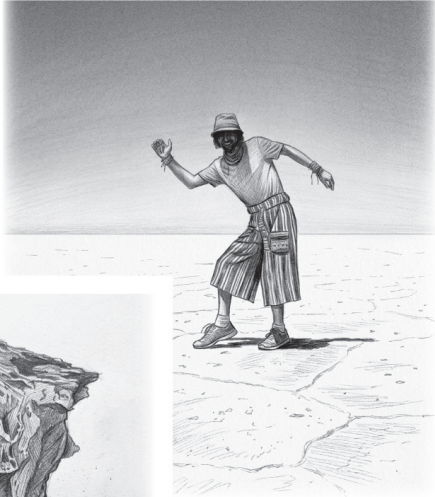
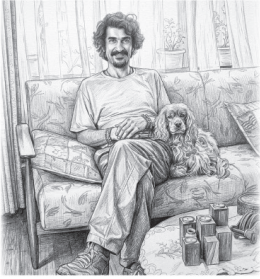
Sərhədçilər xeyli müzakirədən sonra onun burada qalib gözləməsinə qərar verdilər.

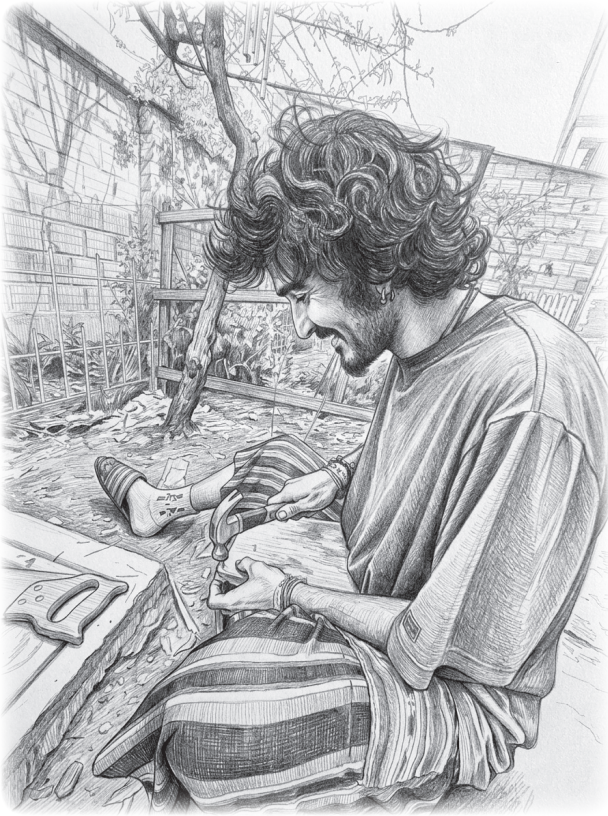
Çox keçməmiş avtomobil başı dəbilqəli iki dağçı qızla qayıtdı. Onların biri burnu, qaşları pirsinqli, çılğın, vecsiz və şən bir qız idi. Onunla xeyli deyib-güldük. Mənə dağda hər şeyin yaxşı olduğunu bildirdi.

Bu gecə çadırlarımızı idarənin divarına söykəyib yatmağımıza icazə verdilər. Fransisko adlı miqrasiya işçisi bizə yüngül qəlyanaltılar da gətirdi. Özünün də səyahəti çox sevdiyini, tezliklə işdən çıxıb köhnə sevgilisini unutmaq üçün motosikletlə yeni sevgi axtarışına çıxacağını dedi. Matias kiçik qaz balonunu işə salıb, baliqlı kartof püresi bişirməyə başlayanda mən də bir "joint" hazırladım. O və mən Çiliyə üst-başımız yoxlanılmadan, cibimizdəki marixuana ilə daxil olmuşduq. Bu dəfə "nəşə" mizi miqrasiya idarəsinin divarına söykənərək çəkdik. Matias indiki sevgilisi Karmella ilə Ekvador cəngəlliyində yaşadıkları icma həyatından, keçdikləri ayahuaska təcrübəsindən danışdı. Marixuananın gətirdiyi aclıqla yeməyimizi bitirdik və bu gözəl günə görə ana təbiətə təşəkkür edib çadırlarımıza çəkildik.

ÇİLİ / Atakama səhrası

Yollar məni ac qoymur; Səhranın əli; “Bütün günah venesuelalılardadır”; Mərhəmətli köpək; Baçı və ailəsi; CAR səfirliyi; “Ölkəmiz adına sizdən üzr istəyirik”; Mariananın “ganja” sı.

Səhər Matiasla qucaqlaşib ayrıldıq. O, Argentina tərəfə burulurdu. Orada Karmella və digər dostları ilə görüşəcəkdə. Mənim isə qarşımda şimaldan cənuba 1600 km uzanan, dünyanın ən quru yerlərindən olan Atakama səhrası açılırdı. İndi bu səfərdəki ikinci arzuma daha yaxın idim. Çox turistik olan San-Pedro Atakama qəsəbəsinə sürətli enişlə düşdükdən sonra qızmar günəş Boliviyanın geridə qalan soyuğunu mənə unutdurdu. İndi yolun hər tərəfində Atakama səhrasının lövhələri görünməkdə idi. Qəsəbə isə səhra içində oazisi xatırladırdı. Bura artizanlar qəsəbəsi kimi tanınırdı. Mərkəzi Karakoles küçəsi pab, bar, restoran və butiklərlə dolu idi. Bir də çoxlu adamlar... Burada host tapmadığımdan məcbur qalib təbiətdə yerləşən ödənişli bir düşərgə ərazisində çadırımı açdım. 6-7 günlük soyuq göllər marşrutundan sonra isti duşa və çirkli paltarlarımı yumağa ehtiyacım vardı. Həm də məni qarşıda günlərlə pedallayacağım əzəmətli Atakama gözləyirdi.

Səhrada şosədə gedirdim. Yeganə yol bu idi. Ətraf isə sonu görünməyən qumlar... Burada ilk yolqırağı düzülmüş qəbirlər diqqətimi çəkdi. Güman ki, yol qəzasında ölmüş adamlar idi. Hər baş daşının yanında səliqəli

şüşə qutularda şərab və pivə, siqaret paçkaları qoyulmuşdu. Şərabım və siqaretim bitəndə vaxtaşırı dayanır, şüşələrdən-qutulardan bir-ikisini çantama atırdım. Əlbəttə, ruhlarla qısa söhbət də edir, alışı-veriş üçün səhrada heç bir dükanın olmadığını deyir, onların məni bağışlamasını istəyirdim.

Çilinin həm də zəngin şərab ölkəsi olduğunu bildirdim. Bəzən yol qırağına atılmış yarı dolu şərab şüşələrinə də rast gəlirdim.

Ərzağa gəldikdə, uzun səhra yollarında tərəvəz daşıyan TIR-lardan tez-tez soğan, kartof və balqabaq düşürdü. Mən də tənbellik etmədən onlardan çantalarımaya doldururdum. Günün sonunda qazançama atıb yaxşı püre bişirirdim. İçinə sosis əlavə edib növbəti günlər üçün bir neçə burger hazırlayırdım. Bu məni gün ərzində bütünlüklə yola verirdi.

19 oktyabr / tapıntıları

Çoxlu çörək və pomidor, 1 apelsin, 1 günəş eynəyi, 1 cüt sandal, 1 kolbasa və 1 litr yarım şərab

Bu gün tropik zonanın cənub sərhədini göstərən lövhə çıxdı qarşıma: "Tropik oğlaq xətti". Günortadan sonra isə iki tərəni aşdım və qarşıda Antofaqasta şəhəri və Sakit okean göründü. Sahildə bir qız çadırını yığırdı. Velosipedi də vardı. Bir cütlük işıqforda maşınların şüşələrini silməyə çalışırdı. Şəhərdə qocalmış binalar daha çox idi. Buludlu hava kimi insanlar da pessimist görünürdü. 1879-1884-cü illər Sakit okean döyüşündə boliviyalılar bu şəhərlə birgə

okeana çıxışlarını da itirmişdilər. O vaxtdan bu yerləri və sahilə rahat çıxışı qazanmaq istəsələr də, Antofaqasta beynəlxalq səviyyədə Çilinin ərazisi kimi tanınırdı. Şəhərdə yaxşı velosiped yolu vardı, lakin təmir-tikinti əlindən keçmək mümkün deyildi.

20 oktyabr / tapıntıları

Çoxlu ağ soğan, 1 bənövşəyi soğan, yarım pizza, 1 paket quru salami, bir yarımçiq qaz balonu, 1 alma

Atakama həm də külli miqdarda tullantı qəbiristanlığı idi. Burada saysız-hesabsız rezin təkərlər, avtomobil hissələri, üst-üstə yığılmış metal parçalarından təpələr yaranmışdı. Səhra çiskinə bürünmüşdü. Həm də çox soyuq idi. Altdan-üstdən geyinib qıfıllanmışdım. Günorta “Escultura de la Mano del Desierto”¹ lövhəsi göründü. Bu çox nəhəng bir əl abidəsi idi. Yalnız şəkillərdə görmüşdüm. Qarşısında çoxlu TIR dayanmışdı. Sürücülər heykəllə şəkil çəkirdi. Mən də bu nəhəng barmaqların kölgəsində burgerlərdən birini iştahayla yeməyə başladım. Əvvəl gəzdiyim ölkələrdən fərqli olaraq Çilinin bu susuz və quru səhrasında maşını saxlayıb səyyaha nə su, nə yemək verən vardı. Yalnız siqnalayb keçirdilər.

Səhra istisində günlük düz 4 litrə yaxın suya ehtiyac duyurdum.

Yol qırağındakı yarımçiq şüşələri yığmağa məcbur qalırdım.

¹ “Səhranın Əli” heykəli

22 oktyabr / tapıntılarım

1 yaşıl, 1 sarı əl-üz dəsmalı, iri bir balqabaq parçası, 1 manqo, 4 planteyn

Sakit okean suları ləpələnirdi. Duman ətrafı bürümüşdü. Səhər yeməyimdən qalan çörək qırıntılarını qağayılar üçün bir qaya parçasının üstünə qoydum. Amma quzğunlar zavallı qağayıları qovdular. Taltalda bir dükandan bir az alış-veriş etdim. Sonra bir sellofana əzilmiş meyvə-tərəvəz yığıb satıcıdan səyyaha havayı verməsini istədim. Gülümsəyib:

– Səyyaha olar, – dedi.

Axşama balqabaq şorbası bişirdim. Desert kimi əzilmiş planteynləri qızardıb çörəklə yedim.

Növbəti gün Las-Bombas məntəqəsində dayandım. Elə sularımı doldururdum ki, eyniadlı kafedən bir qız məni səslədi. Səyyah olduğumu görüb, yeməyə dəvət edirdi. Bu, çililərin mənə göstərdiyi ilk qonaqpərvərlik idi. Mətbəxdəki qadınlar yağlı yeməklərdən yeyib xeyli kökəlmişdilər. Əvvəlcə bir parça çörəklə ətli sup gəldi. Onu yeyib-bitirdikdən sonra qızardılmış toyuqla bir qab düyü... Dünya bir səyyahın gözündə gözəlləşdi.

Kafenin bütün işçilərinə təşəkkür etdim.

İndi bütün səyyahların mənə tövsiyə etdiyi “Pan de Azucar” milli qoruğunun içi ilə gedən qırmızı torpaq yolu irəliləyirdim. Bu Atakama səhrasının Sakit okeanla qovuşduğu nadir landşaftlardan idi. Ətrafda qurumuş çay yataqları gözə dəyirdi. Torpaqda səhranın istisindən iri

çatlar yaranmışdı. Eyni adlı çimərliyin suları gözoxşayan firuzəyi rəngə çalırdı.

Çanarala 20 km qalmış sağımda çox geniş, ağ qumlu sahillər açıldı. Bu füsunkar gözəlliyə valeh olmuşdum. Qulaqlıqlarımda Elton Con oxuyurdu. Sonra elə qumlara bənzəyən ağ bir qayanın dibində dayandım. Bir siqaret yandırıb həyatın bütün gözəlliklərini dadmaq və görmək üçün ömrün çox qısa olduğunu düşündüm. Nəhəng dalğaların fonunda, ağ qumlar üstündə bir çadır görünürdü. Qarşısında qarışqa boyda görünən adam fərqli pozalar alırdı. Deyəsən, yoqa ilə məşğul olurdu. Axtardığı mediativ məkanı tapmışdı.

Ayın 24-də ağ qumluğun içi ilə uzanıb gedən dar asfalt yolun sonunda bir qəsəbə göründü. Asfaltla mənə qarşı bir kişi, bir qadın qaçırdı. Deyəsən, səhər idmanı edirdilər. Sağımda nəhəng Sakit okeanın köpüklü dalğaları qayalara çırpılırdı.

Çanaral qəsəbəsində lazımı ərzaqları Mariyanın dükanından aldım. Sən demə, düz 10 günmüş, şəkər tozundan istifadə etməmişəm.

Qayaların arasında icma evlərini xatırladan xeyli taxta ev vardı. Bura "Playa Hippie"¹ icması olmalı idi.

İnternet üçün Kaldera qəsəbəsinin kitabxanasına getdim. Bir gənc mənə 19-cu əsrin sonlarında Çilidə baş verən vətəndaş müharibəsi zamanı bir gəminin batmasından, qalıqlarının indiyə qədər qalmasından danışdı. Gəncin nəql etdiyi əhvalatın ən gülməli tərəfi isə insanların xilas olmaq üçün əllərini gəmidəki inək və lamaların arxasına

¹ Hippi çimərliyi (isp.)

soxaraq suları üzüb keçməsi idi. Belə bir söhbəti ilk dəfə eşidirdim.

Bir marketin açıq mətbəxindən sularımı doldurmaq istədim. Qaradərili satıcı qız qışqırıq salaraq icazə vermədi. Dükanın menecerindən soruşdum:

– Çilidə həyatı niyə bu qədər ciddiyyə alırlar? Adamlar çox soyuqqanlıdır. Üstəlik, qiymətlər kəllə-çarxa çıxıb.

Tərəddüd etmədən cavab verdi:

– Gəlmələr edir. Əsasən də venesuelalılar!

Mənə görə bu çox irqçi bir cavab idi. Bu kəlmələri La-Pasda Çili vizası alarkən baş konsulla görüşə gedəndə də eşitmişdim. O mənə demişdi:

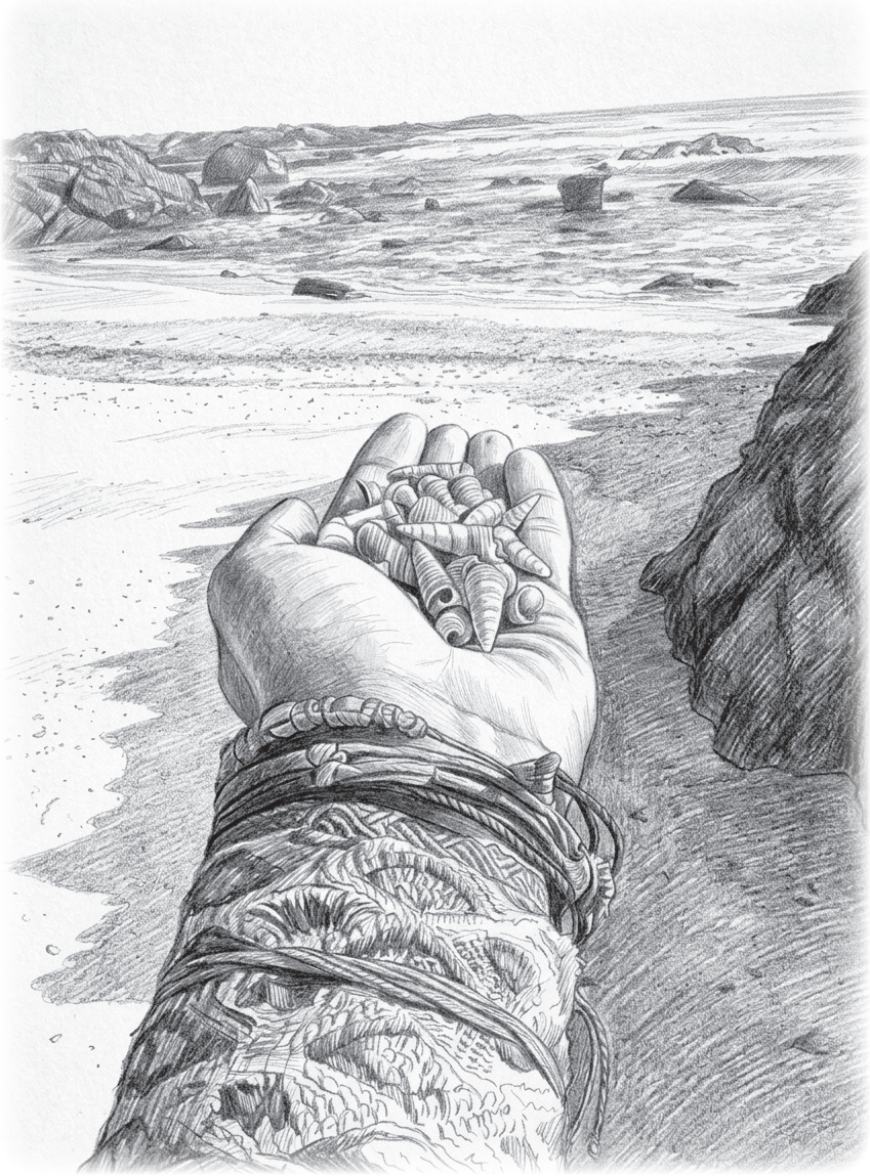
– Sərhədə çatanda minlərlə venesuelalının Çiliyə qeyri-qanuni giriş etdiyini görəcəksən.

Mən belə bir şey görməmişdim. İndi isə özümə qarşı bu soyuqqanlılığın səbəbini anlamışdım: çilililər məni miqrant zənn etmişdilər!

On gün idi bədənimə su dəymirdi. Yol səyyahlarının ağız dolusu danışdığı “Bahia İnglesa” çimərliyinə getdim. Günəş parıldayırdı. Sahil adamla dolu idi. Soldakı restoranların birində bir cütlük gitaralarına əl gəzdirirdi. Mən də soyunub suya girdim. Bədənimə xeyli rahatlıq gəldi.

Boyunbağı üçün fərqli formada okean şelləri yığdım.

Sudan çıxıb qurulanandan, paltarımı geyinəndən sonra bir az da pedallayıb “Puerto Viaje” döngəsinə çatdım və sağa döndüm. Artıq buradan Atakama vilayətinin mərkəzi şəhəri Kopiapo görünürdü. Ətrafda xeyli yaşıl ağac, qurumuş kol-kos vardı. Uzun müddətdən sonra ocaq

qalayacaqdım. Artıq Yaşıl Atakamaya gəlib çatmışdım. Quru-soyuq səhra geridə qalmışdı...

Kopiapodakı mədəniyyət mərkəzinin kitabxana işçiləri adi internetdən istifadə üçün mənə xeyli sorğu-suala tutdular. Yenə mənə qarşı şübhələr bəsləyirdilər. Divardan çilililərin Peru və Boliviya qarşı savaqlarını əks etdirən qəhrəmanlıq rəsmləri asılmışdı.

Mənə hələ Limadan tanış olan “Totus” supermarketinə girəndə məlum oldu ki, ərzaq qiymətləri yerlilər üçün bir, əcnəbilər üçün isə başqadır. Burada “Master” və “Visa” kartlarından istifadə edərkən əlavə komissiya haqqı tutulurdu. İçəridə bir qadın astadan mənə pıçıldadı:

– “La-Cuenta” marketlər şəbəkəsindən ərzaqları daha ucuz ala bilərsiniz.

Vallenar yolunda güclü külək başladı. Həm də yoxuş idi. Qarşıdan gələn bir velosipedçi mənə bir “enerji barı” verdi. Sən demə, Kopiapoda polis işləyirmiş. Vaxtilə ölkənin cənub burnu Punta Arenasa qədər pedalladığını bildirdi. Çilinin Antarktikası adlandırıldı oranı...

Gecə çox qarışdı. Səhər yağış başladı. Tərs kimi ön təkərimə məftil girdi. Elə yağışın altındaca kamerini yenilədim. Yolun sağında, hasarın içində dovşan, tovuzquşu, lama və digər heyvanlar saxlayan bir restoran vardı. Turistlər dayanıb heyvanlara tamaşa edirdilər. Bir rastaman samanlıqda gəzərək onların qidalarını və sularını təzələyirdi. Mənə görcək salam verdi:

– Getmə, sənə isti bir qəhvə gətirim, – dedi.

Adı Karlos idi. 15 ay idi burada illeqal işləyirdi. Venezueladan qaçıb on günə paytaxt Santyaqoya çatmışdı. İki il idi oturmaq üçün çalışırdı.

– Mən də yolçuyam, tezliklə motosiklet alıb, dünyanı sənin kimi gəzəcəyəm, – dedi.

İsti qəhvə və Karlosun şirin söhbəti əhvali-ruhiyyəmi qaldırdı.

Görünür, bir venesuelalı miqrantın ürəyi çilililərdən daha böyükmüş...

Ayın 28-də Çanaral milli qoruğunda, bəlkə də, Meksikadan sonra ən güclü küləklə qarşılaşdım. Ətrafda iki-üç uzunqulaqdan və bir-iki lamadan başqa heç nə gözə dəymirdi. “Chañaral de Aceituna”¹ yolu isə tamam fərqlənirdi. Adından göründüyü kimi, buralar zeytunluq ərazi idi. Ətrafda yaşıl zeytun bağları uzanırdı. Okeanın üstünə çökmüş çiskin mənə Keyptaun sahillərini xatırlatdı. Yol qırağında hansısa maşından düşmüş bir balon zeytun bağlaması da tapdım.

Və nəhayət, növbəti gün iri şəhərlərdən biri La-Serenaya çatdım. İlk işim “Decathlon” mağazasına getmək oldu. Kolumbiyada aldığım “Quechua” çadırı artıq işə yaramırdı. Soyuq gecələrin birində ehtiyatsızlıq edib, ucluğu qaz balonuna çadırın içində şam yanarkən keçirmişdim. Fısıltı ilə püskürən qaz şamdan alovlanıb öncə kirpiklərimi ütmüş, sonra çadırın pəncərəsini yandıraraq çölə çıxmışdı. Atakama səhrasını, demək olar ki, pəncərəsiz çadırdə keçmişdim. Menecerə onun köhnə çekini verdim. Xeyli çək-çevirdən sonra çadırı yenisi ilə əvəz etməyə razılaşdı. Xoş nəticədən sevindim və şəhərdəki “McDonald’s” da iki dollarlıq yaşıl çay sifariş verib dincimi aldım.

¹ Zeytunlu ağacları olan ərazi mənasındadır (isp.)

Noyabrın 4-də Çilinin turistik marşrutlarından olan Ruta del-Marda¹ pedallayırdım. Bu, Çilinin indiyə qədər keçdiyim ən qlamur və varlı məhəllələrindən idi. Bahalı villalar Sakit okean dalgalarının çırpıldığı ən yaxın qayaların üstündə tikilmişdi. Bir nəfər onun evinə baxdığımı görüb, əl yellədi, sonra meydançada saxladığı helikopterinə minib pərvazlandı.

Okean suları, əlbəttə, firuzə rəngə çalırdı.

Az keçməmiş meşəliklər başladı. Bu gün həm də dükanların birindən çıxıb öz pikapına oturan boylu-buxunlu, indiyə qədər qarşıma çıxan ən gözəl çilili qadını gördüm.

Axşam üçün meşəliyin içində yaxşı bir piknik yeri də tapdım. Burada bolluca odun da yığılıb məni gözləyirdi. Qarşıda şəxsi evlər də vardı. Okeanın o tayında Konkon şəhəri görünürdü. Bir gənc cütlük salamlayıb çadırlarını açmaq üçün sahilə istiqamət aldı.

Havanın qaralmasını gözləyib çox yaxşı bir ocaq qaldım. Az keçmədən bir nəfər iti ilə yaxınlaşıb dedi:

– Mən qarşı evdə yaşayıram, – əli ilə göstərdi. – Bu gecə on dörd nəfərlik məclis təşkil etmişik, sənin ocağını və onun tüstüsünü görmək istəmirik.

Bir anlıq özümü onların gözündə canlandırıdım. Əlində bir viski və ya apperol şüşəsi tutan qadın və ya kişi meşəliyin içində uzunsaçlı, yarıçılpaq birinin ocaq ətrafında var-gəl etdiyini izləyir.

– On ildən çoxdur təbiətdə yaşayıram, bu piknik yerində isə ocaq qalamaq hüququm var, – səbirlə söylədim.

¹ Dəniz yolu (isp.)

– Mən də qırx ildir yaşayıram. Sən bizim meşələrimizi yandıracaqsan.

Adamın məni dinləmədən elə hey “escucha mi”¹ deməsini heç sevmədim. Ancaq o bu boş söhbətlə bir şey edə bilməyəcəyini görüb getdi və gecəyarısı iki maşın adamla geri qayıtdı. Xoşbəxtlikdən, bu dəfə məni başa düşən yalnız bir nəfər vardı aralarında. Həmin adam əlimi sıxdı, kötük stulların birində oturub közdə bişirdiyim qəhvənin dadına baxdı, olduğu ölkələr barədə danışdı, səyahət macərələrini bölüşdü, sonra isə adamlarını da yığıb getdi. Səhər toparlanarkən alabaşı yanımda gördüm. Sosislərimi onunla bölüşdüm. Əməlli-başlı dostlaşdıq. Deyəsən, sahibindən daha mərhəmətli çıxmışdı bu köpək...

Valparaizo bu vaxta qədər keçdiyim ən rəngli və xoş təsir bağışlayan şəhər oldu Çilidə. Küçə divarları bir-birindən gözəl sənət qrafitiləri ilə bəzənmişdi. Sahildə yeyib-doymuş iri qutanlar qaya parçalarından sallanıb qalmışdılar. Mərkəzi parkda isə bir qırmızı saçlı və bir rasta cütlük vardı. Evsizlik onların xoşbəxtliyini zərrə qəddər də pozmurdu. Yolçu olduğumu görüb xurcunlarından bir bibər və bir göyerti çıxarıb verdilər. Pedallayıb Valparaizonun ən uca təpəsinə dırmaşdım. Buradan geridə buraxdığım, sahilboyu hər üç şəhərə – Konkon, Renaka və Vino del-Mara mənzərə açılırdı.

Uzun günlərdən sonra, nəhayət, Kasablanka adlı şəhərdə məni qonaq saxlayacaq velosipedçi ailəni tapdım. Bu, Mərakeşdən sonra səyahət etdiyim ikinci eyniadlı şəhər idi. Ev sahibi Maurinin sağ qolu dibindən kəsil-

¹ Eşit məni (isp.)

mişdi. Həyatində kiçik velosiped sexi vardı. Mauri Kuru və Aleqria adlı iki köpəyi, Salvador adlı yeniyetmə oğlu və Baçi adlı həyat yoldaşı ilə birgə yaşayırdı.

Duş alıb çıxdıqdan sonra Salvadorun atasına “joint” bükdiyünü gördüm. Mən də bir-iki tüstü alıb, yolun yorğunluğunu unuttum. Sonra Baçi içəri girdi. Məni, sanki illərdir tanıyırmış kimi qucaqladı. Çox rəngli geyinmişdi. Üz cizgiləri Fridaya çox bənzəyirdi. Sən demə, məktəbdə rəsm və incəsənətdən dərs deyirmiş.

– Ver mən pivənin dadına baxım, sən də al “joint”i yoxla, – deyib əlindəki bükməni mənə uzatdı.

Sonra söhbət əsnasında qarşıma çıxan çilililərin radikal və irqçi olmasını onların düşüncə tərzinə bağladı. Eyni zamanda, yaşayış qiymətlərinin çox şişirdildiyindən şikayətləndi və çilililərin aldığı pulla ölkə xaricində bəy kimi yaşaya biləcəklərini dedi.

Sonuncu dəfə belə rahat ailədə nə vaxt qonaq qaldığımı unutmuşdum.

Bir az keçmiş, marixuananın gətirdiyi aclığı öldürmək üçün bir stol arxasında lazanya yeməyə oturduq. Nahardan sonra Baçi:

– Sən məni Fridaya bənzədən ilk adam deyilsən, – deyib onun rəsm əsərləri çap olunan kitabları gətirdi və ən böyük arzusunun Meksikaya səyahət etmək olduğunu dedi.

Səhəri gün mənə özünün çəkdiyi, çılpaq arxası görünən bir velosipedçi rəsmi hədiyyə verdi.

Bir gün Mauri ilə pedalladıq. Velosipeddə tək qolu ilə çox möhkəm və çevik görünürdü.

Mənə qolunun hekayəsini də danışdı: 9 il əvvəl – 41 yaşında 12000 voltluq elektrik xətti qırılıb üstünə düşüb, özü sağ qalsa da, qolunu amputasiya etdirmək məcburiyyətində qalıb.

Mənimlə sağıllaşanda:

– Bu gündən sənin həmişəlik dostunam, – deyib ayrıldı.

Bir tərənin başında nə vaxtsa qəza keçirib ölmüş velosipedçiyə ucalan abidəyə rast gəldim. Bura çoxlu dəbilqələr, köhnə velosiped hissələri qoyulmuşdu. Lap uzaqda isə Santyaqo şəhəri görünürdü.

Nəhayət, paytaxta çatmışdım.

İlk CAR səfirliyinə getdim. Çünki Latın Amerikasını səfərimdən sonra yenidən Afrika qitəsinə keçməyi düşünürdüm. Hələ 2016-cı ildə Böyük Afrika səyahətim zamanı CAR-a viza ala bilmədiyimdən, qeyri-qanuni yolla – çaydan üzərək keçmişdim. Əgər burada viza ala bilsəydim, mənim ora ilk qanuni səfərim olacaqdı.

Konsul köməkçisi Norma işdə olmadığını deyib məni Helen Trenç adlı yaşlı bir qadına yönəltdi. Əvvəlcədən hazırladığım bütün sənədləri ona verdim. Pasportumun mütləq onlarda qalmalı olduğunu dedi. Helenə bunun mümkün olmadığını bildirdikdə, məsləhətləşməyə gedib daha sonra pasportumu özümə qaytardı. Viza üçün 22000 Çili pesosu ödədim. Cavab bir ay ərzində gələcəkdi. Mən səyahətimi bitirdikdən sonra bura yenidən qayıtmıyıdım.

Santyaqodan o qədər də xoş xatirələrim qalmadı. Bircə o yadımdadır ki, marketlərdə mühafizəçilər silahla gəzirdilər. Hər şey çox ciddi təsir bağışlayırdı. Bir dəfə,

deyəsən, bir cütlük nəsə oğurlamışdı marketdən. On mühafizəçi şığıyıb cütlüyü dövrəyə aldı. Sonra zavallı qızı yerdə sürüməyə başladılar. Onun qışqırığına məhəl qoyan yox idi. Əcnəbi olmaq üstünlüyümü düşünərək, irəli çıxıb dedim:

– İnsanla belə davranmaq olmaz!

Üzü çapıqlı yekəpər qabağımı kəsib məni geri itələdi. Sonra gənc cütlüyü marketdəki xüsusi otağa salıb, polisə xəbər verdilər.

Çilililərin ehtiyat etdikləri tək bir şey miqrantlar, əsasən də venesuelalılar idi. Onları görməyə gözləri yox idi.

Paytaxtdakı “Foko” velosiped icmasının gənc uşaqları Matias, Daniel və Viktoriya isə çox xoş təəssürat bağışladılar. Tez bir zamanda Atakama səhrasının pis günə qoyduğu velosipedimi sazlayıb əvvəlki vəziyyətinə qaytardılar. Hətta təkərlərimin yeyildiyini görüb mənə bir cüt yenisini və ön zənbil hədiyyə etdilər.

Noyabrın 11-də Talka şəhərinə çatıb “McDonald’s”-a girdim. Üst-başım tozda qalmışdı. Küncdə bir yer tapıb vayfaya qoşuldum. Neçə gün idi bank kartımda problem yaranmışdı. Onu aradan qaldırmağa çalışırdım. Xadimə gəlib düz ayağımın altını süpürməyə başladı. Sanki məni qovmaq istəyirdi. Daha sonra balacaboy bir qadın yaxınlaşdı. Sən demə, filialın mühafizəçisi imiş. Qadına səyyah olduğumu, internetə ehtiyac duyduğumu dedim.

– Siz buradan çıxıb getməlisiniz! – qəzəblə cavab verdi.

Bu, səyahətim boyu “McDonald’s”-da qarşılaşdığım ilk belə hal idi.

– Mümkün deyil, – mən də özümə inamla söylədim.

– Polis çağıracağam! – deyib telefonunu əlinə aldı.

On dəqiqə keçməmiş içəri üç carabinieri¹ daxil oldu. İkisi gənc, biri yaşlı idi. Gözü qara eynəkli yaşlı polis əvvəlcə milliyyətimi soruşdu, sonra pasportumu istədi.

– Latin Amerikasını başdan-ayağa velosipedlə gəzən bir səyyaham! – dedim.

İstehza ilə gülümsündü. Onun bu istehzasına cavab olaraq telefonumu çıxarıb çəkilişə başladım və dedim:

– Sizə heç bir sənəd təqdim etməyəcəyəm!

Polis ispanca danışır, mən isə ona ingiliscə cavab verirdim.

– “McDonald’s”-ı tez bir zamanda tərk etməsəniz, həbs olunacaqsınız!

Yaşlı polis daha sonra əlavə etdi:

– Görünür, sən venesuelalı miqrantsan, ispancanı yaxşı bilə-bilə danışmaq istəmirsən.

Onların məni sorğu-suala çəkdiyi müddətdə içəridəki adamlar sakit-səssiz dayanır, heç nə olmamış kimi davranırdılar.

Axırda polislər menecerə nəsə deyərək çıxıb getdilər. Mən də işlərimi bitirib ayağa qalxdım. Bu arada yan masada əyləşən cütlükdən bu sözləri eşitdim:

– Ölkəmiz adına sizdən üzr istəyirik!

Artıq üzrün heç bir əhəmiyyəti qalmamışdı:

– Hər şey okeydir, – deyib gülümsədim.

Çölə çıxıb kurtkamı dəyişdim, Maçu Pikçu papağını taxıb geri qayıtdım. Mühafizəçi qadına yaxınlaşıb dedim:

¹ Çilinin milli polisi

– Baxın, mən heç də venesuelalı deyiləm, amma sizdən irqçiliyə görə şikayət edəcəm. Ad-soyadınızı deyə bilərsiniz?

Qadın arxa qapıdan güllə kimi çıxıb qaçdı.

Olub-keçənləri düşünə-düşünə bilmədən avtomobil yoluna çıxdım. Sürücü qadın başını pəncərədən çıxarıb var-gücü ilə üstümə qışqırdı. Təmkinimi pozmadan ona orta barmağımı göstərdim. O da eynisini etdi. Yadımdadır. Xeyli güldüm. Qadının eyni jesti etməsi xoşuma gəlmişdi.

Amma və lakin bir daha Çiliyə getməyəcəkdim.

Konsepsion şəhərində hələ Manaqua günlərindən tanıdığım Mariananın evinə yerləşdim. Balaca evdə yaşlı anası, dörd pişiyi və Keniya adlı iti ilə yaşayırdı. Tezliklə Keniyaya səfər planlaşdırırdı.

Mənim ardımca qapı yenə döyüldü. Mariana gələn adama bir neçə baş “ganja”¹ və ondan hazırladığı kökə verdi.

Ev çox darısqal olsa da, mənə ayrıca otaq ayrılmışdı. Mariana öz yataq otağının küncündə əsl cənnət yaratmışdı. O, burada qara pərdəli portativ şifonerin içində marixuana yetişdirirdi. İçəridə həm istilik, həm də ventilyator sistemi quraşdırılmışdı. Çilidə bu iş illeqal idi və həbs cəzası düşürdü. Yaşıl kollar üzərinə düşən bənövşəyi işıqlarda böyüyüb inkişaf edirdi. Mariana səyahət etmək üçün pul tapmağın başqa yolunun olmadığını deyirdi. O “ganja”nın bir qramını nə az, nə çox düz 10 dollara satırdı.

Konsepsionu tərk edib yola düşərkən Mariananın basketbolçu dostu Esteban mənə bir ovuc “nəşə” verdi.

¹ Ganja-marixuana bitkisinin sanskritcədə adı

Günəşli günlərin birində Bio-Bio çayı boyunca pedallayanda bir kişi məni görüb dalbadal təzim eləməyə başladı. Deyəsən, uzun yolun yolçusu olduğumu anlamışdı. Bu enişli-yoxuşlu, şam ağacları ilə zəngin meşə yolu idi.

Temuko istiqamətində bir qırmızı pikap qarşımı kəsdi. Sürücü haradan gəlib, hara getdiyimi soruşdu, sonra əlini cibinə aparıb bir əllilik çıxartdı. Ona yalnız ərzaq qəbul etdiyimi deyəndə qanı qaraldı.

– İndi mən bu dağın başında sənə haradan dükan tapım, – deyib getdi.

Şəhər mərkəzindəki puldəyişmə məntəqəsindən çıxıb mərkəzi banka gəldim.

Şəhər küçələrinin birində böyük qələbəliyə rast gəldim. Şişlərdə qabırğalı ətlər tüstülənirdi. Mariaçilər çalib-oxuyurdular. Bir qadınla rəqs edən gənc nədənsə qoyun dərisi geyinmişdi. Bir səfil isə pul istəmək üçün hamıya yaxınlaşırdı. Mənə çatanda “buen viaje, hermano”¹ – deyib keçdi.

İsveçrəli Matias isə artıq rəfiqəsi Karmella ilə Argentinanın mərkəzi rayonlarında səyahət edirdilər. Mənə Piri-hueyko gölünü paromla keçməyin adambaşına 1200 peso olduğunu yazmışdı.

Həmin gün velosipedlə harasa tələsən Mozeslə tanış oldum. Təkəri boşalmışdı, nasosu isə yox idi. Venesueladan olduğunu, işıqforlarda jonqlyorluq etdiyini, parklarda gəcələdiyini dedi. Eyni zamanda, ölkəsini çox sevdiyini və nə vaxtsa geri qayıdacağını da əlavə etdi.

Günün sonunda, nəhayət, çəpəri olmayan bir yaşıl sahə tapdım. Yeri gəlmişkən, Çilidə yol qırağındakı ək-

¹ Sənə yaxşı səyahət, qardaş

sər sahələr çəpərlənmişdi və bu hal təbiət qoynunda gecələyən azad ruhlu səyyahlara böyük maneə yaradırdı.

Uzun dimdikli ağ-qara quşlar çadırımın üstündə səhərə qədər əndərəbadi səslər çıxartdılar.

İndi əsl Mapuçe¹ torpağında pedallayırdım. Qoyunquzular, bacalardan çıxan tüstülər, arabalarında malqaraya ot daşıyan adamlar... Marşrutum həm də şam ağacı meşələrindən keçirdi. Buranı odun yolu da adlandırmaq olardı. Çünki hamı ağac doğrayırdı.

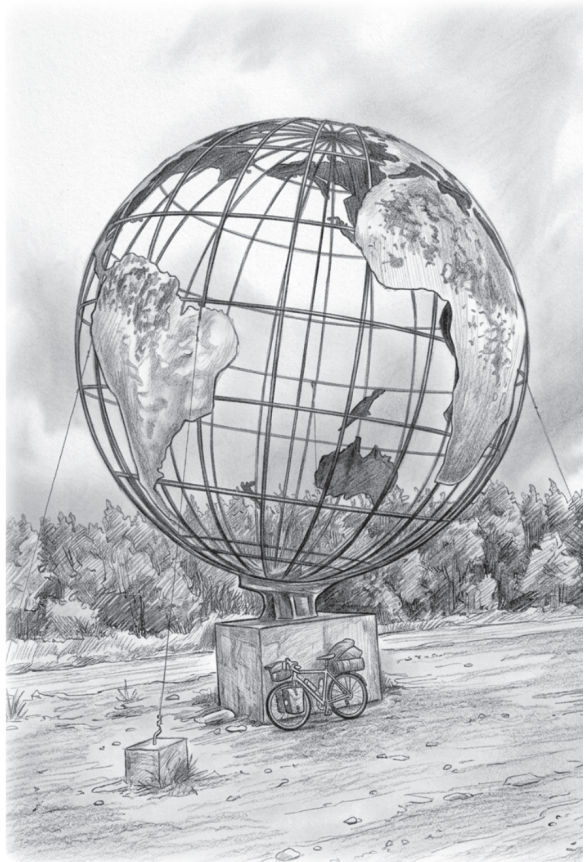
Matias və Karmella ilə noyabrın 23-də Fuy limanında görüşdük. Karmella onun üçün düzəltdiyim boyunbağına görə təşəkkür edib məni qucaqladı.

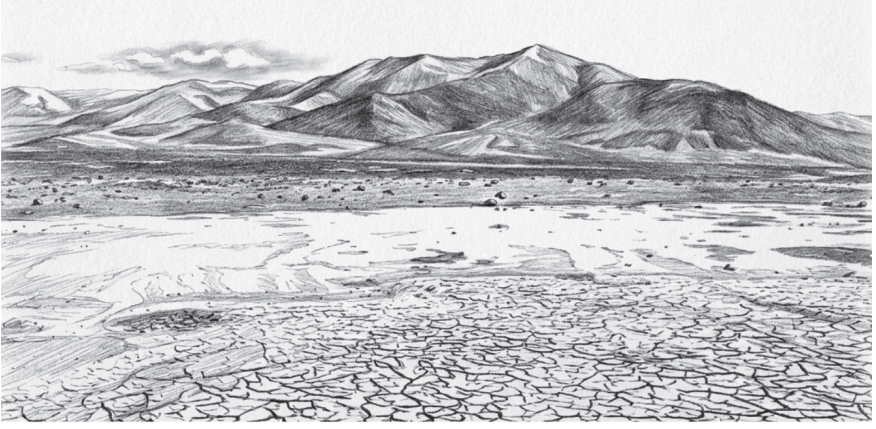
Kassadakı adam Argentinaya səyahət üçün gölü keçən gəminin səhər yola düşəcəyini bildirdi. Özümüzü yaxınlıqdakı piknik ərazisinə verib, çadırlarımızı qurduq və ocağımızı qaladıq. Sonra hər üçümüz soyunub günün istisini unutmaq üçün sərin Pirihueykonun sularına atıldığımız. Daha sonra lövbər salıb dayanmış gəminin və uzaqdakı qarlı dağların fonunda soyuq pivələrimizdən içib nəşəli söhbətimizə davam etdik.

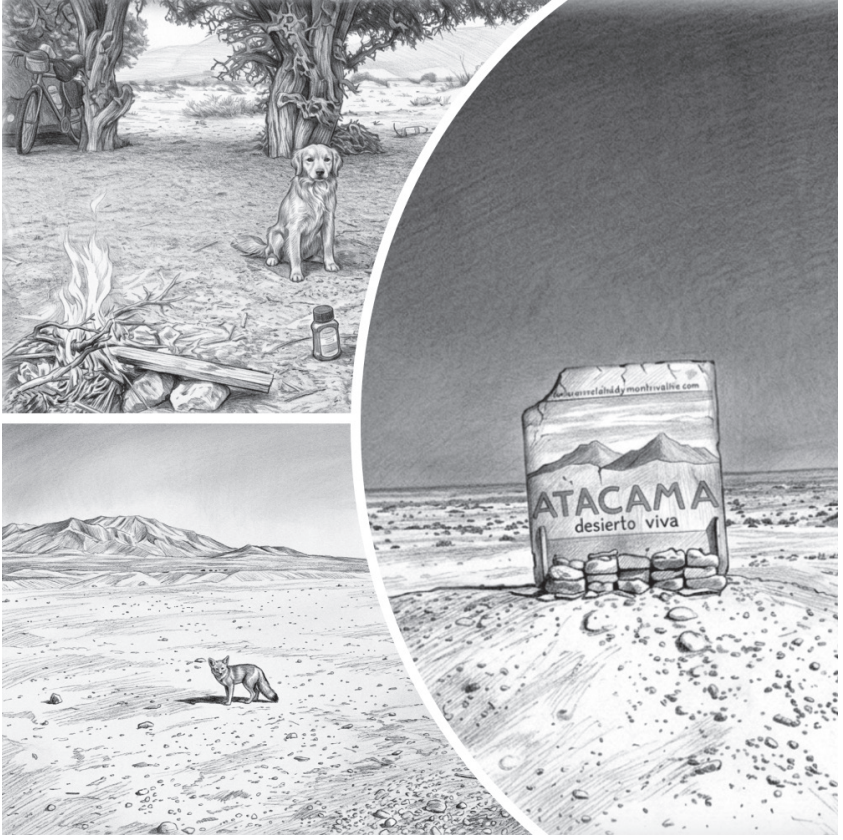
¹ Çili və Argentinanın yerli sakinləri

ARGENTİNA

Arroyano hippi düşərgəsi; Nitsşenin velosipedləri; "Ay qız, bura gəl!"; Pedallar fırlanmır; CAR vizası hazırdır; Federiko ilə "ağ toz" axtarıram; Əclaf köpək; Magellan boğazı; Qarmaqarı-şıtq yuxular; "Həşiş və onun verdiyi zövq"; Fahişə ananın çevi-çesi; "Sür get!"

Səhər qısa çəkən gəmi səyahətimizdən sonra, hələ də Çili torpağında, ilk kafeteriyada dayanıb sonuncu 1170 pesomu dadsız bir qəhvəyə xərclədim. Sonra Huahum çayı boyunca pedallamağa başladım. Çili gömrüyündə işlərimizi bitirib Argentinaya daxil olduq.

Burada deməliyəm ki, səfərimin son şəhəri Uşuayaya çatmaq üçün bir neçə dəfə bu iki ölkəyə giriş-çıxış edəcəkdim. Ona görə hər iki konsulluğun mənə verdiyi çoxgirişli vizalar işimə yarayacaqdı. Argentinanın qapısı cırıldayan miqrasiya idarəsinin otağına daxil olan kimi özümü xoşbəxt hiss etməyə başladım. Hər iki ölkə arasında yerlə göy qədər fərq vardı. Birinin iqtisadi durumu yüksək, insanların irqçi və eqoist idisə, digərləri kasıb və mərhəmətli idilər. Amma çilililərin acığına Argentina gömrük işçiləri də oradan gələn tərəvəz və meyvələrdə bakteriya olduğunu deyib, istifadə edəndən sonra qalıqlarını yerə tullamamağı xahiş etdilər.

Pasportuma "70 gün" yazılı möhür vurulduqdan sonra daşlı-torpaqlı yolla hərəkətə başladıq. Matiasla Karmella

öndə gedirdi. Günorta üçün San-Martin-de-Los-Andes şəhərinə çatdıq. Bura turistik yer olsa da, çox rahat ab-havası vardı. Gözəl çöhrəli və bədən quruluşlu argentinalı qadınlar bikini və məmədanlarıyla azadcasına küçələrdə yeriyirdilər. Puldəyişmə məntəqəsində mənə 100 dollara düz bir paçka Argentina pesosu verən qadın üzümə gülümsünüb dedi:

– Düzdür çoxdur, amma keyfiyyətsizdir!

Ölkə bu aralar ağır iqtisadi böhran yaşayırdı. Amma mən özümü çox varlı hiss edirdim. Lap zimbabveli günlərimdəki kimi...

Matiasla sevgilisi cerveceriada¹ özlərinə yer tutmuşdular. Artıq Karmella yüngülcə keflənmişdi. Matias heç nəyə məhəl qoymadan “joint” bükürdü. Kefi yerində idi səyahın.

Çadırlarımızı Lakar gölünün sahilində – adamların çimdiyi yerdə qurduq. Qarşıdakı dağın ətəyində nə vaxtsa bizi Pataqoniyanın² dərinliyinə aparacaq yol gözləyirdi.

Tezdən bələdiyyə işçilərinin xoş səsinə oyandıq. Matiasgil səhər yeməyinə gedəcəkdilər. Mən isə artıq çadırımda qaz balonumu işə salıb isti qəhvəmi içmişdim. Onlarla hələ səyahət boyunca bir neçə dəfə qarşılaşacaqdım.

Səyahət vaxtı bir müddət kimlərləsə pedallamaq və ya yerimək, əlbəttə, xoş idi. Lakin az sonra təkliyin verdiyi rahatlıq və azadlıq hissi üçün darıxır, adamlarla yollarımı ayırırdım.

Təkbaşına səfər zamanı “öz əlim, öz başım” fəlsəfəsinə sadıq qalan səyyahlardan idim mən. Göldə yoqa edənlər

¹ Pivəxana (isp.)

² Cənubi Amerikanın cənubunda yerləşən böyük coğrafi bölgə

elə suyun üstündə astaca yellənən lövhələrdə pozalarını dəyişirdilər.

Boliviyada olduğu kimi burada da yolumu göllər marşrutundan salmışdım. Amma oradakı yol səhra və çöllükdən keçirdisə, burada tam əksinə, aşib-daşan çaylar və göz oxşayan meşələrlə əhatə olunmuşdum. Yeddi əsrarəngiz göl siyahısına sahilində yatdığımız Lakar, Maçoniko, Villorino və Falkner, Espexo, Eskondido və Korrentoso daxil idi. Burada dağlardan axıb göllərə qovuşan çaylar firuzə rəngli idi. Yasəmən çiçəklərinin ətri ətrafı bürümüşdü. Quşlar hər yerdə cəh-cəh vururdu. Bura əsl cənnət idi.

Yolumu Villa La-Anqosturadan sonra dağların arasındada, göl sahilində yerləşən Arroyano hippidi düşərgəsindən saldım. Kolumbiyalı Anci və Marlen günlər öncə burada olacaqlarını yazmışdılar. Amma onları xeyli axtarsam da, gördüm deyən olmadı.

Meşəlikdə açılmış çadırların önündə ocaqlar tütülənir, marixuana ətri ətrafı bürüyür, gənc qızlar soyunub göl sahilində özlərini günə verirdilər.

San-Karlos-de-Bariloçe mərkəzi meydanındakı bütün tikililər xalis taxtadan olduğuna görə göz oxşayırdı. İtini gəzdirən Mendelejev tipli biri mənə kitabxananı göstərdi. Vərəqlədiyim ilk kitab "Argentina roku" adlanırdı. İlk səhifəsində isə "Los-Gatos"¹ qrupunun üzvlərinin şəkilləri vardı. Onların xoşuma gələn mahnılarından biri taxtalar-dan qayıq düzəldib, bir də geri dönməyəcəm deyərən Piponun "La Balsa"² parçası idi. İnternetə baxıb, Çili

¹ Pişiklər (isp.)

² Qayıq (isp.)

sərhədinə 1700, dünyanın sonuna isə 2200 km qaldığını gördüm.

Bariloçedə məni qonaq saxlayan Miqel Nitsşenin, Patagua küçəsindəki 7352 nömrəli evinin darvazası qarşısında dayandım. Adını çağırandan sonra hündürboy bir kişi aramla mənə yaxınlaşdı. 67 yaşı vardı alman-argentina qarışığı olan bu adamın. Evinin şəffaf şüşəli iri bir otağını köhnə velosipedlərin sərgi salonuna çevirmişdi. Demək olar ki, tanıyıb-tanımadığım bütün velosiped markalarından vardı.

“La-Anonima” marketindən aldığım şərabı açdım. Yadımdadır, marketdə bir satıcı qız mənə yerli şərab seçməkdə kömək edərkən, çox söyüşcül olduğunu deyir, hər dəqiqədən bir “la puta madre”¹, “la concha de tu madre”² və sairə kəlmələri geninə-boluna işlədərək qarnını tutub gülürdü.

Cənab Nitsşe xeyli vaxtdır alkoqol içmədiyini desə də, şərabı etiraz etmədi. Qədəhini əlinə alıb mənə zaldakı velosipedlər barədə ətraflı məlumat verməyə başladı. Hiss edirdim ki, yaşlı velosipedçi bundan zövq alır. Onun kolleksiyasındakı taxta və bambuk çərçivəli velosipedlər diqqətimi çəkdi. Sən demə, Miqel həm də yaxşı saksofonçu imiş. Qızlarından birinin Buenos-Ayresdəki musiqi məktəbini bitirib, indi eyni alət üzrə San-Martin-de-Los-Andesdə şəxsi dərslər verdiyini deyirdi. Vaxtaşırı isə dostlarını toplayıb, elə öz həyətində qızı ilə onlara konsert vermələrindən ağızdolusu danışırdı. O biri qızı və oğlu isə zaman tapdıqca Avropa ölkələrinə uçub, orada qısa velo-

¹ Qəhbə ananı (isp.)

² Ananın vaginasını (isp.)

siped turlarına qatılırlar. Mənim vizalarımnda sayılı günlər qaldığını eşidəndə, hətta qar, külək, yağış və çovğun olsa belə, dünyanın sonuna 40 günə çatmağın mümkünlüyündən söz açdı. Bariloçedə qaldığım günlərdə həm cənab Nitsşeyə velosipedimi təmir etdirdim, həm də yerli veqan kafelərin birində Matias və Karmella ilə təkrar görüşüb hal-əhval tutdum.

Artıq yollarda “Ruta – 40” və “Pataqoniya” yazılmış lövhələri görmək olardı. Güclü külək əsirdi. Hava da soyumuşdu. Bu yolda hərəkət edən maşınlar ya dünyanın sonuna gedir, ya da oradan qayıdırdılar. Velosipedi tam yüklənmiş Karlos adlı yaşlı bir adam da aramla pedallayırdı. Balacaboy və təlaşlı biri idi. Ayaqları pedala güclə çatırdı. Paçamama¹ sözünü ilk dəfə eşidirdi. Qar yağmasından qorxurdu. Yağışlı havada çadır qurmağı sevmədiyini deyirdi.

Əvvəllər rəngli hippilərlə dolu olan El-Bolson qəsəbəsi indi çox cansız və sıxıcı görünürdü. Quyuq küləyi əsməyə başlamışdı. Onun hesabına tək pedal çevirərək 25-30 km getdim.

Axşam külək çadırımı yerində tərptəməyə başladı. Əsl soyuq Pataqoniya küləyi idi bu. Səmada milyonlarla ulduz və ayla yanaşı, həm də Venera və Orion kəməri parlayırdı.

Teka qəsəbəsi ölü ruhların dolaşdığı yerləri xatırladırdı. Burada hər şey köhnə idi. Bir divarda Coni Depin və Maradonanın həmin o sirli qolunun şəkli vardı. Yerli kitabxanada internetə qoşuldum. CAR vizamdan hələ də bir xəbər yox idi. Meksikadakı yol yoldaşım Ceyms mənə İngiltərəyə getdiyini, qız dostundan ayrıldığını, buna görə

¹ Keçua və aymara dilində ana təbiət deməkdir

çox kədərləndiyini, qarlı havada bir kənddə çadır qurub gecələdiyini yazmışdı. La-Pasdan Tanya ailəsi ilə Uyuni səhrasına səyahət edəcəyini, həyatindəki giləs ağacının çoxlu bar verdiyini yazırdı. Avqustin adlı biri isə mənə yerli "Bayer Feck" radio studiyasına dəvət edirdi. Sonra bir mate təklif etdi. "La Estacion" dükanının divarında da mate içən sombrerolu kişi təsvir olunmuşdu.

Yolda yük yeri əşyalarla dolu bir pikap saxladı. Şişman sürücü düşüb əlində bir kökə mənə yaxınlaşdı. Sifəti, bədənəni tatularla örtülmüşdü. Pata adlı yol yoldaşı da əlindəki yarımçıq pivəni mənə uzatdı. Daha qarabəniz, sısqa biri əlindəki çaxır şüşəsi ilə bizə qoşuldu. Bu arada maşının pəncərəsindən iki uşağın da başı çıxırdı. Deyib-gülüb Meksikadan, marixuanadan, Manu Çaodan danışdıq. Bu adamlar yerli tərəkəmələr idi. İş tapmaq ümidi ilə bir şəhərdən digərinə gedirdilər. Məndən El-Bolsondakı vəziyyət barədə də soruşdular.

Daha sonra içi gənclərlə dolu "Beetle" markalı bir maşın yanımda yavaşladı. Qarşıda oturan hippi geyimli qız əl edib nəyəsə ehtiyacımın olub-olmadığını soruşdu. Bişkekdə yaşadığım aylardakı eston sevgilim Evanı xatırlatdı mənə. "Ruta 40" da ara-sıra belə köhnə model avtomobillərlə səyahət edənləri görmək olardı.

Qubernador Kosta kitabxanasında isə gözləri zəif görən bir kişi inadla mənim Braziliyadan olduğuma israr edirdi. Burada "Big in Japan" mahnısı, daha sonra Freddi Merkurri repertuarı səslənirdi. Kitabxananın qadın işçiləri mənim rahatlığım üçün əllərindən gələni edirdilər. Sonra şəkil çəkdirmək üçün ətrafıma yığışdılar. Bir utancaq qız bizə qoşulmaq istəmirdi. Amma argentinalı xalalar:

– Ay qız, bura gəl! – deyib zavallı qızı öz sıralarına qatdılar.

Bu gün qarşıma həm avtomobillər tərəfindən vurulub öldürülən, həm də aramla yolu keçməyə çalışan armadillolar¹ da çıxmışdı.

Sarmiento yolunda asfaltın qırağı ilə arxasınca ən azı 20 balası addımlayan iri bir nandu dəvəquşu aramla gerdirdi. Məni görüb yanlarını yırğalaya-yırğalaya qaçmağa başladılar. Çox gülməli görünürdülər. CAR-dakı günlərimi xatırlatdılar. Sonra məfilli çəpərdə bir boşluq tapıb ora soxuldular və Huapi milli qoruğunun kolları arxasında gözdən itdilər. Yadımdadır, fransız həmkarım Qotyer buralarda pedallayarkən bir icmada dəvəquşu yumurtasından düz 7 nəfərlik omlet bişirdiyini demişdi.

Bu gün yolumun üstündəki qırmızı xaç qutularından bir qırmızı, bir ağ çaxır və bir paket “Marlboro” siqareti götürməyə heyifsilənmədim.

Sarmiento kitabxanasındaki Naomi adlı qız əvvəlcə telefonunu mənə uzadıb QR kodu oxutmağımı istədi.

– Sizə daha nə lazımdır? – deyərkən gözlərindəki gizli, ehtiraslı gülüşü də qaçırmadım.

Rada Tiliyə gedən uzun yolun sağ və sol tərəfləri bataqlıqlarla əhatə olunmuşdu. Hərdən bir neft nasoslayan köhnə buruqlar gözə dəyirdi. Bura xəritədə əjdaha dağı kimi qeyd olunmuşdu. Nahar üçün dayananda burada çoxlu ağcaqanad olduğunu anladım və bir anlıq ağımdan keçdi: “Təki təkərlərim deşilməsin”. Amma, deyəsən, şər mələkləri bu sözü hamıdan tez eşitdi: az getməmiş qabaq təkərim deşildi.

¹ Zirehli, məməli heyvan

Kameri dəyişənə qədər ağcaqanadlar bədənimdə salamat bir yer qoymadılar.

Uzun sürən ayrılıqdan sonra yenidən Atlantik okeanı ilə qovuşurdum. Artıq “YPF” yazılı petrol kafeteriyaları gözümə dəyirdi. Bütün yolçular bu şəbəkənin xidmətlərindən istifadə edirdilər. Çox gülürüz və mehriban personalı vardı. Çili irqçiliyindən əsər-əlamət yox idi. Kafeyə girib-çıxan gözəl əndamlı Argentina qızları gözümə çox seksual görünürdülər.

Axşama yaxın çox güclü yağış başladı. Pedallamağın yeri yox idi. Bir gölün qırağında özümə yer tapana qədər artıq nəyi var islanmışdım. Çadırımı açıb bütün əşyalarımı içini atdım. İçəri girib isti bir “sopa de abuela”¹ bişirdim.

Səhər parlaq günəşin istisindən yararlanıb yaş paltarlarımı yaxşıca qurutdum. Kaleta Oliviada idman forması və ket geyinmiş Nikolas adlı ağsaqqal bir kişi məni saxlayıb vaxtilə Venesiyadan Argentinaya kruiz gəmisi ilə səyahət etdiyini bildirdi. Sonra yolumun üstündəki dünya incisi Puerto Moreno buzlağı haqqında danışdı. Əraziyə giriş biletinin əcnəbilər üçün nə az, nə çox 100 dollara başa gəldiyini də əlavə etdi.

Uşuayadan Afrikaya sərnəşin yox, yalnız yük gəmiləri gedirdi.

Axşama yaxın keçdiyim adsız çöllüyün ortasında yol hamar olduğuna görə sürətimi dəyişmək istədim, amma pedallar fırlanmadı. Aşağı baxanda zəncirin hər iki kasetin iri halqalarına ilişdiyini gördüm. Yadıma düşdü ki, cənab Nitsşe çarxa kip oturması üçün zəncirin bir hissə-

¹ Nənə şorbası (isp.)

sini çıxartmışdı. Sən demə, olduğu kimi saxlamalıymış. Zənciraçanı işə salıb onu yerinə qaytarmağım xeyli vaxt apardı. Artıq hava qaralırdı.

Çəpəri aşıb, qumlu çöllükdə kolluqların birinin yanında çadır qurdum. Yuxumun şirin anında biri məni səslədi. Uniformada idi. Buranın şəxsi ərazi olduğunu deyib, çadırımı yolun qırağına çəkməyimi istədi. Tanışlıqdan sonra Hektor adlı adama dedim:

– Bir argentinalı bir səyyahla belə danışmasın gərək...

Sözümdən təsirlənib:

– Sən deyən olsun, qal, amma səhər saat 7-də get, mənə problem yaranmasın, – dedi və sakitcə çıxıb getdi.

Bundan sonra yuxum ərsə çəkildi. Güclü Pataqoniya küləyi çadırımı səhərə qədər yellədi.

Fitz Roy yolunda isə sağdan əsən külək məni yolun sol tərəfinə itələyirdi. Qarşından gələn nəqliyyatları nəzərə alsaq, bu çox təhlükəli idi. Bir müddət sonra küləyin yönünü tutdum və məni yelkənli gəmi kimi qovmağa başladı.

Yenə məni görüb sürət yığmış nandu və balaları çəpərdən içəri girməyə çalışırdı. Bu dəfə ana istəyinə nail oldu, lakin balalar bundan xəbərsiz elə hey düzünə qaçırdı. İş işdən keçəndən sonra geri baxıb analarını görməyincə, onlar da bir dəşik tapıb içəri doluşdu. Ara-sıra vikunyalardan ceyran kimi süzərək çəpərlərin üstündən tullanmalarının şahidi olurdum. Bu yol həm də çox azuqəli yol idi. Yerə tökülmüş kartof, soğan, paketlərdə çörək, apelsin və başqa meyvələr çıxırdı qarşıma. Səhərlərin birində isə çadırımı yığarkən bir əqrəbin qaçıb gizləndiyini gördüm. Bu təhlükəli ola bilərdi. Çadırı yenidən açdım. Sən demə, elə çadırın içindəcə gizlənibmiş.

Lap elə dünyanın sonunu xatırladan steplərlə zəngin soyuq bir yolda bir mikroavtobus yolun kənarına verib saxladı. Braziliyalı Anna və Andres mənə hələ 10 il əvvəl Cənubi Amerikanı velosipedlə pedalladıqlarını dedilər. Ağappaq geyinmişdilər. Avtomobillərinin içi də ağappaq idi. Yataq dəstləri də. Andres mənə bir paketdə yağlı tortillalar gətirdi. Çox dadlı idi. Onlar Çilinin dünyaca məşhur “Torres del-Paine” parkına istiqamət almışdılar. Cütlüklə qarşılaşandan sonra kefim xeyli yüksəldi. Yoldan tapdığım yerli viskidən boğazıma töküb, Pataqoniya küləyinə qarşı var-gücümlə pedalladım. Rio-Çika yolunda möhkəm sürət yığmışdım. Bir vikunya ürküb çəpər boyu mənimlə paralel qaçırdı. Hey tullanmaq istəsə də, çəpərin hündürlüyünü aş bilmirdi. Xeyli çək-çevirdən sonra uyğun bir yer tapıb quş kimi uçdu.

Həmin axşam xırda bir gölün yanında qurdum çadırımı. Göldə ördəklər üzürdü. Külək, nəhayət, səngimişdi.

Piedra Buena qəsəbəsində La-Terminal barına vayfaya qoşulmaq üçün girdim. Dodağı pirsinqli, qara köynəkli çox gözəl bir qız kodun rəqəmlərini saydı. Santyaqoda CAR səfirliyində çalışan Normadan imeyl gəlmişdi. 90 günlük CAR vizamın hazır olduğunu yazmışdı. Bu əla xəbər idi. Onu yalnız dünyanın sonuna çatdıqdan sonra geri dönüb alacaqdım. Kafeteriyaya bitişik avtobus terminalındakı süpürgəçi qadın Soledad 30 il əvvəl Çilidən küsüb bura gəlməyindən, övladlarının Uşuayada yaşamağından danışdı. Sonra skamyada oturub isti matesindən dadan yaşlı bir kişini ələ salaraq zarafatyana dedi:

– Bax, burada zəiflər mate, güclülər isə pivə, şərab, konyak içirlər.

Artıq cənub yarımkürəsinin lap cənubunda yay fəslinə girmişdim, günlərin çox uzun, gecələrin isə çox qısa keçdiyini müşahidə edirdim.

Dekabrın 16-da Argentinanın Santa-Kruz vilayətinin mərkəzi Rio-Qalleqos şəhərinə çatdım. Darvazanı üzümə ev sahibim şən Federiko açdı. O bir argentinalıdan daha çox qafqazlıya, bir suyu da slavyana oxşayırdı. Başına gürcülərə xas papaq qoymuşdu.

Kabab artıq manqalda tüstülənirdi. Otağı çox dağınıq idi. Masasının üzərində çaxır, yerli ginnes, fernet və digər içkilər düzülmüşdü. O dəqiqə içməyə başladım. Sonra məndən marixuana soruşdu. Son çiçəkləri qraynderdən keçirib çəkməyə başladım. Kefi yerinə gəldi.

Federiko hərdən hava limanında çalışdığını dedi. Əsas günləri isə fernet və koka-kola içərək masasında oturub feysbukda eşlənməklə və küçədə baş verənləri izləməklə keçirmiş.

– Bura ruhlar şəhəridir, Coş, Rio-Qalleqosda maraqlı heç nə baş vermir, – deyirdi. – Bilet pulu tapan kimi Buenos-Ayresə əylənməyə gedəcəyəm.

İngilisləri sevmirdi qalleqoslu Federiko. Qırmızı ulduzlu beretini taxıb, hərbi salam verirdi:

– Malvina adalarına görə müharibə başlayan kimi mən də işğalçılara qarşı vuruşacağam!

Növbəti gün dostu Xuliogilə getdik. İri ocaq qalanmışdı. Federiko marketdən aldığımız on litrlik qırmızı şərabi stolun üstünə qoydu. Sonra tikələri ocağın üstünə düzdü. Bəli, argentinalıların ət sevdası bitmirdi. Bişdikcə boşqablarımıza çəkirdik. Həyətdə itlər də vardı. Başımız söhbətə

qarıxmışdı. Federikoya, bəlkə də, kiloyarımlıq donuz ətinin dəmirin üstündə qaldığını xatırlatdım:

– İtlər götürə bilər.

İstehzalı gülüşlə:

– Mümkün deyil, – dedi.

Yeməklərimiz bitəndə həmin ət parçasını gətirmək üçün həyəət çıxdı. Tez də geri döndü. Şərab qədəhini başına aparıb dedi:

– Əclaf köpəklər əti aparıb!

Qanı çox qaralmışdı. İqtisadi vəziyyətinin yaxşı olmadığı bir vəziyyətdə bu ətə görə əməlli-başlı pul ödəmişdi.

Məclisimizə həyətdə davam etdik. Tikəni oğurlamış köpək ağır-ağır gəzirdi. Zavallının gözlərindən xəcalət tökülürdü. Artıq sərxoş olmuş Federiko isə ona aman vermir, ispanca söyür, üstünə qışqırırdı.

Rio-Qalleqosdakı son gün isə Federiko, nəhayət, utanaraq kokain istifadə edib-etmədiyimi soruşdu. Sən demə, tozu bitibmiş və mənə kokain ovuna çıxmağı təklif etdi. Sınıq-salxaq avtomobiliylə şəhərin arxa küçələrini gəzməyə başladıq. İndi o, narahatlıq keçirərək zəng edir və adamlardan “mal” soruşurdu. Bir evdən bir nəfər çıxıb maşına əyləşdi və “mal”ın keyfiyyətindən danışdı. Dadına baxdıq. Xalis yuyucu toz idi. Federiko onun üstünə qışqırırdı:

– Düş rədd ol!

Başqa biri maşını bir küçədən digərinə, oradan da o birinə sürdürsə də, heç nə tapa bilmədi. Federiko gileyləndi:

– Bura dünyanın sonudur, ona görə yaxşı kokain çətin tapılır.

Sonra başqa birinə zəng vurdu. Görüşdük. Uzunsaçlı, kifayət qədər səmimi bir rasta idi. Federiko onun qız dostu ilə evdə marixuana yetişdirdiyini demişdi. Verdiyi kokaindən dişimizə sürtdük. Dadı yaxşı idi. Dodaqlarımız keyidi. Federiko əlinə pul düşən kimi ödəyəcəyini deyib, qapını örtüdü. Evdə onun gözünə işıq, nəfəsinə tərəvət gəlmişdi. Bir qram kokaini bir-iki saat ərzində burnumuza çəkib bitirdik. İkimiz də durmadan elə hey danışırıdık...

Yenidən Çili

İki gündən sonra yenidən dövlət əhəmiyyətli yolla Çili sərhədinə pedallayırdım. Yolun qırağına iki kisə qara kişmiş atmışdılar. Cəld çantalarımı və ciblərimi doldurdum. Sərhəd məntəqəsində doldurduğum anketdə isə üzərimdə ət və ət məhsullarının, süd və süd məhsullarının, tərəvəz, meyvə, hətta balıqqulağının olmadığına dair imza atdım. Burada məndən ilk dəfə velosiped sənədi də istədilər. Yaxşı ki, vaxtilə birini fotosopla hazırlamışdım. Məntəqədən çıxanda gün vurmasından gözləri qaralmış uniformalı qəşəng bir qız məni saxlayıb çantalarımı açmağımı istədi. Onu səyahət barədə sual atəşinə tutandan sonra hər şeyi unutdu. Sonda ön çantamı açaraq dedim:

– Bax bu mənim sosisli burgerlərimdir, qarşımda uzun yol var və mən ac qalsam, ölərəm. İnanıram ki, sən mənim ölməyimi istəməzsən.

Gülümsündü:

– Yoluna davam edə bilərsən!

Beləliklə, mən bütün qadağa olunmuş ərzaqlarımla Çili torpağına yenidən daxil oldum.

Artıq yollarda “Fin del Mundo” yazılı lövhələri gözə dəyirdi. Üzərində dəvəquşu, quanako¹ və lama şəkilləri olan avtobusda yolçular üçün yemək satılırdı. Rio-Qalleqosdan olan yaşlı bir kişi avtomobilini saxlayıb mənə bir qab dadlı giləs verdi. Qarşıda soyuq liman görünürdü. Bura San-Qreqorio və ya Çili Antarktikasının tərkib hissəsi idi. Sular isə adını yalnız coğrafiya kitablarından eşitdiyim Magellan boğazının suları idi. O gün gəlmişdi. Boğazı gəmi ilə keçəcəkdim. Sahildə portuqallı dəniz səyyahı Ferdinand Magellanın 1520-ci ildə bura çatmağının 500 illiyinə həsr olunmuş qədim saat abidəsi ucaldılmışdı. Burada həmçinin pəncərələri səyyahların stikerləri ilə dolu olan eyni adlı bir restoran da vardı. İnsanlar boğaz gəmisi üçün uzun növbəyə düzülmüşdülər. Şişman bir alman ata oğlu ilə Harley Davidsonda səyahət edirdi. Braziliyadan gəlirdilər. Gənc oğlu yolda Alyaskadan Uşuayaya piyada gedən kanadalı səyyahla qarşılaşdığını bildirdi. Mən velosəyyah olduğuma görə heç bir ödəniş etmədən göyərtəyə keçdim. Səyahətimiz cəmi on beş dəqiqə çəkdi. Bir cütlük gəminin yumru pəncərəsindən əfsanəvi boğazın dalğalarına baxa-baxa elə hey qucaqlaşdı.

Quruda “Bienvenidos a Tierra del Fuego”² yazılı lövhə göründü.

Səhər külək şimaldan əsirdi. Çadırımı yığanda az qala aparırdı. Serro Sombrero da ruhlar şəhəri idi. Bu kənd tip-li qəsəbədə köhnə binalar həddən çox gözə dəyirdi. Təpənin başında bir ərzaq dükanı tapdım. Amma üstümdə Çili

¹ Lama və alpakaya bənzər dəvəkimilər fəsiləsinə aid vəhşi heyvan

² Odlu torpağa xoş gəlmisiniz (isp.)

pesosu yox idi. Xoşbəxtlikdən satıcı pos-terminalını göstərrib dedi:

– Biz kart da qəbul edirik.

Həç vaxt sevmədiyim Çili çörəkləri aldım.

San-Sebastian yoluna dönüncə isə əvvəlki quyruq küləyi baş küləyinə çevrildi. Bu səyahətim zamanı üzləşdiyim ən küləkli yollardan biri idi. Bir dayanacaqda yorulub saxladım. İçi asiyalı turistlərlə dolu avtobus da saxladı. Pəncərələrdən kameralar mənə tuşlandı. Bir argentinalı səyyah maşınını saxlayıb mənə getmək təklifi etdi. Razi-laşmadım. Daha sonra başqa bir maşına da etiraz etməli oldum. Pedallamaq çətin olduğundan, velosipedimi əllə sürə-sürə küləyə qarşı addımlamağa başladıq. Təxmini 10-15 km piyada getdim. Yalnız günün sonuna külək sən-gidi. İndi yaşıl düzənliklər, axan çaylar, otlayan qoyun-quzu görünürdü. Yol qırağında öz üslubu ilə seçilən “Casa de te”¹ kafesini keçdim. Yol getdikcə uzanırdı. Bir komaya çatdım. İçində soba, ikili dəmir çarpayılar və tualet vardı. Binqo! Bu “cabana refugio”² dünyanın sonuna çatacatda səyyahlar üçün quraşdırılmışdı. Sobaya odun atan kimi həm otaq isindi, həm də mənim canım. Qəhvə bişirdim, siqaret yandırdım. Federikonun yola qoyduğu qarğıdalı unu sıyığını yedim. Bugecəlik yerim çox rahat idi. Komanın divarında “You are wondering now what to do... Now you know, this is the end”³ yazılmışdı.

¹ Çay evi (isp.)

² Sığınacaq (isp.)

³ İndi çəşqınsan, amma bilirsən, bu sondur (ing.)

Yenidən Argentina

Növbəti gün Onaissin döngəsində kainat dünənki baş küləyini sürəti saniyədə 20-25 metrə çatan quyruq küləyi ilə əvəzlədi. Heç pedal çevirməyə ehtiyacım qalmadı. Argentina sərhədinə qədər olan 46 kilometri bir göz qırpmında bitirdim.

Çilidən fərqli olaraq, Argentina miqrasiya idarəsinin qapısı cırıldıyırdı, döşəməsi isə köhnə həyət evini xatırladırdı. Qulağı pirsinqli, eynəkli gənc bir qız vizamdan baş çıxara bilmədiyi üçün həmkarını çağırdı. O isə öz növbəsində pasportumdakı Boliviya vizasını gördükdən sonra nostalji hisslər keçirdi. La-Pası çox sevdiyini, ölkəni bütünlüklə səyahət etdiyini dedi.

Rio-Qrande də Rio-Qalleqos kimi boz və ruhsuz bir şəhər idi. İçi silah və tanklarla dolu armada parkını keçib YPF kafeteriyasında dayandım. Bu indiyə kimi dincəlmək üçün dayandığım, şüşələri Atlantik okeanına açılan ən gözəl filial idi. Orada işlərimi bitirib yola düşəndə təbiət məni yeni gözəlliklərlə üz-üzə qoydu. İndi step-lər yerini xırda, iynəyarpaqlı meşəliyə vermişdi. Yolbo-yu sağda-solda gölməçələr gözə dəyirdi. Suyun içindən yarpaqları tökülmüş əndərəbadi ağaclar dikəlirdi. Avtomobillər hər saniyə yanımdan şütüyüb keçirdi. Hamı dünyanın sonuna çatmağa tələsirdi. Dayanıb siqaret çəkdiyim zaman qarşıdan bir velosəyyahın gəldiyini gördüm. Litvalı İmantas uzun müddətdən sonra iki təkərdə qarşıma çıxan ilk yolçu idi. Amsterdama pedallamış, oradan Buenos-Ayresə uçmuş, üç ay ərzində 6000 km qət

edərək Uşuayaya çatmışdı. İndi üzüyuxarı – Syetl şəhərinə dostunu görməyə gedirdi. Məndən Mərkəzi Amerika ölkələri haqda soruşdu.

Lövhlər Uşuayaya 160 km qaldığını göstərirdi.

Gecə uzun və mürəkkəb yuxu görmüşdüm. Mən yuxuları nadir görənlərdən və xatırlayanlardan idim. Amma bu dəfə müharibədə əsir düşdüyüm yadımda qalmışdı. Yaxşı davranmışdılar. İşgəncə də verməmişdilər. Kənd tipli qəsəbəni xatırladan Tolhuin qəsəbəsindəki La Anonima marketindən gündəlik ərzaq payımı aldım. Buralar artıq çox turistik olduğundan qiymətlər də kəllə-çarxa çıxırdı. La-Pasdan Tanya onun evinin həyətində düzəltdiyim yuvanın artıq quşlarla dolduğunu yazmışdı. Anam isə mənim 2-ci Qarabağ müharibəsi zamanı hansı ölkədə olduğumu xatırlamağa çalışırdı.

Qəsəbədən çıxar-çıxmaz güclü külək başladı. Sonra yağışa çevrildi. Ardınca enişli-yoxuşlu yollar qarşımı kəsdi. İynəyarpaqlı bir meşənin ənginliklərindən qız dostu ilə qayıdan bir oğlan uzaqdan əl yelləyib mənə uğur arzulaıdı. Kefikök görünürdülər.

Gecələməyə yer axtaran şişman bir argentinalı mənimlə “həşiş və onun verdiyi zövq” mövzusunda açıq debata girdi. İlin bu fəslində şimalda yaşayanlar istirahət üçün Pataqoniyaya, Federiko kimi pataqoniyalılar isə şimala – Buenos-Ayresə istiqamət alırdılar. Ağacları almanı xatırladan narıncı meyvələr vardı. Onların nə olduğunu öyrənmək üçün bir neçəsini dərib xurcunuma tulladım. Meşə güclü küləkdən sağ-sola əyilən ağacların səsi ilə mahnı oxuyurdu.

Dünyanın sonuna 55 km qalmışdı.

2023-cü il dekabrın 26-da çadırımın üstündə günəş parıldayırdı. Bir də ətrafımda bir at qaçırdı. Uzaqdakı başıqarlı dağların fonunda yarpaqlarını tökmüş ağaclar, göllər, çaylar, düzənlikdə səyyah maşınının qarşısında həyatdan zövq alan cütlük... Sanki hamısı tezliklə cənub burnuna çatacağımı duyub məni salamlayırdı. Motosikletçilər kafesini, haski itlər parkını və onlarla “Fin del Mundo” yazılı lövhəni keçdim. Yürüş çubuqları ilə cığırda iti addımlar atan ispan bir qız onun rəfiqəsini görüb görmədiyimi soruşdu. Sonra Qvatemaladan Uşuayaya pedallayıb geri qayıdan yaşlı bir cütlüklə qarşılaşdım. Həyatlarının son illərini məhz yolda keçirmək istədiklərini dedilər. Həyatım boyu insanların bu qədər uzun illər bir-biri ilə necə yola getdiklərini anlaya bilmədim. Belə insanlara qibtə edirdim sadəcə...

Günorta saat 3-də Uşuaya şəhər darvazası göründü. Hamı burada dayanıb şəkil çəkdirirdi. Mən də həmçinin. Solumda okean sularının ağ köpükləri sahilə çırpınırdı. Uzaqda üzən qırmızı bir gəmi aydın görünürdü. Sahildə silahlı və radarlı gəmilər, eyni zamanda, karqo, kruiz və ekspedisiya gəmiləri lövbər salmışdı. Bu kruiz və ekspedisiya gəmiləriylə Antarktikanı görmək üçün bir nəfərlik bilet 7-16 min dollar arası dəyişirdi. Buzlu qitəyə buradan təyyarələr də uçurdu.

Şəhər mərkəzində “Ceviche La Puta Madre”¹ adlı restoran və Fin del Mundo muzeyinin önündən keçdim.

¹ Fahişə ananın çeviçesi (isp.)

“Tierra Del Fuego” milli parkına giriş 12000 peso, təxminən 12 dollar idi. Mən isə həmişəki kimi əqidəmə sadıq qalıb planetin bir sakini kimi bir hissəsi mənə də düşən bu torpaq sahəsinə görə heç bir ödəniş etməyəcəkdim.

Balacaboy, toppuş bir qız mühafizə köşkükdən elə hey mənə baxırdı. Yaxınlaşıb hal-əhval tutandan sonra, ondan əvvəlki mühafizəçinin məni parka buraxmadığını dedim. Kamilla ətrafa baxıb göz vurdu və sakitcə dedi:

– Sür, get!

Meşəarası cığır-yol piyada, maşınlı, motosikletli və velosipedli turist və səyyahlarla dolu idi. Bir saatdan sonra Lapataya körfəzinə çatdım. Sahildəki lövhələrdə “Al-yaska – 17847 km” “Buenos-Ayres – 3079 km” və “Dövlət əhəmiyyətli yol bitir” yazılmışdı.

Bura Cənubi Amerika qitəsinin quru yolla gedilə biləcək ən cənub burnu idi. Dünyanın son nöqtəsindən gəriyə qayıdanda, parkın çıxışında dayandım. Gözüm elə hey Kamillanı axtarırdı. Latin Amerikasını onunla sağılaşmamış tərk etmək istəmirdim.

Elə bu vaxt kimsə qaçaraq yanıma gəldi. Onu qucaqlayıb, üzündən öpdüm və bir ovuc kişmiş verdim.

Fin Del Mundoya məni gətirən 20000 kilometrlik yolun həyatımdan iki ili aldığına, yoxsa əlavə etdiyinə əmin deyildim. Bir onu bilirdim ki, bu səyahət də mənə yeni həyat təcrübəsi və yol macərələri qazandırdı. Yola gəlincə, onun heç vaxt bitməyəcəyinə, həyatımın qalan illərini də yolda keçirəcəyimə bir daha əmin oldum.

Beynimdə isə “Calle 13” hip-hop qrupunun Latin Amerikasına həsr etdiyi mahnının nəqəratı dolaşırdı:

Tú no puedes comprar al viento
Tú no puedes comprar al sol
Tú no puedes comprar la lluvia
Tú no puedes comprar el calor

Tú no puedes comprar las nubes
Tú no puedes comprar los colores
Tú no puedes comprar mi alegría
Tú no puedes comprar mis dolores

Aquí estamos de pie
Qué viva la América!
No puedes comprar mi vida

(İspancadan müəllifin tərcüməsi)

Küləyi almaq olmaz,
Günəşi almaq olmaz,
Yağışı almaq olmaz,
İstini almaq olmaz...

Buludları almaq olmaz,
Rəngləri almaq olmaz,
Mənim sevincimi almaq olmaz,
Mənim ağrılarımı almaq olmaz...

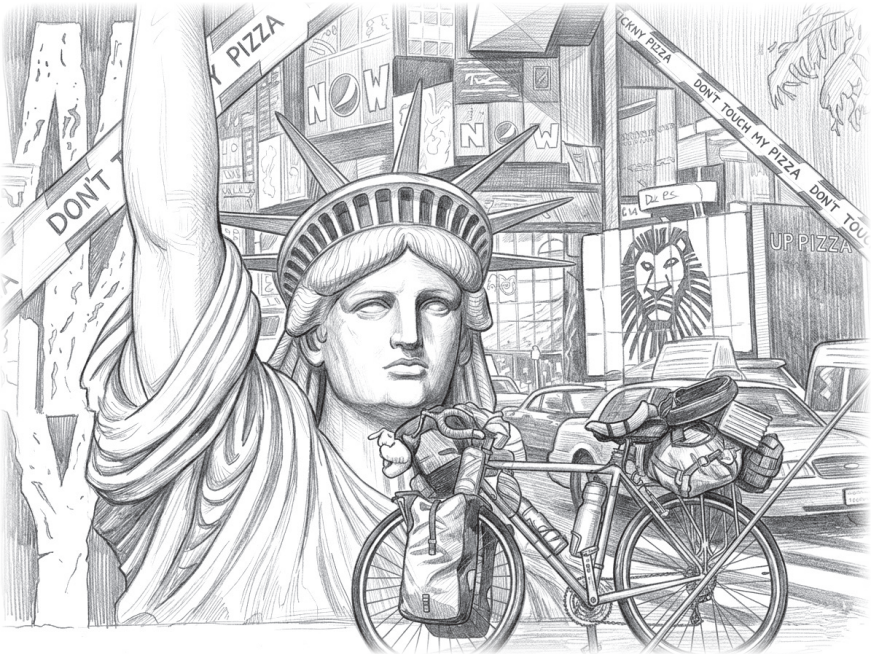
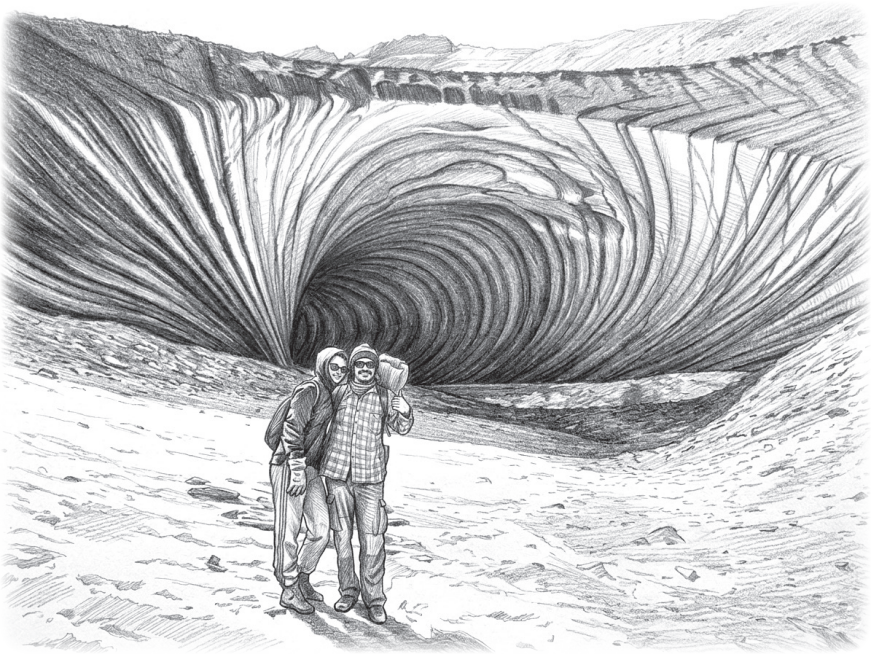
Biz yol gedirik,
Burada biz ayaq üstəyik.
Yaşasın Amerika!
Mənim həyatımı ala bilməzsən...

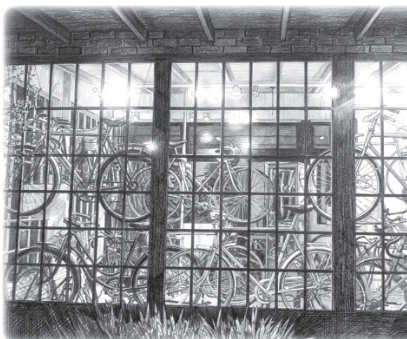

Un viaje se mide mejor en
amigos que en Kilómetros

